

STUDIU DE IMPACT

privind ajutoarele de stat acordate de
Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014

Denumire și adresă beneficiar:

Ministerul Finanțelor Publice

Bd. Libertății nr. 16, Sector 5, București,
ROMÂNIA

Tel.: 021.319.97.59

Fax: 021.319.97.41

Denumire și adresă Consultant:

SC ACZ Consulting SRL

Str. Ștefan Velovan bl. 23A, ap. 12,
Craiova, Dolj

Fax: 0351.44.20.44

Echipa care a elaborat studiul:

Andrea FLORIA - Coordonator de echipă / Expert cheie 1

Roxana DIACONU / Irina CIOCÎRLAN - Expert cheie 2

Cristina COJOACĂ - Expert cheie 3

Experți non-cheie:

Rebeca NISTOR

Corina FOLESCU

Tiberiu NIȚU

CUPRINS

LISTĂ DE ACRONIME	3
INTRODUCERE	4
Contextul și scopul elaborării studiului de impact al ajutoarelor de stat acordate de Ministerul Finanțelor Publice	4
Structura studiului de impact	6
1. PREZENTAREA METODOLOGIEI UTILIZATE ÎN ELABORAREA STUDIULUI	7
2. PREZENTAREA CADRULUI LEGAL EUROPEAN ȘI NAȚIONAL CARE REGLEMENTEAZĂ MĂSURILE DE NATURA AJUTORULUI DE STAT DIN PERIOADA 2007-2014	11
2.1. Prezentarea cadrului legal la nivel european care a stat la baza instituirii măsurilor de ajutor de stat administrate de către MFP în perioada 2007-2013 și în perioada 2014-2020	11
2.2. Prezentarea cadrului legal la nivel național care reglementează măsurile de natura ajutorului de stat din perioada 2007-2014	25
3. PREZENTAREA INSTITUȚIILOR IMPLICATE ÎN ELABORAREA ȘI MONITORIZAREA MĂSURILOR DE AJUTOR DE STAT ÎNȚIATE DE MFP, DIN PERIOADA 2007-2014	31
3.1. Identificarea autorităților cu atribuții în domeniul elaborării măsurilor de ajutoare de stat, monitorizării lor și descrierea interacțiunilor între acestea și inițiatorii măsurilor de ajutor de stat	31
3.2. Prezentarea istoricului Direcției generale ajutor de stat, în perioada 2007-2014	34
3.3. Prezentarea politicii Ministerului Finanțelor Publice în domeniul ajutorului de stat, în perioada 2007-2014	35
4. ANALIZA SCHEMELOR DE AJUTOR DE STAT IMPLEMENTATE DE MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE ÎN PERIOADA 2007-2014	39
4.1. Identificarea și prezentarea măsurilor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014	39
4.2. Analiza mecanismelor de implementare	54
4.3. Mecanismul de implementare - o abordare comparativă	85
4.4. Analiza indicatorilor definiți în cadrul schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014	92
4.5. Analiza rezultatelor schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014	116
4.6. Analiza eficienței și eficacității schemelor de ajutor de stat	145
Eficiența schemelor de ajutor de stat	145
Eficacitatea măsurilor de ajutor de stat	148
5. ANALIZA EVOLUȚIEI INDICATORILOR MACROECONOMICI	152
6. IDENTIFICAREA PRINCIPALELOR EFECTE ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE SCHEMELOR DE AJUTOR DE STAT IMPLEMENTATE DE MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE ÎN PERIOADA 2007-2014	191
6.1. Impactul schemelor de ajutor de stat din punct de vedere economic	192
6.2. Impactul schemelor de ajutor de stat din punct de vedere social	205
6.3. Impactul schemelor de ajutor de stat din punct de vedere procedural	209
7. ANALIZA SWOT A MĂSURILOR DE AJUTOR DE STAT IMPLEMENTATE ÎN PERIOADA 2007-2014	211
8. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	216
SURSE CONSULTATE	223

Listă de acronime

Acronim	Denumire completă
Alin.	Alineat
Art.	Articol
BNR	Banca Națională a României
CA	Cifra de afaceri
CAEN	Clasificarea Activităților din Economia Națională
CE	Comisia Europeană
CEJ	Curtea Europeană de Justiție
DGAS	Direcția Generală Ajutor de Stat
DG COMP	Directorate General For Competition / Directoratul General pentru Competiție
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FSE	Fondul Social European
GBER	General Block Exemption Regulation / Regulamentul General de Excepție pe Categori
HG	Hotărârea Guvernului
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IT&C	Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor
JOUE	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
OUG	Ordonanță de urgență a Guvernului
PIB	Produs Intern Brut
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POSCCE	Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice
RegAS	Registrul Ajutoarelor de Stat
SCAP	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice
SIEG	Servicii de interes economic general
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats/Puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări
TFUE	Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene
TVA	Taxă pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
VAB	Valoare Adăugată Brută

Introducere

Contextul și scopul elaborării studiului de impact al ajutoarelor de stat acordate de Ministerul Finanțelor Publice

Începând cu anul 2007, Ministerul Finanțelor Publice s-a implicat în elaborarea și implementarea măsurilor de susținere financiară a investițiilor industriale finanțate din bugetul național al României (ajutoare de stat).

Acest sprijin reprezintă un factor principal pentru dezvoltarea industrială a țării, în special pentru regiunile mai puțin dezvoltate, fiind orientat în principal spre investițiile industriale de mari dimensiuni ale unor întreprinderi mari, care în mod normal sunt excluse din sfera programelor cofinanțate de Uniunea Europeană.

Măsurile se încadrează în disciplina de ajutor de stat a Uniunii Europene, care are la bază art. 107 și 108 din Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene (TFUE). Tratatul, deși instituie o interdicție generală a ajutorului de stat, stabilește, de asemenea, derogări pentru anumite categorii de ajutoare de stat care pot fi considerate, în anumite limite și condiții, în conformitate cu legislația Uniunii Europene și cu piața internă (a se vedea capitolul 2 pentru detalii).

Ajutorul pentru promovarea "dezvoltării economice a zonelor unde nivelul de trai este anormal de scăzut" ("ajutorul regional") reprezintă una dintre cele mai importante derogări de la interdicția generală și este prevăzut în mod direct în art. 107 alin. (3) ca fiind posibil compatibil cu piața internă.

Măsurile de ajutor de stat elaborate și implementate de Ministerul Finanțelor Publice după aderarea României la Uniunea Europeană sunt fundamentate exact pe principiul derogării cu privire la "ajutorul regional".

În perioada 2007-2014, Ministerul Finanțelor Publice a derulat Programul multianual "Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor pentru investiții", în cadrul căruia a gestionat:

- 7 scheme de ajutor de stat pentru dezvoltare regională;
- 1 schemă de ajutor de minimis;
- un ajutor de stat individual.

Ministerul Finanțelor Publice administrează scheme de ajutor de stat în special în baza prevederilor comunitare având ca obiectiv dezvoltarea regională, urmărind în principal:

- susținerea acelor proiecte de investiții de mare anvergură, cu importante efecte în economie, orientate spre sectoare de activitate de vârf care pot constitui o sursă a unui transfer de tehnologie semnificativ;

- favorizarea extinderii și diversificării activităților economice ale întreprinderilor situate în regiunile cel mai puțin favorizate;
- stimularea creării de locuri de muncă cu înaltă calificare, prin realizarea de investiții care utilizează tehnologii avansate sau care conduc la realizarea de produse inovative;
- obținerea unui efect multiplicator în economie, prin antrenarea și a altor investiții conexe și dezvoltarea furnizorilor locali de produse și servicii.

Studiul de impact pentru ajutoarele de stat acordate de MFP în perioada 2007-2014 este elaborat în cadrul proiectului aprobat spre finanțare cu titlul „Întărirea capacității administrative a Ministerului Finanțelor Publice în implementarea măsurilor de sprijin de natura ajutorului de stat”, asistența comunitară nerambursabilă fiind asigurată din Fondul Social European (FSE) prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA), Axa prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente, obiectivul specific 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri, în concordanță cu SCAP.

Scopul Studiului de impact al ajutoarelor de stat acordate de MFP în perioada 2007-2014 vizează analizarea evoluției principalilor indicatori utilizați în procesul de evaluare, acordare, plată și monitorizare a ajutoarelor de stat în baza schemelor administrate de Ministerul Finanțelor Publice, precum și identificarea principalelor efecte economice și sociale care se înregistrează la nivelul beneficiarilor, dar și la nivel local, regional și național, ca urmare a implementării respectivelor măsuri de natura ajutorului de stat. Studiul va evidenția punctele tari și punctele slabe, oportunitățile și amenințările corespunzătoare măsurilor de natura ajutorului de stat.

Rezultatele acestui studiu de impact vor permite prioritizarea măsurilor de sprijin de natura ajutorului de stat către acele arii de interes, sectoare strategice, regiuni, unde impactul este relevant.

Pe parcursul activităților de evaluare desfășurate, echipa de experți a utilizat metode și tehnici de analiză calitativă și cantitativă, ce au fundamentat constatările cu privire la impactul produs de schemele de ajutor de stat la nivel regional și au permis dezvoltarea concluziilor și a recomandărilor prezentate la nivelul prezentului studiu.

Structura studiului de impact

Conținutul studiului de impact pentru ajutoarele de stat acordate de MFP în perioada 2007-2014 a fost definit conform cerințelor exprimate de Autoritatea Contractantă la nivelul documentației de atribuire. Astfel, la nivelul prezentului studiu de impact sunt detaliate, printre altele, informații privind: cadrul legal european și național care reglementează măsurile de natura ajutorului de stat din perioada 2007-2014; principalele elemente și instrumente metodologice aplicate pe parcursul procesului de evaluare; instituțiile implicate în elaborarea și monitorizarea măsurilor de ajutor de stat inițiate de MFP în perioada 2007-2014; analiza schemelor de ajutor de stat acordate de MFP în perioada 2007-2014 și impactul acestora asupra dezvoltării regionale; evoluția indicatorilor macroeconomici; identificarea principalelor efecte economice și sociale ale schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014 etc.

Nu în ultimul rând, la nivelul studiului de impact sunt prezentate punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările schemelor de ajutor de stat implementate în perioada 2007-2014, precum și concluzii și recomandări de orientare și prioritizare a măsurilor de sprijin de natura ajutorului de stat către acele arii de interes, sectoare strategice, regiuni, unde impactul este relevant.

1. Prezentarea metodologiei utilizate în elaborarea studiului

Elaborarea Studiului de impact pentru ajutoarele de stat acordate de MFP în perioada 2007-2014 a presupus utilizarea unei metodologii adecvate, bazată pe un mix optim de metode și tehnici de analiză: colectarea datelor/informațiilor, analiza cantitativă și analiza calitativă.

În vederea elaborării Studiului de impact pentru ajutoarele de stat acordate de MFP, s-a avut în vedere corelarea acestuia cu principalele documente legislative și strategice la nivel european și național relevante pentru perioada 2007-2014:

- Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013;
- Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020;
- Regulamentul CE nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare);
- Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat;
- Regulamentul (CE) nr. 1.998/2006 al Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor de minimis;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 137/2007;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, cu modificările și completările ulterioare.

Abordarea metodologică propusă pentru Studiul de impact privind ajutoarele de stat acordate de M.F.P. este formată dintr-un mix de metode de analiză cantitativă și analiză calitativă, a căror aplicare are rolul de a garanta credibilitatea și acuratețea rezultatelor procesului de evaluare. Studiul de impact a fost elaborat pe parcursul a 5 luni calendaristice, respectiv în perioada aprilie - august 2018.

Astfel, pentru analiza impactului ajutoarelor de stat acordate de MFP au fost utilizate următoarele metode:

Analiza de birou a constat în studierea atât a surselor directe, cât și a celor indirecte de informații, relevante pentru obiectul analizei (de ex: documente și date relevante furnizate de Ministerul Finanțelor Publice cu privire la schemele de ajutor de stat, documente specifice proiectelor, date statistice cu privire la indicatorii utilizați în procesul de evaluare, acordare, plată și monitorizare în cadrul schemelor de ajutor de stat etc.). Totodată, analiza de birou a reprezentat punctul de pornire al analizei impactului ajutoarelor de stat realizată în contextul acestui contract, această metodă

fiind utilizată și pentru a proiecta detaliile specifice instrumentelor de analiză calitativă și/sau cantitativă utilizate în etapele ulterioare ale procesului de analiză a impactului ajutoarelor de stat.

Analiza statistică a datelor a presupus analiza unui set de indicatori și date statistice, atât la nivel macro, cât și micro, care au permis analizarea cât mai exactă a realizărilor și efectelor schemelor de ajutor de stat, contribuind la identificarea impactului acestora pe termen scurt, mediu și lung. În cadrul studiului a fost luată în considerare colectarea de date și informații deținute de Institutul Național de Statistică, Oficiul Registrului Comerțului, Consiliul Concurenței, Banca Națională a României și alte instituții, fiind analizați indicatori precum: populația ocupată pe activități ale economiei naționale, numărul mediu al salariaților pe categorii de salariați, PIB pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe.

Sondajul de opinie pe bază de chestionar a fost utilizat în vederea colectării opiniilor beneficiarilor schemelor de ajutor de stat și a unor informații suplimentare necesare analizei de impact care să fundamenteze procesul de evaluare. Populația sondajului pe bază de chestionar a inclus beneficiarii schemelor de ajutor de stat și a fost de 58 de beneficiari contactați, reprezentativi pentru schemele de ajutor de stat.

Analiza benchmarking a avut rolul de a compara ajutorul de stat cu intervenții similare, atât din România, cât și din alte state. Scopul utilizării acestui tip de analiză este acela de a consolida capacitatea de a înțelege rezultatele analizei statistice și calitative, prin furnizarea unor referințe externe și termeni de comparație.

Luând în considerare domeniul de intervenție destul de specific al ajutorului de stat, selectarea intervențiilor incluse în analiza de benchmarking a vizat următoarele:

- Operațiunea 1.1.1.b („Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile - întreprinderi mari”) din cadrul POSCCE 2007-2013;
- „Tailored company expansion packages” („Pachete individualizate de extindere a companiilor”), Irlanda;
- „Contratti di sviluppo” („Contracte de dezvoltare”), un instrument de finanțare prevăzut de legislația din Italia din anul 2010 (DM 24.09.2010);
- „Prime d'aménagement des territoires” („Primă pentru amenajarea teritorială”), Franța;
- „Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2023” („Programul de sprijinire a investițiilor de importanță majoră pentru economia poloneză pentru anii 2011-2023”), Polonia.

Operațiunea 1.1.1.b a fost selectată datorită faptului că aceasta a fost, în perioada sa de implementare, principala sursă alternativă de finanțare disponibilă exclusiv pentru întreprinderile mari din România, care realizează proiecte de investiții. Finanțată în mare măsură prin FEDR, cu excepția cofinanțării naționale limitate, instrumentul a susținut un

număr total de 124 de întreprinderi mari¹. Aceasta s-a bazat pe o schemă de ajutor de stat aprobată în temeiul Regulamentului de exceptare a ajutorului regional nr. 1628/2006.

„Contratti di sviluppo” reprezintă instrumentul principal prevăzut de legislația din Italia prin care sunt sprijinite investițiile industriale de mari dimensiuni. Aflat în vigoare din anul 2010², instrumentul a suportat modificări în anul 2014 și în anul 2016, fără a-și schimba însă principalele caracteristici. Instrumentul, bazat pe o schemă regională de ajutor GBER, sprijină investițiile mai mari de 20 de milioane euro și se caracterizează printr-o procedură negociată și flexibilă, care lasă autorității de management (Invitalia Spa³) responsabilitatea finală de definire a măsurii, tipului și condițiilor specifice ajutorului. Între anii 2010 și 2018, instrumentul a condus la aprobarea a 131 de proiecte de investiții, pentru o investiție totală planificată de 4.692 milioane euro⁴. Instrumentul a fost cofinanțat de FEDR doar în mod limitat pentru anumite intervenții orientate către mediul înconjurător, acesta fiind, în esență, un ajutor de stat bazat pe bugetul național.

Instrumentul francez „PAT” („Primă pentru amenajarea teritorială”) reprezintă o referință utilă pentru realizarea unei comparații cu instrumentele MFP. Acest instrument adoptă o abordare bazată pe principiul „primul venit primul servit”, acordând sprijin în ordinea depunerii cererilor, până la epuizarea bugetului disponibil pentru o anumită perioadă. În mod similar cu schemele de ajutor de stat acordate de MFP și cu „Contratti di Sviluppo”, PAT stabilește praguri clare de impact, sub valoarea cărora o cerere nu este considerată adecvată pentru a fi depusă. Pragurile sunt stabilite diferit în funcție de tipurile de intervenție.

În Polonia, principalul instrument de ajutor de stat pentru stimularea investițiilor mari ale companiilor private din țară - în afară de programele operaționale cofinanțate de UE - este *Programul de sprijinire a investițiilor de importanță majoră pentru economia poloneză pentru anii 2011-2023*. Programul este caracterizat printr-o concentrare accentuată asupra unei liste limitate de sectoare care sunt considerate prioritare, precum și prin faptul că domeniul de aplicare al acestuia este perceput de guvern ca fiind redus, adresându-se acelor companii care, din anumite motive administrative, nu sunt eligibile pentru a aplica în cadrul programelor operaționale finanțate de UE.

Schemele de ajutor de stat implementate de MFP analizate în acest studiu și instrumentele selectate pentru analiza benchmarking au în comun aceeași bază legislativă (ajutorul regional definit în conformitate cu articolul 107 alin. (3) din TFUE) și concentrarea acestora asupra investițiilor fizice realizate de întreprinderile mari. Operațiunea 1.1.1.b prezintă aceeași zonă de intervenție ca și ajutorul de stat acordat de MFP (România în ambele cazuri), însă această operațiune este cofinanțată de UE și, în consecință, cel puțin

¹ POSCCE 2007-2013, Raportul Final de Implementare.

² Decretul Ministerului pentru Dezvoltare Economică din data de 24.09.2010.

³ Invitalia este Agenția Națională pentru Investiții și Dezvoltare Economică, deținută de Ministerul Economiei din Italia.

⁴ Date disponibile pe www.invitalia.it.

teoretic, se bazează pe reguli mai stricte din punct de vedere procedural, al monitorizării și auditării.

Instrumentul „Contratti di sviluppo” nu este cofinanțat (cu excepția unor intervenții limitate către protecția mediului înconjurător) și, ca și în cazul schemelor implementate de MFP, proiectele nu sunt depuse în baza unei abordări procedurale și de monitorizare stricte, diferența dintre aceste instrumente fiind reprezentată de faptul că sunt implementate în state diferite.

În combinație, toate instrumentele analizate au conferit o bază interesantă de comparație pentru constatările evaluării formulate în prezentul studiu cu privire la schemele de ajutor de stat implementate de MFP.

2. Prezentarea cadrului legal european și național care reglementează măsurile de natura ajutorului de stat din perioada 2007-2014

Domeniul ajutorului de stat este reglementat atât la nivel european, prin tratatele și regulamentele Uniunii Europene, cât și la nivel național, chiar dinainte de 1 ianuarie 2017, moment în care normele privind ajutorul de stat au fost preluate aproape în integralitate, mai ales în ceea ce privește cadrul legal care conduce spre autorizarea unui tip de ajutor de stat.

După aderarea României la Uniunea Europeană, legislația comunitară în domeniul ajutorului de stat prevalează asupra legislației naționale în acest domeniu și este direct aplicabilă în România. Cadrul legal la nivel european în domeniul ajutorului de stat este compus din prevederile Tratatului de Funcționare al Uniunii Europene (art. 107-109) și dintr-un set bine definit de regulamente, linii directoare, orientări comunitare, instrucțiuni și comunicări ale Comisiei.

Prezentul capitol își propune să prezinte contextul legislativ general de aplicare a cadrului legal european și național în domeniul ajutorului de stat.

2.1. Prezentarea cadrului legal la nivel european care a stat la baza instituirii măsurilor de ajutor de stat administrate de către MFP în perioada 2007-2013 și în perioada 2014-2020

În contextul legislației UE, în special a celei referitoare la piața internă, capacitatea statelor membre ale Uniunii Europene de a adopta măsuri de susținere publică a activităților economice este supusă respectării normelor UE privind ajutorul de stat.

În conformitate cu definiția prevăzută la art. 107 alin. (1) din TFUE, “sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre”.

În consecință, art. 107 alin. (1) stabilește o interdicție generală a oricărei măsuri care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- creează un avantaj economic sau financiar pentru beneficiari;
- implică un transfer de resurse de stat sau gestionate de către stat;
- este acordată unei întreprinderi;
- acordarea este selectivă;

- denaturează sau amenință să denatureze concurența și afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre.

Aceste condiții au fost ulterior definite atât de legislația secundară a UE, cât și, în special, de jurisprudența Curții Europene de Justiție, care au clarificat semnificația și domeniul de aplicare al acestor condiții.

Astfel, spre exemplu, nu reprezintă ajutor de stat o măsură generală de sprijin pentru toate întreprinderile care operează într-o țară - cum ar fi o măsură fiscală, atâta timp cât condiția cu privire la selectivitate nu este îndeplinită.

Pe de altă parte, Comisia și Curtea Europeană de Justiție au adoptat treptat definiții foarte cuprinzătoare pentru "întreprindere", "transfer de resurse" și "avantaj economic", care au determinat considerarea în cadrul ajutorului de stat și a unor măsuri care nu sunt imediat percepute ca atare de către administrațiile care le adoptă, cum ar fi, de exemplu, anumite forme de sprijin pentru entitățile publice sau anumite contracte de achiziție de bunuri și servicii.

Prin adoptarea unor acte legislative specifice, instituțiile UE au stabilit un prag minim de semnificație pentru criteriul privind amenințarea la adresa concurenței și schimburile comerciale dintre statele membre. Ajutoarele acordate sub acest prag ("ajutor de minimis") sunt considerate neconforme cu criteriul și, prin urmare, nu sunt considerate ajutoare de stat. Cu toate acestea, pentru a beneficia de această posibilitate, administrațiile naționale trebuie să respecte condițiile specifice și normele procedurale prevăzute în prezent în Regulamentul nr. 1407/2013 al Comisiei Europene.

Articolul 107 din TFUE, după ce a definit ajutorul de stat și a stabilit o interdicție generală, recunoaște că anumite categorii de ajutoare de stat pot fi, oricum, acordate de autoritățile naționale. La alineatul (2) din respectivul articol, anumite tipuri foarte specifice de ajutoare de stat sunt considerate întotdeauna ca fiind conforme cu piața internă⁵. Alineatul (3), care are un domeniu de aplicare mai larg, stabilește că anumite categorii de ajutoare de stat pot fi considerate în conformitate cu piața internă:

- (a) ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut, precum și a regiunilor prevăzute la articolul 349, avându-se în vedere situația lor structurală, economică și socială;
- (b) ajutoarele destinate să promoveze realizarea unui proiect important de interes european comun sau să remedieze perturbări grave ale economiei unui stat membru;

⁵ În mod specific, conform art. 107 alin. (2): (a) ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără discriminare în funcție de originea produselor; (b) ajutoarele destinate reparării pagubelor provocate de calamități naturale sau de alte evenimente extraordinare; (c) ajutoarele acordate economiei anumitor regiuni ale Republicii Federale Germania afectate de divizarea Germaniei, în măsura în care acestea sunt necesare pentru compensarea dezavantajelor economice cauzate de această divizare.

(c) ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun;

(d) ajutoarele destinate să promoveze cultura și conservarea patrimoniului, în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale și de concurență în Uniune într-o măsură care contravine interesului comun;

(e) alte categorii de ajutoare stabilite prin decizie a Consiliului, care hotărăște la propunerea Comisiei.

Derogările prevăzute la art. 107 alin. (3) nu sunt automate, ci fac obiectul unei evaluări preliminare a măsurilor prevăzute de către Comisia Europeană. Măsurile trebuie, în consecință, notificate Comisiei Europene și autorizate de aceasta, în baza procedurii stabilite la art. 108 (procedura de notificare).

Cu toate acestea, alineatul (4) al art. 108 stabilește că "Comisia poate adopta regulamente privind categoriile de ajutoare de stat cu privire la care Consiliul, în temeiul articolului 109, a considerat că pot fi exceptate de la procedura prevăzută la alineatul (3) din prezentul articol". În conformitate cu această regulă, Comisia poate excepta anumite categorii de ajutoare de la procedura de notificare, oferind în schimb, în prealabil, un cadru de reglementare în cadrul căruia statele pot adopta măsuri de ajutor de stat în mod liber.

Principalul exemplu pentru această situație este reprezentat în prezent de Regulamentul General de Excepție pe Categori (GBER) nr. 651/2014, care oferă un cadru de reglementare pentru 43 de categorii de ajutoare de stat. Statele membre care doresc să adopte măsuri de ajutor de stat în oricare dintre aceste 43 de domenii, sunt libere să o facă fără să notifice Comisia Europeană, cu condiția respectării condițiilor și limitelor specifice stabilite de secțiunile relevante ale GBER. În cazul în care măsura de ajutor de stat prevăzută nu se încadrează în condițiile și limitele GBER, statul membru are obligația de a notifica măsura respectivă Comisiei Europene înainte de adoptarea acesteia.

Într-o mare măsură, legislația secundară, orientările și deciziile provenite din partea instituțiilor UE în domeniul ajutorului de stat fac obiectul unei revizuii periodice, care tinde să coincidă cu cadrul financiar general și perioadele de programare.

În consecință, cadrul UE de reglementare al ajutoarelor de stat a evoluat în perioada 2014-2020 față de perioada 2007-2013, de exemplu în domeniul ajutorului regional, al GBER și al ajutorului de minimis.

În această situație, cadrul legal la nivel european care a stat la baza instituirii măsurilor de ajutor de stat administrate de către MFP în România și care va fi analizat succint în cele ce urmează, este constituit, pe lângă prevederile Tratatului de Funcționare al Uniunii Europene antementionate, din:

- Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013;
- Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020;

- Regulamentul CE nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare pentru perioada 2007-2013);
- Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare pentru perioada 2014-2020);
- Regulamentul (CE) nr. 1.998/2006 (perioada 2007-2013) și Regulamentul (CE) nr. 1407/2013 (perioada 2014-2020) al Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor de minimis.

Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013

Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013 au ca scop stabilirea procedurilor, a condițiilor și a limitelor aplicabile statelor membre pentru adoptarea măsurilor de ajutor de stat care intră sub incidența dispozițiilor articolelor 107 alin. (3) litera (a) și 107 alin. (3) litera (c) (ajutoare de stat regionale).

În baza celor prezentate anterior, măsurile de ajutor de stat regional pot fi declarate compatibile cu piața internă, dar numai în anumite condiții stabilite în mod progresiv de practica Comisiei Europene și jurisprudența Curții Europene de Justiție, reunite în orientări pentru a oferi un cadru de reglementare clar.

Măsurile de ajutor de stat regionale care se încadrează în condițiile stabilite de liniile directe fac încă, în mod obișnuit, subiectul unei notificări preliminare către Comisie, cu excepția cazului în care acestea se încadrează în limitele și condițiile de exceptare, astfel cum sunt stabilite prin GBER în secțiunea specifică pentru ajutoare regionale.

Liniile directe definesc ajutoarele de stat regionale drept "ajutoare destinate să favorizeze dezvoltarea economică a unor zone defavorizate din Uniunea Europeană", care constau în ajutoare pentru investiții acordate întreprinderilor mari sau în ajutoare pentru funcționare, destinate anumitor regiuni în vederea reducerii disparităților regionale. Ajutoarele de stat regionale sprijină investițiile și crearea de noi locuri de muncă, favorizând extinderea și diversificarea activităților economice, în special prin încurajarea înființării de noi sedii secundare în regiunile defavorizate.

Prin aceste linii directe, Comisia a introdus un nou instrument de ajutor, destinat încurajării înființării de întreprinderi mici în regiunile defavorizate, cu plafoane ale ajutorului diferențiate în funcție de regiuni.

Domeniul de aplicare a acestor linii directe a vizat toate sectoarele de activitate, cu excepția sectorului pescuitului, a industriei cărbunului, a producției de produse agricole, industriei siderurgice și a fibrelor sintetice. De asemenea, conform prevederilor liniilor directe, acestea s-au aplicat doar întreprinderilor aflate în dificultate, în baza unei

scheme de ajutoare multisectoriale ca parte integrată a unei strategii de dezvoltare regională.

Acoperirea demografică totală a regiunilor care pot fi asistate din Comunitate a fost stabilită astfel încât să fie mai mică decât cea a regiunilor neasistate, stabilind limita pentru acoperirea demografică globală la 42% din populația comunității cu 25 de state membre, dar în cazul României și Bulgariei a permis acoperirea întregului teritoriu (după aderarea Bulgariei și României limita a crescut la 45,5%).

Ajutoarele regionale pentru investiții

- Liniile directe permit acordarea ajutorului pentru investiții în active corporale și necorporale legate de demararea unei noi investiții, extinderea unei unități existente, diversificarea producției unei unități prin realizarea de produse noi, suplimentare sau de schimbarea fundamentală a procesului general de producție a unei unități existente.

Ajutoarele pentru funcționare

- Liniile directe permit acordarea ajutorului destinat reducerii cheltuielilor curente ale unei întreprinderi și s-au acordat regiunilor eligibile în temeiul derogării prevăzute la articolul 87 alin. (3) litera (a) din tratat, cu condiția de a contribui la dezvoltarea regională și de a avea un nivel proporțional cu handicapul pe care încercau să-l compenseze. În general, acestea au luat forma scutirilor fiscale sau a reducerii contribuțiilor la asigurările sociale.
- Cu excepția regiunilor ultraperiferice și a regiunilor mai puțin populate, pentru care au existat derogări în anumite condiții, în cazul schemelor de ajutor pentru funcționare s-a aplicat principiul degresivității, acestea trebuind să scadă în timp și să fie retrase treptat atunci când regiunile în cauză ajungeau la o convergență reală cu zonele mai prospere din UE.

Ajutoarele pentru întreprinderile mici nou create

- Au fost introduse în vederea încurajării înființării întreprinderilor și a dezvoltării în prima fază, a întreprinderilor mici din zonele asistate. S-a prevăzut ca, cel puțin inițial, să fie limitate la întreprinderile mici, limitate ca valoare și să fie degresive.
- Pentru a se evita efectele stimulative contrare pentru întreprinderile mici existente, în sensul desființării și reînființării pentru a primi ajutoare, liniile directe au prevăzut ca statele membre să conceapă schemele astfel încât să evite această problemă, de exemplu, prin instituirea unor restricții asupra cererilor din partea proprietarilor de societăți recent desființate.

Modificări esențiale intervenite prin Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013:

- Introducerea unui nou instrument de ajutor, destinat înființării de întreprinderi mici în regiunile defavorizate.

Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020

În mod similar cu liniile directe din perioada anterioară, Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020 stabilesc condițiile în care ajutoarele regionale pot fi considerate compatibile cu piața internă și criteriile de identificare a zonelor eligibile pentru acordarea de ajutoare regionale. Acestea sunt fondate pe următoarele principii comune: consolidarea pieței interne, promovarea eficientizării cheltuielilor publice printr-o mai bună contribuție a ajutoarelor de stat la obiectivele de interes comun, o analiză mai riguroasă a efectului stimulat, limitarea la minimum a ajutoarelor și evitarea posibilelor efecte negative ale ajutoarelor asupra concurenței și comerțului.

Principiile stabilite se aplică în toate sectoarele de activitate economică, excepție făcând sectorul pescuitului și acvaculturii, sectorul agricol și sectorul transporturilor, aeroporturile și sectorul energetic. De asemenea, ajutoarele regionale destinate sectorului siderurgic și sectorului fibrelor sintetice nu sunt considerate compatibile cu piața internă.

Evaluarea compatibilității ajutoarelor regionale cu piața internă se realizează prin verificarea îndeplinirii următoarelor criterii:

- contribuția la un obiectiv de interes comun bine definit: ajutoarele regionale pot contribui la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020, prin obiectivul de echitate sau de coeziune;
- necesitatea intervenției statului: ajutoarele de stat trebuie direcționate către situații în care acestea pot aduce o îmbunătățire pe care piața nu o poate realiza;
- adecvarea măsurii de ajutor: o măsură de ajutor este compatibilă doar dacă nu există alte instrumente de politică care denaturează mai puțin piața și care să poată genera aceleași contribuții pozitive la dezvoltarea regională;
- efectul de stimulare: există atunci când ajutoarele modifică comportamentul unei întreprinderi astfel încât aceasta demarează o activitate suplimentară prin care contribuie la dezvoltarea unei zone;
- proporționalitatea ajutoarelor (ajutorul minim): valoarea ajutoarelor trebuie limitată la minimul necesar pentru a determina realizarea de investiții și activități economice suplimentare în zonă;
- evitarea efectelor negative necorespunzătoare asupra concurenței și a schimburilor comerciale dintre statele membre: efectele negative asupra denaturării concurenței și a schimburilor comerciale trebuie să fie limitate și mai puțin semnificative decât efectele pozitive în ceea ce privește contribuția la obiectivul de interes comun;
- transparența ajutorului: statele membre trebuie să pună la dispoziția publicului larg informații privind măsurile de ajutor de stat.

Pentru a redresa situația dificilă a mai multor state membre, Comisia a adaptat nivelul de acoperire demografică totală, stabilindu-l la 46,53% din populația UE-27.

Modificări esențiale intervenite prin Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020:

- un accent mai mare pus pe criteriile care trebuie îndeplinite pentru a demonstra compatibilitatea ajutoarelor regionale cu piața internă;
- excluderea sectorului transportului din domeniul de aplicare al ajutoarelor regionale;
- creșterea plafonului de acoperire demografică totală, de la 42% din populația UE-25/45,5% din populația UE-27 (conform Liniilor directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013), la 46,53% din populația UE-27.

Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor de minimis

Regulamentul a reprezentat cadrul legislativ esențial pentru definirea și implementarea măsurilor de ajutor de stat care se încadrează sub pragul de semnificație sub care piața și schimburile dintre statele membre nu pot fi considerate afectate și, prin urmare, nu este corespunzător pentru a fi definit drept ajutor de stat.

Perioada de aplicare a Regulamentului nr. 1998/2006 a fost 1 ianuarie 2007-31 decembrie 2013.

Acesta s-a aplicat ajutoarelor acordate întreprinderilor din toate sectoarele, cu excepția întreprinderilor din sectoarele pescuitului și acvaculturii, producției primare de produse agricole și cărbunelui. De asemenea, regulamentul a exclus întreprinderile care își desfășurau activitatea în transformarea și comercializarea produselor agricole (în cazul în care valoarea ajutorului a fost stabilită pe baza prețului sau a cantității produselor în cauză achiziționate de la producătorii primari sau introduse pe piață de întreprinderile în cauză sau atunci când ajutorul era condiționat de transferarea lui parțială sau integrală către producătorii primari), activitățile legate de export către țări terțe sau către state membre, activitățile subordonate folosirii mărfurilor naționale în locul celor importate și întreprinderile aflate în dificultate.

Pe de altă parte, prin Regulamentul nr. 1998/2006, domeniul de aplicare a regulamentului de minimis s-a extins la întregul sector al transporturilor, fiind excluse însă ajutoarele pentru achiziția de vehicule de transport rutier de mărfuri de către întreprinderile care efectuează transport rutier de mărfuri în contul terților.

În ceea ce privește valoarea totală a ajutoarelor de minimis acordate unei întreprinderi, aceasta a fost stabilită la 200.000 euro pe durata a trei exerciții fiscale și la 100.000 euro în cazul întreprinderilor din sectorul transportului rutier. Regulamentul prevedea ca ajutorul de minimis să se acorde numai după ce statul membru se asigură că acesta nu va conduce la creșterea nivelului total al ajutorului de minimis primit de întreprindere în perioada care acoperea exercițiul fiscal în cauză, precum și ultimele două exerciții fiscale în acel stat membru, peste plafonul menționat.

Monitorizarea aplicării regulamentului a revenit statelor membre, care au avut obligația de a înregistra și compila toate informațiile referitoare la aplicarea acestuia. Registrele privind ajutoarele de minimis individuale și sistemele de ajutoare de minimis se păstrează timp de 10 ani de la data la care au fost acordate ajutoarele, respectiv de la data la care a fost acordat ultimul ajutor individual în cadrul sistemului.

Modificări de substanță intervenite prin Regulamentul (CE) nr. 1998/2006:

- extinderea domeniului de aplicare al regulamentului de minimis sectorului transporturilor.

Regulamentul CE nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare)

Conform celor antementionate, Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene dă posibilitatea Comisiei, după un mandat al Consiliului (prin intermediul așa numitului regulament "autorizat"), să stabilească cadrele de reglementare în vederea exceptării statelor membre de la notificarea măsurilor de ajutor de stat care respectă anumite principii cheie și condiții. În timp ce anterior instituțiile UE au beneficiat de această posibilitate printr-un Regulament separat în diferite domenii, Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 a reprezentat primul Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare (GBER) din istoria legislației în domeniul ajutorului de stat. Acesta a luat naștere de la ideea de a unifica într-un singur instrument toate reglementările prealabile de exceptare, din motive de simplificare și pentru a asigura o monitorizare mai eficientă a ajutoarelor de către Comisie.

În conformitate cu art. 1 din Regulamentul CE nr. 800/2008, acesta se aplică următoarelor categorii de ajutoare:

- ajutoare regionale;
- ajutoare acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă;
- ajutoare pentru înființarea de întreprinderi de către femeile antreprenor;
- ajutoare pentru protecția mediului;
- ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor și pentru participarea IMM-urilor la târguri;
- ajutoare sub formă de capital de risc;
- ajutoare pentru cercetare, dezvoltare și inovare;
- ajutoare pentru formare;
- ajutoare pentru lucrătorii defavorizați sau cu handicap.

Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 cuprinde trei capitole, defalcate pe secțiuni și articole, precum și trei anexe care vizează definiția IMM-urilor și fișe de informații pentru ajutoarele în domeniul cercetării și dezvoltării, pentru ajutoarele în

favoarea proiectelor mari de investiții și pentru ajutoarele în conformitate cu obligația de raportare prevăzută la art. 9 alin. (1).

Printre altele, Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 definește următoarele noțiuni:

- „ajutoare” înseamnă orice măsură care îndeplinește toate criteriile prevăzute la art. 87 alin. (1) din tratat;
- „schemă de ajutor” înseamnă orice act pe baza căruia, fără să fie nevoie de măsuri de punere în aplicare suplimentare, pot fi acordate ajutoare individuale întreprinderilor definite în cadrul actului într-un mod general și abstract, precum și orice act pe baza căruia pot fi acordate ajutoare care nu sunt legate de un proiect specific, uneia sau mai multor întreprinderi, pentru o perioadă nedefinită de timp și/sau pentru o valoare nedefinită;
- „ajutoare individuale” înseamnă:
 - (a) ajutoarele ad hoc și
 - (b) ajutoarele acordate pe baza unei scheme de ajutoare care trebuie notificate;
- „ajutoare ad hoc” înseamnă ajutoarele individuale care nu sunt acordate pe baza unei scheme de ajutor;
- „intensitatea ajutorului” înseamnă valoarea ajutorului, exprimată ca procentaj din costurile eligibile.

Articolul 3 din Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 stabilește condițiile de exceptare de la obligația notificării prevăzută la art. 88 alin. (3) din tratat, astfel:

”(1) Schemele de ajutor care îndeplinesc toate condițiile prevăzute la capitolul I din prezentul regulament, precum și dispozițiile relevante ale capitolului II din prezentul regulament sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 87 alin. (3) din tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la art. 88 alin. (3) din tratat, cu condiția ca orice ajutor individual acordat în cadrul unei astfel de scheme să îndeplinească toate condițiile prevăzute de prezentul regulament, iar schemele să conțină o trimitere explicită la prezentul regulament, citându-i titlul și referința de publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

(2) Ajutoarele individuale acordate în cadrul unei scheme menționate la alin. (1) sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 87 alin. (3) din tratat și sunt exceptate de la obligația notificării prevăzută la art. 88 alin. (3) din tratat cu condiția ca ajutorul să îndeplinească toate condițiile prevăzute de capitolul I din prezentul regulament, precum și dispozițiile relevante ale capitolului II din prezentul regulament, iar măsura de ajutor individual să conțină o trimitere explicită la dispozițiile relevante ale prezentului regulament, prin citarea dispozițiilor relevante, titlului prezentului regulament și referinței de publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

(3) Ajutoarele ad hoc care îndeplinesc toate condițiile prevăzute de capitolul I din prezentul regulament, precum și dispozițiile relevante ale capitolului II din prezentul regulament sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 87 alin. (3) din tratat

și sunt exceptate de la obligația notificării prevăzută la art. 88 alin. (3) din tratat cu condiția ca ajutorul să conțină o trimitere explicită la dispozițiile relevante ale prezentului regulament, prin citarea dispozițiilor relevante, titlului prezentului regulament și referinței de publicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”.

Regulamentul se aplică numai ajutoarelor transparente. În special, următoarele categorii de ajutor sunt considerate transparente:

- (a) ajutoarele conținute în subvenții și subvenții la dobândă;
- (b) ajutoarele conținute în împrumuturi, atunci când echivalentul-subvenție brut a fost calculat pe baza ratei de referință în vigoare pe piață în momentul acordării ajutorului;
- (c) ajutoarele conținute în sisteme de garanții: (i) atunci când metoda de calcul al echivalentului-subvenție brut a fost acceptată în urma notificării acesteia Comisiei în contextul aplicării prezentului regulament sau a Regulamentului (CE) nr. 1628/2006, iar metoda aprobată vizează explicit tipul de garanții și tipul de tranzacții care stau la baza acestora sau (ii) atunci când beneficiarul este o întreprindere mică sau mijlocie, iar echivalentul-subvenție brut a fost calculat pe baza primelor „safe-harbour” prevăzute în Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele de stat sub formă de garanții.
- (d) ajutoarele conținute în măsuri fiscale, atunci când măsura prevede un plafon care garantează că pragul aplicabil nu este depășit.

Capitolul 1 din Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 mai stabilește, de asemenea, prevederile cu privire la intensitatea ajutorului și costurile eligibile, pragurile individuale de notificare, cumulul, efectul stimulat, transparența, monitorizarea, raportarea anuală, condițiile specifice aplicabile ajutoarelor pentru investiții.

Capitolul 2 din Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 conține dispozițiile specifice pentru diferitele categorii de ajutor de stat, respectiv ajutoarele regionale, ajutoarele acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă, ajutoarele pentru activitatea antreprenorială a femeilor, ajutoarele pentru protecția mediului, ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor și pentru participarea IMM-urilor la târguri, ajutoarele sub formă de capital de risc, ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare și inovare, ajutoarele pentru formare și ajutoarele pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap.

Astfel, conform secțiunii 1, capitolul 2 din Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008, ajutoarele regionale pot fi ajutoare regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă (art. 13) și ajutoare pentru întreprinderile mici nou-create (art. 14). Schemele de ajutoare regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 87 alin. (3) din tratat și sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la art. 88 alin. (3) din tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de respectivul articol. Ajutorul este acordat în regiunile care pot beneficia de ajutoare regionale, astfel cum sunt ele determinate în harta ajutoarelor regionale

aprobată pentru statul membru în cauză pentru perioada 2007-2013. Investiția trebuie să fie menținută în regiunea beneficiară pentru o perioadă de minimum cinci ani sau de trei ani în cazul IMM-urilor, după ce ansamblul investițiilor a fost finalizat. În ceea ce privește schemele de ajutoare pentru întreprinderile mici nou create, acestea sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 87 alin. (3) din tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la art. 88 alin. (3) din tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale respectivului articol, iar beneficiarii acestei scheme sunt întreprinderile mici.

Referitor la ajutoarele pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă acordate IMM-urilor, intensitatea ajutorului nu poate depăși: 20% din costurile eligibile în cazul întreprinderilor mici; 10% din costurile eligibile în cazul întreprinderilor mijlocii.

În ceea ce privește ajutoarele pentru întreprinderile mici nou-create de femeile antreprenor, valoarea ajutorului nu depășește 1 milion euro pentru fiecare întreprindere, iar intensitatea ajutorului nu depășește 15% din costurile eligibile suportate în primii cinci ani de la înființarea întreprinderii.

Secțiunea 4 din Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 stabilește categoriile de ajutoare pentru protecția mediului care sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la art. 88 alin. (3), respectiv: ajutoare pentru investiții care le permit întreprinderilor să aplice standarde de protecție a mediului mai stricte decât cele comunitare sau să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare; ajutoare pentru achiziționarea de noi vehicule de transport care respectă standarde mai stricte decât cele comunitare sau îmbunătățesc nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare; ajutoare pentru IMM-uri în vederea adaptării din timp la viitoarele standarde comunitare; ajutoare de mediu pentru investiții în măsuri de economisire a energiei; ajutoare de mediu pentru investiții în cogenerare cu randament ridicat; ajutoare de mediu pentru investiții în promovarea producției de energie din surse regenerabile de energie; ajutoare pentru studii în domeniul mediului; ajutor sub forma unor reduceri ale taxelor de mediu.

Ajutoarele pentru consultanță în favoarea IMM-urilor și pentru participarea IMM-urilor la târguri care sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la art. 88 alin. (3), conform Regulamentului Comisiei Europene nr. 800/2008, sunt ajutoarele pentru consultanță în favoarea IMM-urilor și ajutoarele pentru participarea IMM-urilor la târguri. De asemenea, secțiunea 7 din Regulament precizează tipurile de ajutoare pentru cercetare, dezvoltare și inovare care sunt exceptate de la aceeași obligație de notificare, respectiv: ajutoare pentru proiecte de cercetare și dezvoltare, ajutoare pentru studii de fezabilitate tehnice, ajutoare pentru acoperirea costurilor aferente drepturilor de proprietate industrială ale IMM-urilor, ajutoare pentru cercetare și dezvoltare în sectorul agricol și al pescuitului, ajutoare pentru întreprinderi nou-create inovatoare, ajutoare pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și serviciile de sprijinire a inovării și ajutoare pentru închirierea de personal cu înaltă calificare.

Totodată, regulamentul stabilește tipurile de ajutoare pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap care sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la art. 88 alin. (3), ca fiind: ajutoare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați sub formă de subvenții salariale, ajutoare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sub formă de subvenții salariale, ajutor pentru compensarea costurilor suplimentare generate de încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap.

În concluzie, Regulamentul (CE) nr. 994/98 împuternicește Comisia să declare, în conformitate cu art. 87 din tratat, că, în anumite condiții, ajutoarele pentru întreprinderile mici și mijlocii, ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare, ajutoarele pentru protecția mediului, ajutoarele pentru ocuparea forței de muncă și pentru formare, precum și ajutoarele care sunt conforme cu harta aprobată de către Comisie pentru fiecare stat membru pentru acordarea ajutoarelor regionale sunt compatibile cu piața comună și nu fac obiectul obligației de notificare prevăzute la art. 88 alin. (3) din tratat.

Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare)

Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei înlocuiește anteriorul Regulament GBER (800/2008) și vizează perioada 2014-2020. Deoarece abordarea "generală" adoptată prin Regulamentul 800/2008 a fost considerată un succes, noul GBER și-a extins și mai mult domeniul său de aplicare, acoperind 43 de domenii diferite într-un singur cadru de reglementare.

Regulamentul (UE) nr. 651/2014 își propune să permită o mai bună definire a priorităților în materie de activități de asigurare a respectării normelor privind ajutoarele de stat și o simplificare sporită și ar trebui să conducă la o mai mare transparență, la o evaluare eficace și la controlul respectării normelor privind ajutoarele de stat la nivel național și la nivelul Uniunii, menținându-se competențele instituționale ale Comisiei și ale statelor membre.

Ajutoarele de stat în sensul articolului 107 alin. (1) din tratat care nu se încadrează în domeniul de aplicare al prezentului regulament fac în continuare obiectul obligației de notificare prevăzute la art. 108 alin. (3) din tratat. Prezentul regulament nu exclude posibilitatea ca statele membre să notifice ajutoarele ale căror obiective corespund obiectivelor prevăzute de prezentul regulament.

Conform articolului 1 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei, acesta se aplică următoarelor categorii principale de ajutoare:

- ajutoare regionale;
- ajutoare destinate IMM-urilor sub formă de ajutoare pentru investiții, ajutoare de exploatare și ajutoare pentru accesul IMM-urilor la finanțare;
- ajutoare pentru protecția mediului;

- ajutoare pentru cercetare, dezvoltare și inovare;
- ajutoare pentru formare;
- ajutoare pentru recrutarea și încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați și a lucrătorilor cu handicap;
- ajutoare destinate reparării daunelor provocate de anumite dezastre naturale;
- ajutoare sociale pentru transportul rezidenților din regiunile îndepărtate;
- ajutoare pentru infrastructura de bandă largă;
- ajutoare pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului;
- ajutoare pentru infrastructurile sportive și pentru infrastructurile de agrement multifuncționale;
- ajutoare pentru infrastructurile locale.

În conformitate cu condițiile de exceptare (art. 3 din Regulamentul nr. 651/2014), schemele de ajutoare, ajutoarele individuale acordate în cadrul unor scheme de ajutoare și ajutoarele ad-hoc sunt compatibile cu piața internă în sensul articolului 107 alin. (2) sau (3) din tratat și sunt exceptate de la cerința de notificare prevăzută la art. 108 alin. (3) din tratat dacă ajutoarele respective îndeplinesc toate condițiile prevăzute în capitolul I din regulament, precum și condițiile specifice pentru categoria relevantă de ajutor stabilite în capitolul III din regulament.

Regulamentul nr. 651/2014 se aplică numai ajutoarelor pentru care este posibilă calcularea ex-ante cu exactitate a echivalentului subvenției brută pentru ajutoare, fără a fi necesară efectuarea unei evaluări a riscurilor („ajutoare transparente”), fiind totodată aplicabil numai ajutoarelor care au un efect stimulat.

Capitolul III din Regulamentul nr. 651/2014 stabilește dispozițiile specifice pentru diferitele categorii de ajutoare precum și prevederile individuale pentru fiecare tip de ajutor care este exceptat de la cerința de notificare prevăzută la art. 108 alin. (3) din tratat.

Secțiunea I din capitolul III al Regulamentului precizează categoriile de ajutoare regionale care sunt exceptate de la cerința de notificare prevăzută la art. 108 alin. (3) din tratat, după cum urmează: ajutoarele regionale pentru investiții și ajutoarele regionale de exploatare, precum și ajutoarele pentru dezvoltare urbană.

Conform informațiilor din secțiunea II, ajutoarele destinate IMM-urilor exceptate de la cerința de notificare prevăzută la art. 108 alin. (3) din tratat sunt: ajutoare pentru investiții destinate IMM-urilor, ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor, ajutoare destinate IMM-urilor pentru participarea la târguri, ajutoare pentru costurile de cooperare suportate de IMM-urile participante la proiecte de cooperare teritorială europeană.

Ajutoarele pentru accesul IMM-urilor la finanțare care intră sub incidența prevederilor Regulamentului nr. 651/2014 sunt: ajutoare de finanțare de risc, ajutoare pentru întreprinderile nou-înființate, ajutoare în favoarea platformelor alternative de tranzacționare specializate în IMM-uri, ajutoare pentru acoperirea costurilor de

prospecție. Conform prevederilor secțiunii 4 din Regulament, ajutoarele pentru cercetare, dezvoltare și inovare care sunt exceptate de la cerința de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din tratat sunt: ajutoarele pentru proiecte de cercetare și dezvoltare, ajutoarele pentru investiții în infrastructurile de cercetare, ajutoarele pentru clusterelor de inovare, ajutoarele pentru inovare destinate IMM-urilor, ajutoarele pentru inovarea de proces și organizațional, precum și ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare în sectorul pescăresc și al acvaculturii.

Categoriile de ajutoare pentru lucrătorii defavorizați și pentru lucrătorii cu handicap care intră sub incidența prevederilor Regulamentului nr. 651/2014 sunt: ajutoarele pentru recrutarea de lucrători defavorizați acordate sub formă de subvenții salariale, ajutoarele pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap acordate sub formă de subvenții salariale, ajutoarele pentru compensarea costurilor suplimentare generate de încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap, ajutoarele pentru compensarea costurilor aferente asistenței acordate lucrătorilor defavorizați.

În ceea ce privește ajutoarele pentru protecția mediului care sunt compatibile cu piața internă în sensul articolului 107 alin. (3) din tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la art. 108 alin. (3) din tratat, acestea sunt: ajutoarele pentru investiții care permit întreprinderilor să aplice standarde de protecție a mediului mai stricte decât cele ale Uniunii sau să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului în absența standardelor Uniunii, ajutoarele pentru investiții pentru adaptarea anticipată la viitoarele standarde ale Uniunii, ajutoarele pentru investiții în favoarea măsurilor de eficiență energetică, ajutoarele pentru investiții în favoarea unor proiecte de eficiență energetică a clădirilor, ajutoarele pentru investiții în cogenerare de înaltă eficiență, ajutoarele pentru investiții destinate promovării producției de energie din surse regenerabile, ajutoarele de exploatare pentru promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile, ajutoarele de exploatare pentru promovarea producției de energie din surse regenerabile în instalații de dimensiuni mici, ajutoarele sub formă de reduceri ale taxelor de mediu în temeiul Directivei 2003/96/CE, ajutoarele pentru investiții în vederea reabilitării siturilor contaminate, ajutoarele pentru investiții în favoarea sistemelor de termoficare și răcire centralizată eficiente din punct de vedere energetic, ajutoarele pentru investiții destinate reciclării și reutilizării deșeurilor, ajutoarele pentru investiții în infrastructura energetică și ajutoarele pentru studii de mediu.

Conform secțiunii 11, capitolul III, categoriile de ajutoare pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului care intră sub incidența prevederilor Regulamentului nr. 651/2014 sunt: ajutoarele pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului și schemele de ajutoare pentru operele audiovizuale.

În concluzie, prezentul Regulament definește criteriile generale, stabilește condițiile de compatibilitate și pune în aplicare cadrul comunitar pentru ajutoarele pentru întreprinderile mici și mijlocii, ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare, ajutoarele pentru protecția mediului, ajutoarele pentru ocuparea forței de muncă și pentru formare,

precum și ajutoarele care sunt conforme cu harta aprobată de către Comisie pentru fiecare stat membru pentru acordarea ajutoarelor regionale.

2.2. Prezentarea cadrului legal la nivel național care reglementează măsurile de natura ajutorului de stat din perioada 2007-2014

Ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană, autoritățile române au procedat la ajustarea legislației naționale care reglementează, din punct de vedere procedural, pregătirea, acordarea, monitorizarea și controlul ajutoarelor de stat și/sau de minimis acordate în România. Un prim pas în acest proces l-a reprezentat modificarea procedurilor naționale în domeniul ajutorului de stat.

În continuare vor fi prezentate principalele prevederi stipulate prin OUG nr. 117/2006 și OUG nr. 77/2014, ca documente legislative reprezentative pentru cadrul legal național care reglementează măsurile de natura ajutorului de stat din perioada 2007-2014.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117 din 21 decembrie 2006 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117 din 21 decembrie 2006 a fost adoptată în contextul abrogării Legii nr. 143/1999 privind ajutorul de stat la data de 31 decembrie 2006 care contravine Tratatului de instituire a Comunității Europene, interesului public major de continuare a acordării de ajutoare de stat și după data aderării la Uniunea Europeană și faptului că se transferă competențele de autorizare a ajutoarelor de stat de la Consiliul Concurenței la Comisia Europeană, iar legislația comunitară în domeniul ajutorului de stat va fi direct aplicabilă în România.

Scopul adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 117/2006 este acela de a reglementa procedurile naționale în materia ajutorului de stat, în vederea aplicării art. 87-89 din Tratatul de instituire a Comunității Europene și a legislației secundare adoptate în baza acestora. Prevederile OUG nr. 117/2006 nu sunt aplicabile ajutorului de stat pentru agricultură și piscicultură, acordat în conformitate cu dispozițiile art. 32 din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

Conform OUG nr. 117/2006, ajutorul de stat nou supus obligației de notificare nu poate fi acordat decât după autorizarea acestuia de către Comisia Europeană sau după ce acesta este considerat a fi fost autorizat. Ajutorul de stat care nu este supus obligației de notificare poate fi acordat numai cu respectarea condițiilor prevăzute de reglementările în vigoare.

Acordarea de măsuri de ajutor de stat impune autorităților publice elaborarea unor scheme de ajutor de stat sau ajutoare de stat individuale, care trebuie să prevadă cel puțin următoarele elemente: obiectivul, modalitatea acordării ajutorului de stat, precum

și cuantumul fondurilor alocate în acest scop din bugetul autorității publice centrale sau locale, în conformitate cu legislația în domeniu.

Alocările specifice din cadrul unei scheme de ajutor de stat autorizate de Comisia Europeană, în condițiile art. 88 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, pot fi acordate dacă îndeplinesc condițiile stabilite în schemă și nu este necesară emiterea unui alt act prin care se stabilesc condiții suplimentare în acest sens.

Schemele de ajutor de minimis se transmit spre informare Consiliului Concurenței, în termen de 15 zile de la data adoptării.

Un rol important în aplicarea și monitorizarea măsurilor de natura ajutorului de stat la nivel național îl deține Consiliul Concurenței, care îndeplinește rolul de autoritate națională de contact în raporturile dintre Comisia Europeană și autoritățile și instituțiile publice, alți furnizori de ajutor de stat și beneficiarii de ajutor de stat implicați în procedurile din domeniul ajutorului de stat. Conform prevederilor OUG nr. 117/2006, Consiliul Concurenței are rolul de a acorda asistență de specialitate în domeniul ajutorului de stat pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor asumate de România în acest domeniu, de a elabora acte normative sau administrative pentru instituirea unor măsuri de natura ajutorului de stat/de minimis și de a monitoriza aplicarea corespunzătoare a normelor UE în domeniul ajutorului de stat, de a informa părțile interesate în ceea ce privește reglementările Uniunii Europene în domeniul ajutorului de stat, de a emite decizii de recuperare în cazul ajutoarelor de minimis, precum și de a reprezenta România în fața instanțelor de judecată competente de la nivelul Uniunii Europene în cazurile specifice. Totodată, Consiliul Concurenței are obligația de a prezenta semestrial Guvernului o informare asupra activității sale în domeniul ajutorului de stat.

Notificările privind măsurile de ajutor de stat, respectiv informările privind măsurile de ajutor de stat care intră în domeniul de aplicare a exceptărilor pe categorii de la obligația de notificare se transmit Consiliului Concurenței, care emite un aviz privind conformitatea, corectitudinea și îndeplinirea obligațiilor prevăzute de legislația comunitară referitoare la întocmirea schemelor de ajutor de stat.

Consiliul Concurenței colaborează cu solicitantul pentru completarea și îmbunătățirea notificărilor sau informărilor în scopul respectării regulilor comunitare. În situația în care notificările sau informările sunt modificate după emiterea avizului Consiliului Concurenței, dar înainte de transmiterea notificării sau informării către Comisia Europeană, modificările trebuie transmise Consiliului Concurenței în vederea avizării. Cererea de aviz va fi înaintată Consiliului Concurenței de către solicitant, care poate fi orice autoritate în sensul prezentei ordonanțe de urgență. Consiliul Concurenței emite avizul în termen de cel mult 30 de zile de la primirea cererii de avizare, cu excepția cazurilor în care solicitantul cere în scris prelungirea termenelor pentru completarea notificării sau informării.

Consiliul Concurenței reprezintă România în fața Comisiei Europene în procedurile comunitare privind ajutorul de stat, în calitate de autoritate competentă să transmită

Comisiei Europene notificările, informările, respectiv raportările, întocmite potrivit prevederilor ordonanței de urgență. Consiliul Concurenței publică pe site-ul său, care devine punct național de informare, informațiile publice privind adoptarea de către Comisia Europeană a deciziilor în domeniul ajutorului de stat.

Consiliul Concurenței monitorizează ajutoarele de stat în sensul prevederilor din regulamentele comunitare referitoare la acțiunile de monitorizare, în baza raportărilor, informațiilor și datelor transmise de furnizori, care pot fi autorități și alți furnizori de ajutor de stat. Furnizorii de ajutor de stat sunt obligați să urmărească modul de utilizare al ajutoarelor de stat acordate, să dispună măsuri și să transmită Consiliului Concurenței, în formatul solicitat de acesta, toate datele și informațiile necesare pentru monitorizarea ajutoarelor de stat la nivel național, inclusiv pentru întocmirea rapoartelor și informărilor necesare îndeplinirii obligațiilor României în calitate de stat membru al Uniunii Europene.

Beneficiarii de ajutor de stat au obligația să transmită furnizorului raportări periodice, precum și alte informații cu privire la ajutorul de stat acordat, conform cererii acestuia, sub sancțiunile prevăzute de lege.

Beneficiarul unui ajutor de stat este obligat să ramburseze suma reprezentând echivalentul ajutorului de stat a cărui recuperare a fost dispusă de Comisia Europeană, cu excepția situației în care punerea în aplicare a deciziei Comisiei Europene a fost suspendată, în conformitate cu reglementările comunitare. Ajutorul de stat care trebuie rambursat sau recuperat include și dobânda aferentă, datorată de la data plății până la data recuperării sau a rambursării. Rata dobânzii aplicabile este cea stabilită potrivit prevederilor Regulamentului CE 659/1999. Beneficiarul nu mai poate primi niciun alt ajutor de stat până la îndeplinirea obligației de rambursare a sumei reprezentând echivalentul ajutorului de stat.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77 din 3 decembrie 2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996

Scopul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2014 este acela de a reglementa procedurile naționale din domeniul ajutorului de stat, în vederea aplicării prevederilor art. 106-109 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și a legislației secundare adoptate în baza acestora. Prevederile OUG nr. 77/2014 nu se aplică ajutorului de stat sau ajutoarelor de minimis pentru agricultură și piscicultură, ajutoare pentru care Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale îndeplinește rolul de autoritate națională de contact în raporturile dintre Comisia Europeană și autoritățile și instituțiile publice, alți furnizori de ajutor.

Principalele modificări introduse de noua reglementare față de prevederile OUG nr. 117/2006 vizează:

- introducerea unei secțiuni de definiții;

- modificarea procedurilor de avizare a măsurilor de ajutor;
- modificarea procedurilor naționale în domeniul serviciilor de interes economic general;
- stabilirea unor termene procedurale clare;
- întărirea atribuțiilor Consiliului Concurenței în domeniul monitorizării și controlului ajutoarelor de stat;
- clarificarea procedurilor privind recuperarea ajutoarelor ilegale sau utilizate în mod abuziv;
- prevederi privind specializarea instanțelor naționale cu competențe în domeniul ajutorului de stat;
- crearea cadrului legal general pentru asigurarea funcționării Registrului Ajutoarelor de Stat din România (RegAS).

În cadrul OUG nr. 77/2014, ajutorul de stat este definit ca “avantaj economic acordat din surse sau resurse de stat ori gestionate de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acesta afectează schimburile comerciale dintre statele membre”, iar ajutorul de minimis precum un “ajutor limitat conform normelor Uniunii Europene la un nivel care nu distorsionează concurența și/sau comerțul cu statele membre”. Beneficiarii ajutorului de stat sunt reprezentați de întreprinderile (orice entitate, indiferent de statutul juridic și de modul de finanțare, inclusiv entitățile nonprofit, care desfășoară o activitate economică) cărora li se acordă un ajutor de stat sau de minimis.

Alocările specifice din cadrul unei scheme de ajutor autorizate de Comisia Europeană, în urma unui proces de notificare în conformitate cu prevederile art. 108 alin. (3) din TFUE, sau acoperite de prevederile regulamentului de exceptare pe categorii, pot fi acordate numai dacă sunt îndeplinite condițiile stabilite în respectiva schemă de ajutor.

OUG nr. 77/2014 prevede ca orice intenție de instituire a unei măsuri de ajutor de stat nou să fie notificată Comisiei Europene în vederea autorizării, cu excepția cazului în care se prevede altfel în regulamentele Uniunii Europene adoptate în temeiul art. 108 din TFUE sau în temeiul altor dispoziții relevante din acesta.

În vederea instituirii unei măsuri de ajutor de stat sau de minimis se vor realiza analize de oportunitate și se va impune inițiatorului/furnizorului, după caz, elaborarea, în condițiile legii, a unor acte normative sau administrative, prin care se instituie scheme de ajutor de stat sau de minimis sau ajutoare de stat individuale sau de minimis, care trebuie să prevadă cel puțin următoarele elemente: obiectivul, modalitatea acordării ajutorului de stat sau de minimis, beneficiarii, perioada de aplicare, quantumul fondurilor alocate în acest scop din bugetul furnizorului, prevederea europeană aplicabilă în temeiul căreia a fost instituită măsura de ajutor de stat sau de minimis, în conformitate cu legislația în domeniu.

Pe lângă atribuțiile Consiliului Concurenței prevăzute prin OUG nr. 117/2006, conform prevederilor OUG nr. 77/2014, Consiliul Concurenței are rolul de a emite decizii de

recuperare în cazul ajutoarelor de minimis, precum și de a iniția consultări cu Comisia Europeană și prenotificări având ca obiect proiecte de măsuri de sprijin susceptibile să reprezinte ajutor de stat, la cererea furnizorului/inițiatorului.

Pentru o mai bună și eficientă cheltuire a banilor publici, în concordanță cu politicile economico-bugetare și financiare și strategiile de dezvoltare ale României, prin evitarea dublării schemelor de ajutor de stat/de minimis, în special între schemele finanțate din fonduri naționale și cele finanțate din fonduri europene, orice măsură de ajutor instituită de autoritățile publice centrale trebuie să fie însoțită de un Memorandum aprobat de Guvern privind încadrarea măsurii de sprijin în politicile economico-financiare și bugetare ale statului (cu excepția autorităților publice centrale care gestionează fonduri europene). Memorandumul va fi inițiat semestrial de către Secretariatul General al Guvernului, în urma consultării furnizorilor în cadrul Consiliului interministerial, "Consiliul pentru aplicarea politicii în domeniul ajutorului de stat".

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014 a fost introdusă o etapă de consultări prealabile între furnizorii de ajutor de stat/de minimis și experții Consiliului Concurenței, în cadrul cărora au loc discuții tehnice între experții Consiliului Concurenței și cei ai furnizorului/inițiatorului, cu scopul încadrării măsurilor ce se intenționează a fi instituite prin respectivele acte, în categoria ajutoarelor de stat sau de minimis, precum și a identificării condițiilor în care respectiva măsură poate fi implementată.

De asemenea, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014 a fost introdusă obligația de avizare de către Consiliul Concurenței a conformității, corectitudinii și îndeplinirii obligațiilor prevăzute de legislația europeană în domeniul ajutorului de stat, în termen de 10-30 zile de la primirea cererii de avizare sau 15 zile, în cazul în care au fost finalizate consultările prealabile și procedura de prenotificare în fața Comisiei Europene. Noua obligație de avizare s-a introdus pentru a se evita cazurile în care sunt implementate măsuri care nu respectă legislația comunitară în domeniul ajutorului de stat și a se reduce astfel riscul de a fi impuse decizii de recuperare a ajutoarelor de minimis acordate sau în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general (SIEG).

Procedura propriu-zisă de notificare presupune transmiterea notificării sau a informării la Comisia Europeană, în formatul stabilit în legislația europeană în domeniu (electronic, prin intermediul aplicației SANI II - State Aid Notification Interactive). Transmiterea documentației din domeniul ajutorului de stat către Comisia Europeană se face, în exclusivitate, prin intermediul Consiliului Concurenței și al Reprezentanței României pe lângă Uniunea Europeană.

Furnizorii, beneficiarii și inițiatorii ajutorului de stat și orice alte întreprinderi au obligația să transmită Consiliului Concurenței, în termenele stabilite de acesta, toate informațiile necesare pentru derularea procedurilor în fața Comisiei Europene. Termenele stabilite de Consiliul Concurenței nu pot fi mai mici de 10 zile lucrătoare, cu excepția situației în care datele, informațiile și documentele cu privire la ajutoarele de stat sunt solicitate de Comisia Europeană sau reglementările Uniunii Europene în termene mai scurte.

Monitorizarea ajutoarelor de stat sau de minimis acordate se realizează, pentru fiecare măsură în parte, de către furnizorul/administratorul măsurii, după caz. Aceștia pot să realizeze controale la fața locului și sunt obligați să verifice respectarea condițiilor de acordare a ajutoarelor și să dispună măsurile ce se impun în situația în care aceste condiții nu au fost respectate.

Beneficiarul unui ajutor de stat este obligat să ramburseze suma reprezentând echivalentul ajutorului de stat a cărui recuperare a fost dispusă de Comisia Europeană, cu excepția situației în care punerea în aplicare a deciziei Comisiei Europene a fost suspendată, în conformitate cu reglementările Uniunii Europene.

Ajutorul de stat care trebuie rambursat sau recuperat include și dobânda aferentă, datorată de la data plății acestuia până la data recuperării sau a rambursării integrale. Procedura de calcul al dobânzii se stabilește prin instrucțiuni emise de Consiliul Concurenței. Rata dobânzii aplicabile este cea stabilită potrivit prevederilor Regulamentului (CE) nr. 659/1999.

OUG nr. 77/2014 a prevăzut de asemenea instituirea registrului ajutoarelor de stat (ReGAS), instrument prin care furnizorilor li se permite verificarea ex-ante a eligibilității potențialilor beneficiari de ajutoare de stat/de minimis prin accesarea unei baze de date actualizate permanent cu facilitățile acordate de către toate entitățile care acordă ajutoare în România, atât din fonduri naționale, cât și din fonduri comunitare.

3. Prezentarea instituțiilor implicate în elaborarea și monitorizarea măsurilor de ajutor de stat inițiate de MFP, din perioada 2007-2014

3.1. Identificarea autorităților cu atribuții în domeniul elaborării măsurilor de ajutoare de stat, monitorizării lor și descrierea interacțiunilor între acestea și inițiatorii măsurilor de ajutor de stat

Autorități cu atribuții în domeniul elaborării, monitorizării și controlului măsurilor de ajutor de stat, la nivel european

1. Comisia Europeană

Comisia Europeană, împreună cu autoritățile naționale din domeniul concurenței, aplică în mod direct normele UE privind concurența, articolele 101-109 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), pentru ca piața UE să funcționeze mai bine, garantând că toți operatorii economici concurează în mod egal și echitabil pe meritele lor. Acest lucru aduce beneficii consumatorilor, întreprinderilor și economiei europene în ansamblu.

Rolul principal al Comisiei este să examineze măsurile naționale care i-au fost notificate de către autoritățile naționale și să decidă dacă aceste măsuri reprezintă ajutor de stat și, în caz afirmativ, dacă acestea sunt sau nu compatibile cu prevederile tratatului. Acest lucru înseamnă că are ultimul cuvânt în toate problemele legate de ajutorul de stat (Curtea Europeană de Justiție poate exercita un control limitat al acestor decizii). Așadar, Comisia (DG COMP) deține puteri extinse în monitorizarea, controlul și restricționarea modalităților și nivelurilor ajutoarelor acordate de Statele Membre propriilor industrii.

Comisia Europeană trebuie să ia decizii privind cazurile aflate în analiza sa în conformitate cu termenele stipulate într-un Regulament al Consiliului. Forul comunitar trebuie să ia o decizie în termen de 2 luni din momentul în care notificarea este considerată completă. Totuși, în practică, termenul este mai mare, respectiv de cel puțin 6-7 luni. Comisia poate prelungi perioada cu două luni, cerând informații suplimentare, dacă se consideră că notificarea nu este “completă” (perioada de prelungire începe să curgă doar în momentul în care Comisia primește răspunsul). La sfârșitul perioadei de două luni, Comisia poate decide să aprobe sau să deschidă o investigație formală, care mai adaugă cel puțin încă 6 luni procesului sau chiar și mai mult.

Comisia Europeană monitorizează ajutoarele acordate pe trei niveluri:

- la nivel național - de unde rezultă obligația de raportare anuală a ajutoarelor acordate la nivel național;

- la nivel european - monitorizează evoluția acordării ajutoarelor de stat la nivel european; analiza are o semnificație statistică și constituie bază pentru modificări ulterioare ale legislației comunitare;
- la nivel individual - Comisia solicită Statelor Membre informații referitoare la o măsură anume, selectată în funcție de potențialul ei distorsionant (buget extins etc.).

2. Curtea Europeană de Justiție

În cazul în care Comisia a luat o decizie negativă în contextul unui ajutor deja plătit, Comisia solicită statului membru să recupereze ajutorul cu dobândă din partea beneficiarului (cu excepția cazului în care recuperarea ar fi contrară unui principiu general al dreptului UE). În acest caz, Comisia deschide un "caz de recuperare" pentru a pune în aplicare decizia sa. Dacă statul membru nu respectă decizia în timp util, Comisia poate să sesizeze Curtea Europeană de Justiție (CEJ), fără a iniția o procedură de încălcare a dreptului comunitar în temeiul articolului 258 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Autorități cu atribuții în domeniul elaborării, monitorizării și controlului măsurilor de ajutor de stat, la nivel național

1. Consiliul Concurenței

Consiliul Concurenței îndeplinește rolul de autoritate de contact în raporturile dintre Comisia Europeană și autoritățile publice române și beneficiarii de ajutor de stat, implicați în procedurile din domeniul ajutorului de stat⁶.

Consiliul Concurenței oferă asistență în elaborarea notificărilor sau informărilor transmise Comisiei Europene și colaborează cu furnizorii de ajutor de stat în vederea elaborării actelor normative care instituie scheme sau ajutoare de stat individuale. De asemenea, acesta asigură diseminarea legislației comunitare și a experienței acumulate de inspectorii Consiliului Concurenței în domeniul ajutorului de stat, monitorizând permanent atât cadrul legal de acordare a ajutoarelor de stat, cât și respectarea propriilor decizii sau a deciziilor emise de Comisia Europeană în acest domeniu.

Activitatea de monitorizare desfășurată de către Consiliul Concurenței presupune colectarea, procesarea și verificarea datelor și informațiilor transmise de către furnizorii de ajutor de stat din România, în scopul transmiterii raportării anuale către Comisia Europeană, precum și în vederea elaborării Inventarului ajutoarelor de stat acordate în România.

⁶ http://www.ajutordestat.ro/documente/GHID%20PRIVIND%20AJUTORUL%20DE%20STAT_1140ro.pdf; pag. 142

De asemenea, prin actualul cadru național privind procedurile în domeniul ajutorului de stat, Consiliul Concurenței poate să realizeze controale la fața locului și să solicite furnizorului implementarea unor măsuri pentru a se asigura de respectarea condițiilor stabilite în actele normative prin care se instituie măsuri de ajutor de stat/de minimis.

2. Ministerul Finanțelor Publice

Ministerul Finanțelor Publice (MFP) este principalul furnizor de ajutor de stat în România. În calitate de furnizor de ajutor de stat, prin schemele care vizează dezvoltarea regională pe care le administrează, a canalizat fondurile publice alocate pentru realizarea de investiții.

În relația cu investitorii interesați de accesarea schemelor de ajutor de stat, Ministerul Finanțelor Publice oferă sprijin în pregătirea aplicării în cadrul schemelor și în procesul de plată, prin oferirea de informații referitoare la posibilitatea realizării de investiții cu finanțare prin măsuri de natura ajutorului de stat, precum și prin facilitarea modului în care aceștia au acces la informații detaliate în acest domeniu (de exemplu, prin crearea unei platforme online de adresare a întrebărilor formulate de potențialii beneficiari, prin publicarea ghidurilor care cuprind instrucțiuni detaliate de întocmire a documentației, prin publicarea formularelor în format editabil etc.).

În relația cu Consiliul Concurenței, MFP solicită consultanță în elaborarea schemelor de ajutor de stat inițiate de acesta și în oferirea unor puncte de vedere asupra proiectelor de acte normative inițiate de acesta sau de alte autorități publice. De asemenea, Ministerul Finanțelor Publice este sprijinit de Consiliul Concurenței prin avize asupra notificărilor/informărilor cu privire la măsuri de ajutor de stat acordate de MFP, prin consultanță pe parcursul corespondenței cu Comisia Europeană, în vederea aprobării măsurilor, precum și prin informații cu privire la ajutoarele de stat acordate în cadrul procedurii de raportare și monitorizare.

De asemenea, Ministerul Finanțelor Publice beneficiază de consultanță din partea Consiliului Concurenței atât în cadrul discuțiilor tehnice cu Comisia Europeană, cât și în cazul în care Comisia Europeană solicită informații suplimentare referitoare la ajutoarele de stat acordate de Ministerul Finanțelor Publice.

În calitate de furnizor de ajutor de stat, Ministerul Finanțelor Publice raportează anual Consiliului Concurenței ajutoarele de stat acordate; raportarea ajutoarelor de stat de către Ministerul Finanțelor Publice se realizează în conformitate cu prevederile Regulamentului Consiliului Concurenței din 20.06.2007 privind procedurile de monitorizare a ajutoarelor de stat.

Pentru a urmări modul de utilizare a ajutoarelor de stat, Ministerul Finanțelor Publice întreprinde permanent activități de monitorizare pentru ajutoarele de stat acordate în baza schemelor de ajutor de stat și ajutorului individual administrate⁷.

⁷ <http://www.anfp.gov.ro/R/Doc/2014/Proiecte/Proiect%20ajutoare%20stat/Prezentare%20scheme%20Irina%20Avram.pdf>

3. Direcția Generală Ajutor de Stat (Ministerul Finanțelor Publice)

Printre atribuțiile Direcției Generale Ajutor de Stat se numără și participarea la grupuri de lucru organizate în cadrul Ministerului Finanțelor Publice sau în cadrul altor instituții, în vederea elaborării schemelor de ajutor de stat⁸. Direcția Generală Ajutor de Stat are în structura sa Serviciul notificare și raportare ajutor de stat, Serviciul evaluare, selectare, emitere acorduri pentru finanțare, Serviciul implementare proiecte și plăți și Serviciul analiză, programare și coordonare metodologică.

Relațiile existente între Direcția Generală Ajutor de Stat și celelalte structuri ale ministerului sunt următoarele:

- ❖ Relații ierarhice de subordonare cu Ministerul Finanțelor Publice și Secretarul de Stat;
- ❖ Relații de cooperare/colaborare cu Structurile din cadrul aparatului propriu al ministerului;
- ❖ Relații de coordonare metodologică și colaborare pe domeniul de competență cu compartimentele specializate în domeniul ajutorului de stat, practici neloiale și prețuri reglementate din cadrul Direcțiilor generale regionale ale finanțelor publice.

3.2. Prezentarea istoricului Direcției generale ajutor de stat, în perioada 2007-2014

Începând cu anul 2004, ca urmare a desființării Oficiului Concurenței, Ministerul Finanțelor Publice își îmbogățește aria de activitate prin preluarea domeniului ajutorului de stat. Astfel, se creează Direcția generală ajutor de stat, practici neloiale și prețuri reglementate, care gestionează raportarea ajutoarelor de stat, soluționarea și monitorizarea cazurilor de concurență neloială și publicitate înșelătoare, precum și stabilirea de prețuri și tarife reglementate pentru o serie de produse și servicii.

Înainte de momentul aderării României la Comunitatea Europeană, Ministerul Finanțelor Publice acorda ajutoare de stat prin intermediul Direcțiilor generale ale finanțelor publice județene din cadrul Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Aceste ajutoare erau de natură fiscală, respectiv scutiri sau reduceri ale impozitului pe profit sau ale contribuțiilor aferente bugetelor asigurărilor sociale. În acest context, rolul Direcției generale ajutor de stat, practici neloiale și prețuri reglementate era de a centraliza ajutoarele de stat pe categoriile stabilite în baza regulamentului privind procedurile de raportare și monitorizare a ajutoarelor de stat, în vederea raportării acestora către Consiliul Concurenței.

⁸ http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/rof2016/4_18_DGAS.pdf

Începând cu anul 2007, după aderarea României la Comunitatea Europeană, Ministerul Finanțelor Publice, prin Direcția Generală Ajutor de Stat⁹, a elaborat și a administrat, în baza prevederilor comunitare, scheme de ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională, urmărind în principal stimularea creării de locuri de muncă, susținerea proiectelor de investiții de mare anvergură cu efecte pozitive asupra economiei, extinderea și diversificarea activităților economice în regiunile mai puțin favorizate și obținerea unui efect multiplicator în economie, prin stimularea investițiilor conexe și a dezvoltării furnizorilor locali de produse și servicii.

3.3. Prezentarea politicii Ministerului Finanțelor Publice în domeniul ajutorului de stat, în perioada 2007-2014

România prezintă o serie de avantaje pentru atragerea de investiții străine, cele mai importante fiind reprezentate de poziționarea geografică, forța de muncă ieftină, calitatea și predictibilitatea mediului de afaceri. Astfel, măsurile de sprijin de natura ajutorului de stat contribuie la susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri, având un impact considerabil asupra dezvoltării regionale.

Începând cu anul 2007, Ministerul Finanțelor Publice administrează scheme de ajutor de stat în baza prevederilor comunitare, având următoarele obiective:

- susținerea proiectelor de investiții de mare anvergură, cu efecte importante în economie, orientate spre sectoare de activitate de vârf;
- favorizarea extinderii și diversificării activităților economice ale întreprinderilor situate în regiunile cel mai puțin favorizate;
- stimularea creării de locuri de muncă cu înaltă calificare;
- obținerea unui efect multiplicator în economie, prin atragerea de investiții conexe și dezvoltarea de furnizori locali de produse și servicii.

Astfel, în perioada 2007-2014, Ministerul Finanțelor Publice a derulat Programul multianual "Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor pentru investiții", în cadrul căruia a gestionat:

- **7 scheme de ajutor de stat pentru dezvoltare regională:**
 - **HG nr. 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții**, cu modificările și completările ulterioare - schemă închisă la data de 01.01.2009;

⁹Denumită Direcția generală ajutor de stat, practici neloiale și prețuri reglementate, până în anul 2016

- **HG nr. 1680/2008** *pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificările și completările ulterioare* - schemă închisă la data de 30.06.2014¹⁰;
- **HG nr. 753/2008** *pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificările și completările ulterioare* - schemă închisă la data de 30.06.2014¹¹;
- **HG nr. 797/2012** *privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare* - schemă închisă la data de 30.06.2014¹²;
- **HG nr. 332/2014** *privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare* - schemă deschisă;
- **HG nr. 807/2014** *pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie, cu modificările și completările ulterioare* - schemă deschisă;
- **HG nr. 537/2014** *privind condițiile, procedura și termenele de restituire ca ajutor de stat a sumelor reprezentând diferența dintre nivelul standard al accizelor și nivelul accizelor diferențiat pentru motorina utilizată drept combustibil pentru motor* - schemă deschisă.
- **1 schemă de ajutor de minimis: HG nr. 1164/2007** *privind acordarea de ajutoare de minimis pentru dezvoltarea sau modernizarea întreprinderilor, cu modificările și completările ulterioare* - schemă închisă la data de 31.12.2011.
- **un ajutor de stat individual: acordat SC Ford România SA, conform OUG nr. 109/2008, pentru realizarea unei fabrici de automobile și a unei fabrici de motoare la Craiova.**

Principalele sectoare economice în care au fost realizate investițiile care au beneficiat de ajutor de stat sunt: industria auto, industria aeronautică, echipamente pentru industria extractivă, IT&C, cercetare-dezvoltare-inovare, echipamente transport feroviar, energie regenerabilă, sănătate, turism, industria alimentară, electrocasnice, celuloză și hârtie.

Printre beneficiarii investițiilor se numără: Renault, Ford, Pirelli, Bosch, Continental, DeLonghi, IBM, Microsoft, Siemens, Emag etc.

¹⁰ Prin Hotărârea Guvernului nr. 956/2013 privind modificarea HG nr. 1680/2008 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 0768/10.12.2013) a fost prelungită valabilitatea schemei de ajutor de stat până la 30 iunie 2014.

¹¹ Autorizată de CE prin Decizia nr. 2008/C189/01, prelungită până la finalul anului 2013 prin Decizia CE nr. C(2012)9780 și prelungită până la 30.06.2014 prin Decizia CE nr. C(2013) 8785 final, prin Hotărârea Guvernului nr. 1160/23.12.2013 privind modificarea HG nr. 753/2012 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 842/ 30.12.2013)

¹² Prin Hotărârea Guvernului nr. 955/2013 privind modificarea HG nr. 797/2012 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 0764/09.12.2013) s-a prelungit valabilitatea schemei de ajutor de stat până la 30 iunie 2014 și a fost suplimentat bugetul schemei de ajutor de stat de la 400 milioane lei la 600 de milioane lei.

Ajutorul de stat acordat de Ministerul Finanțelor Publice prin intermediul schemelor gestionate în perioada 2007-2014 a creat o serie de beneficii la nivel național, precum:

- atragerea de investiții străine;
- crearea de noi locuri de muncă;
- efect multiplicator în economie;
- know-how industrial;
- pregătire profesională de înaltă calitate;
- îmbunătățirea standardelor de viață.

Acordarea de măsuri de ajutor de stat s-a realizat în România și înainte de perioada 2007-2014. Cu toate că activitatea României în perioada de preaderare nu reprezintă obiectul analizei prezentului studiu, în continuare este prezentată o analiză succintă și generală referitoare la acest aspect.

Conform informațiilor existente în cadrul Raportului privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2004-2006, elaborat de Consiliul Concurenței, "ajutorul de stat poate fi compatibil dacă urmărește obiective de interes comun clar definite, având efecte benefice generale asupra dezvoltării economice, și nu afectează comerțul cu statele membre ale Uniunii Europene. Măsurile de sprijin financiar inițiate de autorități reprezintă, în condițiile respectării reglementărilor în domeniul ajutorului de stat, instrumente eficiente pentru îndeplinirea obiectivelor de interes național. Dacă sunt bine direcționate, acestea pot să corecteze anumite disfuncționalități ale pieței și să contribuie la creșterea competitivității agenților economici, precum și la reducerea disparităților regionale. Cu toate acestea, ajutorul de stat trebuie utilizat numai atunci când reprezintă un instrument adecvat pentru realizarea unor obiective precise, creează motivațiile corespunzătoare, este proporțional cu scopul urmărit și distorsionează concurența într-o mică măsură. În scopul evitării impactului negativ pe care l-ar putea produce acordarea ajutorului de stat, al reducerii volumului acestuia în general și al diminuării efectelor distorsionante în particular, Consiliul Concurenței a transpus instrumentele politicii comunitare, respectiv regulamentele și instrucțiunile prin care se stabilesc condițiile de autorizare, monitorizare și raportare a ajutoarelor de stat".

Ajutorul de stat național acordat în România în perioada 2004-2006 cuprinde totalitatea măsurilor identificate pentru această perioadă, inclusiv măsurile de ajutor de stat a căror valoare s-a situat sub pragul de minimis prevăzut de legislația europeană în vigoare¹³.

În perioada 2005-2006, ajutorul de stat național exprimat în prețuri constante 2002, a prezentat o tendință generală de scădere. În anul 2006, s-a înregistrat un procent de numai 51,41% din nivelul anului 2002, iar în anul 2005 ajutorul de stat național reprezenta 53,91% din nivelul anului de bază (2002). Nivelul ridicat înregistrat în anul 2004 (170,07% față de anul 2002) s-a datorat, în special, intensificării procesului de restructurare și

¹³ Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei din 15 dec. 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor de minimis

privatizare a companiilor cu capital majoritar de stat din acea perioadă, precum și faptului că a fost ultimul an în care industria siderurgică din România a primit ajutoare de stat.

Din analiza datelor prezentate în cadrul Raportului privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2004-2006, elaborat de Consiliul Concurenței, rezultă că în anul 2006 cea mai mare pondere a fost deținută de ajutoarele de stat acordate pentru „alte obiective” (61,74%), urmată de cele acordate industriei prelucrătoare (15,26%) și industriei cărbunelui (15,20%).

4. Analiza schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014

4.1. Identificarea și prezentarea măsurilor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014

În perioada 2007-2014, Ministerul Finanțelor Publice a avut un rol important în dezvoltarea mediului de afaceri din România, prin crearea unor măsuri de stimulare a realizării de investiții, de creare de noi locuri de muncă, precum și de modernizare sau dezvoltare a întreprinderilor. Sprijinul a fost posibil prin derularea Programului multianual „Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor pentru investiții”, în cadrul căruia Ministerul Finanțelor Publice a gestionat 7 scheme de ajutor de stat pentru dezvoltare regională, o schemă de ajutor de minimis și un ajutor de stat individual.

Politica Ministerului Finanțelor Publice în domeniul ajutorului de stat în perioada 2007-2014 a avut diverse obiective orientate în principal în vederea susținerii acelor proiecte de investiții de mare anvergură, care aveau capacitatea de a genera importante efecte în economie, orientate spre sectoare de activitate de vârf care puteau constitui o sursă a unui transfer de tehnologie semnificativ, dar și către favorizarea diversificării și extinderii activităților economice ale întreprinderilor situate în regiunile cel mai puțin favorizate. De asemenea, prin schemele de ajutor de stat gestionate de către Ministerul Finanțelor Publice s-a urmărit stimularea creării de locuri de muncă cu înaltă calificare prin realizarea de investiții care utilizează tehnologii avansate sau care conduc la realizarea de produse inovative, precum și obținerea unui efect multiplicator în economie, prin antrenarea și a acelor investiții conexe și dezvoltarea furnizorilor locali de produse și servicii.

Dintre toate schemele de ajutor de stat gestionate de către Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014, schemele de ajutor stat și ajutorul de stat individual care fac obiectul analizei de impact și care au ca obiectiv dezvoltarea regională sunt reglementate prin HG 1165/2007, HG 753/2008, HG 1680/2008, HG 797/2012 și OUG 109/2008. Schemele de ajutor de stat care au fost lansate în anul 2014 nu fac obiectul prezentului studiu, deoarece sunt încă în implementare, iar efectele și impactul acestora nu pot fi estimate și evaluate la acest moment.

Astfel, pentru fiecare măsură de ajutor de stat analizată în cadrul studiului de impact sunt prezentate succint informații despre obiectivul acesteia, durata de implementare, grupul țintă, domeniul de aplicare, situații de exceptare, criterii de eligibilitate și rezultatele obținute, informații preluate din sursele oficiale ale Ministerului Finanțelor Publice (website, baze de date provenite din sistemul de monitorizare).

HG 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții, cu modificările și completările ulterioare

Obiectiv și bază legală	Dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții și a creării de noi locuri de muncă Schema de ajutor de stat este exceptată de la obligația notificării Comisiei Europene, conform criteriilor prevăzute de Regulamentul Comisiei Europene nr. 1628/2006 privind aplicarea prevederilor articolelor 87 și 88 ale Tratatului CE ajutorului de stat regional pentru investiții, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L302/2006.
Durată	5 ani, respectiv perioada 2007-2011
Grup țintă (categoriile de întreprinderi vizate de schema de ajutor de stat)	Întreprinderi care sunt înregistrate conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, au sediul și își desfășoară activitatea în România și îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: - realizează investiții cu o valoare care depășește echivalentul în lei a 30 milioane euro; - crează cel puțin 300 de noi locuri de muncă, ca urmare a realizării investiției inițiale.
Domeniu de aplicare (sectoare de activitate eligibile pentru a beneficia de ajutor de stat)	Toate sectoarele de activitate, cu excepția celor prezentate în anexa nr. 1 la Tratatul de constituire a Comunității Europene și incluse în secțiunea de mai jos.
Situații de exceptare	Sunt exceptate domeniile pescuitului, acvaculturii, industriei carboniere, siderurgiei, transportului, construcțiilor de nave maritime, fibrelor sintetice, producerii inițiale a produselor agricole. Schema nu se aplică întreprinderilor care se află în una din următoarele situații: a) sunt considerate firme în dificultate în sensul liniilor directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea firmelor aflate în dificultate;

		b) sunt firme împotriva cărora a fost emisă o decizie de recuperare a unui ajutor de stat, dacă această decizie de recuperare nu a fost deja executată, conform prevederilor legale în vigoare.
Criterii eligibilitate	de	Pot beneficia de alocări specifice individuale în baza schemei de ajutor de stat întreprinderile care îndeplinesc cumulativ, la data solicitării, următoarele criterii de eligibilitate: I. Criterii de eligibilitate specifice întreprinderilor - sunt înregistrate conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, au sediul și își desfășoară activitatea în România; - nu înregistrează debite restante la bugetele componente ale bugetului general consolidat; - nu se află în procedură de executare silită, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, închidere operațională, lichidare sau alte situații reglementate de lege; - nu intră în categoria întreprinderilor în dificultate potrivit cap. 2 secțiunea 2.1 din Comunicarea Comisiei Europene - Linii directe comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea firmelor în dificultate, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C244 din 1 octombrie 2004; - nu au fost emise împotriva lor decizii de recuperare a unui ajutor de stat sau, în cazul în care asemenea decizii au fost emise, acestea au fost executate, conform prevederilor legale în vigoare; - la momentul solicitării ajutorului de stat prezintă un plan de investiții; - nu realizează investiții și nu creează locuri de muncă, pentru care solicită ajutor de stat în temeiul prezentei scheme, în următoarele sectoare: pescuit, acvacultură, industrie carbonieră, siderurgie, transport, construcții de nave maritime, fibre sintetice, producția primară a produselor agricole, cuprinse în anexa nr. 1 la Tratatul de constituire a Comunității Europene; II. Criterii de eligibilitate specifice investițiilor - intenționează să realizeze investiții cu o valoare care depășește echivalentul în lei a 30 milioane euro și creează cel puțin 300 de noi locuri de muncă, ca urmare a realizării investiției inițiale.
Număr beneficiari	de	4
Număr de locuri de muncă create		2.163

Categorii de investiții realizate	❖ extinderea activităților - 2 beneficiari; ❖ diversificarea activităților - 1 beneficiar; ❖ greenfield - 1 beneficiar.
Ajutor de stat aprobat	365,28 milioane lei
Ajutor de stat efectiv plătit	365,28 milioane lei

 HG 753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificările și completările ulterioare

Obiectiv și bază legală	Dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții Schema de ajutor de stat a fost notificată Comisiei Europene la data de 25.02.2008 sub nr. N983/2008 și a fost autorizată prin Decizia Comisiei Europene C(2008) 3.158 final din data de 02.07.2008 pentru ajutorul de stat N103/2008.
Durată	Perioada de valabilitate a schemei de ajutor de stat pentru emiterea de Acorduri de finanțare a fost 04.09.2008 - 30.06.2014, respectiv 7 ani.
Grup țintă (categoriile de întreprinderi vizate de schema de ajutor de stat)	Întreprinderi mari înregistrate conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care fac investiții în România și care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: a) realizează o investiție inițială cu o valoare care depășește echivalentul în lei a 100 de milioane euro, iar valoarea costurilor eligibile depășește echivalentul în lei a 50 de milioane euro; b) creează cel puțin 500 de noi locuri de muncă, ca urmare a realizării investiției inițiale.
Domeniu de aplicare (sectoare de activitate eligibile pentru a beneficia de ajutor de stat)	Toate sectoarele de activitate, cu excepția celor prezentate în anexa nr. 1 la Tratatul de constituire a Comunității Europene și incluse în secțiunea de mai jos

Situații exceptare	de Sunt exceptate de la prevederile prezentei hotărâri ajutoarele de stat acordate în următoarele sectoare de activitate: producerea inițială a produselor agricole cuprinse în anexa 1 la Tratatul de instituire a Comunității Europene, pescuit, industria carboniferă, siderurgie, transport, construcții de nave maritime, fibre sintetice. Sunt interzise ajutoarele legate de activitățile de export, mai precis ajutoarele legate de cantitatea exportată, de înființarea și funcționarea unei rețele de distribuție sau destinate acoperirii altor cheltuieli legate de activitățile de export, precum și ajutoarele de stat care favorizează utilizarea produselor naționale în detrimentul produselor din import. De asemenea, hotărârea nu s-a aplicat întreprinderilor care se aflau în una dintre următoarele situații: a) sunt considerate firme în dificultate, în sensul Liniilor directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea firmelor aflate în dificultate, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE), seria C, nr. 244 din 1 octombrie 2004; b) sunt firme împotriva cărora a fost emisă o decizie de recuperare a unui ajutor de stat, dacă această decizie de recuperare nu a fost deja executată, conform prevederilor legale în vigoare.
Criterii de eligibilitate	Pot beneficia de alocări specifice individuale în baza schemei de ajutor de stat întreprinderile mari definite în sensul Legii nr. 346/2004, cu modificările și completările ulterioare, și Regulamentului (CE) nr. 364/2004, care îndeplinesc cumulativ, la data solicitării, următoarele criterii de eligibilitate: I. Criterii de eligibilitate specifice întreprinderilor • sunt înregistrate conform Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și fac investiții în România; • nu înregistrează debite restante la bugetele componente ale bugetului general consolidat; • nu se află în procedură de executare silită, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, închidere operațională, lichidare sau alte situații reglementate de lege; • nu intră în categoria întreprinderilor în dificultate, potrivit secțiunii 2.1 a cap. 2 din Comunicarea Comisiei Europene - Linii directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea firmelor în dificultate, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE) nr. C244 din 1 octombrie 2004;

	• nu au fost emise împotriva lor decizii de recuperare a unui ajutor de stat sau, în cazul în care asemenea decizii au fost emise, beneficiarul a plătit atât valoarea totală a ajutorului ilegal și incompatibil, cât și dobânda de recuperare aferentă; • la momentul solicitării ajutorului de stat prezintă un plan de investiții; II. Criterii de eligibilitate specifice investițiilor • intenționează să realizeze o investiție inițială cu o valoare care depășește echivalentul în lei a 100 milioane euro, iar valoarea costurilor eligibile depășește echivalentul în lei a 50 de milioane euro și creează cel puțin 500 de noi locuri de muncă, ca urmare a realizării investiției inițiale; • nu realizează investiții și nu creează locuri de muncă, pentru care solicită ajutor de stat în temeiul prezentei scheme de ajutor de stat, în următoarele sectoare: pescuit, acvacultură, industria carboniferă, siderurgie, transport, construcții de nave maritime, fibre sintetice, producția primară a produselor agricole, cuprinse în anexa 1 la Tratatul de instituire a Comunității Europene.
Număr de beneficiari	2
Număr de locuri de muncă create	1.012
Categorii de investiții realizate	❖ extinderea activităților - 1 beneficiar; ❖ greenfield - 1 beneficiar.
Ajutor de stat aprobat	326,38 milioane lei
Ajutor de stat efectiv plătit	136,24 milioane lei, până la data de 31.12.2017 264,55 milioane lei, până la finalul lunii octombrie 2018

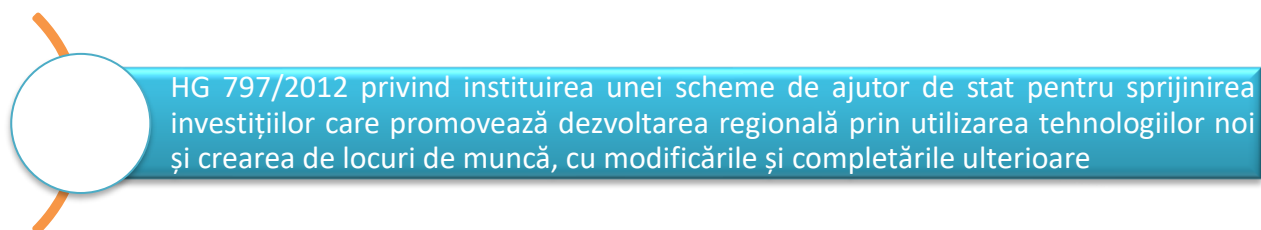
HG 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificările și completările ulterioare

Obiectiv și bază legală	Dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții și a creării de noi locuri de muncă Schema de ajutor de stat este exceptată de la obligația notificării către Comisia Europeană, conform criteriilor prevăzute de Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea art. 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L, nr. 214 din 9 august 2008.
Durată	Perioada de valabilitate a schemei de ajutor de stat pentru emiterea de acorduri de finanțare a fost 01.01.2009-30.06.2014, respectiv 5 ani și 6 luni.
Grup țintă (categoriile de întreprinderi vizate de schema de ajutor de stat)	Întreprinderi care sunt înregistrate conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care investesc în România și se încadrează în una dintre următoarele categorii: a) realizează o investiție inițială cu o valoare care se încadrează între 5 și 10 milioane euro inclusiv, echivalent în lei, și creează minimum 50 de noi locuri de muncă drept urmare a realizării investiției inițiale; b) realizează o investiție inițială cu o valoare care se încadrează între 10 și 20 milioane euro inclusiv, echivalent în lei, și creează minimum 100 de noi locuri de muncă drept urmare a realizării investiției inițiale; c) realizează o investiție inițială cu o valoare care se încadrează între 20 și 30 milioane euro inclusiv, echivalent în lei, și creează minimum 200 de noi locuri de muncă drept urmare a realizării investiției inițiale; d) realizează o investiție inițială cu o valoare care depășește 30 milioane euro, echivalent în lei, și creează minimum 300 de noi locuri de muncă drept urmare a realizării investiției inițiale.
Domeniu aplicare (sectoare de	Toate sectoarele de activitate, cu excepția celor prevăzute în Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 (menționate în continuare).

activitate eligibile pentru a beneficia de ajutor de stat)	
Situații de exceptare	Sunt exceptate ajutoarele acordate întreprinderilor, prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 800/2008 al Comisiei, astfel: a) ajutoarele care favorizează activitățile în sectorul pescuitului și acvaculturii, astfel cum sunt reglementate de Regulamentul (CE) nr. 104/2000 al Consiliului din 17 decembrie 1999 privind organizarea comună a piețelor în sectorul produselor pescărești și de acvacultură; b) ajutoarele care favorizează activitățile în domeniul producției primare de produse agricole cuprinse în anexa I la Tratatul de instituire a Comunității Europene; c) ajutoarele care favorizează activitățile în domeniul prelucrării și comercializării produselor agricole, în următoarele cazuri: - atunci când valoarea ajutorului este stabilită pe baza prețului sau a cantității unor astfel de produse achiziționate de la producători primari sau comercializate de către întreprinderile în cauză sau - atunci când acordarea ajutorului este condiționată de obligația de a fi direcționat, parțial sau integral, către producătorii primari; d) ajutoarele care favorizează activitățile în sectorul cărbunelui; e) ajutoarele regionale care favorizează activitățile în sectorul siderurgic; f) ajutoarele regionale care favorizează activitățile în sectorul construcțiilor navale; g) ajutoarele regionale care favorizează activitățile în sectorul fibrelor sintetice. Întreprinderile nu au putut beneficia de următoarele tipuri de ajutor de stat: a) ajutoare în favoarea activităților legate de export, și anume ajutoarele legate direct de cantitățile exportate, de înființarea și exploatarea unei rețele de distribuție sau pentru alte cheltuieli curente legate de activitatea de export; b) ajutor care favorizează utilizarea produselor naționale în detrimentul produselor de import; c) ajutor pentru operare. De asemenea, hotărârea nu s-a aplicat întreprinderilor care se aflau în una dintre următoarele situații:

		a) sunt considerate “firme în dificultate” în sensul Regulamentului Comisiei Europene nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare); b) sunt firme împotriva cărora a fost emisă o decizie de recuperare a unui ajutor de stat, dacă această decizie de recuperare nu a fost deja executată, conform prevederilor legale în vigoare. Totodată, întreprinderile nu au beneficiat de ajutor de stat în temeiul acestei scheme dacă pentru aceleași costuri eligibile ale investiției inițiale au primit ajutor de stat sau ajutor de minimis de la alți furnizori de ajutor de stat.
Criterii eligibilitate	de	Pot beneficia de alocări specifice individuale în baza schemei de ajutor de stat întreprinderile care îndeplinesc cumulativ, la data solicitării, următoarele criterii de eligibilitate: I. Criterii de eligibilitate specifice întreprinderilor • sunt înregistrate conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și fac investiții în România; • nu înregistrează debite restante la bugetele componente ale bugetului general consolidat; • nu se află în procedură de executare silită, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, închidere operațională, lichidare sau alte situații reglementate de lege; • nu intră în categoria întreprinderilor în dificultate, potrivit Regulamentului Comisiei Europene nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea art. 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare); • nu au fost emise împotriva lor decizii de recuperare a unui ajutor de stat sau, în cazul în care asemenea decizii au fost emise, acestea au fost executate, conform prevederilor legale în vigoare; • la momentul solicitării ajutorului de stat prezintă un plan de investiții viabil și un studiu tehnico-economic întocmit de o firmă de specialitate, în care se face dovada eficienței economice a investiției prin încadrarea în indicatorii prevăzuți în hotărâre; II. Criterii de eligibilitate specifice investițiilor

	• intenționează să realizeze o investiție inițială care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute în hotărâre; • nu realizează investiții și nu creează locuri de muncă, pentru care solicită ajutor de stat, în sectoarele de activitate stabilite în hotărâre.
Număr de beneficiari	39 de proiecte finalizate, dintre care există 2 proiecte cu termenul de finalizare al planului angajărilor în 2018 și 4 proiecte finalizate cu cerere de plată în analiză.
Număr de locuri de muncă create	12.927
Categorii de investiții realizate	❖ extinderea activităților - 14 beneficiari; ❖ diversificarea activităților - 10 beneficiari; ❖ extindere și diversificare - 3 beneficiari; ❖ greenfield - 12 beneficiari.
Ajutor de stat aprobat	1.502,2 milioane lei
Ajutor de stat efectiv plătit	1.435,31 milioane lei, până la finalul anului 2017 1.498,89 milioane lei, până la finalul lunii octombrie 2018

Obiectiv și bază legală

Dezvoltarea regională prin investiții care utilizează tehnologii noi și creează locuri de muncă cu valoare adăugată ridicată în sectoarele eligibile

Schema de ajutor de stat este exceptată de la obligația notificării către Comisia Europeană, conform criteriilor prevăzute de Regulamentul Comisiei Europene nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața comună în aplicarea art. 87 și 88 din tratat (Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L, nr. 214 din 9 august 2008.

Durată	Perioada de valabilitate a schemei de ajutor de stat pentru emiterea de acorduri de finanțare a fost 2012 - 30.06.2014.
---------------	---

	Plata ajutorului de stat se efectuează în perioada 2013 - 2018, în limita bugetului anual alocat schemei.
Grup țintă (categoriile de întreprinderi vizate de schema de ajutor de stat)	Categoriile de întreprinderi vizate de prezenta schemă trebuie să îndeplinească următoarele condiții: a) să fie înregistrate potrivit Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare; b) să realizeze investiții inovative sau investiții care să includă o componentă ITC de minimum 20% din valoarea planului de investiții; c) investițiile realizate să conducă la crearea a cel puțin 200 de locuri de muncă.
Domeniu de aplicare (sectoare de activitate eligibile pentru a beneficia de ajutor de stat)	Schema de ajutor de stat s-a aplicat următoarelor sectoare de activitate: – industria prelucrătoare, cu excepția fabricării băuturilor și fabricării produselor din tutun; – producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; – activități de editare produse software; – telecomunicații; – activități de servicii în IT; – activități de servicii informatice; – cercetare-dezvoltare.
Situații de exceptare	În cadrul schemei, nu s-au putut acorda ajutoare de stat: – activităților din sectorul cărbunelui; – activităților din sectorul siderurgic; – activităților din sectorul construcțiilor navale; – activităților din sectorul fibrelor sintetice.
Criterii de eligibilitate	• Criterii de eligibilitate specifice întreprinderilor Au putut beneficia de ajutor de stat în baza schemei întreprinderile care îndeplineau cumulativ, la data solicitării, următoarele criterii de eligibilitate: • sunt înregistrate conform Legii 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare; • intenționează să realizeze o investiție inițială în România, în unul din domeniile de activitate prevăzute în Anexa nr. 1 la hotărâre; • nu înregistrează debite restante la bugetul general consolidat și la bugetul local; • nu intră în categoria „întreprinderilor în dificultate” potrivit prevederilor Capitolului 2 secțiunea 2.1 din Comunicarea Comisiei Europene - Linii directe

	comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea firmelor în dificultate, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C 244 din 1 octombrie 2004; • nu se află în procedură de executare silită, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, închidere operațională, lichidare; • nu au fost emise împotriva lor decizii de recuperare a unui ajutor de stat sau în cazul în care asemenea decizii au fost emise acestea au fost executate, conform prevederilor legale în vigoare; • nu au solicitat alte tipuri de ajutor de stat pentru aceleași costuri eligibile; • fac dovada viabilității proiectului de investiții și a eficienței economice a întreprinderii pe baza Planului de afaceri; • Criterii de eligibilitate specifice investițiilor Investițiile pentru care s-a solicitat finanțare în cadrul schemei trebuiau să îndeplinească cumulativ următoarele criterii de eligibilitate: • să fie considerate investiții inițiale; • să fie investiții inovative sau investiții care să includă o componentă ITC de minimum 20% din valoarea planului de investiții; • să conducă la crearea a cel puțin 200 de locuri de muncă; • să facă dovada contribuției la dezvoltarea regională.
Număr de beneficiari	14
Număr de locuri de muncă create	4.804
Categorii de investiții realizate	❖ extindere a activităților - 12 beneficiari; ❖ greenfield - 2 beneficiari.
Ajutor de stat aprobat	445,79 milioane lei
Ajutor de stat efectiv plătit	217,87 milioane lei, până la data de 31.12.2017 353,43 milioane lei, până la finalul lunii octombrie 2018

OUG 109/2008 - ajutor de stat individual acordat S.C. Ford România S.A.

Obiectiv și bază legală Ajutorul de stat individual a fost acordat pentru realizarea a două proiecte de investiții, respectiv o fabrică de automobile și o fabrică de motoare la Craiova.

Obiectivul acordării ajutorului de stat individual pentru proiectele de investiții constă în susținerea dezvoltării Regiunii Sud-Vest Oltenia din România, în conformitate cu Harta ajutoarelor de stat regionale pentru România, aprobată prin Decizia Comisiei Europene nr. N2 din 24 ianuarie 2007.

Ajutorul de stat individual a fost notificat Comisiei Europene la data de 19.12.2007 sub nr. N767/2007 și a fost autorizat prin Decizia Comisiei Europene nr. C(2008) 1.613 din data de 30.04.2008.

Durată	2008 - 31 decembrie 2012
Grup țintă	Societatea Comercială Ford România S.A.
Domeniu de aplicare	Ajutorul de stat individual este acordat pentru realizarea: a) proiectului de investiții destinat producerii de automobile; b) proiectului de investiții destinat producerii de motoare. Proiectul de investiții destinat producerii de automobile reprezintă investițiile inițiale legate de extinderea, modernizarea substanțială și dezvoltarea unității existente, inclusiv crearea de noi capacități în vederea producerii de noi tipuri de automobile, care are ca rezultat schimbări fundamentale ale întregului proces de producție. Proiectul de investiții destinat producerii de motoare reprezintă investițiile inițiale legate de modernizarea totală și dezvoltarea facilităților existente în amplasament, inclusiv crearea unei noi linii de producție destinate producerii de motoare, care are ca rezultat schimbări fundamentale ale întregului proces de producție și o capacitate de 300.000 de motoare pe an.
Procedura de acordare a ajutorului de stat	Ajutorul de stat individual se acordă sub forma unor sume nerambursabile din bugetul Ministerului Finanțelor Publice - Acțiuni generale, cu respectarea procedurii prevăzute în actul normativ, sub rezerva îndeplinirii de către beneficiar a obligațiilor asumate în legătură cu proiectele de investiții.

Ajutorul de stat aferent proiectului de investiții destinat **producerii de automobile** se plătește în tranșe, pe perioada 2008-2013, în echivalent lei, la cursul de schimb valabil la data plății tranșei.

Tranșele se stabilesc astfel:

- a) pentru investițiile realizate în anul investițional 2008, tranșele ajutorului de stat se plătesc după cum urmează:
 1. până la data de 15 decembrie 2008, pentru investițiile realizate de beneficiar până la data de 30 septembrie 2008;
 2. până la data de 15 aprilie 2009, pentru investițiile realizate de beneficiar în perioada 30 septembrie-31 decembrie 2008;
- b) pentru investițiile realizate în anul investițional 2009, tranșa ajutorului de stat se plătește până la data de 15 aprilie 2010;
- c) pentru investițiile realizate în anul investițional 2010, tranșa ajutorului de stat se plătește până la data de 15 aprilie 2011;
- d) plata tranșei finale de ajutor de stat prevăzute a se efectua în anul 2013 se va realiza în termen de 30 de zile de la data la care furnizorul certifică faptul ca documentația depusă de beneficiar este corectă și completă.

Ajutorul de stat aferent proiectului de investiții destinat **producerii de motoare** se plătește în tranșe pe perioada 2010-2012, în echivalent lei, la cursul de schimb valabil la data plății tranșei.

Tranșele se stabilesc astfel:

- a) pentru investițiile realizate în anul investițional 2009, tranșa ajutorului de stat se plătește până la data de 15 aprilie 2010;
- b) pentru investițiile realizate în anul investițional 2010, tranșa ajutorului de stat se plătește până la data de 15 aprilie 2011;
- c) plata tranșei de ajutor de stat prevăzute a se efectua în anul 2013 se va realiza în termen de 30 de zile de la data la care furnizorul certifică faptul că documentația depusă de beneficiar este corectă și completă.

Număr de beneficiari	1
Categorii de investiții realizate	- extinderea și diversificarea activităților - 1 beneficiar • investiții destinate producerii de automobile; • investiții destinate producerii de motoare.

Ajutor de stat aprobat	75 milioane euro
Ajutor de stat efectiv plătit	75 milioane euro

Astfel, prin politica derulată în perioada 2007-2014, Ministerul Finanțelor Publice a acordat ajutor de stat prin alocări directe de la bugetul de stat, sub formă de granturi aferente cheltuielilor eligibile efectuate. Cheltuieli eligibile sunt considerate, în cadrul schemelor de ajutor de stat, activele corporale (clădiri, echipamente), activele necorporale (drepturi de autor, licențe, know-how sau cunoștințe tehnice ne brevetate, software) sau costurile salariale pentru o perioadă de 2 ani aferente locurilor de muncă create direct în urma realizării unei investiții.

4.2. Analiza mecanismelor de implementare

Pe parcursul perioadei 2007-2014, la nivelul schemelor de ajutor de stat din România care fac obiectul prezentului studiu au fost operate progresiv diferite modificări în ceea ce privește mecanismele de implementare, în vederea îmbunătățirii și facilitării modului de aplicare al schemelor. Acest capitol își propune să prezinte și să analizeze mecanismele de implementare a schemelor de ajutor de stat inițiate de Ministerul Finanțelor Publice, în baza documentelor elaborate și publicate pentru schemele vizate (Ghidul Solicitantului, procedura și formularele de aplicare în cadrul schemelor, procedura și formularele de solicitare a ajutorului de stat etc.) și a experiențelor întâmpinate de beneficiarii schemelor.

În continuare este prezentată analiza mecanismelor de implementare a următoarelor scheme de ajutor de stat/ajutor de stat individual: HG 1165/2007, HG 753/2008, HG 1680/2008, HG 797/2012 și OUG 109/2008. Scopul principal al acestei analize este acela de a evidenția modalitatea în care schemele de ajutor de stat au fost implementate și modificările aduse în acest sens schemelor menționate anterior, de a identifica procedurile care creează dificultăți în cadrul procesului de evaluare, acordare, plată și monitorizare și de a propune soluții de eficientizare în această direcție. În acest sens, analiza mecanismelor de implementare a vizat elemente precum: mecanismul de selecție, cerințe de ordin administrativ, condiționalități calitative pentru beneficiari, intensitatea ajutorului de stat, plata, monitorizarea și raportarea, precum și aspecte ce țin de asigurarea sustenabilității la nivelul schemelor de ajutor de stat analizate.

HG 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții, cu modificările și completările ulterioare

Schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165 din 26 septembrie 2007 a fost prima schemă de ajutor de stat regional instituită de MFP în România, având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții și creării de noi locuri de muncă. Ca atare, pentru stabilirea modului în care mecanismele de implementare au fost revizuite sau îmbunătățite pentru schemele de ajutor de stat instituite ulterior, acestea se vor raporta la schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165/2007 sau la alte scheme lansate anterior.

Procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 1165/2007

Procedura de acordare a ajutorului de stat prin intermediul schemei instituită prin HG nr. 1165/2007 a fost descrisă în conținutul hotărârii guvernamentale și la nivelul Ghidului Solicitantului elaborat și a inclus lista documentelor necesare pentru depunerea cererii de acord pentru finanțare, cererii de plată și celor solicitate în cadrul procesului de

monitorizare. Ajutorul de stat a fost acordat în baza ordinii solicitărilor efectuate de către aplicanți, având un buget maxim de 500 milioane euro, în limita plafoanelor bugetare anuale pe perioada celor 5 ani, în baza respectării condițiilor minime de eligibilitate a investițiilor. În baza acestei scheme de ajutor de stat, începând cu 01.01.2009, nu au mai fost primite Cereri de acord de principiu pentru finanțare și nu au mai fost emise Acorduri de principiu pentru finanțare, schema fiind aplicabilă proiectelor de investiții aflate în derulare la momentul respectiv, pentru care s-au emis Acorduri de principiu pentru finanțare.

Cerințe de ordin administrativ

Conform procedurii de aplicare a ajutorului de stat, documentele necesare care însoțeau cererea de acord de principiu pentru finanțare erau următoarele:

- certificat constatator emis de ONRC;
- situații financiare;
- plan de investiții;
- studiu tehnico-economic;
- certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul general consolidat;
- certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul local;
- declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal privind neîncadrarea în situațiile exceptate prin hotărâre;
- declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că nu au fost emise împotriva acesteia decizii de recuperare a unui ajutor de stat sau că acestea au fost executate (dacă a fost cazul);
- declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că întreprinderea nu a beneficiat și nu beneficiază de ajutor de stat pe alte scheme regionale de la alți furnizori de ajutor de stat pentru aceleași costuri eligibile ale investiției inițiale;
- declarație pe propria răspundere privind ajutoarele de minimis primite/solicitate pentru aceleași costuri eligibile;
- împuternicire semnată și ștampilată de reprezentantul legal al întreprinderii (dacă este cazul);
- o copie a buletinului de identitate/cărții de identitate a persoanei împuternicite să semneze cererea-tip de acord de principiu pentru finanțare;
- opisul documentelor depuse.

În baza informațiilor disponibile la nivelul Ghidului Solicitantului cu privire la procedura de aplicare în cadrul schemei, condițiile de eligibilitate stabilite și documentația solicitată în această etapă au fost minimale și au vizat aspecte de ordin fiscal, economic sau legislativ. Este de remarcat faptul că s-a solicitat aplicanților depunerea unui plan de investiții și a unui studiu tehnico-economic, care prezintă un anumit grad de specificitate

și aspecte tehnice și economice, fapt care a condus la contractarea de către aplicanți a unor firme de consultanță specializate.

Ghidul Solicitantului aferent HG 1165/2007 a fost disponibil pe website-ul Ministerului Finanțelor Publice, fiind astfel asigurat accesul nediscriminatoriu pentru toți potențialii beneficiari interesați de această schemă.

Potrivit rezultatelor înregistrate la nivelul sondajului de opinie realizat în rândul operatorilor economici sprijiniți prin schema HG 1165/2007, beneficiarii schemei de ajutor de stat au considerat că înțelegerea actelor normative și a ghidurilor de acordare, plată și monitorizare a ajutorului de stat, documentația solicitată în cadrul Cererii de Acord pentru finanțare și documentația solicitată în cadrul Cererii de eliberare a sumei nerambursabile au prezentat un grad mediu de dificultate.

Ca atare, se poate concluziona faptul că documentația de aplicare solicitată sprijină autoritățile responsabile de gestionarea ajutorului de stat în verificarea respectării unor condiții minime de eligibilitate, fără a fi realizată o delimitare sau ierarhizare a proiectelor sau întreprinderilor, nefiind previzionate criterii specifice de departajare a aplicanților.

Condiționalități calitative pentru solicitanți

Ajutorul de stat a fost acordat întreprinderilor pentru realizarea unei investiții inițiale.

Prevederile schemei s-au aplicat întreprinderilor care sunt înregistrate conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care fac investiții în România și care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- a) realizează o investiție inițială cu o valoare care depășește echivalentul în lei a 30 milioane euro;
- b) creează cel puțin 300 de noi locuri de muncă, ca urmare a realizării investiției inițiale.

Investițiile sau locurile de muncă nou create puteau fi realizate în toate sectoarele de activitate, cu excepția pescuitului, acvaculturii, industriei carboniere, siderurgiei, transportului, construcțiilor de nave maritime, fibrelor sintetice, producerii inițiale a produselor agricole.

În vederea garantării unui nivel viabil și eficient al investițiilor care beneficiau de ajutor, aportul beneficiarului destinat finanțării lor trebuia să fie de cel puțin 50% din costurile eligibile, sub o formă care să nu facă obiectul niciunui alt ajutor public.

Astfel, prin condițiile impuse pentru acordarea ajutorului de stat s-a urmărit respectarea obiectivului general al schemei HG 1165/2007, privind dezvoltarea regională prin investițiile realizate de întreprinderi și prin crearea de noi locuri de muncă.

Intensitatea ajutorului de stat

Nivelul maxim al ajutorului de stat de care putea beneficia un operator economic conform schemei instituită prin HG nr 1165/2007 era echivalentul în lei a 28,125 milioane euro, dacă realizează investiții și creează locuri de muncă ca urmare a realizării unei investiții inițiale în orice regiune, mai puțin regiunea de dezvoltare 8 București-Ilfov. Pentru investițiile și locurile de muncă create în regiunea de dezvoltare 8 București-Ilfov nivelul maxim al ajutorului de stat de care putea beneficia un operator economic era echivalentul în lei a 22,5 milioane euro.

Pentru proiectele mari de investiții, ale căror costuri eligibile depășeau echivalentul în lei a 50 milioane euro, intensitatea brută se calcula, indiferent dacă beneficiarul era întreprindere mică, mijlocie sau mare, ajustându-se plafonul regional în funcție de valoarea costurilor eligibile. Intensitatea ajutorului de stat reprezintă raportul dintre valoarea brută actualizată a ajutorului și valoarea actualizată a costurilor eligibile. Costurile eligibile sunt actualizate la valoarea lor la data acordării ajutorului. Ajutoarele plătibile în mai multe tranșe sunt actualizate la valoarea de la data acordării lor.

Plata, monitorizarea și raportarea în cadrul schemei HG 1165/2007

Procedura pentru eliberarea sumelor nerambursabile, după primirea acordului de principiu de finanțare, prevedea depunerea unei cereri de eliberare a sumelor nerambursabile, însoțită de următoarele documente:

- formularul de decont însoțit de documentele justificative prevăzute în formularul anexat schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007;
- opis cu toate documentele depuse în vederea eliberării sumei nerambursabile.

HG nr. 1165/2007 prevedea ca plata ajutorului de stat să se realizeze în urma verificării la fața locului, care viza:

- situațiile financiare aferente ultimului exercițiu financiar;
- conformitatea, existența fizică și înregistrarea în contabilitate a bunurilor achiziționate pentru care au fost depuse documentele de decontare;
- documentele care atestă decontarea prin bancă a bunurilor pentru care se solicită finanțare;
- bunurile achiziționate și decontate în tranșele anterioare (dacă există fizic și sunt înregistrate în contabilitate);
- respectarea cerințelor prevăzute în HG nr. 1165/2007;
- contribuția beneficiarului de minim 50% din valoarea costurilor eligibile aferente investiției;
- numărul locurilor de muncă existente pe o perioadă de 12 luni înainte de începerea proiectului de investiții și după începerea proiectului de investiții;
- alte documente relevante.

Pe perioada de monitorizare, au fost realizate verificări la locația de realizare a investiției și, după caz, la sediul social al întreprinderilor care au beneficiat de sume nerambursabile

În cadrul schemei HG 1165/2007, vizând verificarea menținerii investiției și a locurilor de muncă pentru o perioadă minimă de 5 ani în cazul întreprinderilor mari și de 3 ani în cazul întreprinderilor mici și mijlocii, de la data finalizării proiectului de investiții. În acest sens, verificările la fața locului au urmărit respectarea criteriilor privind:

- menținerea investiției, respectiv existența fizică și în documentele contabile a bunurilor care au făcut obiectul investiției (în cazul investițiilor în activelor corporale și necorporale);
- menținerea locurilor de muncă nou create;
- existența unei situații de înlocuire a investiției, dacă a fost cazul (în cazul investițiilor în activele corporale și necorporale);
- înregistrarea cheltuielilor cu salariile aferente locurilor de muncă nou create;
- alte condiții astfel cum au fost prevăzute în cuprinsul Acordului pentru finanțare.

În baza rezultatelor înregistrate la nivelul sondajului de opinie realizat în rândul operatorilor economici sprijiniți prin schema HG 1165/2007, aceștia consideră complexitatea documentației solicitată în cadrul procesului de monitorizare a investiției pe perioada minimă obligatorie de menținere a acesteia ca fiind mai degrabă scăzută, ceea ce confirmă faptul că procedurile și documentația aferentă schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1165/2007 sunt unele eficiente și corespunzătoare scopului stabilit.

Sustenabilitatea schemei HG 1165/2007

Sustenabilitatea proiectelor finanțate prin intermediul HG 1165/2007 poate fi analizată prin prisma condiționalităților impuse aplicanților pentru investițiile realizate, precum: condiția privind durata minimă de menținere a investiției și crearea și menținerea locurilor de muncă, conform prevederilor din schema de ajutor de stat și din legislația comunitară. Întreprinderile beneficiare au obligația să transmită Ministerului Finanțelor Publice anual, timp de 5 ani de la finalizarea investiției, o raportare privind efectele finanțării.

Astfel, investiția minimă în cadrul schemei HG 1165/2007 a fost de 30 milioane euro, echivalent în lei, impunând crearea a cel puțin 300 de locuri de muncă și menținerea investiției, precum și a locurilor de muncă pe o perioadă de minimum 5 ani. În consecință, prin condițiile impuse aplicanților în cadrul schemei, se creează premisele necesare sustenabilității proiectelor și implicit a schemei de ajutor de stat.

Principalele concluzii privind procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 1165/2007

Procedura de acordare a ajutorului de stat prin intermediul schemei instituită prin HG 1165/2007 nu a prezentat un grad ridicat de complexitate sau dificultate pentru beneficiarii acestei scheme (conform răspunsurilor beneficiarilor schemei participanți la sondajul pe bază de chestionar), având în vedere specificul alocării și al întreprinderilor beneficiare. Formularele și documentele solicitate pentru depunerea cererii de acord de principiu pentru finanțare, cât și cele pentru eliberarea sumelor nerambursabile și

verificarea la fața locului din perioada de monitorizare au fost considerate adecvate pentru prezentarea situației actuale a întreprinderii, în vederea respectării condițiilor prevăzute de schemă.

Din punct de vedere al eficienței și eficacității cheltuielilor publice și al rolului acestora în cadrul mecanismului de implementare, tabelul următor prezintă gradul de complexitate a schemei HG 1165/2007, din perspectiva următoarelor dimensiuni: procedura de selecție, documente administrative necesare în etapa de acordare, condiționalități calitative și cantitative adresate solicitanților, nivelul de adecvare a intensității ajutorului de stat, proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate. Nivelul de complexitate reprezintă gradul în care fiecare dimensiune analizată răspunde în mod suficient cerințelor de gestionare a schemelor.

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
Procedura de selecție	Procedura de selecție aplicată în cadrul acestei scheme nu se bazează pe o abordare comparativă a cererilor de acord depuse, ci pe aplicarea principiului "primul venit, primul servit" corelat cu stabilirea unor criterii calitative de eligibilitate, pentru care au fost prevăzute praguri minime relevante. Această abordare este destul de comună în cadrul schemelor de ajutor de stat adresate întreprinderilor mari din statele membre ale UE (a se vedea capitolul 4.3) și este absolut rezonabilă în cazul în care schema abordează un număr limitat de inițiative, cu o valoare ridicată și un grad scăzut de comparabilitate, deoarece garantează un nivel optim de simplificare a procedurii și rapiditate în implementarea etapelor procedurale anterioare contractării, asigurând totodată eficiență în selectarea inițiativelor cu impact ridicat.	
Documente administrative necesare în etapa de acordare	Documentele de tip administrativ necesare pentru depunerea aplicației au fost minimale, pentru justificarea aspectelor fiscale, economice și juridice asupra întreprinderii. Cu toate acestea, a fost solicitată depunerea unui plan de investiții și a unui studiu tehnico-economic, care prezentau un anumit grad de specificitate și aspecte tehnice și economice, care a condus la contractarea de către aplicanți a unor firme de consultanță specializate.	
Condiționalități calitative și	Condiționalitățile calitative și cantitative impuse aplicanților au reprezentat principala dimensiune care a	

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
cantitative adresate solicitanților	contribuit în mod semnificativ la îndeplinirea obiectivului general al schemei, fiind astfel selectate proiectele care au asigurat realizarea de investiții mari și care au contribuit astfel la dezvoltarea regională. În baza acestor condiții s-a permis accesul la finanțare a acelor întreprinderi care au vizat o investiție de impact la nivel regional. Totodată, a fost influențată în mod pozitiv piața muncii prin impunerea condiției de înființare și menținere a locurilor de muncă.	
Nivel de adecvare intensității ajutorului de stat	Intensitatea ajutorului de stat a fost corelată cu regiunea la nivelul căreia a fost realizată investiția. Intensitatea ajutorului de stat a reprezentat raportul dintre valoarea brută actualizată a ajutorului și valoarea actualizată a costurilor eligibile.	
Proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate	Procesul de monitorizare și raportare a vizat verificarea îndeplinirii condițiilor asumate de beneficiari prin proiect, respectiv menținerea investiției inițiale și a locurilor de muncă pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, respectiv 3 ani în cazul IMM-urilor, de la finalizarea acesteia. Astfel, investiția minimă în cadrul schemei HG 1165/2007 a fost de 30 milioane euro, echivalent în lei, impunând crearea a cel puțin 300 de locuri de muncă și menținerea investiției, precum și a locurilor de muncă pe o perioadă de minimum 5 ani. În consecință, prin condițiile impuse aplicanților în cadrul schemei, au fost create premisele necesare sustenabilității proiectelor și implicit a schemei de ajutor de stat.	

- Nivel redus de complexitate
- Nivel mediu de complexitate
- Nivel ridicat de complexitate

HG 753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificările și completările ulterioare

Schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 753 din 16 iulie 2008 a fost cea de-a doua schemă de ajutor de stat inițiată de Ministerul Finanțelor Publice, care a vizat dezvoltarea regională în România. Scopul schemei de ajutor de stat HG 753/2008 a fost același ca și

În cazul schemei de ajutor de stat instituite anterior, respectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții. În continuare a fost realizată analiza mecanismelor de implementare, prin prisma procedurii de aplicare, acordare și de monitorizare și în același timp evidențierea elementelor care deosebesc HG 753/2008 de schema de ajutor de stat lansată anterior, respectiv HG 1165/2007.

Procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 753/2008

Ajutorul de stat a fost acordat în baza ordinii solicitărilor efectuate de către aplicanți, având un buget total maxim al schemei de ajutor de stat echivalentul în lei a 575 de milioane euro, iar bugetul mediu anual fiind de 115 milioane euro, în limita plafoanelor bugetare anuale stabilite pe perioada celor 5 ani, în baza respectării condițiilor minime de eligibilitate a investițiilor.

Cerințe de ordin administrativ

Procedura de acordare a ajutorului de stat prin intermediul schemei HG nr. 753/2008 a fost prezentată atât în conținutul hotărârii guvernamentale, cât și la nivelul Ghidului Solicitantului și a inclus condițiile privind emiterea acordului de principiu pentru finanțare, depunerea cererii de plată și menținerea investiției și a numărului minim de locuri de muncă.

Procedura de solicitare a ajutorului de stat a vizat depunerea cererii de acord de principiu pentru finanțare, însoțită de următoarele documente:

- a) certificat constatator emis de ONRC;
- b) situații financiare;
- c) plan de investiții;
- d) studiu tehnico-economic;
- e) certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul general consolidat;
- f) certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul local;
- g) declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii privind neîncadrarea în situațiile exceptate prin hotărâre;
- h) declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii privind ajutoarele de minimis/alte fonduri publice de care a beneficiat pentru același proiect de investiții pentru care a solicitat ajutor de stat;
- i) declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că întreprinderea asigură din surse proprii, pe perioada derulării planului de investiții, finanțarea a cel puțin 25% din costurile eligibile ale investiției;
- j) împuternicire semnată și ștampilată de reprezentantul legal al întreprinderii (în cazul în care o altă persoană semnează cererea-tip de acord de principiu pentru finanțare);

- k) o copie a buletinului de identitate/cărții de identitate a persoanei împuternicite (în cazul în care o altă persoană semnează cererea-tip de acord de principiu pentru finanțare);
- l) opusul cu documentele depuse pentru obținerea Acordului de principiu pentru finanțare;
- m) declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că nu au început lucrările la proiectul de investiții pentru care solicită finanțare.

În baza informațiilor disponibile la nivelul Ghidului Solicitantului cu privire la procedura de aplicare în cadrul schemei, condițiile de eligibilitate stabilite și documentația solicitată în această etapă au fost minimale și au vizat aspecte de ordin fiscal, economic sau legislativ. La fel ca și în cazul HG 1165/2007, și la nivelul acestei scheme s-a solicitat aplicanților depunerea unui plan de investiții și a unui studiu tehnico-economic, care prezintă un anumit grad de specificitate și aspecte tehnice și economice și care a condus la contractarea de către aplicanți a unor firme de consultanță specializate.

Ghidul Solicitantului aferent HG 753/2008 pentru dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor a fost disponibil pe website-ul Ministerului Finanțelor Publice, fiind astfel asigurat accesul nediscriminatoriu pentru toți potențialii beneficiari interesați de această schemă.

Potrivit rezultatelor înregistrate la nivelul sondajului de opinie realizat în rândul operatorilor economici sprijiniți prin schema HG 753/2008, beneficiarii schemei de ajutor de stat au considerat că gradul de complexitate a documentelor și relevanța informațiilor solicitate în cadrul procedurilor administrative aferente schemei de ajutor de stat au un grad ridicat de dificultate, fapt datorat lipsei prevederilor legislative clare care să trateze anumite aspecte în modul de documentare sau existenței unor prevederi legislative incomplete.

Documentația de aplicare solicitată a sprijinit autoritățile responsabile de gestionarea ajutorului de stat să verifice respectarea unor condiții minimale de eligibilitate, fără a fi realizată o delimitare sau ierarhizare a proiectelor sau întreprinderilor, nefiind previzionate criterii specifice de departajare a aplicanților.

Condiționalități calitative pentru solicitanți

Prevederile schemei de ajutor de stat s-au aplicat întreprinderilor mari (denumite în continuare întreprinderi) care sunt înregistrate conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care fac investiții în România și care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- a) realizează o investiție inițială cu o valoare care depășește echivalentul în lei a 100 de milioane euro, iar valoarea costurilor eligibile depășește echivalentul în lei a 50 de milioane euro;

- b) creează cel puțin 500 de noi locuri de muncă, ca urmare a realizării investiției inițiale.

Prin întreprindere mare se înțelege orice întreprindere care nu se încadrează în definiția întreprinderilor mici și mijlocii, în sensul Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii și Regulamentului (CE) nr. 364/2004 al Comisiei Europene de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001 privind extinderea sferei de aplicare a acestuia la ajutoarele de stat pentru cercetare-dezvoltare.

Au fost exceptate de la prevederile prezentei scheme ajutoarele de stat acordate în următoarele sectoare de activitate: producerea inițială a produselor agricole cuprinse în anexa 1 la Tratatul de instituire a Comunității Europene, pescuit, industria carboniferă, siderurgie, transport, construcții de nave maritime, fibre sintetice.

În vederea garantării unui nivel viabil și eficient al investițiilor care beneficiază de ajutor, aportul beneficiarului destinat finanțării lor trebuia să fie de cel puțin 50% din costurile eligibile, sub o formă care să nu facă obiectul niciunui alt ajutor public.

Astfel, prin condițiile impuse pentru acordarea ajutorului de stat s-a urmărit respectarea obiectivului general al schemei HG 753/2008, privind dezvoltarea regională prin investițiile realizate de întreprinderi și prin crearea de noi locuri de muncă.

Intensitatea ajutorului de stat

Intensitatea brută se calculează ajustându-se plafonul regional în funcție de valoarea costurilor eligibile, stabilit conform Hărții regionale aprobate prin Decizia CE privind ajutorul de stat N2/2007. Astfel, suma admisibilă ca ajutor de stat pentru un proiect se calculează conform formulei: $A = R \times (50 + 0,50B + 0,34C)$, unde:

- A reprezintă suma maximă a ajutorului de stat;
- R reprezintă plafonul regional neajustat stabilit conform Hărții regionale aprobate prin Decizia CE privind ajutorul de stat N2/2007 - România, Harta ajutorului regional 2007-2013 din 24 ianuarie 2007, și prin Hotărârea Guvernului nr. 946/2006, care este de 50% pentru toate regiunile de dezvoltare, mai puțin regiunea de dezvoltare 8 București-Ilfov, și de 40% pentru regiunea de dezvoltare 8 București-Ilfov;
- B reprezintă cheltuielile eligibile între echivalentul în lei a 50 de milioane euro și echivalentul în lei a 100 de milioane euro;
- C reprezintă cheltuielile eligibile peste echivalentul în lei a 100 de milioane euro.

Plata, monitorizarea și raportarea în cadrul schemei HG 753/2008

Pentru depunerea cererii de plată, procedura prevedea ca reprezentantul întreprinderii să înainteze următoarele documente:

- situațiile financiare aferente ultimului exercițiu financiar;

- situația privind numărul locurilor de muncă nou create de la data începerii proiectului de investiții până la data efectuării verificării și cele existente înainte de începerea proiectului de investiții, pe o perioadă de 12 luni anterioare;
- documentele contabile, pentru a stabili dacă întreprinderea a mai primit și alte ajutoare de stat pe aceleași costuri eligibile.

În situația în care se solicita ajutor de stat pentru costuri eligibile de natura activelor corporale și necorporale, beneficiarii au avut obligația de a prezenta spre verificare: documente care atestă conformitatea bunurilor achiziționate cu documentele de decontare, existența fizică și înregistrarea în contabilitate a acestora, decontarea prin bancă a bunurilor, bunurile achiziționate și decontate în tranșele anterioare (dacă existau fizic și erau înregistrate în contabilitate), respectarea condițiilor privind activele corporale și activele necorporale prevăzute în anexa la HG nr. 753/2008, contribuția beneficiarului de minim 50% din valoarea costurilor eligibile aferente investiției și înregistrarea cheltuielilor cu salariile aferente locurilor de muncă nou create.

În perioada de monitorizare a investiției pentru care a fost acordat ajutor de stat în cadrul schemei HG nr. 753/2008, întreprinderile beneficiare au obligația de a transmite Ministerului Finanțelor Publice anual, timp de 5 ani de la finalizarea investiției, o raportare privind efectele finanțării. Pentru elaborarea raportului anual, echipa de control verifică la fața locului condiția privind durata minimă de menținere a investiției și crearea și menținerea locurilor de muncă, prin următoarele documente prezentate:

- situațiile financiare aferente ultimului exercițiu financiar;
- situația numărul locurilor de muncă nou create de la data începerii proiectului de investiții până la data efectuării verificării;
- documentele contabile, pentru a stabili dacă întreprinderea a mai primit și alte ajutoare de stat pe aceleași costuri eligibile.

În situația în care întreprinderea a solicitat ajutor de stat pentru costuri eligibile de natura activelor corporale și necorporale, s-au verificat și: existența fizică și în documentele contabile a bunurilor care au făcut obiectul planului de investiții susținut prin ajutor de stat, existența unei situații de înlocuire a investiției (dacă este cazul) și înregistrarea cheltuielilor cu salariile aferente locurilor de muncă nou create.

Sustenabilitatea schemei HG 753/2008

Condiționalitățile impuse beneficiarilor cu proiecte finanțate prin intermediul schemei de ajutor de stat HG 753/2008, în scopul asigurării sustenabilității investițiilor, au vizat aspecte precum: menținerea investiției și a locurilor de muncă nou create pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la finalizarea acesteia. În consecință, prin condițiile impuse aplicanților în cadrul schemei, au fost create premisele necesare sustenabilității proiectelor și implicit a schemei de ajutor de stat.

Principalele concluzii privind procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 753/2008

În principal, procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei instituită prin HG nr. 753/2008 au preluat modelul schemei instituite anterior, respectiv schema instituită prin HG nr. 1165/2007, însă au existat și anumite modificări între procedurile de aplicare ale celor două scheme.

Astfel, pentru depunerea cererii de acord de finanțare în cadrul schemei HG nr. 753/2008, solicitanții au avut de depus, în plus față de documentele solicitate în cadrul schemei HG nr. 1165/2007, alte două declarații, respectiv:

- declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că întreprinderea asigură din surse proprii, pe perioada derulării planului de investiții, finanțarea a cel puțin 25% din costurile eligibile ale investiției;
- declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că nu au început lucrările la proiectul de investiții pentru care solicită finanțare în cadrul schemei de ajutor de stat.

Procedura de depunere a cererii de eliberare a sumelor nerambursabile în cadrul schemei HG nr. 753/2008 a prevăzut prezentarea cererii însoțită de aceleași documente justificative ca și în cazul schemei HG nr. 1165/2007, care sunt considerate adecvate în raport cu specificul investiției finanțate.

În faza de monitorizare, în cazul în care întreprinderea a solicitat ajutor de stat pentru costuri eligibile de natura activelor corporale și necorporale, s-a solicitat în plus față de documentele prevăzute în cadrul schemei HG nr. 1165/2007, prezentarea documentelor contabile, pentru a stabili dacă întreprinderea a mai primit și alte ajutoare de stat pe aceleași costuri eligibile.

În esență, diferența constă în faptul că pentru a beneficia de ajutor de stat în cadrul schemei HG nr. 753/2008, solicitanții trebuiau să se asigure de faptul că întreprinderea deține surse proprii, pe perioada derulării planului de investiții, pentru finanțarea a cel puțin 25% din costurile eligibile ale investiției, că respectă condiția de a nu se fi demarat lucrările la proiectul de investiții pentru care s-a solicitat finanțare în cadrul schemei de ajutor de stat și că prezintă documentele contabile în faza de monitorizare pentru a dovedi faptul că întreprinderea nu a mai primit și alte ajutoare de stat pentru aceleași costuri eligibile.

În concluzie, deși pentru schema de ajutor de stat HG nr. 753/2008 au fost solicitate anumite documente în plus comparativ cu documentele solicitate pentru schema lansată anterior, procedura nu a îngreunat semnificativ procesul de colectare/depunere a documentelor, fiind vorba în cea mai mare parte doar despre solicitarea unor declarații pe propria răspundere.

Din perspectiva eficienței și eficacității cheltuielilor publice și a rolului acestora în cadrul mecanismului de implementare, tabelul următor prezintă gradul de complexitate a

schemei instituită prin HG nr. 753/2008, având în vedere următoarele dimensiuni: procedura de selecție, documente administrative necesare în etapa de acordare, condiționalități calitative și cantitative adresate solicitanților, nivelul de adecvare a intensității ajutorului de stat, proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate.

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
Procedura de selecție	Procedura de selecție a fost realizată în limita maximă a bugetului alocat pentru acordarea de ajutor de stat, în ordinea de aplicare. Procedura de selecție aplicată în cadrul acestei scheme nu se bazează pe o abordare comparativă a cererilor de acord depuse, ci pe aplicarea principiului "primul venit, primul servit" corelat cu stabilirea unor criterii calitative de eligibilitate pentru care au fost prevăzute praguri minime importante. Această abordare este destul de comună în cadrul schemelor de ajutor de stat adresate întreprinderilor mari din statele membre ale UE (a se vedea capitolul 4.3) și este absolut rezonabilă în cazul în care schema abordează un număr limitat de inițiative, cu o valoare ridicată și un grad scăzut de comparabilitate, deoarece garantează un nivel optim de simplificare a procedurii și rapiditate în implementarea etapelor procedurale anterioare contractării, asigurând totodată eficiență în selectarea inițiativelor cu impact ridicat.	
Documente administrative necesare în etapa de acordare	Documentele de tip administrativ necesare pentru depunerea aplicației au fost minimale, pentru justificarea aspectelor fiscale, economice și juridice asupra întreprinderii. Cu toate acestea, s-a solicitat depunerea unui plan de investiții și a unui studiu tehnico-economic, care prezintă un anumit grad de specificitate și aspecte tehnice și economice, care a rezultat în contractarea de către aplicanți a unor firme de consultanță specializate.	
Condiționalități calitative și cantitative adresate solicitanților	Condiționalitățile calitative și cantitative impuse aplicanților au reprezentat principala dimensiune care contribuie în mod semnificativ la îndeplinirea obiectivului general al schemei, fiind astfel selectate proiectele care asigură realizarea de investiții mari și care contribuie astfel la dezvoltarea regională.	

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
Nivel de adecvare intensității ajutorului de stat	Intensitatea ajutorului de stat s-a calculat ajustându-se plafonul regional în funcție de valoarea costurilor eligibile, aceasta fiind corelată cu regiunea la nivelul căreia a fost realizată investiția.	
Proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate	Procesul de monitorizare și raportare a vizat verificarea îndeplinirii condițiilor asumate de beneficiari prin proiect, respectiv durata minimă de menținere a investiției și crearea și menținerea locurilor de muncă pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la finalizarea acesteia.	

- Nivel redus de complexitate
- Nivel mediu de complexitate
- Nivel ridicat de complexitate

HG 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificările și completările ulterioare

Schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1680/2008 a avut ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții și a creării de noi locuri de muncă. Perioada de emitere a acordurilor de finanțare a fost cuprinsă între 01.01.2009 și 30.06.2014, având o durată de 5 ani și 6 luni.

Procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 1680/2008

Procedura de acordare a ajutorului de stat prin intermediul schemei HG nr. 1680/2008 s-a regăsit în conținutul hotărârii guvernamentale și la nivelul Ghidului Solicitantului elaborat. Astfel, ajutorul de stat a fost acordat în baza ordinii solicitărilor efectuate de către aplicanți, în limita bugetului maxim alocat, echivalentul în lei a 1 miliard euro la nivelul schemei sau echivalentul în lei a 200 milioane euro anual, în baza respectării condițiilor minime de eligibilitate a investițiilor.

Cerințe de ordin administrativ

Lista documentelor necesare pentru depunerea cererii de acord pentru finanțare, cererii de plată și celor solicitate în cadrul procesului de monitorizare a fost prevăzută la nivelul hotărârii de guvern, precum și la nivelul ghidului solicitantului.

Documentele necesare care însoțeau cererea de acord pentru finanțare au fost următoarele:

- a) certificat constatator emis de ONRC;
- b) situații financiare anuale aprobate, corespunzătoare ultimului exercițiu financiar;
- c) plan de investiții;
- d) raport de expertiză efectuată în condițiile legii în cazul investiției inițiale;
- e) studiu tehnico-economic;
- f) certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul general consolidat;
- g) certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul local;
- h) declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că aceasta nu se află în procedură de executare silită, reorganizare judiciară, faliment, închidere operațională, dizolvare, lichidare sau administrare specială, că întreprinderea nu are activități suspendate sau alte situații similare reglementate de lege;
- i) declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că nu au fost emise împotriva acesteia decizii de recuperare a unui ajutor de stat sau, în cazul în care asemenea decizii au fost emise, că acestea au fost executate, conform prevederilor legale în vigoare;
- j) declarație pe propria răspundere a reprezentantului legal al întreprinderii că întreprinderea nu a beneficiat și nu beneficiază de ajutor de stat pe alte scheme regionale de la alți furnizori de ajutor de stat pentru aceleași costuri eligibile ale investiției inițiale pentru care a solicitat ajutor de stat în temeiul prezentei scheme, precum și declarație pe propria răspundere privind ajutoarele de minimis primite/solicitate pentru aceleași costuri eligibile;
- k) împuternicire semnată și ștampilată de reprezentantul legal al întreprinderii solicitante, în cazul în care o altă persoană decât aceasta semnează cererea-tip de acord pentru finanțare;
- l) o copie a buletinului de identitate/cărții de identitate a persoanei împuternicite să semneze cererea-tip de acord pentru finanțare;
- m) opisul cu documentele depuse pentru obținerea acordului pentru finanțare.

Având în vedere solicitările referitoare la procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei instituită prin HG 1680/2008, se poate observa faptul că acestea nu diferă de documentele necesare pentru aplicarea în cadrul schemelor de ajutor de stat anterioare. Solicitățile impuse au fost minimale, în sensul respectării aspectelor de ordin fiscal sau legal, fiind solicitate documente de tip constatator pentru verificarea eligibilității întreprinderii. Pe de altă parte, au fost solicitate planul de investiții și studiul tehnico-economic (întocmit de o firmă de specialitate) din care să rezulte viabilitatea proiectului, care prezintă un grad relativ ridicat de dificultate pentru beneficiari, însă acestea ofereau posibilitatea unității de implementare a schemei de a selecta proiectele care prezintă potențial de dezvoltare regională.

Ghidul Solicitantului aferent HG 1680/2008 a fost disponibil pe website-ul Ministerului Finanțelor Publice, fiind astfel asigurat accesul nediscriminatoriu pentru toți potențialii beneficiari interesați de această schemă.

Condiționalități calitative pentru solicitanți

La nivelul schemei HG 1680/2008 nu au existat condiționări impuse cu privire la capacitatea tehnico-financiară a întreprinderilor, ci doar respectarea încadrării companiilor în categoriile eligibile.

Pe de altă parte, selecția proiectelor relevante pentru dezvoltarea regională s-a realizat în baza condițiilor impuse solicitanților pentru realizarea investițiilor. Astfel, investițiile acestora se puteau încadra în următoarele categorii:

- a) investiție inițială cu o valoare care se încadrează între 5 și 10 milioane euro inclusiv, echivalent în lei, care determină crearea a minimum 50 de noi locuri de muncă;
- b) investiție inițială cu o valoare care se încadrează între 10 și 20 milioane euro inclusiv, echivalent în lei, care determină crearea a minimum 100 de noi locuri de muncă;
- c) investiție inițială cu o valoare care se încadrează între 20 și 30 milioane euro inclusiv, echivalent în lei, care determină crearea a minimum 200 de noi locuri de muncă;
- d) investiție inițială cu o valoare care depășește 30 milioane euro, echivalent în lei, care determină crearea a minimum 300 de noi locuri de muncă.

Pentru acordarea sprijinului în cadrul schemei, beneficiarii erau condiționați de menținerea investiției inițiale pentru o perioadă minimă de 5 ani de la data punerii în funcțiune a investiției.

În vederea garantării unui nivel viabil și eficient al investițiilor care beneficiază de ajutor, aportul beneficiarului destinat finanțării lor trebuia să fie de cel puțin 50% din costurile eligibile, sub o formă care să nu facă obiectul niciunui alt ajutor public.

Astfel, prin condițiile impuse pentru acordarea ajutorului de stat s-a urmărit respectarea obiectivului general al schemei instituită prin HG 1680/2008, privind dezvoltarea regională prin investițiile realizate de întreprinderi și prin crearea de noi locuri de muncă.

Intensitatea ajutorului de stat

În același timp, pentru a se stabili nivelul intensității ajutorului de stat - fără a depăși 40% în regiunea de dezvoltare 8 București-Ilfov și 50% în celelalte regiuni - se evaluau caracteristicile investiției și gradul de îndeplinire a următorilor indicatori: amplasamentul acesteia, contribuția întreprinderii la creșterea economică și dezvoltarea regională prin plata de taxe și impozite la bugetul consolidat al statului, indicatorii economico-financieri corespunzători zonei/județului (PIB/locuitor și rata șomajului) în care se realizează investiția, limita plafoanelor bugetare aferente perioadei de derulare a schemei de ajutor de stat.

Plata, monitorizarea și raportarea în cadrul schemei HG 1680/2008

Alocările specifice individuale au fost acordate solicitanților selectați, după efectuarea parțială sau totală a cheltuielilor eligibile aferente proiectului de investiții pentru care a fost emis acordul pentru finanțare.

Acordarea alocării specifice individuale se făcea pe baza unei cereri de eliberare a sumei nerambursabile, al cărei model era deja prevăzut, fiind solicitată transmiterea de către solicitant la Ministerul Finanțelor Publice, prin reprezentant sau prin poștă cu confirmare de primire. În același timp, Cererea de eliberare a sumei nerambursabile a fost însoțită de următoarele documente adiacente:

- a) formularul de decont, formular prevăzut în procedură, însoțit de documentele justificative, în ordinea activităților și documentelor justificative completate în formularul de decont;
- b) opisul cu toate documentele depuse în vederea eliberării sumei nerambursabile.

Într-un an calendaristic fiecare solicitant putea depune maximum 4 cereri de eliberare a sumei nerambursabile. Cererea de eliberare a primei tranșe, însoțită de documentele justificative se depunea după o perioadă de minim 3 luni de la demararea proiectului de investiții.

Ministerul verifica la sediul beneficiarilor schemei veridicitatea și conformitatea declarațiilor și cheltuielilor efectuate de întreprinderi în cadrul schemei. În cadrul acestor controale erau verificate și contribuțiile beneficiarilor la realizarea proiectelor de investiții. Dacă se constata nerespectarea prevederilor schemei, Unitatea de implementare propunea recuperarea totală sau parțială, după caz, a ajutorului de stat acordat.

Întreprinderile beneficiare aveau obligația să transmită anual, timp de 5 ani de la finalizarea investiției, o raportare privind efectele finanțării prin completarea unui formular standard.

În același timp, Unitatea de implementare avea să monitorizeze pe perioada derulării investiției și ulterior (5 ani perioada minimă de menținere a investiției) îndeplinirea obligațiilor beneficiarilor și a indicatorilor economici prevăzuți în studiul tehnico-economic. În cazul în care aceste condiții nu se realizau, se putea solicita revocarea ajutorului de stat în următoarele situații: a) întreprinderea proceda la orice altă modificare a proiectului de investiții decât cea prevăzută; b) întreprinderea nu demara proiectul de investiții în termenul prevăzut în planul de investiții; c) întreprinderea nu finaliza proiectul de investiții în termenul prevăzut în planul de investiții; d) întreprinderea nu informa Ministerul Finanțelor Publice în cazul modificărilor aduse proiectului. În situația în care erau deja decontate o parte din costurile eligibile, aceste sume se recuperau.

Sustenabilitatea schemei HG 1680/2008

Sustenabilitatea proiectelor finanțate prin intermediul HG 1680/2008 poate fi analizată prin prisma condiționalităților impuse aplicanților pentru investițiile realizate, fiind urmărite aspecte precum: valoarea ridicată a investiției; crearea unui număr semnificativ de locuri de muncă, menținerea investiției pe o perioadă de minimum 5 ani; menținerea locurilor de muncă nou create pe o perioadă de minimum 5 ani.

Astfel, investiția minimă în cadrul schemei HG 1680/2008 a fost de 5 milioane euro, echivalent în lei, impunând crearea a cel puțin 50 de locuri de muncă și menținerea investiției, precum și a locurilor de muncă pe o perioadă de minimum 5 ani. În consecință, prin condițiile impuse aplicanților în cadrul schemei, au fost create premisele necesare sustenabilității proiectelor și implicit a schemei de ajutor de stat.

Totodată, la nivelul proiectelor a fost estimată contribuția acestora la dezvoltarea regională, fapt care susține efectul de răspândire a rezultatelor investițiilor pe o perioadă îndelungată de timp.

Principalele concluzii privind procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 1680/2008

La nivelul schemei de ajutor de stat reglementată prin HG 1680/2008 nu au fost semnalate modificări substanțiale față de schemele lansate anterior.

În consecință, normele procedurale impuse în cadrul schemei HG 1680/2008 au prevăzut atingerea obiectivului general de la nivelul schemei - dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor și crearea de noi locuri de muncă - în mod special prin impunerea condițiilor minime asupra investițiilor și modul de acordare a intensității ajutorului de stat. Aceste proceduri au facilitat delimitarea proiectelor cu impact major asupra regiunii și au oferit posibilitatea de alocare diferită a intensității ajutorului de stat către întreprinderi relevante în contextul impus.

Pe de altă parte, procedura de selecție a proiectelor a prezentat un grad de complexitate redus, care nu a oferit posibilitatea de departajare a proiectelor: nu au existat criterii de selecție specifice în baza cărora să poată fi realizată o clasificare a proiectelor cu impact major și astfel o distribuție adecvată a sumelor alocate. Totodată, raportarea și monitorizarea la nivelul schemei HG 1680/2008 au vizat informarea cu privire la respectarea condițiilor impuse prin investiție, fără însă a oferi posibilitatea de îmbunătățire asupra proiectelor.

În general, respondenții anchetei pe bază de chestionar, beneficiari ai schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1680/2008, consideră că procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei prezintă un grad mediu spre ridicat de dificultate. Din perspectiva documentației solicitată în cadrul cererii de acord pentru finanțare, se consideră că aceasta este dificil de completat și pregătit, uneori fiind necesar sprijin din partea unei companii de consultanță specializată, necesitând un timp mai îndelungat de pregătire. De

asemenea, documentația solicitată în cadrul cererii de eliberare a sumei nerambursabile a prezentat un grad relativ ridicat de dificultate, în mod special cu privire la obținerea documentelor justificative, având în vedere respectarea întocmai a specificațiilor menționate în planul de investiții. Totodată, la nivelul documentației solicitate, se consideră că volumul de documente necesar a fost unul excesiv, în condițiile în care informațiile puteau fi verificate și prin prisma altor surse (de exemplu, situația financiară a întreprinderilor este depusă la sediul Ministerului Finanțelor Publice).

Pe de altă parte, documentația solicitată în cadrul procesului de monitorizare a investiției pe perioada minimă obligatorie de menținere a acesteia este considerată în general ca având un grad relativ scăzut de dificultate și complexitate.

Tabelul următor prezintă gradul de complexitate al schemei instituită prin HG 1680/2008, în baza următoarelor dimensiuni: procedura de selecție, documente administrative necesare în etapa de acordare, condiționalități calitative și cantitative adresate solicitanților, nivelul de adecvare a intensității ajutorului de stat, proceduri de plată, raportare și monitorizare.

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
Procedura de selecție	Sesiunea pentru depunerea cererilor de acord a fost continuă. Procedura de selecție aplicată în cadrul acestei scheme nu se bazează pe o abordare comparativă a cererilor de acord depuse, ci pe aplicarea principiului "primul venit, primul servit" corelat cu stabilirea unor criterii calitative de eligibilitate pentru care au fost prevăzute praguri minime importante. Această abordare este destul de comună în cadrul schemelor de ajutor de stat adresate întreprinderilor mari din statele membre ale UE (a se vedea capitolul 4.3) și este absolut rezonabilă în cazul în care schema abordează un număr limitat de inițiative, cu o valoare ridicată și un grad scăzut de comparabilitate, deoarece garantează un nivel optim de simplificare a procedurii și rapiditate în implementarea etapelor procedurale anterioare contractării, asigurând totodată eficiență în selectarea inițiativelor cu impact ridicat.	
Documente administrative necesare în etapa de acordare	Documentele de tip administrativ necesare pentru depunerea aplicației au fost minimale pentru justificarea aspectelor fiscale și juridice asupra întreprinderii. Planul de investiții și studiul tehnico-economic reprezintă punctele esențiale de stabilire a impactului asupra dezvoltării regionale realizate prin proiect. Viabilitatea și	

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
	eficiența proiectelor de investiții s-a realizat în baza indicatorilor cantitativi și calitativi prevăzuți în Anexa 4 la HG 1680/2008.	
Condiționalități calitative și cantitative adresate solicitanților	Condiționalitățile impuse asupra investițiilor reprezintă principalul criteriu în baza căruia este atins obiectivul general al schemei de ajutor de stat, fiind astfel realizată o selecție a proiectelor ce conferă un impact regional major și sustenabilitate schemei de ajutor de stat. Condițiile minimale permit accesul către finanțare numai întreprinderilor ce vizează o investiție de impact la nivel regional. Totodată, este influențată în mod pozitiv piața muncii prin impunerea condiției de înființare și menținere a locurilor de muncă.	
Nivel adecvare intensității ajutorului de stat	Modul de acordare a intensității ajutorului de stat reprezintă un aspect esențial în alocarea sumelor către investiții cu impact major. Astfel, sunt urmăriți indicatori economici de la nivelul întreprinderilor, fiind astfel realizată o selecție a proiectelor care vor beneficia de alocări financiare mai mari.	
Proceduri de plată, raportare și monitorizare	Procesul de plată, raportare și monitorizare a vizat verificarea conformității investițiilor cu planul propus, pe parcursul perioadei de implementare și 5 ani după realizarea investiției, fiind în principal monitorizată evoluția economico-financiară a întreprinderilor.	

- Nivel redus de complexitate
- Nivel mediu de complexitate
- Nivel ridicat de complexitate

HG 797/2012 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare

Schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 797/2012 a avut ca obiectiv dezvoltarea regională prin investiții care utilizează tehnologii noi și creează locuri de muncă cu valoare adăugată ridicată în sectoarele eligibile.

Prin HG nr. 955/2013, HG nr. 797/2012 a fost modificată și completată, însă modificările nu au vizat aspecte legate de mecanismele de implementare, fiind axate pe prelungirea perioadei de valabilitate a schemei, suplimentarea bugetului și creșterea numărului total estimat al întreprinderilor beneficiare.

Procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 797/2012

Cerințe de ordin administrativ

În vederea obținerii de ajutor de stat regional în baza schemei instituite prin HG nr. 797/2012, întreprinderea solicitantă a trebuit să depună o cerere de acord pentru finanțare, însoțită de următoarele documente justificative:

- certificat constatator emis de ONRC;
- situații financiare anuale aprobate, corespunzătoare ultimului exercițiu financiar;
- planul de investiții;
- planul de creare a locurilor de muncă;
- planul de afaceri;
- documentul care atestă situația juridică a locației unde se realizează investiția;
- certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul general consolidat;
- certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul local;
- împuternicire semnată și ștampilată de reprezentantul legal al întreprinderii solicitante, în cazul în care o altă persoană decât aceasta semnează cererea de acord pentru finanțare;
- actul de identitate al persoanei împuternicite să semneze cererea de acord pentru finanțare;
- opusul cu documentele depuse pentru obținerea acordului pentru finanțare.

Analizând documentația solicitată în etapa de depunere a cererii de acord pentru finanțare la nivelul schemei de ajutor de stat instituită prin HG 797/2012, se poate constata faptul că aceasta nu diferă în mod semnificativ de documentația necesară aplicării în cadrul schemelor de ajutor de stat anterioare. Condițiile de eligibilitate impuse și documentele solicitate în această etapă au fost minimale și au vizat aspecte de ordin

fiscal sau legislativ. Cu toate acestea, se remarcă necesitatea depunerii planurilor de investiții, de creare a locurilor de muncă și de afaceri, care pot prezenta un anumit grad de dificultate pentru beneficiari și care, în general, sunt întocmite de firme de consultanță specializate.

Potrivit rezultatelor înregistrate la nivelul sondajului de opinie realizat în rândul operatorilor economici sprijiniți prin schema HG 797/2012, beneficiarii consideră că documentația solicitată în vederea depunerii cererii de acord pentru finanțare a prezentat un grad mediu de dificultate, principalele probleme întâmpinate fiind asociate cu documentația voluminoasă/numărul mare de documente solicitate în format fizic.

În continuarea aspectelor analizate mai sus, se poate concluziona faptul că prin documentele solicitate, autoritățile responsabile de gestionarea ajutorului de stat verificau respectarea unor condiții minime de eligibilitate, dar nu realizau o delimitare sau ierarhizare a proiectelor sau întreprinderilor, nefiind previzionate criterii specifice de departajare a aplicanților.

Ghidul Solicitantului aferent HG 797/2012 a fost disponibil pe website-ul Ministerului Finanțelor Publice, fiind astfel asigurat accesul nediscriminatoriu pentru toți potențialii beneficiari interesați de această schemă.

Ajutorul de stat a fost acordat în baza ordinii solicitărilor efectuate de către aplicanți, în limita bugetului maxim alocat, 600 milioane lei, respectiv echivalentul a 135 milioane euro, în baza respectării condițiilor minime de eligibilitate a investițiilor.

Condiționalități calitative pentru solicitanți

Investițiile pentru care se solicita finanțare în cadrul schemei HG 797/2012 trebuiau să îndeplinească cumulativ următoarele criterii de eligibilitate:

- a) să fie considerate investiții inițiale;
- b) să fie investiții inovative sau investiții care să includă o componentă ITC de minimum 20% din valoarea planului de investiții;
- c) să conducă la crearea a cel puțin 200 de locuri de muncă;
- d) să facă dovada viabilității proiectului de investiții și a eficienței economice a întreprinderii pe baza planului de afaceri;
- e) să facă dovada contribuției la dezvoltarea regională.

Totodată, întreprinderea avea obligația de a face dovada existenței surselor de finanțare necesare realizării investiției, excluzând surse de finanțare de natura ajutorului de stat.

Intensitatea ajutorului de stat

Nivelul maxim al ajutorului de stat de care beneficia o întreprindere în cadrul schemei este echivalentul în lei a 28,125 milioane euro, dacă crea locuri de muncă ca urmare a realizării unei investiții inițiale în orice regiune, mai puțin regiunea de dezvoltare 8 București-Ilfov. Pentru investițiile și locurile de muncă create în regiunea de dezvoltare 8 București-Ilfov, nivelul maxim al ajutorului de stat de care putea beneficia o întreprindere era echivalentul în lei a 22,5 milioane euro.

Intensitatea maximă a ajutorului de stat regional nu putea depăși pragul de 40% din costurile salariale înregistrate pe o perioadă de 2 ani cu personalul nou angajat, în cazul regiunii de dezvoltare 8 București-Ilfov și 50% în cazul celorlalte regiuni.

Plata, monitorizarea și raportarea în cadrul schemei HG 797/2012

Pentru plata ajutorului de stat, procedura a prevăzut ca reprezentantul întreprinderii să înainteze cererea de plată a ajutorului de stat și următoarele documente:

- decont însoțit de documentele justificative;
- stadiul creării și menținerii locurilor de muncă;
- stadiul realizării/menținerii, după caz, a investiției inițiale;
- realizarea contribuției întreprinderii la dezvoltarea regională;
- scrisoare de garanție conform prevederilor HG nr. 797/2012;
- situații financiare aferente ultimului exercițiu financiar încheiat, înregistrate la autoritățile competente;
- certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul general consolidat, inclusiv pentru punctele de lucru;
- certificat de atestare fiscală privind îndeplinirea obligațiilor de plată către bugetul local, inclusiv pentru punctele de lucru;
- cerere de deschidere cont la Trezoreria Statului în a cărei rază își are domiciliul fiscal întreprinderea, pentru cod IBAN 50.70 “Disponibil din subvenții și transferuri”;
- opis cu documentele anexate cererii de plată a ajutorului de stat.

HG 797/2012 prevedea ca plata ajutorului de stat să se realizeze în urma verificării la fața locului, care viza:

- conformitatea copiilor documentelor anexate la Cererea de plată a ajutorului de stat, cu exemplarele în original;
- realizarea investiției și a locurilor de muncă create;
- efectuarea cheltuielilor eligibile de către întreprindere în conformitate cu Acordul pentru finanțare, precum și înregistrarea în evidențele contabile;
- îndeplinirea obligațiilor asumate la obținerea Acordului pentru finanțare, precum și a prevederilor cuprinse în schema de ajutor de stat.

Întreprinderile beneficiare ale acestei scheme au obligația de a menține investiția și locurile de muncă create pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la finalizarea acesteia și, respectiv, de la data efectuării primei plăți a ajutorului de stat aferent fiecărui loc de muncă creat, perioadă în care anual, până la data de 30 iunie, întreprinderile beneficiare transmit către Ministerul Finanțelor Publice, pe baza ultimelor situații financiare încheiate și înregistrate la autoritățile competente, informații privind:

- menținerea investiției inițiale;
- realizarea contribuției întreprinderii la dezvoltarea regională;
- menținerea locurilor de muncă;

- scrisoarea de garanție;
- alte condiții, astfel cum au fost prevăzute în cuprinsul Acordului pentru finanțare.

Pe parcursul aceleiași perioade, se efectuează, anual, verificări la fața locului.

Potrivit informațiilor colectate în cadrul sondajului de opinie, beneficiarii schemei consideră că documentația solicitată în cadrul procesului de monitorizare a investiției a prezentat o dificultate medie, însă în perioada în care beneficiarii au depus și cereri de plată, ar fi trebuit luat în considerare faptul că documentele solicitate se dublau.

Sustenabilitatea schemei HG 797/2012

Condiționalitățile impuse beneficiarilor cu proiecte finanțate prin intermediul schemei de ajutor de stat HG 797/2012, în scopul asigurării sustenabilității investițiilor, vizează aspecte precum: menținerea investiției și a locurilor de muncă nou create pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la finalizarea acesteia și, respectiv, de la data efectuării primei plăți a ajutorului de stat aferent fiecărui loc de muncă creat, obligativitatea beneficiarului de a transmite Ministerului Finanțelor Publice un raport de expertiză tehnică elaborat de un expert independent din care să rezulte menținerea investiției.

Totodată, din analiza condițiilor de eligibilitate impuse beneficiarilor se remarcă faptul că cerința privind realizarea unei investiții inovative sau investiții care să includă o componentă ITC de minimum 20% din valoarea planului de investiții creează premisele creșterii competitivității întreprinderilor și a continuității activităților desfășurate pe termen mediu și lung.

Principalele concluzii privind procedura și formularele de aplicare în cadrul schemei HG 797/2012

Spre deosebire de HG 1165/2007 și HG 753/2008, în cazul cărora cererea de acord pentru finanțare era însoțită de o serie de declarații pe propria răspundere, în cazul HG 797/2012, declarațiile pe propria răspundere au fost incluse în cuprinsul cererii de acord pentru finanțare - Secțiunea V.

De asemenea, studiul tehnico-economic solicitat în cazul HG 1165/2007 și HG 753/2008 a fost înlocuit, în cazul HG 797/2012 cu planul de afaceri. În plus, în cazul HG 797/2012 cererea de acord pentru finanțare trebuia însoțită de un plan de creare a locurilor de muncă și de un document care atestă situația juridică a locației unde s-a realizat investiția.

În cadrul HG 797/2012 prevederile referitoare la plata ajutorului de stat prezintă o abordare diferită comparativ cu schemele HG 1165/2007 și HG 753/2008, punându-se mai mult accent pe documentele care însoțesc cererea de plată, din acest punct de vedere existând un nivel de detaliu mai mare și facilitându-se înțelegerea etapelor de către beneficiari.

HG 1165/2007 și HG 753/2008 prevedeau, în etapa de monitorizare, verificări anuale la fața locului, pe perioada în care întreprinderea era obligată să mențină investiția și locurile de muncă, și, după caz, la sediul social al întreprinderii care a beneficiat de sume nerambursabile, în perioada următoare finalizării investiției. În mod similar, și în cazul HG 797/2012, au fost prevăzute verificări anuale la fața locului. În plus, în cazul acestei scheme de finanțare, în perioada de monitorizare a fost prevăzută verificarea anuală a beneficiarilor prin transmiterea de către aceștia, pe baza ultimelor situații financiare, de informații privind menținerea investiției inițiale și a locurilor de muncă, realizarea contribuției la dezvoltarea regională, scrisoarea de garanție și alte condiții, după cum au fost prevăzute în cuprinsul Acordului pentru finanțare.

Astfel, se poate concluziona că informațiile oferite beneficiarilor prin intermediul Ghidului Solicitantului au fost suficient de clare și detaliate, facilitând înțelegerea procesului de obținere a ajutorului de stat. Deși numărul de documente și informații care au trebuit furnizate de beneficiari atât în momentul depunerii cererii de acordare a ajutorului de stat, cât și ulterior, pe perioada de monitorizare a investiției, a fost destul de ridicat, procedura de acordare a ajutorului de stat prin intermediul schemei HG 797/2012 a conținut informații structurate într-un mod adecvat și coerent și nu a prezentat un grad ridicat de complexitate sau dificultate pentru beneficiarii acestei scheme.

În opinia beneficiarilor care au răspuns la chestionar, actele normative și ghidurile de acordare, plată și monitorizare a ajutorului de stat sunt considerate ca fiind accesibile și având un grad mediu de dificultate, cu toate că acestea conțin un limbaj destul de tehnic. Din perspectiva documentației solicitată în cadrul Cererii de plată a ajutorului de stat, se consideră că, deși este foarte clară și structurată, aceasta a fost voluminoasă și necesită pregătirea multor documente justificative. În ceea ce privește documentația solicitată în cadrul procesului de monitorizare, se recomandă detalierea perioadelor și documentelor solicitate, astfel încât să nu se creeze confuzii în rândul beneficiarilor în momentul pregătirii acestora (de exemplu, perioada de monitorizare pentru locuri de muncă poate fi diferită de cea pentru investiție în mijloace fixe; nu este foarte clar nivelul de detalii care ar trebui prezentat pentru susținerea anexelor). De asemenea, în vederea facilitării procedurilor de aplicare, plată, monitorizare și raportare, se consideră adecvată posibilitatea depunerii electronice a documentelor.

Tabelul următor prezintă gradul de complexitate a schemei HG 797/2012, din perspectiva următoarelor dimensiuni: procedura de selecție, documente administrative necesare în etapa de acordare, condiționalități calitative și cantitative adresate solicitanților, nivelul de adecvare a intensității ajutorului de stat, proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate.

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
Procedura de selecție	Procedura de selecție aplicată în cadrul acestei scheme nu se bazează pe o abordare comparativă a cererilor de acord depuse, ci pe aplicarea principiului "primul venit, primul servit" corelat cu stabilirea unor criterii calitative de eligibilitate pentru care au fost prevăzute praguri minime importante. Această abordare este destul de comună în cadrul schemelor de ajutor de stat adresate întreprinderilor mari din statele membre ale UE (a se vedea capitolul 4.3) și este absolut rezonabilă în cazul în care schema abordează un număr limitat de inițiative, cu o valoare ridicată și un grad scăzut de comparabilitate, deoarece garantează un nivel optim de simplificare a procedurii și rapiditate în implementarea etapelor procedurale anterioare contractării, asigurând totodată eficiență în selectarea inițiativelor cu impact ridicat.	
Documente administrative necesare în etapa de acordare	Documentele de tip administrativ necesare pentru depunerea aplicației au fost minimale pentru justificarea aspectelor fiscale și juridice asupra întreprinderii. Cu toate acestea, necesitatea depunerii planurilor de investiții, de creare a locurilor de muncă și de afaceri, care prezintă un anumit grad de dificultate pentru beneficiari, a impus externalizarea activităților de elaborare a acestor documente către firme de consultanță specializate.	
Condiționalități calitative și cantitative adresate solicitanților	Condiționalitățile calitative și cantitative impuse aplicanților au reprezentat principala dimensiune care contribuie în mod semnificativ la îndeplinirea obiectivului general al schemei. Aceste criterii au permis selecția beneficiarilor cu investiții inovative sau investiții care includ o componentă ITC de minimum 20% din valoarea planului de investiții, investiții care conduc la crearea unui număr semnificativ de locuri de muncă, sunt viabile și eficiente din punct de vedere economic și fac dovada contribuției la dezvoltarea regională.	
Nivel de adecvare intenstității	Intensitatea ajutorului de stat este corelată cu regiunea la nivelul căreia a fost realizată investiția și nivelul costurilor înregistrate cu forța de muncă nou angajată. Prin	

Criteriu	Descriere	Nivel de complexitate
ajutorului de stat	intermediul acestor criterii se asigură contribuția la îndeplinirea obiectivului privind dezvoltarea regională cu ajutorul investițiilor care utilizează tehnologii noi și creează locuri de muncă cu valoare adăugată ridicată.	
Proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate	Procesul de monitorizare și raportare a vizat verificarea îndeplinirii condițiilor asumate de beneficiari prin proiect, respectiv menținerea investiției inițiale pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la finalizarea acesteia, precum și menținerea locurilor de muncă, pentru o perioadă de 5 ani de la data efectuării primei plăți a ajutorului de stat aferent fiecărui loc de muncă creat. Anual, până la data de 30 iunie, întreprinderile beneficiare transmit către Ministerul Finanțelor Publice, pe baza ultimelor situații financiare încheiate și înregistrate la autoritățile competente, informații privind condițiile prevăzute în cuprinsul Acordului pentru finanțare. Totodată, pe parcursul perioadei de monitorizare, autoritățile responsabile de gestionarea schemei de ajutor de stat au efectuat anual vizite la locațiile de implementare a proiectelor.	

- Nivel redus de complexitate
- Nivel mediu de complexitate
- Nivel ridicat de complexitate

OUG 109/2008 - ajutor de stat individual acordat S.C. Ford România S.A.

Ajutorul de stat individual instituit prin OUG nr. 109/2008 a fost prevăzut ca parte a procesului de privatizare a Societății Comerciale "Automobile Craiova" în baza contractului de vânzare-cumpărare, încheiat între Ford Motor Company și Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului, având ca obiect 72,40% din acțiunile deținute de Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului la Societatea Comercială "Automobile Craiova". Astfel, în baza contractului de vânzare-cumpărare de acțiuni, a fost prevăzută

acordarea unui ajutor de stat pentru două proiecte de investiții asumate de Ford Motor Company, în contextul dezvoltării socio-economice a regiunii Sud-Vest Oltenia.

Procedura și formularele de aplicare în cadrul OUG 109/2008

Ajutorul de stat individual s-a acordat sub forma unor sume nerambursabile din bugetul furnizorului, sub rezerva îndeplinirii de către beneficiar a obligațiilor asumate în legătură cu proiectele de investiții. În cazul OUG 109/2008, ajutorul de stat a fost acordat în mod direct către beneficiarul Ford România S.A., nefiind aplicat un proces de selecție.

Condiționalități calitative pentru solicitant

Prin proiectul de investiții destinat producerii de automobile, Ford și-a asumat restructurarea producției de automobile existentă în cadrul societății, schimbarea fundamentală a procesului de producție și extinderea semnificativă a instalațiilor existente și a capacității de producție, de la un volum redus de asamblare la un volum ridicat, modern, de producție a unității, prin intermediul a două linii de producție, fiecare având o capacitate tehnică de 150.000 de automobile pe an, integrate în mod complet în operațiunile de producție ale Ford în Europa. La data emiterii OUG 109/2008, proiectul era estimat la 618,14 milioane euro.

Prin proiectul de investiții destinat producerii de motoare, Ford și-a asumat inclusiv crearea unei noi linii de producție destinate producerii de motoare, care are ca rezultat schimbări fundamentale ale întregului proces de producție și o capacitate de 300.000 de motoare pe an. La data emiterii OUG 109/2008, proiectul era estimat la 250,95 milioane euro.

În același timp, prin OUG 109/2008 Ford România S.A. și-a asumat proiecte de investiții suplimentare, distincte față de cele prevăzute anterior, în valoare totală minimă de 130 milioane euro, din care minimum 100 milioane euro destinate producerii de automobile noi și minimum 30 milioane euro destinate producerii de motoare, în intervalul 2016-2019.

Cumulativ, prin proiectele realizate, beneficiarul ajutorului de stat individual își asuma realizarea unui volum al producției de automobile de 810.000 unități și al producției de motoare de 1.500.000 unități în perioada 1 ianuarie 2013 - 31 decembrie 2017. În cazul nerespectării termenului limită, perioada pentru realizarea producțiilor se extindea până în 2025.

Acordarea ajutorului de stat individual pentru proiectele de investiții a fost condiționată de implementarea și menținerea acestora de către beneficiar în amplasament, pentru o perioadă de minimum 5 ani de la data finalizării acestora.

Intensitatea ajutorului de stat

Nivelul maxim al ajutorului de stat individual acordat beneficiarului, exprimat în valoare actualizată, precum și cel al intensității aferente fiecărui proiect de investiții nu au depășit plafoanele prevăzute în Decizia Comisiei Europene. Astfel, intensitatea maximă a

ajutorului de stat a fost setată la 21,28% pentru proiectul de investiții destinat producerii de automobile, respectiv la 28,65% pentru proiectul de investiții destinat producerii de motoare.

În consecință, ajutorul de stat individual a fost selectat în valoare nominală de până la 38 milioane euro pentru proiectul de investiții destinat producerii de automobile și în valoare de până la 37 milioane euro pentru proiectul de investiții destinat producerii de motoare.

Monitorizarea și raportarea în cadrul OUG 109/2008

Beneficiarul a avut obligația de a transmite furnizorului anual, timp de 5 ani de la data finalizării fiecăruia dintre cele două proiecte de investiții, un raport auditat, întocmit de o firmă independentă, recunoscută în domeniu, privind modul de executare a obligației de menținere a investițiilor realizate, precum și efectele economice ale proiectelor de investiții realizate. În vederea verificării îndeplinirii condiției de menținere a investiției, furnizorul a efectuat verificări anuale în amplasament, după data finalizării proiectelor de investiții.

Mecanismul de depunere a documentației de către beneficiar pentru plata tranșelor de ajutor de stat cuprindea o serie de etape și inclusiv depunerea de documente justificative, menite să evidențieze cheltuielile eligibile contractate.

Unitatea de implementare a ajutorului de stat individual a avut rolul de a analiza cererile de eliberare și de a verifica următoarele:

- a) conformitatea documentelor justificative depuse cu cererea de eliberare;
- b) contribuția proprie a beneficiarului, corespunzătoare anului investițional analizat, la realizarea proiectelor de investiții;
- c) cuantumul tranșei ajutorului de stat și conformitatea acesteia cu prevederile impuse prin OUG;
- d) încadrarea cheltuielilor efectuate în categoria cheltuielilor eligibile;
- e) orice alte informații și documente necesare, inclusiv un audit tehnic în conformitate cu specificațiile impuse, pentru a se stabili respectarea prevederilor ordonanței de urgență.

În vederea eliberării tranșei de ajutor de stat de către furnizor, pe lângă verificarea documentelor prevăzute anterior, se efectua și o verificare la fața locului de către o echipă de control desemnată de către furnizor. Echipa de control verifica la fața locului realitatea și exactitatea operațiunilor economico-financiare legate de cheltuielile eligibile și existența activelor corporale conform înscrisurilor contabile. Verificarea era efectuată în amplasament, unde beneficiarul a realizat proiectele de investiții.

Sustenabilitatea ajutorului de stat în baza OUG 109/2008

Sustenabilitatea proiectelor și implicit a ajutorului de stat individual reglementat prin OUG 109/2008 este susținută de efectul durabil al investițiilor. Ford Motor Company reprezintă un actor important pe piața internațională a autovehiculelor, iar atragerea întreprinderii, ca investitor în România, reprezintă un aspect de interes național. În acest context, investițiile realizate de către Ford, în valoare de peste 850 milioane euro, au fost realizate pe teritoriul României, fapt ce conduce automat la dezvoltarea locală și regională.

Investițiile realizate de Ford s-au desfășurat pe parcursul a 5 ani, în cazul producției de automobile, și pe parcursul a 3 ani în cazul producției de motoare, ambele procese de producție fiind menținute până în prezent. Drept urmare, se poate constata că efectul investiției Ford în România datează de peste 9 ani.

Principalele concluzii privind procedura și formularele de aplicare în cadrul OUG 109/2008

Prin procedura de acordare a ajutorului de stat pentru Ford România S.A. s-a sprijinit în mod direct și indirect dezvoltarea socio-economică a regiunii Sud-Vest Oltenia, precum și promovarea politicii de coeziune cu privire la reducerea disparităților de dezvoltare între regiuni. În consecință, prin ajutorul de stat oferit companiei Ford s-au adus contribuții majore economiei românești, în principal ca urmare a investițiilor majore realizate de către Ford pe teritoriul României.

Având în vedere structura ajutorului de stat reglementat prin OUG 109/2008, procedura de acordare a ajutorului de stat, precum și procedura de monitorizare a investițiilor planificate sunt adecvate în raport cu impactul socio-economic vizat prin investițiile realizate. Totodată, din punctul de vedere al beneficiarului, având în vedere dimensiunea companiei Ford Motor Company, procedurile prezintă un grad mediu de complexitate (în termenii volumului de documente necesar) și un grad mediu de dificultate în obținerea documentelor.

Următorul tabel prezintă principalele aspecte susținute prin OUG 109/2008 cu privire la gradul de complexitate, având în vedere următoarele dimensiuni: condiționalități calitative adresate solicitantului, nivelul de adecvare a intensității ajutorului de stat, proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate.

Criteriu ¹⁴	Descriere	Nivel de complexitate
Condiționalități calitative	Condiționalitățile minime impuse în cadrul OUG 109/2008 au fost menite să stimuleze activitatea economică a Ford România S.A., cu intenția de a stimula, de asemenea,	

¹⁴ Având în vedere modul de acordare a ajutorului de stat instituit prin OUG109/2008, au fost selectate numai criteriile aplicabile.

Criteriu ¹⁴	Descriere	Nivel de complexitate
adresate solicitantului	mediul economic de la nivel local, regional și chiar național. Perioada de conformitate a acestor condiții a fost extinsă, însă stimulentele aduse prin condiționalitățile impuse este unul major la nivel local.	
Nivel de adecvare a intensității ajutorului de stat	Modul de acordare a intensității ajutorului de stat este considerat a fi adecvat și a fost prestabilit în baza directivelor Comisiei Europene, fiind efectuat în relație cu cheltuielile eligibile de la nivelul proiectelor de investiții ale Ford.	
Proceduri de raportare, monitorizare și sustenabilitate	Procesul de raportare și monitorizare a vizat verificarea menținerii investițiilor, pentru o perioadă de 5 ani după realizarea acestora. În principal, raportarea și monitorizarea au reprezentat o serie de procese formale, prin care au fost realizate verificările necesare.	

- Nivel redus de complexitate
- Nivel mediu de complexitate
- Nivel ridicat de complexitate

4.3. Mecanismul de implementare - o abordare comparativă

La nivelul prezentului subcapitol se realizează o comparație a caracteristicilor schemelor de ajutor de stat implementate de MFP, din punct de vedere al mecanismelor de implementare, cu alte scheme de ajutor de stat implementate în alte state membre, elaborate în baza dispozițiilor UE privind ajutoarele regionale.

Schemele de ajutor de stat care au fost utilizate pentru această comparație sunt:

- „Contratti di sviluppo” („Contracte de dezvoltare”), Italia;
- „Prime d'aménagement des territoires” („Primă pentru amenajarea teritorială”), Franța;
- „Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2023” („Programul de sprijinire a investițiilor de importanță majoră pentru economia poloneză pentru anii 2011-2023”), Polonia.

Alte scheme care se adresează investițiilor mari sunt, de asemenea, menționate pentru anumite aspecte specifice, iar acestea sunt:

- „Tailored company expansion packages” („Pachete individualizate de extindere a companiilor”), Irlanda;
- Operațiunea 1.1.1.b. din cadrul Programului Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice 2007-2013, România

Analiza capitolului anterior indică faptul că schemele de ajutor de stat implementate de către Ministerul Finanțelor Publice se bazează pe un mecanism de implementare comun, care însă a evoluat în mod semnificativ în timp. Complexitatea și caracterul complet al ghidului solicitantului au fost realizate în timp, putându-se observa diferențe substanțiale între schema instituită în baza HG nr. 1165/2007 și cea instituită prin HG nr. 797/2012 - indicator al evoluției mecanismului de implementare al schemelor avute în vedere. Cu toate acestea, tiparul de bază al mecanismului de implementare a rămas același: schemele sunt bazate pe o abordare de tipul „primul venit, primul servit” coroborată cu stabilirea unor praguri de calitate semnificative. Prin intermediul acestei abordări de tipul „primul venit, primul servit”, o tehnică folosită recurent la nivel mondial ca procedură de atribuire a unui grant sau a unei subvenții, autoritatea care acordă sprijinul evită o evaluare comparativă a cererilor de finanțare care sunt clasificate în funcție de ordinea cronologică a depunerii. Acest aspect determină ca procedura de atribuire să fie rapidă și implicit plata cheltuielilor să fie de asemenea neîntârziată. Însă, aplicată în forma sa cea mai pură, această abordare este considerată a fi lipsită de calitate, întrucât niciun aspect al acestei abordări nu poate garanta că cele mai bune proiecte, în termeni de eficiență și eficacitate, vor fi selectate pentru finanțare. Doar o evaluare comparativă a cererilor de finanțare ar putea garanta că cele care vor fi finanțate în cele din urmă reprezintă și cele mai bune proiecte disponibile, judecate în concordanță cu criteriile stabilite. Acesta este motivul pentru care abordarea de tipul „primul venit, primul servit” este considerată în mod normal cea mai potrivită procedură pentru selectarea și finanțarea unui număr ridicat

de proiecte de mici dimensiuni, caracterizate în bună măsură de aceleași specificități, întrucât caracterul expeditiv al procedurii și al realizării cheltuielilor este considerat mai important de către autoritatea finanțatoare decât selecția foarte riguroasă a proiectelor.

În cazul proiectelor de dimensiuni, respectiv valori medii, o abordare bazată pe evaluare comparativă este considerată în mod normal mai adecvată, întrucât nevoia unei garanții că fondurile publice sunt alocate în mod eficient către cele mai bune inițiative devine mai accentuată și importantă decât rapiditatea procedurii. Însă, când obiectivul finanțării este reprezentat de inițiative cu valori ridicate care ar trebui să fie într-un număr redus în zona eligibilă, abordarea de tipul „primul venit, primul servit”, de multe ori „îmbunătățită” ori „complicată” prin adăugarea de elemente de evaluare calitativă, devine o procedură validă și des adoptată în acest context. Iar motivul pentru preferarea acestei abordări rezidă în bună măsură în faptul că o evaluare comparativă a unor proiecte de investiții foarte mari, în special implementate în sectoare economice și în zone geografice diferite, nu s-ar preta și ar solicita o expertiză și proceduri nejustificate de complexe.

Mai mult, în cazul sprijinului acordat către proiecte de investiții foarte mari, lansarea schemei de ajutor de stat precum și bugetul alocat acestora pot fi rezultatul unei estimări anterioare a nevoilor investitorilor - sau chiar al unor negocieri - realizate de către autoritatea publică și în acest context aria de aplicare ar fi într-o măsură mai mică sau mai mare deja cunoscută din timp. Astfel că, alegerea unei abordări de tipul „primul venit, primul servit” ca procedură de implementare a schemelor de ajutor de stat administrate de către Ministerul Finanțelor Publice este fundamentată și emulează un tipar comun la nivelul Uniunii Europene: în afara instrumentului folosit în Italia de tipul „Contratti di sviluppo”/„Contracte de dezvoltare” pe care îl vom analiza mai în detaliu în cele ce urmează ca una din referințele analizei benchmarking, se mai numără și abordarea franceză de tipul „prime d'aménagement des territoires”¹⁵ / „primă pentru amenajarea teritorială” și cea irlandeză de tipul „tailored company expansion packages”¹⁶ / „pachete individualizate de extindere a companiilor”, care exclud procedura de evaluare comparativă permițând inițiativelor să absoarbă bugetul pe măsură ce apar.

În același timp există instrumente precum Operațiunea 1.1.1.b. din cadrul Programului Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice 2007-2013, implementată în România unde se preferă abordarea bazată pe o analiză și evaluare comparativă ca procedură de selecție a proiectelor. Însă este important de subliniat faptul că această abordare nu reprezintă o consecință automată a faptului că acest instrument este co-finanțat de către Uniunea Europeană prin intermediul Fondului European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), la fel cum se întâmplă și în cazul instrumentelor amintite

¹⁵ PAT („Prime Aménagement territoire”) este un ajutor de stat guvernamental acordat întreprinderilor care investesc în zone dezavantajate din Franța, constând într-o primă acordată pentru fiecare nou loc de muncă generat. A se vedea pentru mai multe detalii adresa: <http://www.cget.gouv.fr/prime-damenagement-territoire-pat>.

¹⁶ Pachetele sunt un instrument guvernamental de asistență a proiectelor de investiții de mari dimensiuni amplasate în Irlanda. A se vedea pentru mai multe detalii adresa: <https://www.enterprise-ireland.com/en/Funding-Supports/Company/Large-Company-Funding/Tailored-Company-Expansion-Packages-shortcut.html>.

aplicate în Franța, Irlanda și Italia care sunt cel puțin parțial cofinanțate prin programele FEDR naționale. În cazul în care abordarea „primul venit, primul servit” este selectată, calitatea intervenției trebuie să se bazeze pe alte mecanisme decât procedura comparativă, astfel încât să se asigure că fondurile publice vizează investiții care într-adevăr se justifică să fie finanțate.

În cazul instrumentelor administrate de către MFP, aceste mecanisme sunt în mare parte reprezentate de pragurile de accesare foarte înalte stabilite, precum criteriul de eligibilitate ce vizează numărul de noi locuri de muncă generate de către proiectele de investiții. Astfel, proiectele care nu își stabilesc ca ținte crearea a cel puțin 300-500 de noi locuri de muncă - depinzând de specificul fiecărui caz - nu sunt considerate a fi eligibile pentru finanțare. Mai mult, în procedura anterioară aprobării finanțării proiectului de investiții este inclusă și o evaluare tehnică foarte riguroasă a sustenabilității afacerii. Un element adițional de garanție este oferit și de perioada de sustenabilitate a investiției stabilită la 5 ani, aspect monitorizat în mod regulat împreună cu respectarea obligațiilor de către beneficiari de a susține locurile de muncă generate și de a menține și ne-relocaliza investiția.

Deși similar, modelul italian de tipul „Contratti di sviluppo” urmărește o logică de abordare mai flexibilă: aplicațiile nu trebuie în mod obligatoriu să includă un angajament privind numărul minim de noi locuri de muncă generate. În schimb, inițiativele trebuie să demonstreze cel puțin una din următoarele situații:

- Sunt localizate într-o zonă unde rata șomajului este mai ridicată decât cea la nivel regional sau
- Implică o modernizare/refuncționalizare a unei platforme industriale dezafectate sau
- Reprezintă o investiție cu valoare adăugată într-un anumit lanț industrial de valoare.

Mai mult, este solicitată ca inițiativa să îndeplinească una din următoarele condiții:

- Aplicantul să aibă prezență notabilă pe piețele străine sau
- Să reprezinte o investiție care să implice un nivel ridicat de inovație în ceea ce privește dezvoltarea produselor sau a proceselor.

În mod similar cu schemele acordate de MFP, instrumentul „Contratti di sviluppo” impune condiția unei investiții minime de 20 milioane euro ca prag de acces. Însă contrar modelului implementat în România în ceea ce privește ajutorul de stat, instrumentul Contratti di sviluppo poate fi disponibil nu doar aplicanților individuali, ci și rețelilor/clusterele de întreprinderi aflate în legătură (de pildă furnizori și clienți), care în baza unui acord de asociere pot beneficia de sprijin în derularea investițiilor. Aplicantul însă rămâne unicul actor răspunzător în mod direct în relația cu autoritatea publică și în administrarea investiției.

Una dintre principalele specificități ale instrumentului italian „Contratti di sviluppo” este flexibilitatea soluției de finanțare. Intensitatea și forma ajutorului sunt în acest sens

stabilite în baza negocierilor bilaterale derulate între aplicant și autoritatea de management. Astfel că ajutorul de stat poate lua forma unor granturi nerambursabile, a unor împrumuturi, sprijin pentru plata dobânzii la contractarea de împrumuturi, iar formele de ajutor pot fi combinate în cadrul aceleiași inițiative, pe categorii de cheltuieli diferite.

Acest grad de flexibilitate, între alți factori, se reflectă însă în durata perioadei stabilite pentru evaluarea aplicațiilor, care, conform legislației este de maximum 120 de zile de la primire. În comparație cu cele 30 de zile stabilite în cazul instrumentelor MFP, această perioadă pare într-adevăr destul de îndelungată. O altă diferență observată față de instrumentele MFP se referă la mecanismele de monitorizare. În timp ce în cazul României cu fiecare plată realizată este prevăzută și o vizită de monitorizare pe teren, în cazul Italiei cel puțin o vizită pe teren este prevăzută în cazul fiecărui proiect, fără a fi însă legată cronologic de o anumită etapă. Astfel că, dacă se realizează o vizită de monitorizare într-o fază inițială a proiectului, nu există obligația de a realiza și o verificare finală pe teren la sfârșitul perioadei de implementare. Din acest punct de vedere, legislația din Italia este permisivă/laxă în ceea ce privește sustenabilitatea inițiativelor. În timp ce obligația de a menține investiția pe o perioadă de 5 ani este stipulată, modalitatea de monitorizare în această fază este lăsată la latitudinea autorității și aceasta poate fi realizată la nivel aleatoriu.

Chiar și instrumentul francez „PAT” („Primă pentru amenajarea teritorială”)¹⁷ reprezintă o referință utilă pentru realizarea unei comparații cu instrumentele MFP. Așa cum a fost deja menționat, PAT adoptă o abordare bazată pe principiul „primul venit primul servit”, acordând sprijin în ordinea depunerii cererilor, până la epuizarea bugetului disponibil pentru o anumită perioadă.

În mod similar cu schemele de ajutor de stat acordate de MFP și cu „Contratti di Sviluppo”, PAT stabilește praguri clare de impact, sub valoarea cărora o cerere nu este considerată adecvată pentru a fi depusă. Pragurile sunt stabilite diferit în funcție de tipurile de intervenție, conform tabelului următor:

Tip de proiect, investiție	PAT 2014/2020 Praguri de eligibilitate
Înființarea entității	• 20 de locuri de muncă • Investiții în valoare de 3 milioane de euro
Extinderea, diversificarea	• 20 de locuri de muncă nete, reprezentând cel puțin 50% din forța de muncă, și investiții în valoare de 3 milioane de euro • 40 de locuri de muncă nete și investiții în valoare de 3 milioane de euro • Investiții în valoare de 10 milioane de euro

¹⁷ PAT (“Prime Aménagement territoire”) este un ajutor de stat guvernamental acordat întreprinderilor care investesc în zone dezavantajate din Franța, constând într-o primă acordată pentru fiecare nou loc de muncă generat. A se vedea pentru mai multe detalii adresa: <http://www.cget.gouv.fr/prime-damenagement-territoire-pat>.

Tip de proiect,
investiție

PAT 2014/2020
Praguri de eligibilitate

sau schimbarea
fundamentală a
procesului

Achiziționarea
de active

- Situația foarte scăzută a ocupării forței de muncă
- Redresarea durabilă și structurală a competitivității companiei
- Menținerea locurilor de muncă semnificative în cadrul companiei
- Restabilirea a 50 de locuri de muncă și 3 milioane de euro pentru investiții

Conform celor prezentate în tabelul anterior, pragurile sunt exprimate în termeni de combinație între locurile de muncă estimate și volumul investiției, în timp ce în cazul achiziționării de active pentru întreprinderile existente, pragurile vizează necesitatea de a corobora garantarea restabilirii unor locuri de muncă cu impactul pe termen lung al investiției, asigurând atât ocuparea forței de muncă, cât și competitivitatea.

Procedura de contractare abordată în cadrul instrumentului PAT este mai complexă decât cea implementată în cadrul schemelor de ajutor de stat acordate de MFP. Documentația de aplicare este analizată în primul rând din punct de vedere al aspectelor de eligibilitate de către structurile tehnice ale Comisariatului General pentru Egalitatea Teritoriului (CGET), din cadrul Ministerului Național pentru Coeziunea Teritoriilor. După ce criteriile de eligibilitate au fost evaluate, întreprinderea poate demara investițiile.

Cu toate acestea, decizia de finanțare nu va fi formulată înainte de 6 săptămâni, timp în care dosarul de finanțare a fost transmis în cadrul unui sistem instituțional pe mai multe niveluri, format din:

- administrațiile centrale competente;
- administrațiile descentralizate competente, sub autoritatea prefectului regional.

De asemenea, în această perioadă este desemnat un evaluator financiar independent care are rolul de a formula un punct de vedere cu privire la fezabilitatea proiectului în forma propusă.

Decizia finală de finanțare este ulterior luată de CIALA (Comisia Interministerială de Asistență pentru Localizarea Activităților), condusă de ministrul pentru coeziunea teritoriilor. CIALA se întrunește periodic în baza unui calendar prestabilit. În mod normal, sunt planificate 5 întâlniri pe an. Acest aspect conduce la realizarea procedurilor de evaluare/contractare pe parcursul unei perioade mai mari de timp, față de cea prevăzută pentru schemele de ajutor de stat din România, cu toate că perioada alocată este mult mai scurtă decât cea din Italia pentru Contratti di Sviluppo.

În mod diferit față de „Contratti di sviluppo”, PAT nu oferă applicantului flexibilitatea negocierii în ceea ce privește forma și nivelul sprijinului. Sprijinul este acordat sub forma unei prime/avans, condiționată de numărul de locuri de muncă create. Suma maximă pentru această primă este decisă de CIALA, dar oricum nu poate depăși 15.000 de euro per loc de muncă.

Decretul nr. 2014-1056 din 16 septembrie 2014 de instituire a PAT acordă o atenție mai scăzută procedurilor de monitorizare și control ex-post. Singurul criteriu stabilit pentru a garanta realizarea obiectivelor cererilor de finanțare este reprezentat de faptul substanțial că plata finală a contribuției va fi efectuată numai după ce programul de investiții a fost realizat în totalitate.

În Polonia, principalul instrument de ajutor de stat pentru stimularea investițiilor mari ale companiilor private din țară - în afară de programele operaționale cofinanțate de UE - este *Programul de sprijinire a investițiilor de importanță majoră pentru economia poloneză pentru anii 2011-2023*¹⁸.

Programul este caracterizat printr-o concentrare accentuată asupra unei liste limitate de sectoare care sunt considerate prioritare¹⁹, precum și prin faptul că domeniul de aplicare al acestuia este perceput de guvern ca fiind redus, adresându-se acelor companii care, din anumite motive administrative, nu sunt eligibile pentru a aplica în cadrul programelor operaționale finanțate de UE.

În mod similar tuturor celorlalte instrumente analizate anterior, programul funcționează pe baza principiului „primul venit, primul servit”, până la epuizarea bugetului disponibil pentru fiecare an.

Ca și în cazul instrumentului francez PAT, este stabilit un prag important de calitate/impact pentru ca cererile să fie considerate eligibile, atât din punct de vedere al locurilor de muncă create, cât și a investițiilor realizate, însă pragurile sunt diferențiate pe sectoarele specifice de investiții.

Programul oferă applicantului posibilitatea de a aplica fie pentru obținerea unui ajutor sub forma unui premiu de angajare/ocupare a forței de muncă (echivalent abordării PAT), fie a unui ajutor pentru investiție. Cu toate acestea, rata de sprijin în acest ultim caz nu pare deosebit de atractivă, ajungând până la maxim 7,5% sprijin, care poate crește până la 12,5% dacă investiția se află în estul Poloniei. Chiar și premiul pentru ocuparea forței de muncă are o valoare destul de scăzută în comparație cu cel oferit de instrumentul francez PAT: poate atinge maxim echivalentul a 3.900 de euro per loc de muncă creat, față de valoarea de 15.000 euro alocată în cazul PAT.

¹⁸ Informații despre Program sunt disponibile la https://www.paih.gov.pl/why_poland/investment_incentives.

¹⁹ automobile, electronice și aparate de uz casnic, aviație, biotehnologie, procesare alimentară, servicii moderne, cercetare și dezvoltare (C&D).

Foarte similar cu PAT, decizia finală de acordare este luată de Ministerul Economiei, pe baza unei recomandări a unui comitet interministerial. Cu toate acestea, comisia interministerială analizează dosarul numai după o activitate intensă de pregătire a Agenției poloneze pentru investiții și comerț, cu o abordare colaborativă cu solicitantul, pentru a rafina, clarifica și îmbunătăți împreună elementele cheie ale cererii de finanțare. Programul nu precizează un termen general sau un termen limită pentru emiterea deciziei de finanțare, după depunerea cererii. Contrar instrumentului francez PAT, programul din Polonia prevede criterii de monitorizare intensivă. Se prevăd proceduri de raportare și monitorizare anuală, iar ministerul realizează o vizită finală la fața locului pentru a evalua gradul de conformitate între ceea ce s-a realizat și angajamentele inițiale.

Pentru a conchide această scurtă analiză comparativă, următoarele aspecte pot fi evidențiate:

- Abordarea de tipul „primul venit, primul servit” adoptată de către MFP în cazul schemelor administrate, împreună cu criteriile de calitate stabilite (numărul minim de locuri de muncă generate, evaluarea tehnică a cererilor etc.) reprezintă o abordare adecvată pentru finanțarea unor proiecte de investiții de mari dimensiuni și este în concordanță cu practicile urmărite de cea mai mare parte a statelor membre ale Uniunii Europene;
- În comparație cu unele intervenții similare (instrumentul italian „Contratti di sviluppo”), schemele acordate de MFP par mai puțin flexibile în ceea ce privește soluțiile de finanțare și posibilitatea de includere între aplicanții eligibili și a entităților care se află în legătură/relații cu aplicanții;
- Măsurile de ajutor de stat acordate de MFP par să implice o derulare mai rapidă a fazei de pre-contractare și par să plaseze un mai mare accent pe monitorizarea și verificarea obligațiilor pe perioada implementării investiției și după finalizarea acesteia, comparativ cu toate celelalte instrumente analizate.

4.4. Analiza indicatorilor definiți în cadrul schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014

Prezentul capitol își propune să realizeze o analiză a indicatorilor definiți pentru fiecare schemă de ajutor de stat implementată în perioada 2007-2014 vizată prin prezentul studiu, în baza valorilor asumate inițial ale locurilor de muncă și ale investiției realizate, precum și a valorilor raportate după finalizarea investițiilor.

Pe baza acestor indicatori și a altor date statistice colectate de la Institutul Național de Statistică se vor calcula evoluțiile cifrei de afaceri și a numărului de angajați înregistrați de fiecare beneficiar de-a lungul unei perioade de timp (care cuprinde momentul realizării investiției și anii următori realizării acesteia), pentru a putea observa impactul ajutorului de stat primit asupra dinamicii beneficiarilor.

HG 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții, cu modificările și completările ulterioare

HG nr. 1165/2007 a avut ca scop instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții și a creării de noi locuri de muncă. Valabilitatea schemei de ajutor de stat a fost de 5 ani, respectiv perioada 2007-2011.

Schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165/2007 a avut 4 beneficiari, respectiv:

- Renault Mecanique Roumanie S.R.L. (locația de implementare Mioveni, județul Argeș);
- Pirelli Tyres România S.R.L.;
- Renault Technologie Roumanie S.R.L. (locația de implementare Titu, județul Dâmbovița);
- Aaylex Prod S.R.L.

Efectele generate de implementarea schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165/2007 au fost evidențiate prin analiza efectuată la nivelul operatorilor economici care au beneficiat de sprijin în temeiul schemei. Astfel, analiza a urmărit evoluția indicatorilor stabiliți la nivelul schemei, respectiv cifra de afaceri și numărul locurilor de muncă.

Analiza a vizat atât perioada de implementare a schemei (2007-2011), pentru a permite observarea efectelor imediate ale schemei, cât și un orizont de timp extins (2007-2017), pentru a evidenția măsura în care efectele au fost menținute în timp.

Cifra de afaceri anuală totală calculată la nivelul beneficiarilor schemei de ajutor de stat HG 1165/2007 a prezentat majorări considerabile în intervalul de timp analizat (2007-2011), înregistrând un procent de creștere de 476% (de la 543 de milioane în anul 2007, la 2.587 de milioane în anul 2011).

La nivel anual, cea mai semnificativă creștere a cifrei de afaceri s-a observat între anii 2007-2008 (+78,5%), perioadă ce a coincis cu intrarea României în Uniunea Europeană, generând astfel noi oportunități din punct de vedere comercial, piețe importante de desfacere, creșterea competitivității, transformări tehnologice, dar și schimbări ale sistemului financiar la nivel global. Impactul investițiilor străine în anul 2008 s-a resimțit și la nivelul sectorului prelucrării, în cadrul căruia își dezvoltă activitatea beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165/2007, moment în care soldul investițiilor străine directe a crescut cu 8,27% față de anul precedent, aducând un plus de 1.165 milioane euro economiei.

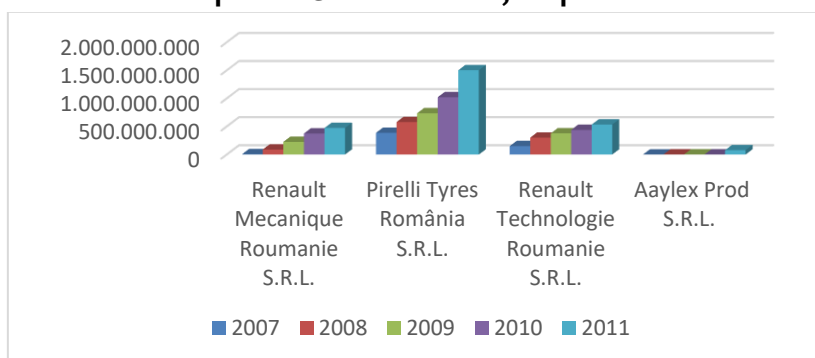
Tabel nr. 1. Variația cifrei de afaceri pentru beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1165/2007, în perioada 2007-2011²⁰

- lei -

Denumire operator economic	2007	2008	2009	2010	2011
Renault Mecanique Roumanie S.R.L.	6.640.152	89.180.399	225.440.202	375.204.613	473.451.143
Pirelli Tyres România S.R.L.	385.938.186	578.111.085	735.623.524	1.020.855.965	1.501.679.442
Renault Technologie Roumanie S.R.L.	150.468.548	301.268.967	377.509.921	438.792.440	534.872.284
Aaylex Prod S.R.L.	116.797	1.000.194	1.245.589	1.335.831	77.318.644
CA anuală medie	135.790.920	242.390.161	334.954.809	459.047.212	646.830.378
CA anuală totală	543.163.683	969.560.645	1.339.819.236	1.836.188.849	2.587.321.513

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Figura nr. 1 Variația cifrei de afaceri pentru beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1165/2007, în perioada 2007-2011

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Din analiza efectuată se remarcă faptul că beneficiarii schemei de ajutor de stat instituite prin HG nr. 1165/2007 au înregistrat creșteri substanțiale ale cifrei de afaceri în perioada 2007-2011, valorile crescând cu peste 250% pentru toate cele 4 companii. Dintre acestea, se remarcă evoluția impresionantă a companiei Aaylex Prod S.R.L., care și-a mărit

²⁰ Analiza valorilor înregistrate de cifra de afaceri nu ia în considerare posibilele influențe generate de variațiile indicelui prețurilor de consum și ale ratei inflației

valoarea cifrei de afaceri de aproape 662 de ori în perioada 2007-2011, echivalentul în valori procentuale al unei creșteri cu 66,099% (a se vedea graficul de mai jos).

Figura nr. 2 Variația cifrei de afaceri a companiei Aaylex Prod S.R.L., în perioada 2007-2011

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

O creștere notabilă a cifrei de afaceri a fost observată și în cazul companiei Renault Mecanique Roumanie S.R.L., care a înregistrat un procent de creștere de 7.030% în intervalul 2007-2011. Companiile Pirelli Tyres România S.R.L. și Renault Technologie Roumanie S.R.L. au înregistrat creșteri ale cifrei de afaceri cu 289%, respectiv 255%.

Din analiza cifrei de afaceri a beneficiarilor schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165/2007 pe un orizont de timp mai extins (2007-2017) au fost extrase următoarele constatări:

- În anul 2017, compania Renault Mecanique Roumanie S.R.L. a înregistrat o cifră de afaceri de 122 de ori mai mare comparativ cu cea raportată în anul 2007. Tendința de creștere a cifrei de afaceri s-a menținut constantă pe toată perioada analizată.
- Analiza cifrei de afaceri arată o ascensiune permanentă pentru compania Pirelli Tyres România S.R.L. în perioada 2007-2017, astfel că valoarea acesteia a crescut de aproape 6 ori în intervalul analizat.
- Cifra de afaceri raportată de compania Renault Technologie Roumanie S.R.L. pentru anul 2013 arată o ușoară scădere comparativ cu anul precedent (cu 1,27%), însă trendul își continuă ascensiunea după anul 2014. Astfel, în perioada 2007-2017, cifra de afaceri a companiei Renault Technologie Roumanie S.R.L. a crescut de aproape 6 ori.
- În intervalul 2010-2013 au avut loc cele mai semnificative creșteri ale cifrei de afaceri pentru compania Aaylex Prod S.R.L., ajungând de la valoarea de 1.335.831 lei la 333.885.274 lei. Valorile au continuat să crească până la finalul perioadei analizate, generând o creștere totală de 418.537% în intervalul 2007-2017.

În continuare, analiza se axează pe efectele generate de schema instituită prin HG nr. 1165/2007, observate din perspectiva evoluției numărului de locuri de muncă ale celor 4

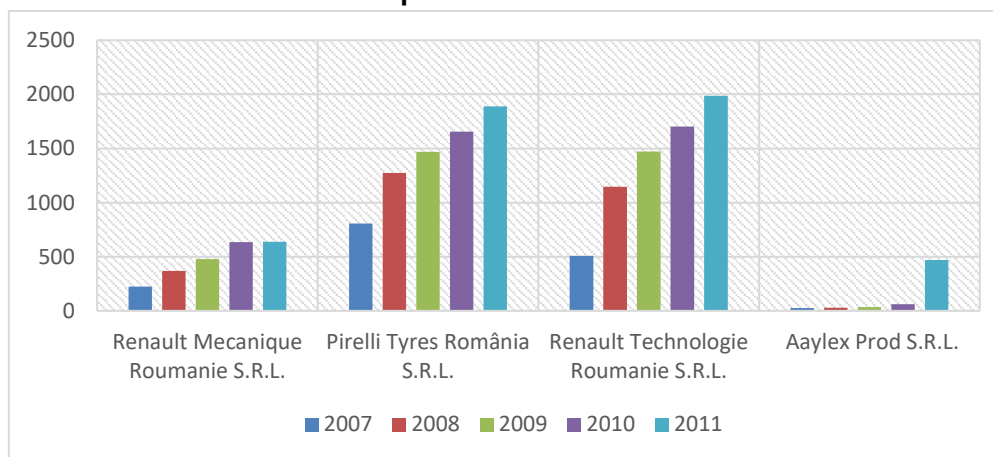
întreprinderi. Tabelul următor prezintă situația numărului de salariați ai beneficiarilor în perioada 2007-2011.

Tabel nr. 2. Variația numărului de salariați ai beneficiarilor HG 1165/2007, în perioada 2007-2011

Denumire operator economic	2007	2008	2009	2010	2011
Renault Mecanique Roumanie S.R.L.	223	368	477	635	638
Pirelli Tyres România S.R.L.	808	1.273	1.469	1.654	1.890
Renault Technologie Roumanie S.R.L.	509	1.147	1.473	1.703	1.988
Aaylex Prod S.R.L.	25	30	36	61	468
Nr. mediu anual de salariați	391	704,5	870	1.115	1.246
Nr. total anual de salariați	1.565	2.818	3.455	4.053	4.984

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Figura nr. 3 Variația numărului de salariați ai beneficiarilor HG 1165/2007, în perioada 2007-2011

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Numărul total anual de salariați calculat la nivelul celor 4 beneficiari a crescut de peste 3 ori în intervalul 2007-2011. La baza trendului ascendent al numărului de locuri de muncă din cadrul companiilor analizate a stat, în principal, condiția prevăzută de schema HG nr. 1165/2007, privind crearea a cel puțin 300 de noi locuri de muncă, ca urmare a realizării investiției.

Ca și în cazul evoluției cifrei de afaceri, creșterea cea mai pronunțată a numărului de angajați a fost raportată de compania Aaylex Prod S.R.L., care și-a mărit numărul de angajați de aproape 19 ori în perioada 2007-2011 (+1.772%). De remarcat este, în special, perioada 2010-2011, în care compania și-a suplimentat numărul de locuri de muncă de la 61 la 468. De asemenea, în perioada 2007-2011, Renault Technologie Roumanie a

înregistrat un progres al numărului de locuri de muncă de 290%, Renault Mecanique de 186%, iar Pirelli de 133%.

Situația numărului de salariați din cadrul celor 4 întreprinderi, analizată într-un orizont de timp mai amplu (2007-2017), evidențiază următoarele aspecte:

- Compania Renault Mecanique Roumanie S.R.L. și-a triplat numărul de angajați în perioada 2007-2017, ajungând de la 223 de angajați în anul 2007, la 707 în anul 2017.
- În intervalul 2007-2010, compania Pirelli Tyres România S.R.L. și-a dublat numărul de angajați, ajungând de la 808 angajați în anul 2007, la 1.654 de angajați în anul 2010. Această tendință a persistat și până în anul 2017, numărul persoanelor angajate în cadrul firmei Pirelli Tyres România S.R.L. ajungând la 3.053 la finalul anului 2017, de aproape 4 ori mai mult față de anul 2007.
- Perioada 2007-2012 se caracterizează printr-o creștere de peste 4 ori mai a numărului de angajați din cadrul Renault Technologie Roumanie S.R.L., de remarcat fiind anul 2012 în care numărul angajaților atinge cea mai mare valoare din toată perioada analizată (2.106). Anul 2013 marchează o scădere în ceea ce privește numărul de angajați (18%), de această dată scăderea fiind menținută și în anul următor. După anul 2014 se observă din nou o tendință de creștere a numărului de angajați, care își continuă ascensiunea până în anul 2017.
- Numărul de angajați din cadrul companiei Aaylex Prod S.R.L. în perioada 2007-2017 arată o dezvoltare substanțială, respectiv o creștere de la 25 de angajați în anul 2007, la 818 angajați în anul 2017. Perioada 2007-2014 se remarcă prin evoluțiile anuale ale numărului de angajați, numărul cel mai mare de angajați fiind atins în anul 2014 (846). Perioada 2014-2016 s-a aflat într-o ușoară scădere a numărului de angajați ai Aaylex Prod S.R.L., însă anul 2017 arată o revenire a tendinței de creștere.

Concluzii extrase în urma analizei schemei de ajutor de stat HG 1165/2007

Analiza realizată la nivelul schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1165/2007 reflectă în același timp creșterea semnificativă a veniturilor înregistrate de beneficiarii schemei pe parcursul perioadei de implementare a schemei (2007-2011) și creșterea numărului de angajați în cadrul companiilor. Investițiile realizate de operatorii economici au contribuit la stimularea realizării de investiții și la crearea de noi locuri de muncă, efecte care în mod complementar au condus la atingerea obiectivului general vizat prin instituirea schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007, respectiv acela de dezvoltare regională.

HG 753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificările și completările ulterioare

Schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 753/2008 a avut ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții. Perioada de valabilitate a schemei de ajutor de stat pentru emiterea de Acorduri de finanțare a fost 04.09.2008-30.06.2014, respectiv 7 ani.

Schema de ajutor de stat HG nr. 753/2008 a avut 2 beneficiari, respectiv:

1. Pirelli Tyres România S.R.L.
2. Star Assembly S.R.L.

Pentru a observa măsura în care schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 753/2008 și-a atins obiectivele, au fost analizați pentru fiecare beneficiar indicatorii stabiliți la nivelul schemei, cu privire la cifra de afaceri și numărul de locuri de muncă. Ca și în cazul schemei anterioare, evoluția indicatorilor a fost analizată atât pentru perioada de implementare a schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 753/2008, cât și pe o perioadă de timp mai amplă (2007-2017).

Având în vedere faptul că nu există informații referitoare la cifra de afaceri a companiei Star Assembly S.R.L. în perioada 2008-2012, întrucât compania a fost înființată în anul 2013, cifra de afaceri totală anuală a fost calculată pentru perioada de timp cuprinsă între 2013 și 2014. În acest interval, cifra de afaceri totală anuală a celor 2 companii a înregistrat un procent de creștere de peste 7%, echivalentul a 111.943.528 lei.

Variația cifrei de afaceri pentru beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG 753/2008, în perioada 2008-2014²¹

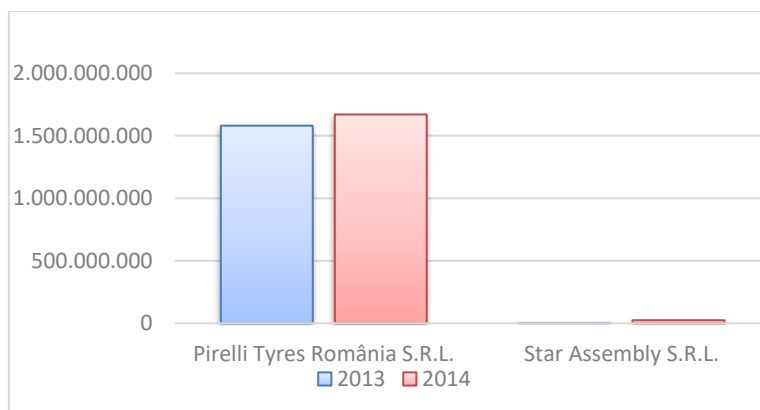
- lei -

Denumire operator economic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pirelli Tyres România S.R.L.	578.111.085	735.623.524	1.020.855.965	1.501.679.442	1.521.577.921	1.580.813.090	1.670.582.079
Star Assembly S.R.L.	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1.903.219	24.077.758
CA totală anuală						1.582.716.309	1.694.659.837

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

²¹ Analiza valorilor înregistrate de cifra de afaceri nu ia în considerare posibilele influențe generate de variațiile indicelui prețurilor de consum și ale ratei inflației.

Figura nr. 4 Variația cifrei de afaceri pentru beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG 753/2008, în perioada 2013-2014

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

De remarcat este evoluția companiei Star Assembly S.R.L. care, deși a fost recent înființată, a realizat o creștere pronunțată a cifrei de afaceri, ca urmare a proiectului de investiții de tip greenfield pentru producția de transmisii automate, sprijinit prin ajutor de stat în baza schemei instituită prin HG nr. 753/2008. Astfel, în anul 2014, compania Star Assembly S.R.L. și-a mărit cifra de afaceri de peste 12 ori comparativ cu anul precedent, anul înființării, înregistrând o creștere cu 1.165,1% în valori procentuale. În același interval, compania Pirelli a prezentat o creștere a cifrei de afaceri cu 5,67%, însă progresul total raportat în perioada 2008-2014 arată o creștere de 2,88 ori a cifrei de afaceri a companiei, respectiv cu 188,97% mai mare în anul 2014 comparativ cu anul 2008.

Continuând analiza cifrei de afaceri pe un orizont de timp mai extins (2007-2017), se pot remarca următoarele aspecte:

- Analiza cifrei de afaceri arată o ascensiune permanentă a companiei Pirelli Tyres România SRL în perioada 2007-2017, astfel că valoarea acesteia a crescut de aproape 6 ori în intervalul analizat. De remarcat este evoluția înregistrată în intervalul 2007-2011, perioadă în care cifra de afaceri a companiei Pirelli Tyres România SRL a crescut de 5 ori.
- Compania Star Assembly S.R.L. a înregistrat o creștere impresionantă a cifrei de afaceri în perioada 2013-2017, astfel că aceasta a crescut de 3.850 de ori în anul 2017 față de anul 2013. Acest aspect arată un impact semnificativ al sprijinului oferit asupra companiei după perioada de implementare a proiectului de investiții.

Analiza se va concentra în continuare pe efectele schemei instituită prin HG nr. 753/2008 din perspectiva locurilor de muncă nou create de cele 2 întreprinderi. Tabelul de mai jos prezintă modul în care a variat numărul de salariați din cadrul companiilor Pirelli și Star Assembly, în perioada 2008-2014.

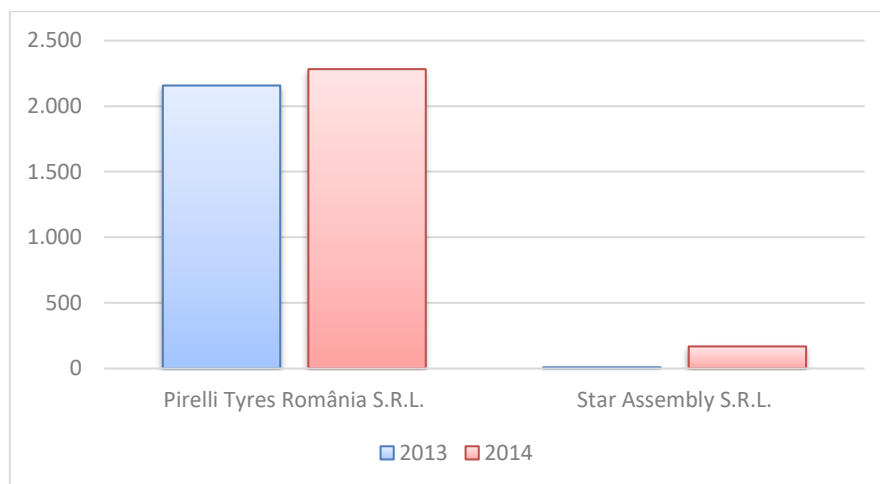
Luând în considerare faptul că firma Star Assembly S.R.L. a fost înființată în anul 2013, numărul total anual de salariați a fost calculat pentru intervalul 2013-2014.

Tabel nr. 3. Variația numărului de salariați ai beneficiarilor HG 753/2008, în perioada 2008-2014

Denumire operator economic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pirelli Tyres România S.R.L.	1.273	1.469	1.654	1.890	2.100	2.157	2.282
Star Assembly S.R.L.	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9	168
Nr. total anual de salariați						2.166	2.450

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Figura nr. 5 Variația numărului de salariați ai beneficiarilor HG 753/2008, în perioada 2013-2014

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Numărul total anual de salariați înregistrat la nivelul celor 2 companii a crescut cu 13,11% în anul 2014, comparativ cu anul precedent. Și din această perspectivă, compania Star Assembly S.R.L. marchează un progres impresionant, evoluând în decurs de un an de la 9 angajați (2013) la 168 (2014). Compania Pirelli și-a mărit numărul de angajați în perioada 2013-2014 cu cca. 6%, iar în intervalul 2008-2014 cu 79%.

Analiza situației locurilor de muncă existente la nivelul celor 2 companii în perioada 2007-2017 a evidențiat următoarele:

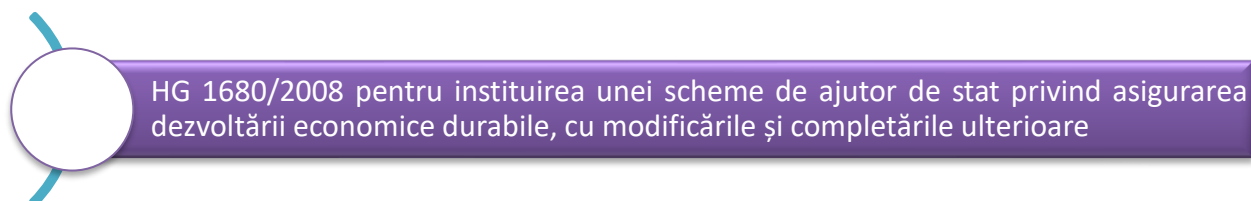
- Întreprinderea Star Assembly S.R.L. avea 9 persoane angajate în anul 2013, iar în anul 2017 un număr de 1.811 de angajați. Acest lucru se traduce printr-o creștere a numărului de angajați de 201 ori.
- Tendința de creștere a numărului de angajați din cadrul companiei Pirelli a continuat să persiste până în anul 2017, numărul persoanelor angajate în cadrul

firmei Pirelli Tyres România SRL ajungând la 3.053 la finalul anului 2017, de aproape 4 ori mai mult față de anul 2007.

Concluzii extrase în urma analizei schemei de ajutor de stat HG nr. 753/2008

În urma analizei efectuate asupra beneficiarilor schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 753/2008, s-a observat o evoluție pronunțată a celor două întreprinderi beneficiare, menținută pe întreaga perioadă 2007-2017. Efectele investițiilor realizate de companiile Pirelli și Star Assembly sunt vizibile atât la nivelul cifrei de afaceri, cât și la nivelul numărului de angajați.

Efectele generate de implementarea schemei instituită prin HG nr. 753/2008 sunt vizibile prin intermediul performanțelor înregistrate de beneficiarii schemei ca urmare a implementării proiectului de investiții, contribuind astfel la stimularea realizării de investiții și la crearea de noi locuri de muncă. Atât compania Pirelli, cât și compania Star Assembly S.R.L. și-au îndeplinit în totalitate condițiile stabilite la nivelul schemei, generând un impact economic pozitiv la nivel regional.

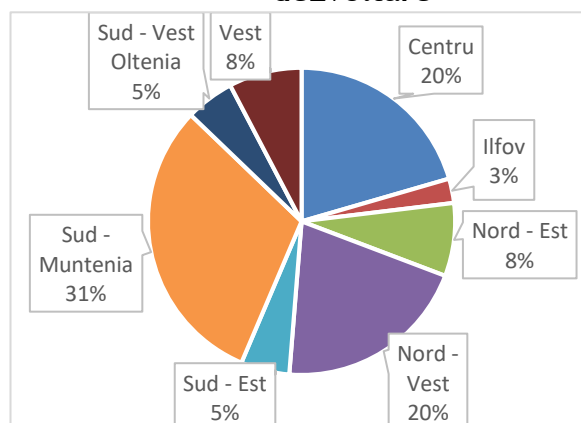

La nivelul schemei de ajutor de stat reglementată prin HG nr. 1680/2008 au fost susținute domenii de activitate importante ale economiei românești, precum producțiile de autovehicule sau a altor mijloace de transport, industria alimentară sau domeniul sanitar. În total, la nivelul schemei de ajutor de stat, au fost susținute un număr de 39 de proiecte, fiind implicate 37 de întreprinderi, cu următoarea distribuție pe regiuni de dezvoltare:

Tabel nr. 4. Distribuția numărului de proiecte la nivel de regiune de dezvoltare

Regiunea	Nr. proiecte
Centru	8
Ilfov	1
Nord-Est	3
Nord-Vest	8
Sud-Est	2
Sud-Muntenia	12
Sud-Vest Oltenia	2
Vest	3
Total	39

Figura nr. 6 Distribuția numărului de proiecte la nivel de regiune de dezvoltare

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

Astfel, s-a evidențiat faptul că multe întreprinderi beneficiare operează în domeniul producției de autovehicule sau cel al producției de piese auto, iar proiectele au vizat, în principal, regiunile de dezvoltare Sud-Muntenia, Centru și Nord-Vest, acestea fiind regiunile mai dezvoltate ale României.

Pentru a se realiza analiza asupra cifrei de afaceri și numărului mediu de angajați de la nivelul întreprinderilor vizate de schema de ajutor de stat, acestea au fost grupate în baza sectoarelor de activitate, în funcție de investițiile realizate la nivelul schemei de ajutor de stat. Totodată, prin analiza datelor administrative a fost efectuată o selecție a datelor astfel încât acestea să reflecte informațiile aferente anilor de demarare a fiecărui proiect și până în prezent. Această selecție a avut ca scop uniformizarea informațiilor la nivelul tuturor întreprinderilor, întrucât datele aferente anilor de demarare a proiectelor diferă (perioada cuprinsă între anii 2009-2014), iar informațiile privind cifra de afaceri sau numărul mediu de salariați nu sunt raportate într-un mod uniform.

Tabelul următor prezintă toate firmele care au beneficiat de sprijin la nivelul schemei, domeniile de activitate ale întreprinderilor și domeniile de activitate vizate prin finanțarea realizată:

Tabel nr. 5. Domenii de activitate ale întreprinderilor beneficiare

Nr. crt.	Denumire întreprindere	Activitatea principală - cod CAEN	Descriere / activitatea finanțată
1	DELPHI DIESEL SYSTEMS S.R.L.	Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - 2932	Auto / Pompe injectie
2	AUTOMOBILE DACIA PITESTI S.A. - proiect 1	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier - 2910	Auto / Nou model de autovehicul
3	PREMIUM AEROTEC S.R.L. - proiect 1	Fabricarea de aeronave și nave spațiale - 3030	Aeronautică / Componente avioane
4	LUFKIN INDUSTRIES ROMANIA S.R.L.	Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții - 2892	Extractiv / Unități pompare extracția petrolului
5	ELECTROPUTERE VFU PASCANI S.A. (fosta REMAR)	Fabricarea materialului rulant - 3020	Material rulant / Noi tipuri de vagoane
6	TORO MANUFACTURING AND SALES S.R.L.	Fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilelor din material plastic - 2221	Agricultură - Forestier / Sisteme microirigații
7	AUTOMOBILE DACIA PITESTI S.A. - proiect 2	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier - 2910	Auto / Producție automobile
8	ROMBAT S.A. BISTRITA	Fabricarea de acumulatori și baterii - 2720	Auto / Producție baterii auto
9	HENDRICKSON ROMANIA S.R.L. (fosta STYRIA ARCURI)	Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - 2932	Auto / Producție arcuri auto
10	FEDERAL-MOGUL FRICTION PRODUCTS PLOIESTI S.R.L. (fosta HONEYWELL FRICTION MATERIALS)	Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - 2932	Auto / Producție plăcuțe de frână innovative

Nr. crt.	Denumire întreprindere	Activitatea principală - cod CAEN	Descriere / activitatea finanțată
11	ALTIUS FOTOVOLTAIC S.R.L. (fosta ALTIUS INTERNATIONAL)	Manipulări - 5224	Energie regenerabilă / Producție panouri fotovoltaice
12	BEKAERT SLATINA S.R.L. (fosta CORD ROMANIA)	Fabricarea articolelor din fire metalice; fabricarea de lanțuri și arcuri - 2593	Auto / Producție fir otonat pentru anvelope
13	IPORO COM S.R.L.	Comerț cu amănuntul de piese și accesorii pentru autovehicule - 4532	Turism / Hotel
14	CONTITECH FLUID AUTOMOTIVE ROMANIA S.R.L.	Fabricarea altor produse din cauciuc - 2219	Auto / Furtunuri de aer și apă
15	CLINICA POLISANO	Activități de asistență medicală specializată - 8622	Medical / Dotarea noii Clinici - Centru de Cercetare Medicală Polisano
16	BOSCH REXROTH S.R.L.	Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie - 2815	Auto / Fabrica de senzori cutie de viteză
17	DRM DRAXLMAIER ROMANIA S.R.L.	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - 2931	Auto / Cablaje electrice pentru Daimler și Porsche
18	ROBERT BOSCH S.R.L.	Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie - 2815	Auto / Sisteme electronice de control și unități electronice de comandă
19	ARCTIC S.A.	Fabricarea de aparate electrocasnice - 2751	Fabricare aparate electrocasnice / Introducerea unei noi linii de producție
20	De`LONGHI S.R.L.	Fabricarea de aparate electrocasnice - 2751	Fabricare aparate electrocasnice / Platformă industrială pentru producția de aparate electrocasnice mici
21	PEHART TEC GRUP S.A. (fosta METALICPLAS DISTRIBUTION S.R.L.)	Comerț cu ridicata al metalelor și minereurilor metalice - 4672	Celuloză și hârtie / Diversificare producție hârtie „tissue”
22	COFICAB PLOIESTI S.R.L.	Fabricarea altor fire și cabluri electrice și electrocasnice - 2732	Auto / Unitate de producție fire electrice pentru industria auto
23	VALEO LIGHTING INJECTION S.A.	Fabricarea altor produse din material plastic - 2229	Auto / Echipamente electrice de iluminat pentru autovehicule
24	THERME NORD BUCURESTI S.R.L.	Alte activități recreative și distractive n.c.a. - 9329	Turism / Centru turistic wellness și agrement cu apă termală
25	CONTINENTAL AUTOMOTIVE PRODUCTS S.R.L.	Fabricarea anvelopelor și a camerelor de aer; reșaparea și refacerea anvelopelor - 2211	Auto / Producția de anvelope pentru autovehicule
26	FORJA ROTEC S.R.L.	Fabricarea produselor metalice obținute prin deformare plastică; metalurgia pulberilor - 2550	Fabricarea produselor metalice / Producția de semifabricate forjate
27	GLASSCORP S.A.	Prelucrarea și fasonarea sticlei plate - 2312	Auto / Producția de parbrize, lunete și geamuri laterale pentru autovehicule
28	TRW AIRBAG SYSTEMS S.R.L.	Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - 2932	Auto / Producția de saci pentru airbag-uri

Nr. crt.	Denumire întreprindere	Activitatea principală - cod CAEN	Descriere / activitatea finanțată
29	UNIVERSAL ALLOY CORPORATION EUROPE S.R.L.	Metalurgia aluminiului - 2442	Aeronautică / Fabricare componente în industria aeronautică
30	PREMIUM AEROTEC S.R.L. - proiect 2	Fabricarea de aeronave și nave spațiale - 3030	Aeronautică / Componente avioane prin introducerea de tehnologii de ultimă oră
31	JAEGGI INDUSTRIES S.R.L.	Fabricarea echipamentelor de ventilație și frigorigice, exclusiv a echipamentelor de uz casnic - 2825	Mașini și utilaje de utilizare generală / Producție echipamente de refrigerare
32	CENTRU MEDICAL SANCONFIND S.R.L.	Activități de asistență stomatologică - 8623	Sănătate / Spital privat cu profil general (19 specialități medico-chirurgicale)
33	GST SAFETY TEXTILES RO	Producția de țesături - 1320	Auto / Producția de țesături tehnice pentru industria auto
34	ETI EUROPEAN FOOD INDUSTRIES S.A.	Fabricarea biscuiților și pișcoturilor; fabricarea prăjiturilor și a produselor conservate de patiserie - 1072	Industria alimentară / Fabricarea biscuiților și pișcoturilor
35	TYMBARK MASPEX ROMANIA S.R.L.	Producția de băuturi răcoritoare nealcoolice; producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate - 1107	Industria alimentară / Fabricarea biscuiților și pișcoturilor
36	MASCHIO GASPARD ROMANIA S.R.L.	Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultură și exploatare forestiere - 2830	Mașini și utilaje pentru agricultură / Echipamente / Subansamble pentru utilaje Agricole
37	SMART PLAST SOLUTIONS	Fabricarea altor produse din material plastic - 2229	Fabricarea produselor din material plastic / Producție repere din material plastic pentru bunuri de larg consum
38	LEONI WIRING SYSTEMS Pitesti	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - 2931	Auto / Producție cablaje auto
39	LEONI WIRING SYSTEMS RO Bistrita	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - 2931	Auto / Producție cablaje auto

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

Conform informațiilor din tabelul anterior, au fost clasificate domeniile finanțării din cadrul schemei de ajutor de stat în baza sectorului de activitate finanțat. În consecință, analiza următoare este grupată în jurul celor 14 domenii de activitate finanțate în cadrul schemei. Tabelul următor prezintă informații privind cifra de afaceri a întreprinderilor, pe domenii de activitate finanțate, rapoartate la primul și la ultimul an de implementare a proiectelor.

Tabel nr. 6. Cifra de afaceri a beneficiarilor schemei pe domenii de activitate

Domeniul de activitate finanțate	Cifra de afaceri - an aprobare proiect (milioane lei)	Cifra de afaceri - ultimul an raportat (milioane lei)	Nr. întreprinderi
Aeronautică - Componente aeronautice	163,45	762,41	2
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	143,87	310,82	2
Auto - Piese autovehicule / Producție autovehicule	15.318,35	38.451,27	18
Celuloză și hârtie	88,07	115,00	1
Energie regenerabilă	0,78	22,02	1
Fabricare utilaje extracție	0,96	136,14	1
Fabricare aparate electrocasnice	1.372,28	3.138,52	2
Fabricare produse din material plastic	0,14	16,82	1
Fabricare produse metalice	46,74	92,94	1
Industria alimentară	300,84	422,43	2
Mașini și utilaje de utilizare generală	0	114,33	1
Material rulant	62,89	52,19	1
Medical - Sănătate	32,34	88,45	2
Turism	8,32	128,78	2
Total	17.539,03	43.852,13	37

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

La nivel general, se remarcă o creștere în privința cifrei de afaceri pe fiecare domeniu de activitate aferent schemei de ajutor de stat HG 1680/2008. La nivel global, se poate constata că cifra de afaceri a crescut de la 17.539,03 milioane lei la 43.852,13 milioane lei, reprezentând o majorare de aproximativ 150%. În principal, această creștere semnificativă este datorată majorării cifrei de afaceri în domeniul producției de piese pentru autovehicule/producției de autovehicule (domeniu ce acoperă peste 85% din totalul cifrei de afaceri înregistrată la nivelul întreprinderilor beneficiare), care a evoluat de la 15.318,35 milioane lei la 38.451,27 milioane lei, fiind înregistrată o creștere de peste 150%. De asemenea, creșteri semnificative ale cifrei de afaceri sunt înregistrate în cazul întreprinderilor care au fost sprijinite pentru finanțări în sectorul fabricării utilajelor de extracție și cel al sănătății. Este important a se menționa faptul că nu toate întreprinderile au înregistrat creșteri în perioada analizată și valorile exprimate anterior fac referire la situația observată pe diferitele domenii de activitate ale investițiilor finanțate.

În concluzie, perioada de după implementarea schemei de ajutor de stat a fost una favorabilă pentru dezvoltarea cifrei de afaceri a întreprinderilor, inclusiv prin aportul financiar oferit prin sprijin, dar și datorită condițiilor economice favorabile din perioadele 2011-2012 sau 2015-2017.

Tabel nr. 7. Cifra de afaceri a beneficiarilor schemei pe regiuni de dezvoltare

Regiune de dezvoltare	Cifra de afaceri - an aprobare proiect (milioane lei)	Cifra de afaceri - prezent (milioane lei)	Nr. întreprinderi
Centru	389,82	2.565,72	7
Ilfov	0,00	100,72	1
Nord-Est	153,87	2.300,35	3
Nord-Vest	2.420,82	6.653,55	8
Sud-Muntenia	11.093,05	27.533,64	11
Sud-Est	55,49	226,18	2
Sud-Vest Oltenia	383,71	369,75	2
Vest	3.042,27	4.102,22	3
Total	17.539,03	43.852,13	37

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

Totodată, este esențială distribuția cifrelor de afaceri la nivelul regiunilor de dezvoltare, fiind constatat un impact major la nivelul regiunii Sud-Muntenia, dar și în regiunile Nord-Vest sau Centru (cele mai multe întreprinderi vizate de schema de ajutor de stat se află în aceste regiuni). Pe de altă parte, impactul întreprinderilor, în privința cifrei de afaceri, este unul redus în regiunile Sud-Vest Oltenia (diminuare a cifrei de afaceri cu aproximativ 3%), Sud-Est sau Nord-Est, regiuni care au beneficiat de sprijin în cadrul schemei cu un număr relativ redus de proiecte. În consecință, este remarcată o majorare semnificativă a cifrei de afaceri aferentă întreprinderilor situate în regiunile mai dezvoltate ale României.

În continuare, este evidențiată evoluția numărului mediu de angajați de la nivelul întreprinderilor vizate de schema de ajutor de stat, delimitată pe domenii de activitate finanțate și raportată la anul de implementare a proiectului și prezent.

Tabel nr. 8. Nr. de angajați la momentul implementării proiectelor și prezent, pe domenii de activitate

Domenii de activitate finanțate	Nr. angajați - an implementare proiect	Nr. angajați - prezent	Nr. întreprinderi
Aeronautică - Componente aeronautice	473	1.998	2
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	261	480	2
Auto - Piese autovehicule/ Producție autovehicule	30.501	46.886	18
Celuloză și hârtie	118	214	1
Energie regenerabilă	10	61	1
Fabricare utilaje extracție	7	319	1
Fabricare aparate electrocasnice	2.457	4.421	2
Fabricare produse din material plastic	2	172	1
Fabricare produse metalice	107	175	1
Industria alimentară	954	1.492	2

Domenii de activitate finanțate	Nr. angajați - an implementare proiect	Nr. angajați-prezent	Nr. întreprinderi
Mașini și utilaje de utilizare generală	0	315	1
Material rulant	580	466	1
Medical - Sănătate	376	718	2
Turism	28	691	2
Total	35.874	58.408	37

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

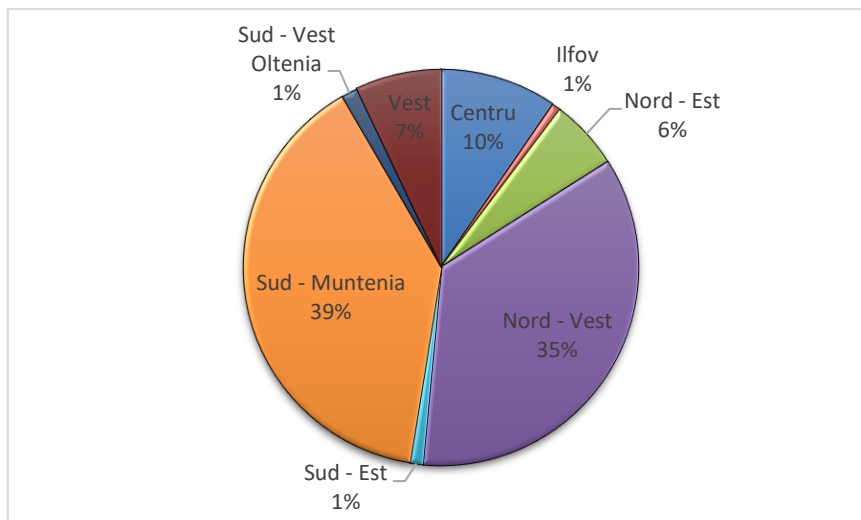
În perioada de după implementarea proiectelor aferente schemei de ajutor de stat HG 1680/2008, se remarcă o creștere semnificativă a numărului global de angajați la nivelul întreprinderilor, numărul de angajați fiind cu 22.534 mai mare (creștere de 62%). Deși nu toate întreprinderile și-au majorat numărul de angajați, la nivelul tuturor domeniilor de activitate finanțate este remarcat un trend ascendent. În mod particular, sectorul producției de autovehicule și de piese auto a înregistrat cele mai mari creșteri, peste 15.000 de noi angajați, dar s-au remarcat de asemenea și domeniul fabricării de aparate electrocasnice (diferență de 1.964 noi angajați) sau cel al producției de componente aeronautice (diferență de 1.525 noi angajați). Pe de altă parte, se observă o scădere a numărului de angajați în cazul întreprinderii care a primit finanțare în sectorul materialului rulant.

Tabel nr. 9. Nr. de anagajați la momentul implementării proiectelor și prezent, pe regiuni de dezvoltare

Regiune de dezvoltare	Nr. angajați - an implementare proiect	Nr. angajați-prezent	Nr. întreprinderi
Centru	1.384	5.561	7
Ilfov	3	452	1
Nord-Est	1.030	3.343	3
Nord-Vest	11.506	20.694	8
Sud-Est	241	636	2
Sud-Muntenia	18.274	22.851	11
Sud-Vest Oltenia	462	764	2
Vest	2.974	4.107	3
Total	35.874	58.408	37

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

Figura nr. 7 Distribuția numărului de angajați din prezent, ai întreprinderilor beneficiare în cadrul schemei de ajutor de stat HG 1680/2008, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

La nivel de regiune, creșterea cea mai mare este înregistrată în regiunea Nord-Vest, cu 9.188 de angajați (majorare cu 80%), urmată de regiunea Sud-Muntenia (creștere cu 4.577 angajați) și regiunea Centru (creștere cu 4.177 angajați). Ca și în cazul cifrei de afaceri, creșteri semnificative în privința numărului de angajați s-au înregistrat în regiunile mai dezvoltate ale României, în timp ce regiunile mai puțin dezvoltate au înregistrat creșteri într-o măsură mai mică. În același timp, se remarcă ponderea ridicată a angajaților în regiunile de dezvoltare Sud-Muntenia (39%) și Nord-Vest (35%), la nivelul întreprinderilor beneficiare în cadrul schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1680/2008.

Concluzii extrase în urma analizei schemei de ajutor de stat HG 1680/2008

Cifra de afaceri cumulată a întreprinderilor sprijinite prin schema HG 1680/2008 a înregistrat creșteri semnificative în perioada de după implementarea investițiilor, atingând 43.852,13 milioane lei în anul 2017. Aceste creșteri se datorează mai multor factori externi care au influențat economia României în perioada analizată. Totodată, o creștere semnificativă este înregistrată și în contextul în care, la momentul demarării proiectelor, anumite întreprinderi se aflau într-un stadiu incipient de dezvoltare a activităților.

În privința numărului de angajați, s-au remarcat creșteri succesive în perioada de influență a sprijinului oferit prin schema HG 1680/2008 (anii de implementare și anii de menținere a investiției), numărul de angajați crescând cu peste 60%.

Un aspect important al sprijinului oferit prin ajutorul de stat constă în faptul că regiunile Sud-Muntenia, Nord-Vest și Centru au înregistrat cele mai mari creșteri la nivelul cifrei de afaceri și al numărului de angajați, acestea fiind regiuni mai dezvoltate ale României.

HG 797/2012 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare

HG nr. 797/2012 a avut ca scop instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională prin investiții care utilizează tehnologii noi și creează locuri de muncă cu valoare adăugată ridicată în sectoarele eligibile. Perioada de valabilitate a schemei de ajutor de stat pentru emiterea de Acorduri de finanțare a fost 01.10.2012-30.06.2014.

Schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 797/2012 a avut 14 beneficiari, respectiv:

1. Endava România S.R.L.
2. IBM România S.R.L.
3. Orange Services S.R.L. (Telecom Global Service Center)
4. SCC Services România S.R.L.
5. Microsoft România S.R.L.
6. DB Global Technology S.R.L.
7. Luxoft Professional România S.R.L.
8. Pentalog România S.R.L.
9. Ness România S.R.L.
10. Accesa IT Systems S.R.L.
11. Atos IT Solutions and Services S.R.L.
12. Emag IT Research S.R.L.
13. SAP România S.R.L.
14. Vodafone România Technologies S.R.L.

Analiza evoluției indicatorilor privind cifra de afaceri și numărul de salariați permite evidențierea rezultatelor generate de investițiile sprijinite prin ajutor de stat, atât din perspectivă generală, la nivelul întregii scheme instituite prin HG nr. 797/2012, dar și în mod particular, la nivelul fiecărui operator economic beneficiar.

Având în vedere că aprobarea ajutoarelor de stat s-a realizat începând cu anul 2013, iar perioada medie de realizare a investiției, în cazul celor mai mulți beneficiari, a fost 2013-2016, analizele detaliate în continuare vor păstra același interval temporal de referință pentru identificarea și examinarea rezultatelor obținute.

Cifra de afaceri anuală totală înregistrată de beneficiarii schemei instituite prin HG 797/2012 a prezentat o dinamică ascendentă în perioada 2013-2016, înregistrând în termeni relativi o creștere de circa 150% (de la 1.161.384.792 lei în anul 2013 la 2.944.385.399 lei în anul 2016). Deși corelația dintre evoluția veniturilor și intensitatea sprijinului oferit prin ajutor de stat este una directă și puternică, la această tendință ascendentă contribuie și alți factori contextuali și exogeni.

Cea mai semnificativă creștere a cifrei de afaceri este remarcată în anii 2015-2016 (+26,9%) și coincide cu un context economic favorabil la nivel național, determinat de relansarea cererii de consum (atât la nivel intern, cât și extern) și adoptarea măsurilor de relaxare fiscal-bugetară aprobate în a doua jumătate a anului 2015 (modificarea cotelor standard de TVA de la 24% la 20%).

Având în vedere faptul că cei mai mulți dintre beneficiarii schemei de ajutor de stat HG 797/2012 activează în sectorul IT&C, se poate menționa faptul că majorarea cifrei de afaceri a intervenit și pe fondul unor avantaje fiscale precum scutirea de impozit a veniturilor din salarii. Totodată, companiile care activează în domeniu sunt deținute preponderent de nerezidenți și sunt orientate în mare parte către export, aspect care contribuie, în plus față de sprijinul acordat prin ajutor de stat, la tendința ascendentă a veniturilor din perioada 2013-2016.

Tabel nr. 10. Variația cifrei de afaceri pentru beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG 797/2012, în perioada 2013-2016²²

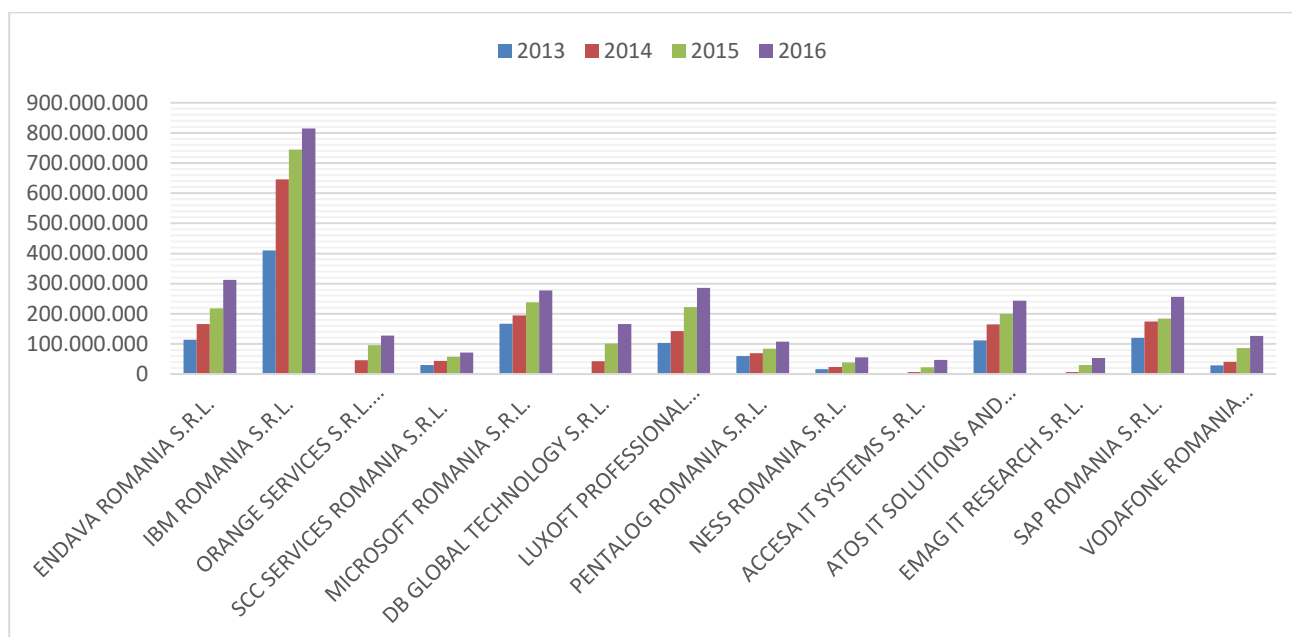
- lei -

Denumire operator economic	2013	2014	2015	2016
Endava România S.R.L.	113.356.445	165.568.878	217.564.864	311.995.342
IBM România S.R.L.	409.696.350	645.559.195	744.599.760	814.463.546
Orange Services S.R.L. (Telecom Global Service Center)	2.105.013	46.027.614	95.745.487	127.369.790
SCC Services România S.R.L.	30.391.576	44.241.463	57.221.441	71.565.386
Microsoft România S.R.L.	166.533.484	194.629.302	238.175.457	277.792.740
DB Global Technology S.R.L.	0	42.695.711	100.571.242	165.722.422
Luxoft Professional România S.R.L.	103.163.739	142.952.005	222.312.744	286.126.026
Pentalog România S.R.L.	59.700.961	69.190.108	83.630.138	107.709.668
Ness România S.R.L.	16.642.952	23.161.411	38.163.580	55.652.741
Accesa IT Systems S.R.L.	NA	6.073.074	22.406.560	46.962.597
Atos IT Solutions and Services S.R.L.	111.202.729	164.913.278	200.296.818	243.291.673
Emag IT Research S.R.L.	NA	6.402.084	29.676.627	53.343.395
SAP România S.R.L.	120.231.463	173.942.657	183.889.316	255.947.057
Vodafone România Technologies S.R.L.	28.360.080	40.145.392	85.980.624	126.443.016
CA anuală totală	1.161.384.792	1.765.502.172	2.320.234.658	2.944.385.399

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

²² Analiza valorilor înregistrate de cifra de afaceri nu ia în considerare posibilele influențe generate de variațiile indicelui prețurilor de consum și ale ratei inflației

Figura nr. 8 Variația cifrei de afaceri pentru beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG 797/2012, în perioada 2013-2016

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Continuând analiza la nivel de beneficiari, se constată că în perioada 2013-2016, toți beneficiarii ajutorului de stat au înregistrat creșteri ale cifrei de afaceri, cele mai semnificative creșteri evidențiindu-se în cazul Orange Services (creștere de peste 5900%), Emag IT Research SRL (creștere de 733,21%) și Accesa IT Systems SRL (creștere de 673,29%). În valori absolute, cele mai mari creșteri ale cifrei de afaceri s-au constatat în cazul IBM, Endava și Luxoft.

Pe de altă parte, Microsoft și Pentalog au înregistrat creșteri procentuale mai mici, de 66,80%, respectiv 80,41%, dar acestea au fost substanțiale, raportat la valoarea absolută (creștere a cifrei de afaceri cu peste 111,25 de milioane lei în cazul Microsoft și peste 48 milioane lei în cazul Pentalog).

Analiza efectuată asupra evoluției cifrei de afaceri, pe o perioadă mai lungă de timp, inclusiv anterior realizării investiției, evidențiază următoarele constatări:

- raportat la perioada 2007-2017, Ness România SRL a înregistrat o creștere lentă a cifrei de afaceri, de doar 2,88%, pe fondul unei scăderi a cifrei de afaceri în perioada 2011-2014. În perioada 2014-2017, cifra de afaceri a crescut cu 178%, astfel se poate concluziona că investiția realizată prin intermediul ajutorului de stat a avut o contribuție semnificativă la creșterea cifrei de afaceri.
- Accesa IT Systems SRL și Emag IT Research SRL au fost înființate în anul 2014, acestea fiind singurele întreprinderi din totalul de 14, care au beneficiat de investiții de tip greenfield. Așadar, creșterea cifrei de afaceri în cazul celor două întreprinderi poate fi relaționată direct de acordarea ajutorului de stat prin intermediul schemei HG 797/2012.

- Și în cazul DB Global Technology SRL, înființată în anul 2013, se poate deduce existența unei relații directe între ajutorul de stat acordat de MFP și performanța înregistrată de companie, remarcându-se o creștere a cifrei de afaceri de peste 420%, în anul 2017, comparativ cu anul 2014, în condițiile în care cifra de afaceri în anul 2013 a fost 0.
- La nivelul anului 2017, Endava și IBM aveau cele mai mari cifre de afaceri din grupul de firme beneficiare ale schemei HG 797/2012. Creșterea cifrei de afaceri a acestor companii s-a realizat treptat și constant, în perioada 2007-2014 și nu se poate concluziona că aceasta este direct relaționată de ajutorul de stat de care aceste firme au beneficiat prin intermediul HG 797/2012. Acesta pare a fi și cazul Luxoft, SCC Services, Microsoft, Pentalog și SAP, ale căror creșteri ale cifrei de afaceri s-au realizat constant, de-a lungul întregii perioade de analiză (2007-2014).

Per ansamblu, beneficiarii schemei de ajutor de stat instituite prin HG 797/2012 au înregistrat o creștere de peste 150% a numărului anual de salariați în perioada 2013-2016, respectiv o creștere cu 7.997 de persoane. Dinamica ascendentă a numărului de salariați a intervenit, în principal, pe fondul respectării condițiilor impuse prin proiect beneficiarilor de ajutor de stat, mai exact de creare a unui anumit număr de noi locuri de muncă la nivelul întreprinderii. De menționat este faptul că această schemă de ajutor de stat a urmărit în mod direct crearea de noi locuri de muncă, fiind finanțate în cadrul ei costurile salariale înregistrate pe o perioadă de 2 ani, aferente locurilor de muncă create direct în urma realizării unei investiții. Un impact în sensul creșterii numărului de salariați l-a avut și modificarea cadrului legislativ, începând cu anul 2015, respectiv eliminarea criteriului specializării de învățământ absolvite pentru ca salariații din domeniul IT&C să beneficieze de acordarea scutirii de impozit pe venit.

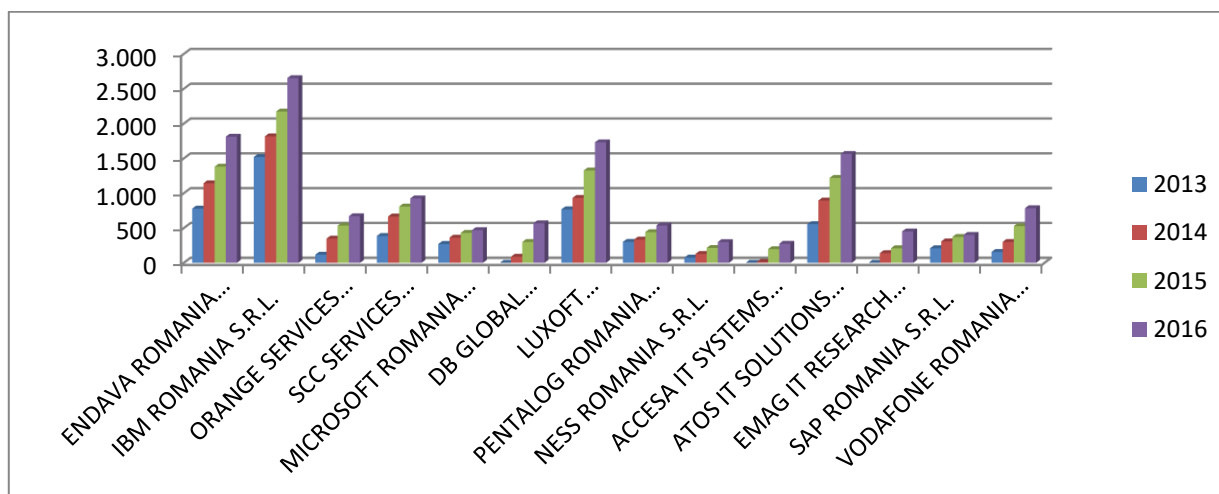
Tabel nr. 11. Variația numărului de salariați ai beneficiarilor HG 797/2012, în perioada 2013-2016

Denumire operator economic	2013	2014	2015	2016
Endava România S.R.L.	780	1.142	1.381	1.812
IBM România S.R.L.	1.519	1.817	2.172	2.653
Orange Services S.R.L. (Telecom Global Service Center)	117	348	535	669
SCC Services România S.R.L.	385	665	808	925
Microsoft România S.R.L.	271	362	430	470
DB Global Technology S.R.L.	0	88	299	567
Luxoft Professional România S.R.L.	768	932	1.326	1.730
Pentalog România S.R.L.	301	334	440	536
Ness România S.R.L.	75	128	213	298
Accesa IT Systems S.R.L.	NA	14	196	274

Denumire operator economic	2013	2014	2015	2016
Atos IT Solutions and Services S.R.L.	555	894	1.219	1.563
Emag IT Research S.R.L.	NA	139	209	451
SAP România S.R.L.	209	308	371	401
Vodafone România Technologies S.R.L.	156	300	527	784
Nr. anual total de salariați	5.136	7.471	10.126	13.133

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Figura nr. 9 Variația numărului de salariați ai beneficiarilor HG 797/2012, în perioada 2013-2016

Sursa: Prelucrarea proprie a datelor preluate de pe website-ul MFP, anul 2018

Continuând analiza la nivel de beneficiar, se constată că în perioada 2013-2016, cele mai mari creșteri ale acestui indicator au fost înregistrate de IBM și Endava, numărul salariaților acestor companii crescând, în anul 2016 cu 1.134, respectiv 1.032 de angajați, față de valoarea înregistrată în anul 2013. De altfel, IBM a fost beneficiarul care și-a asumat crearea celui mai mare număr de locuri de muncă (900), existând în mod clar un impact direct al ajutorului acordat asupra creșterii înregistrate la nivelul beneficiarilor în ceea ce privește numărul salariaților.

Cele mai mici creșteri ale numărului de salariați se remarcă în cazul Ness România SRL, care în perioada 2010-2012 a cunoscut o scădere accentuată a numărului de salariați, situația din acest punct de vedere îmbunătățindu-se progresiv începând cu anul 2013, și pe fondul implementării proiectului de investiții prin intermediul HG 797/2012.

Concluzii extrase în urma analizei schemei de ajutor de stat HG 797/2012

Analiza efectuată la nivelul schemei de ajutor de stat instituite prin HG 797/2012 a pus în evidență creșterea substanțială a veniturilor înregistrate de operatorii economici beneficiari pe parcursul perioadei de implementare a proiectelor, respectiv în intervalul 2013-2016. Un alt efect economic pozitiv a fost reprezentat de crearea noilor locuri de

muncă și creșterea numărului de angajați în cadrul companiilor care promovează dezvoltarea tehnologiilor de vârf.

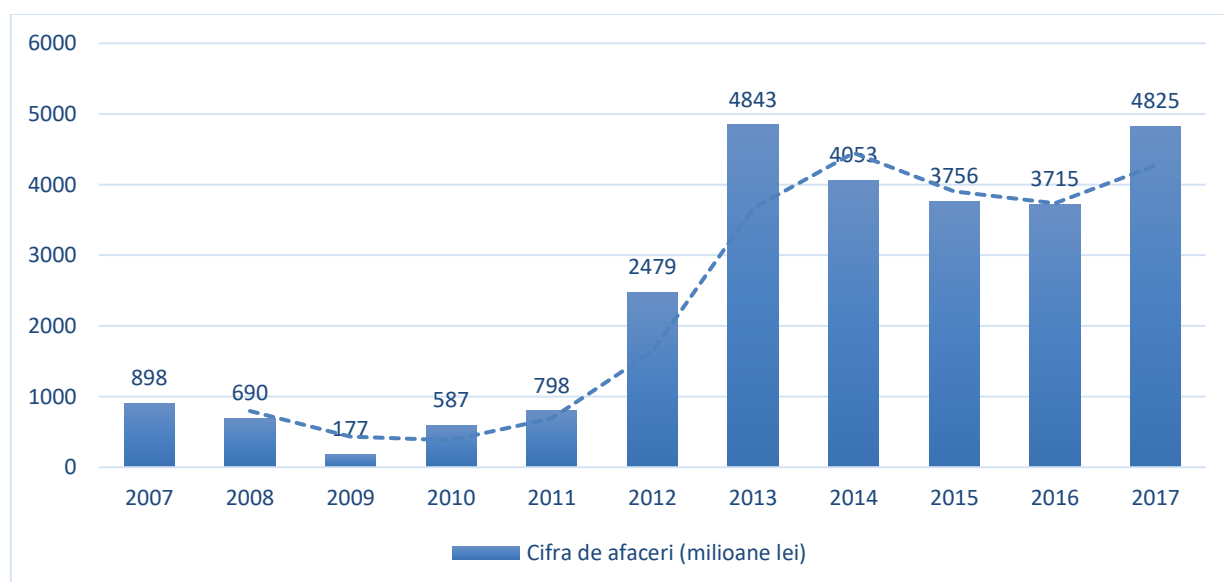
Schema de ajutor de stat instituită prin HG 797/2012 a contribuit astfel, alături de alte avantaje fiscale și costul relativ redus cu forța de muncă, la dezvoltarea și sporirea competitivității sectorului de IT&C, făcând din acesta unul dintre cele mai dinamice sectoare ale economiei naționale.

OUG 109/2008 - ajutor de stat individual acordat S.C. Ford România S.A.

Ca urmare a implementării ajutorului de stat individual reglementat prin OUG nr. 109/2008, s-a facilitat implementarea celor două proiecte de investiții ale Ford România S.A., respectiv o fabrică de automobile și o fabrică de motoare la Craiova, cu o valoare totală de 869 milioane euro. Totodată, acordarea ajutorului de stat a fost o condiție contractuală de vânzare-cumpărare între Ford Motor Company și Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului și astfel s-a facilitat introducerea companiei americane pe piața românească. În continuare sunt prezentate evoluțiile cifrei de afaceri și a numărului mediu de angajați de la nivelul Ford România S.A., în perioada 2007-2017.

Figura nr. 10 Evoluția cifrei de afaceri a Ford România S.A. în perioada 2007-2017

*Linia punctată simbolizează evoluția cifrei de afaceri în perioada selectată, ca medie aritmetică a utililor 2 ani

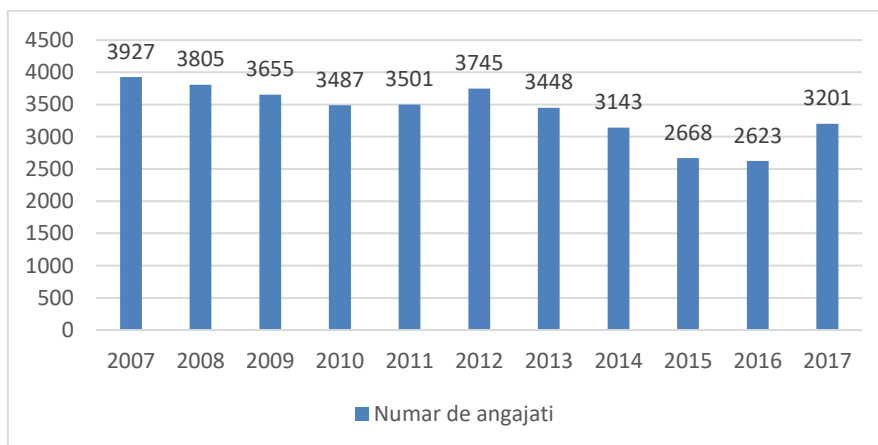
Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

Cifra de afaceri netă a cunoscut o evoluție normală având în vedere împrejurările economice de la nivel național și internațional. Astfel, se remarcă faptul că în primii ani de la înființare, cifra de afaceri este una scăzută, din cauza proceselor complexe de preluare a fabricii, înființare a noului proces de producție, stabilire a lanțului de aprovizionare/distribuție etc. Totodată, se poate observa că evoluția cifrei de afaceri urmărește îndeaproape situația economică de la nivelul României și de la nivel internațional, prin prisma crizei financiare (anii 2009-2011), atunci când au fost înregistrate cele mai mici valori ale cifrei de afaceri, sau momentul de recesiune de după anul 2014, când cifra de afaceri a fost diminuată, dar și în baza momentelor pozitive (anii 2012-2013 sau anul 2017), când cifra de afaceri a înregistrat creșteri substanțiale.

În același timp, situația înregistrată la nivel național și internațional influențează în mod direct deciziile luate la nivel intern în companie. În consecință, perioada 2013-2016 cunoaște o scădere dramatică a cifrei de afaceri, fiind un rezultat al deciziilor de stopare a producției asupra anumitor categorii de modele de autovehicul, al deciziilor de re tehnologizare sau al deciziilor de modificări aduse lanțului de producție.

Per ansamblu, cifra de afaceri a Ford România S.A. a atins valoarea de 4.825 milioane lei în anul 2017, reprezentând o creștere de aproape 30% față de anul 2016 și o valoare de 5 ori mai mare față de anul demarării activităților. Cu toate acestea, cea mai mare valoare a cifrei de afaceri este înregistrată în anul 2013, valoarea acesteia fiind de aproximativ 4.843 milioane lei, pe fondul unei creșteri economice puternice din acea perioadă, dar și a deciziilor luate la nivel intern (de exemplu producția autoturismului B-Max). În contrast, anii 2014-2016 prezintă un trend descendent al cifrei de afaceri la nivelul companiei.

Figura nr. 11 Evoluția numărului de angajați în cadrul Ford România S.A.

Sursa: Prelucrarea datelor administrative de către echipa de evaluare

În perioada 2008-2017, numărul mediu de angajați în cadrul companiei Ford România S.A. a înregistrat scăderi succesive, cu anumite excepții, pornind de la 3.805 angajați în anul de demarare a proiectului (2008) și ajungând la 3.201 angajați în 2017 (reducere a numărului cu circa 15,8%). Este important a se preciza faptul că prin contractul de vânzare-cumpărare a fabricii de automobile de la Craiova, Ford a preluat și angajații care lucrau în acel moment în fabrică. Motivele diminuării constante a numărului de angajați

fac obiectul deciziilor și politicilor de lucru interne ale companiei Ford (prin re tehnologizare, creșterea/diminuarea producției etc.). Astfel, se remarcă diminuări masive în perioada 2012-2016, de la 3.745 de angajați în 2012, la 2.623 în 2016 (reducere a numărului de angajați cu aproximativ 30%). Similar, sunt remarcate două momente în care au fost înregistrate creșteri în cei 10 ani de activitate, anii 2012 și 2017, perioade care coincid cu extinderea producției către noi modele de autovehicule.

Concluzii extrase în urma analizei ajutorului de stat individual OUG 109/2008

Activitatea companiei Ford România S.A., în privința cifrei de afaceri, a urmărit situația economică de la nivel național și internațional, fiind evidențiate perioadele de criză financiară (2008-2011), cele de recesiune sau cele de creștere. Aceste simptome apar în contextul unei companii cu profil internațional, care este direct afectată de evoluțiile piețelor de la nivel european și american. În consecință, anumite decizii de la nivelul Ford România S.A. au fost influențate de situațiile economice externe, care au condus la fluctuații ale cifrei de afaceri.

În privința numărului de angajați, compania a înregistrat scăderi în decursul anilor, principalul motiv fiind cel de restructurare internă de la nivelul companiei, diminuarea producției sau re tehnologizare. Astfel, în decursul anilor 2008-2016, numărul de angajați s-a redus cu peste 1.000 de persoane, urmând ca în anul 2017 să fie înregistrată o creștere cu peste 500 de persoane. Astfel, se remarcă tendința fluctuantă a numărului de angajați, datorată în mod special fluctuațiilor procesului de producție.

4.5 Analiza rezultatelor schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014

Prezentul capitol își propune evidențierea rezultatelor schemelor de ajutor de stat implementate în perioada 2007-2014 de Ministerul Finanțelor Publice, din punct de vedere al bugetelor alocate, interesului manifestat de mediul de afaceri, tipologiei beneficiarilor, investițiilor finanțate și valorii ajutorului de stat acordat. În acest sens, analiza cuprinde o prezentare generală a rezultatelor, precum și o prezentare a ajutorului de stat acordat la nivel de județe, urmate de o analiză individuală la nivelul schemelor de ajutor de stat și ajutorului de stat individual inițiate în baza HG 1165/2007, HG 753/2008, HG 1680/2008, HG 797/2012 și OUG 109/2008.

Prin schemele de ajutor de stat aferente perioadei 2007-2014, au fost implementate și finalizate 59 de investiții, prin intermediul cărora s-au creat 20.960 de locuri de muncă. Valoarea totală a investițiilor realizate a fost de 8.256,26 milioane lei, în vreme ce valoarea totală a ajutorului de stat aprobat a fost de 2.639,65 milioane lei. Investițiile realizate prin intermediul ajutorului de stat au contribuit în mod semnificativ la dezvoltarea regională, având în vedere faptul că valoarea totală estimată a contribuțiilor la dezvoltarea regională a fost de 4.895,61 milioane lei. Cele mai multe investiții au fost realizate prin intermediul HG 1680/2008, aceasta având implicit și cea mai mare contribuție la dezvoltarea regională.

Tabel nr. 12. **Rezultatele schemelor de ajutor de stat implementate de MFP în perioada 2007-2014²³**

Schemă ajutor de stat	Valoarea totală a investițiilor realizate - milioane lei	Valoarea totală a ajutorului de stat aprobat - milioane lei	Nr. locuri de muncă nou create	Valoarea totală estimată a contribuției la dezvoltarea regională - milioane lei	Nr. de investiții realizate
HG 1165/2007	1.270,00	365,28	2.163	404,18 ²⁴	4
HG 753/2008	1.383,41	326,38	1.012	458,52	2
HG 1680/2008	4.576,69	1.502,20	12.927	2.529,47	39
HG 797/2012	1.026,16 ²⁵	445,79	4.804	1.503,44	14
Total	8.256,26	2.639,65	20.906	4.895,61	59

Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

²³ OUG 109/2008 nu a fost cuprinsă în analiza generală din cauza lipsei datelor administrative, care să permită o abordare unitară a datelor.

²⁴ În ceea ce privește HG 1165/2007, valoarea contribuției se referă la cea efectiv realizată până la finalul lunii iulie 2018, întrucât acordurile emise la momentul lansării schemei de ajutor de stat nu cuprindeau mențiunea privind contribuțiile de plată în perioada de implementare și monitorizare a investiției.

²⁵ A fost luată în considerare valoarea totală a planurilor de locuri de muncă realizate.

Analiza ajutorului de stat acordat pe județe

În perioada 2007-2014, Ministerul Finanțelor Publice a sprijinit, prin intermediul schemelor de ajutor de stat și ajutorului de stat individual (HG 1165/2007, HG 1680/2008, HG 753/2008, HG 797/2012 și OUG 109/2008), implementarea a 60 de proiecte de investiții, pentru care valoarea ajutorului de stat aprobat a depășit 695 milioane euro. Proiectele au fost implementate în 21 de județe ale țării și în municipiul București.

Cele mai multe proiecte au fost implementate în București (8 proiecte), cu mențiunea că o parte din acestea au fost implementate și pe teritoriile altor județe, respectiv Iași, Cluj, Timiș și Brașov. De asemenea, unul din cele 3 proiecte implementate în județul Timiș a vizat și județul Brașov.

O analiză detaliată la nivel de județ permite evidențierea următoarelor aspecte:

- În județul Alba se remarcă prezența a doi beneficiari, care au beneficiat de o valoare a ajutorului de stat aprobat în valoare de 45,03 milioane euro. Schemele pe care s-a aplicat au fost HG 753/2008 și HG 1680/2008.
- În județul Arad a existat un singur beneficiar, pe schema HG 1680/2008, valoarea ajutorului de stat aprobat fiind de 4,5 milioane euro.
- În județul Argeș, valoarea ajutorului de stat aprobat a fost de 54,94 milioane euro, corespunzătoare implementării a 5 proiecte de investiții (pe schemele HG 1165/2007 - 1 proiect și HG 1680/2008 - 4 proiecte).
- Singurul proiect implementat în județul Bacău a avut o valoare de 3,87 milioane euro, fiind implementat prin intermediul HG 797/2012.
- În județul Bistrița Năsăud, au existat 2 beneficiari, ambii accesând schema HG 1680/2008. Valoarea ajutorului de stat aprobat la nivelul acestui județ a fost de 13,35 milioane euro.
- Cei trei beneficiari ai județului Brașov au beneficiat, prin intermediul HG 1680/2008, de o valoare a ajutorului de stat aprobat în valoare de 23,81 milioane euro.
- Municipiul București a avut cel mai mare număr de beneficiari ai schemelor de ajutor de stat (8), valoarea ajutorului de stat aprobat fiind de 65,18 milioane euro. Toate proiectele de investiții de la nivelul municipiului au beneficiat de ajutor de stat prin intermediul HG 797/2012. Este important de menționat faptul că o parte din valoarea ajutorului de stat aprobat este repartizată în județele Iași, Cluj, Timiș și Brașov, având în vedere faptul că 4 dintre proiectele de investiții au fost implementate în mai multe localități.
- În județul Buzău au fost implementate trei proiecte de investiții, unul prin intermediul HG 1165/2007, cu o valoare a ajutorului de stat aprobat de 22,51 milioane euro și două prin intermediul HG 1680/2008, a căror valoare a ajutorului de stat aprobat a fost de 20,45 milioane euro.

- În județul Cluj s-au înregistrat 4 beneficiari, care au primit ajutor de stat prin intermediul HG 1680/2008 (3 beneficiari) și HG 797/2012 (1 beneficiar). Valoarea totală a ajutorului de stat aprobat în acest județ a fost de 47,19 milioane euro.
- În județul Dâmbovița au existat 2 beneficiari ai schemelor HG 1165/2007 și HG 1680/2008, valoarea ajutorului de stat aprobat la nivelul acestui județ fiind de 37,16 milioane euro.
- În județul Dolj există un beneficiar al HG 1680/2008, pentru care valoarea ajutorului de stat aprobat a fost de 6,3 milioane euro și beneficiarul OUG 109/2008, pentru care valoarea ajutorului de stat aprobat a fost de 75 milioane euro.
- În județul Giurgiu a fost implementat un proiect prin HG 1680/2008, valoarea ajutorului de stat aprobat fiind de 2,67 milioane euro.
- Valoarea totală a ajutorului de stat aprobat la nivelul județului Iași a fost de 36,84 milioane euro, aferentă unui proiect de investiții implementat prin intermediul HG 797/2012 și a două proiecte implementate prin HG 1680/2008.
- În județul Ilfov există doi beneficiari ai schemei HG 797/2012, pentru care valoarea ajutorului de stat aprobat a fost de 14,76 milioane euro și un beneficiar al schemei HG 1680/2008, pentru care valoarea ajutorului de stat aprobat a fost de 6,64 milioane euro.
- La nivelul județelor Maramureș, Mureș și Neamț, există câte un beneficiar al schemei HG 1680/2008, valoarea ajutorului de stat aprobat fiind de 12,58 milioane euro, 17,74 milioane euro, respectiv 4,74 milioane euro.
- O valoare mare a ajutorului de stat aprobat se înregistrează în județul Olt - 69,01 milioane euro, unde în perioada 2007-2014, Pirelly Tyres Romania S.R.L. și Bekaert Slatina S.R.L. au beneficiat de sprijin pentru implementarea a 3 proiecte prin intermediul HG 1165/2007, HG 753/2008 și HG 1680/2008.
- Un număr mare de beneficiari ai schemelor de ajutor de stat gestionate de MFP în perioada 2007-2014 se înregistrează în județul Prahova, unde prin intermediul HG 1680/2008 au fost finanțate 6 proiecte cu o valoare a ajutorului de stat aprobat de 63,84 milioane euro.
- Tot prin intermediul HG 1680/2008 au fost finanțate două proiecte de investiții în județul Satu Mare. Valoarea ajutorului de stat aprobat a fost de 8,54 milioane euro.
- În județul Sibiu au fost finanțate trei proiecte de investiții prin intermediul HG 1680/2008, a căror valoare a ajutorului de stat aprobat a fost de 15,33 milioane euro.
- În județul Timiș, au existat doi beneficiari ai schemei de ajutor de stat HG 1680/2008 și un beneficiar al schemei HG 797/2012. Valoarea totală a ajutorului de stat aprobat la nivelul județului a fost de 23,92 milioane euro, din care 17,88 milioane euro pe schema HG 1680/2008 și 6,04 milioane euro pe schema HG 797/2012.

Tabel nr. 13. Situația implementării măsurilor de ajutor de stat aferente perioadei 2007-2014, la nivel de județ

Județe implementare scheme ajutor de stat	Nr. beneficiari	Valoare ajutor de stat aprobat (milioane euro)
Alba	2	45,03
Arad	1	4,5
Argeș	5	54,94
Bacău	1	3,87
Bistrița Năsăud	2	13,35
Brașov	3 ²⁶	23,81
București	8	65,18 ²⁷
Buzău	3	42,96
Cluj	4 ²⁸	47,19
Dâmbovița	2	37,16
Dolj	2	81,3
Giurgiu	1	2,67
Iași	3 ²⁹	36,84
Ilfov	3	21,4
Maramureș	1	12,58
Mureș	1	17,74
Neamț	1	4,74
Olt	3	69,01
Prahova	6	63,84
Satu Mare	2	8,54
Sibiu	3	15,33
Timiș	3 ³⁰	23,92
TOTAL	60	695,9

Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

²⁶ La aceste 3 proiecte se mai adaugă 2 proiecte implementate pe teritoriul mai multor județe, inclusiv Brașov.

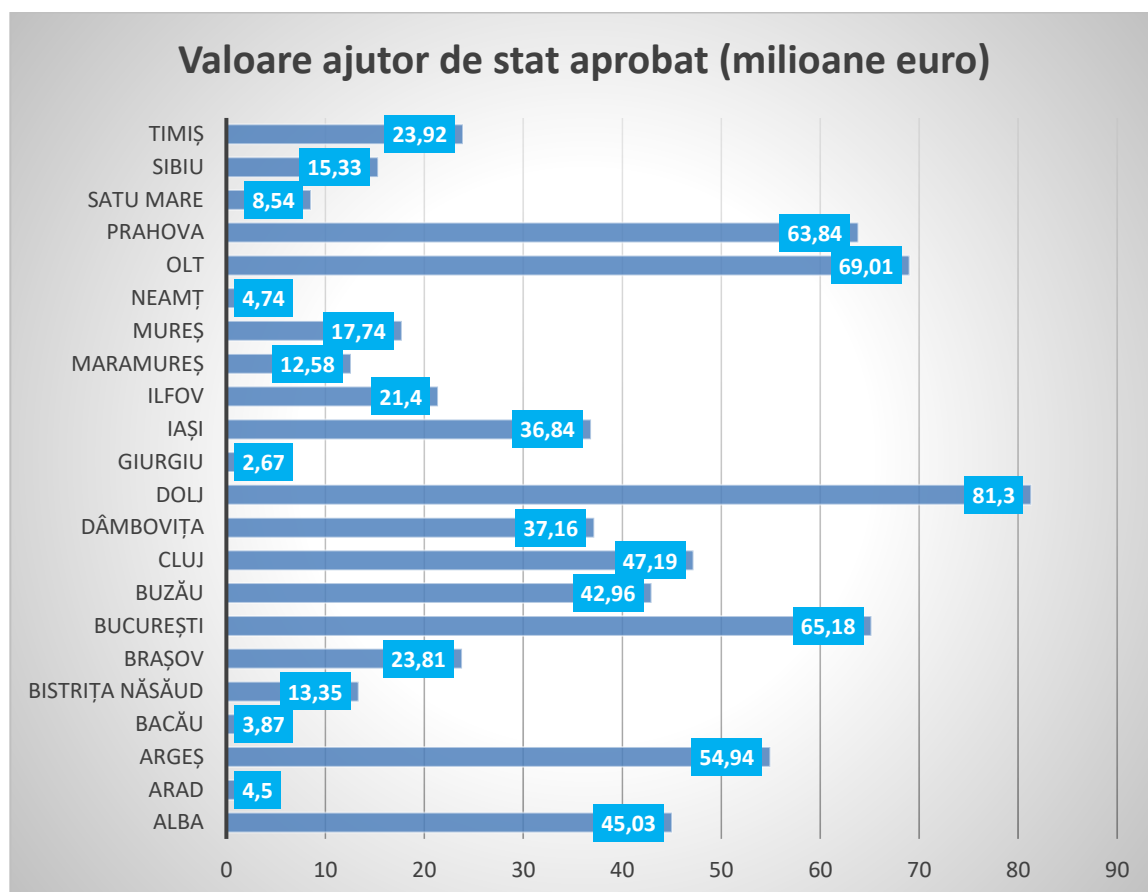
²⁷ O parte din valoarea ajutorului de stat aprobat esre repartizată în județele Iași, Cluj, Timiș și Brașov, având în vedere faptul că 4 dintre proiectele de investiții au fost implementate în mai multe localități.

²⁸ La aceste 4 proiecte se mai adaugă 3 proiecte implementate pe teritoriul mai multor județe, inclusiv Cluj.

²⁹ La aceste 3 proiecte se mai adaugă 2 proiecte implementate pe teritoriul mai multor județe, inclusiv Iași.

³⁰ La aceste 3 proiecte, se mai adaugă 2 proiecte implementate pe teritoriul mai multor județe, inclusiv Timiș.

Figura nr. 12 Valoarea ajutorului de stat aprobat prin intermediul măsurilor de ajutor de stat aferente perioadei 2007-2014, la nivel județean

Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

În cele ce urmează, este prezentată analiza individuală la nivelul schemelor de ajutor de stat și ajutorului de stat individual inițiate în baza HG 1165/2007, HG 753/2008, HG 1680/2008, HG 797/2012 și OUG 109/2008.

HG 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții, cu modificările și completările ulterioare

❖ Bugetul alocat

Tabel nr. 14. Buget alocat beneficiari HG 1165/2007

Beneficiar	Valoarea investiției aprobate		Valoarea ajutorului de stat aprobat și plătit ³¹	
	(milioane euro)	(milioane lei)	(milioane euro)	(milioane lei)
Renault Mecanique Roumanie S.R.L.	48,90	163,34	24,46	81,70
Pirelli Tyres România S.R.L.	159	576,19	28,02	101,54
Renault Technologie Roumanie S.R.L.	98,1	350,27	28,12	100,42
Aaylex Prod S.R.L.	49,9	180,94	22,51	81,62
Total	355,90	1.270,73	103,11	365,28

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Bugetul total al schemei HG nr. 1165/2007, conform actului normativ, a fost echivalentul în lei a 500 milioane euro.

Valoarea investițiilor aprobate a fost de 355,90 milioane euro (echivalentul în lei a 1.270,73 milioane lei).

Valoarea totală a ajutorului de stat aprobat a fost de 103,11 milioane euro, echivalentul a 365,28 milioane lei. În valori procentuale, valoarea totală a ajutorului de stat aprobat a reprezentat 20,62% din bugetul total al schemei. Procentul scăzut poate fi explicat prin prisma următorilor factori:

- Numărul total al beneficiarilor de ajutor de stat în temeiul prezentei scheme se estima la 110 întreprinderi, respectiv un număr mediu anual de 22 de beneficiari;
- Valabilitatea schemei de ajutor de stat a fost redusă de la 5 ani la 2 ani, prin intrarea în vigoare a HG nr. 1680/2008.

❖ Interesul manifestat de mediul de afaceri

Interesul manifestat pentru schema de ajutor de stat HG nr. 1165/2007 a venit preponderent din partea întreprinderilor mari din România care activează în domeniul fabricării de piese auto, astfel că dintre cele 4 proiecte finanțate, 3 au fost realizate în sectorul fabricării de piese auto. Cel de-a patrulea proiect finanțat a fost realizat în domeniul prelucrării și conservării cărnii. Numărul maxim estimat de beneficiari de ajutor de stat acordat în baza schemei instituite prin HG nr. 1165/2007 a fost de 110, însă nivelul

³¹ Valoarea ajutorului de stat plătit este raportată la nivelul lunii octombrie 2018

de atingere al acestui obiectiv a fost afectat de reducerea perioadei de aplicabilitate a schemei, de la 5 ani la 2 ani.

❖ Tipologia beneficiarilor

Beneficiarii schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007 au fost întreprinderi mari din România care au realizat investiții de peste 30 milioane euro și au creat cel puțin 300 de locuri de muncă, ca urmare a investiției realizate. Conform celor precizate anterior, beneficiarii schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007 au fost, în principal, companii care și-au dezvoltat activitatea în sectorul auto.

❖ Investițiile finanțate

Prin intermediul schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007, au fost finanțate 4 proiecte de investiții care au depășit fiecare echivalentul în lei a 30 de milioane euro și au generat crearea a peste 300 de noi locuri de muncă per beneficiar. Proiectele de investiții realizate au vizat:

- Extinderea activității Renault Mecanique Roumanie SRL pentru producția de piese mecanice diverse - cu producția de cutii de viteză TL4 complet asamblate;
- Dezvoltarea fabricii de Anvelope Pirelli - Slatina, județul Olt;
- Diversificarea activității Renault Technologie Roumanie pentru concepție de automobile, prin activitatea de încercare piese automobile;
- Dezvoltarea complexului agricol Aaylex Prod S.R.L. - abator păsări, stație de epurare și stație de biogaz.

Valoarea totală a investițiilor realizate prin intermediul schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007 a fost de 1.270 milioane lei. Prin proiectele de investiții finanțate în cadrul schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007 au fost create 2.163 de noi locuri de muncă. În acest sens, schema de ajutor de stat și-a atins obiectivele privind crearea a cel puțin 300 de noi locuri de muncă de către fiecare beneficiar, numărul locurilor de muncă nou create depășind cerințele minime impuse cu 963 de locuri de muncă.

Prin proiectele sprijinite în cadrul schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007, nivelul taxelor și impozitelor colectate la bugetul de stat a crescut cu 404,18 milioane lei³², prin contribuții aferente salariilor, impozite pe profit, teren și clădiri plătite de beneficiari în perioada de implementare și monitorizare a investiției.

Având în vedere faptul că valoarea totală a ajutorului de stat plătit în cadrul schemei HG nr. 1165/2007 a fost de 365,28 milioane lei, ajutorul de stat plătit de Ministerul Finanțelor Publice beneficiarilor schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007 a fost recuperat în proporție de 110%.

³² Valoarea este raportată la nivelul lunii iulie 2018.

❖ Valoarea ajutorului de stat plătit

Plățile aferente proiectelor de investiții pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare în cadrul schemei de ajutor de stat HG nr. 1165/2007 au fost efectuate în mod integral până la finalul anului 2013. Valoarea totală a ajutorului de stat aprobat a fost plătită în proporție de 100%, respectiv 365,28 milioane lei.

Per total, cifra de afaceri anuală medie calculată la nivelul beneficiarilor schemei de ajutor de stat HG 1165/2007 a prezentat majorări considerabile în intervalul de timp analizat (2007-2011), înregistrând un procent de creștere de 376% (de la 135 milioane în anul 2007, la 646 milioane în anul 2011). De asemenea, numărul mediu anual de salariați calculat la nivelul celor 4 beneficiari a crescut de peste 3 ori în intervalul 2007-2011, ceea ce în mod concret a reprezentat o suplimentare cu 855 de locuri de muncă.

❖ Principalele concluzii și constatări

Deși perioada de aplicabilitate a fost redusă la 2 ani, schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165/2007 și-a atins în totalitate obiectivele prestabilite. În acest sens, prin cele 4 proiecte de investiții finanțate, în România au fost create 2.163 de noi locuri de muncă, ceea ce reprezintă o contribuție semnificativă la dezvoltarea regională.

De asemenea, este de remarcat faptul că schema instituită prin intermediul HG nr. 1165/2007 a prezentat un interes sporit în rândul producătorilor de piese auto din România, care și-au extins/dezvoltat activitatea de producție.

Analiza indicatorilor arată faptul că schema de ajutor de stat a prezentat un real succes, considerând faptul că sumele aprobate pentru fiecare dintre cele 4 întreprinderi au fost plătite în procent de 100% și ulterior au fost recuperate sub formă de contribuție la dezvoltarea regională, în procent de 110%.

 HG 753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificările și completările ulterioare

❖ Bugetul alocat

Tabel nr. 15. Buget alocat beneficiari HG 753/2008

Beneficiar	Valoarea investiției aprobate		Valoarea ajutorului de stat aprobat	
	(milioane euro)	(milioane lei)	(milioane euro)	(milioane lei)
Pirelli Tyres România S.R.L.	104,78	477,15	35,21	160,32
Star Assembly S.R.L.	237,97	1.056,63	37,40	166,06
Total	342,75	1.533,78	72,61	326,38

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Conform HG nr. 753/2008, bugetul total maxim al schemei de ajutor de stat a fost de 575 milioane euro, cu un buget mediu anual de 115 milioane euro, în limita plafoanelor bugetare anuale stabilite pe perioada celor 5 ani.

Valoarea investițiilor aprobate în cadrul schemei a fost de 342,75 milioane euro (echivalentul a 1.533,78 milioane lei).

În ceea ce privește valoarea totală a ajutorului de stat aprobată pentru cele 2 întreprinderi, aceasta a fost de 72,61 milioane euro (echivalentul a 326,38 milioane lei). Raportată la bugetul total maxim al schemei, valoarea ajutorului de stat aprobată a reprezentat 12,62% din acesta. Acest procent scăzut se poate explica prin faptul că bugetul total maxim a fost stabilit pentru un număr maxim estimat de 20 de beneficiari, numărul efectiv de acorduri emise în cadrul schemei HG nr. 753/2008 fiind de 2.

Având în vedere intensitatea maximă a ajutorului conform acordului, care în cazul companiei Pirelli Tyres România S.R.L era de 38,76%, iar în cazul Star Assembly S.R.L. de 30,43%, valoarea totală a ajutorului de stat aprobat pentru ambii beneficiari s-a încadrat în procentul prestabilit pentru intensitatea ajutorului acordat.

❖ Interesul manifestat de mediul de afaceri

Schema instituită prin HG 753/2008 a prezentat interes din partea întreprinderilor mari din România care activează în domeniul fabricării de piese auto, care s-au dezvoltat din punct de vedere tehnologic și și-au extins liniile de producție. Având în vedere faptul că numărul maxim estimat de beneficiari de ajutor de stat acordat în temeiul hotărârii HG nr. 753/2008 a fost de 20 de întreprinderi, interesul manifestat de mediul de afaceri este unul relativ redus. Cu toate acestea, nivelul scăzut al numărului de beneficiari poate fi justificat prin faptul că schema de ajutor de stat instituită prin HG nr. 753/2008 a stabilit o valoare foarte mare a investiției ce trebuia realizată.

❖ Tipologia beneficiarilor

Beneficiarii schemei de ajutor de stat HG nr. 753/2008 au fost întreprinderi mari care au realizat investiții în România și care au activitatea principală în sectorul fabricării de piese auto, respectiv:

- sectorul fabricării anvelopelor și a camerelor de aer (Pirelli Tyres România S.R.L.);
- sectorul fabricării lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie (Star Assembly S.R.L.).

❖ Investițiile finanțate

Investițiile finanțate prin schema de ajutor de stat HG nr. 753/2008 au depășit valoarea de 100 milioane euro (per proiect). Cele 2 proiecte de investiții finanțate au vizat următoarele tipuri de investiții:

- Investiție pentru extinderea unității de producție prin creșterea producției de anvelope premium (Pirelli Tyres România S.R.L.);

- Investiție de tip greenfield pentru producția de transmisii automate (Star Assembly S.R.L.).

Valoarea totală a investițiilor realizate până la finalul anului 2017 prin intermediul schemei de ajutor de stat instituite prin HG 753/2008 a fost de 308,82 milioane euro. Prin investițiile realizate de beneficiarii schemei HG nr. 753/2008, au fost create 1.012 locuri de muncă, ceea ce presupune faptul că schema și-a atins obiectivul de realizare a cel puțin 500 de locuri de muncă (per beneficiar).

❖ Valoarea ajutorului de stat plătit

În ceea ce privește valoarea ajutorului de stat plătit până în luna octombrie 2018, acesta a fost plătit în proporție de 81,05% (264,55 milioane lei) din valoarea ajutorului de stat aprobat.

Din punctul de vedere al beneficiarilor, analiza cifrei de afaceri arată o ascensiune permanentă a companiei Pirelli Tyres România SRL în perioada 2007-2017, astfel că valoarea acesteia a crescut de aproape 6 ori în intervalul analizat. De remarcat este evoluția înregistrată în intervalul 2007-2011, perioadă în care cifra de afaceri a companiei Pirelli Tyres România SRL a crescut de 5 ori. Compania Star Assembly S.R.L. a înregistrat o creștere impresionantă a cifrei de afaceri în perioada 2013-2017, astfel că aceasta a crescut de 3.850 de ori în anul 2017 față de anul 2013. Acest aspect arată un impact semnificativ al sprijinului oferit asupra companiei după perioada de implementare a proiectului de investiții.

Conform analizei efectuate, în cadrul capitolului 4.4, numărul mediu anual de salariați înregistrat la nivelul celor 2 companii a crescut cu 13% în anul 2014, comparativ cu anul precedent. Și din această perspectivă, compania Star Assembly S.R.L. marchează un progres impresionant, evoluând în decurs de un an de la 9 angajați (2013) la 168 (2014). Compania Pirelli și-a mărit numărul de angajați în perioada 2013-2014 cu cca. 6%, iar în intervalul 2008-2014 cu 79%.

Proiectele implementate în cadrul schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 753/2008 au contribuit la dezvoltarea regională, prin creșterea volumului de taxe și impozite colectate la bugetul general consolidat (contribuții aferente salariilor, impozite pe profit, teren și clădiri). Valoarea totală a contribuției beneficiarilor schemei de ajutor de stat HG nr. 753/2008 la dezvoltarea regională, prin locurile de muncă noi create și investițiile realizate, înregistrată până la nivelul lunii iulie 2018, este de 64.632.266 lei. Mai mult decât atât, contribuția estimată a schemei la dezvoltarea regională până la finalul perioadei de implementare și monitorizare va ajunge la 458,52 milioane lei.

❖ Principalele concluzii și constatări

Schema de ajutor de stat HG nr. 753/2008 a prezentat interes pentru producătorii de piese din industria auto care au realizat investiții în România. Deși numărul de acorduri emise a fost unul relativ scăzut comparativ cu numărul maxim estimat, investițiile

realizate au respectat în totalitate plafoanele și valorile prestabilite, iar rezultatele atinse au fost corelate cu obiectivele stabilite de HG nr. 753/2008.

HG 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificările și completările ulterioare

❖ Bugetul alocat

Tabel nr. 16. Buget alocat beneficiari HG 1680/2008

Valoarea totală a investițiilor aprobate (milioane lei)	Valoarea totală a ajutorului de stat aprobat (milioane lei)
4.624,11	1.502,20

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Conform HG 1680/2008, bugetul total al schemei a fost de 1 miliard euro (echivalent a aproximativ 4,387 miliarde lei), dintre care au fost aprobați pentru alocare aproximativ 34% (1,502 miliarde lei).

La nivel de proiect, valoarea maximă a ajutorului de stat acordată unui operator economic a fost echivalentul în lei a 22,5 milioane euro (aproximativ 98,707 milioane lei) în regiunea București-Ilfov, respectiv 28,125 milioane euro (aproximativ 123,38 milioane lei) în celelalte regiuni. Toate proiectele implementate cu sprijinul HG 1680/2008 au respectat plafonul alocărilor bugetare, valoarea maximă acordată unui proiect fiind de 28 milioane euro, echivalentul a 121,92 milioane lei (proiect încadrat în regiunea Sud-Muntenia).

❖ Interesul manifestat de mediul de afaceri

Schema HG 1680/2008 a prezentat interes din partea întreprinderilor mari din România care activează în diverse domenii de activitate (a se vedea tabelul de mai jos), care s-au dezvoltat din punct de vedere tehnologic și și-au extins liniile de producție. În cadrul schemei au fost preconizate a fi sprijinite prin ajutor de stat un număr de 150 de întreprinderi (30 anual), ceea ce subliniază o slabă accesare a finanțărilor - total de 37 de întreprinderi care au beneficiat de sprijin (aproximativ 25%). Pe de altă parte, având în vedere că au fost finanțate 39 de proiecte, în condițiile în care se puteau sprijini maximum 35 de proiecte, cu atingerea plafonului maxim admisibil per proiect, precum și faptul că există o serie de domenii variate sprijinite prin schemă, se poate considera că a existat un oarecare interes din partea mediului de afaceri.

❖ Tipologia beneficiarilor

Beneficiarii schemei de ajutor de stat HG nr. 1680/2008 sunt, în principal, întreprinderi mari care au realizat investiții în România și care au beneficiat de finanțare în diferite domenii de activitate, după cum urmează:

Tabel nr. 17. Nr. de întreprinderi beneficiare în cadrul schemei HG 1680/2008, în baza codurilor CAEN aferente

Domenii de activitate finanțate	Nr. întreprinderi
Aeronautică - Componente aeronautice	2
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	2
Auto - Piese autovehicule/ Producție autovehicule	18
Celuloză și hârtie	1
Energie regenerabilă	1
Fabricare utilaje extracție	1
Fabricare aparate electrocasnice	2
Fabricare produse din material plastic	1
Fabricare produse metalice	1
Industria alimentară	2
Mașini și utilaje de utilizare generală	1
Material rulant	1
Medical - Sănătate	2
Turism	2
Total	37

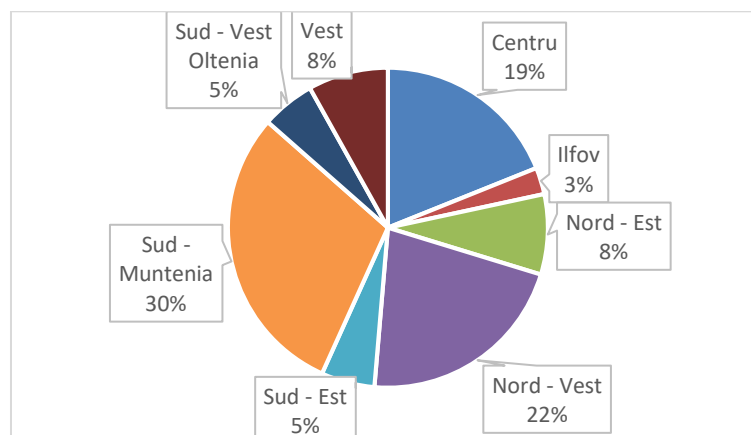
Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Tabel nr. 18. Distribuția numărului de beneficiari ai schemei HG 1680/2008 la nivel de regiune de dezvoltare

Regiunea	Nr. beneficiari
Centru	7
Ilfov	1
Nord-Est	3
Nord-Vest	8
Sud-Est	2
Sud-Muntenia	11
Sud-Vest Oltenia	2
Vest	3
Total	37

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Figura nr. 13 Distribuția numărului de beneficiari la nivel de regiune de dezvoltare

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

În consecință, la nivelul schemei instituite prin HG 1680/2008 se evidențiază întreprinderile ce au finanțat activități în domeniul de fabricare a părților componente de autovehicule (18 beneficiari) și mai puțin în celelalte domenii de activitate. Cu toate acestea, există inclusiv întreprinderi care au finanțat investiții în sectorul medical sau sectorul alimentar, ceea ce conferă o diversitate a investițiilor finanțate în cadrul schemei.

Totodată, cei mai mulți beneficiari operează în regiunile de dezvoltare Sud-Muntenia (11), Nord-Vest (8), Centru (7), ceea ce evidențiază interesul aplicanților din regiunile mai dezvoltate de la nivelul României. Pe de altă parte, restul regiunilor, în mod cumulat, sunt reprezentate în procent de 29% (11 întreprinderi) la nivelul schemei HG 1680/2008.

❖ Investițiile finanțate

Tabel nr. 19. Valoarea investițiilor realizate, pe domenii de activitate finanțate

Domeniu de activitate finanțat	Valoare totală investiții realizate (milioane lei)	Valoare medie investiție per proiect (milioane lei)
Aeronautică - Componente aeronautice	384,97	128,32
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	124,44	62,22
Auto - Piese autovehicule/ Producție autovehicule	2473,99	130,21
Celuloză și hârtie	89,19	89,19
Energie regenerabilă	26,13	26,13
Fabricare utilaje extracție	474,14	474,14
Fabricare aparate electrocasnice	237,56	118,78
Fabricare produse din material plastic	40,30	40,30
Fabricarea produse metalice	29,92	29,92
Industria alimentară	215,71	107,86
Mașini și utilaje de utilizare generală	84,15	84,15
Material rulant	58,42	58,42

Domeniu de activitate finanțat	Valoare totală investiții realizate (milioane lei)	Valoare medie investiție per proiect (milioane lei)
Medical - Sănătate	69,54	34,77
Turism	268,24	134,12
Total	4.576,69	117,35 ³³

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

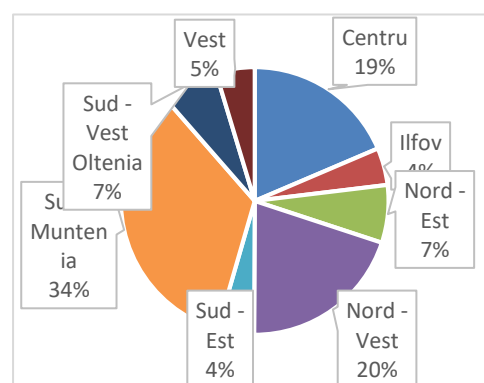
Ca urmare a implementării schemei de ajutor de stat reglementată prin HG nr. 1680/2008 au fost sprijinite investiții în valoare totală de 4.576,69 milioane lei, ajutorul de stat plătit la nivelul lunii octombrie 2018 reprezentând aproximativ 32,75% din această valoare (1.498,89 milioane lei). De asemenea, distribuția în funcție de domeniile de activitate vizate prin proiecte evidențiază o pondere ridicată pentru producția de piese de autovehicule (investiție de 2.494,49 milioane lei) și în domeniul fabricării de utilaje de extracție (investiție de 474,14 milioane lei) sau în domeniul aeronautic (investiție de 384,97 milioane lei). La polul opus se clasează investițiile în sectorul energiei regenerabile (26,13 milioane lei) sau fabricarea produselor metalice (26,92 milioane lei).

Valoarea medie a investițiilor realizate per proiect, la nivelul schemei HG 1680/2008 a fost de 117,35 milioane lei. Cele mai mari valori au fost înregistrate în domeniile fabricare utilaje extracție (474,14 milioane lei), activitățile de dezvoltare a infrastructurii turistice (134,12 milioane lei) sau fabricarea componentelor de autovehicule și a componentelor aeronautice, iar cele mai mici valori au fost atinse în domeniul energiei regenerabile (26,13 milioane lei), fabricarea produselor metalice (26,92 milioane lei) sau investiții în infrastructura medicală (34,77 milioane lei). Valorile investițiilor diferă în funcție de sectorul de activitate vizat, dar mai ales în funcție de tipul investiției realizate.

Tabel nr. 20. Distribuția valorilor totale ale investițiilor realizate, pe regiuni de dezvoltare (milioane lei)

Regiune de dezvoltare	Valoarea totală a investiției realizate
Centru	850,61
Ilfov	205,73
Nord-Est	319,25
Nord-Vest	916,39
Sud-Est	201,49
Sud-Muntenia	1.560,32
Sud-Vest Oltenia	309,09
Vest	213,80
Total	4.576,69

Figura nr. 14 Distribuția valorilor totale ale investițiilor realizate, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

La nivel de regiune de dezvoltare, este remarcată investiția de 1.560,32 milioane lei în regiunea Sud-Muntenia, reprezentând 34% din totalul investițiilor realizate prin HG

³³ Valoare medie per proiect, echivalent a 4.576,69 milioane lei/39 proiecte.

1680/2008, urmată de regiunea Nord-Vest, cu 916,39 milioane lei (20%) și regiunea Centru, cu 850,61 milioane lei (19%). Distribuția investițiilor în teritoriu este în strânsă concordanță cu numărul proiectelor implementate în acele regiuni.

Tabel nr. 21. **Nr. locuri de muncă și nr. mediu locuri de muncă per proiect, pe domenii de activitate**

Domeniu de activitate finanțat	Nr. locuri de muncă create	Nr. mediu locuri de muncă per proiect
Aeronautică - Componente aeronautice	1.204	401
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	194	97
Auto - Piese autovehicule/ Producție autovehicule	7.677	404
Celuloză și hârtie	101	101
Energie regenerabilă	38	38
Fabricare utilaje extracție	327	327
Fabricare aparate electrocasnice	1.230	615
Fabricare produse din material plastic	105	105
Fabricare produse metalice	54	54
Industria alimentară	394	197
Mașini și utilaje de utilizare generală	340	340
Material rulant	178	178
Medical - Sănătate	439	220
Turism	646	323
Total	12.927	331³⁴

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

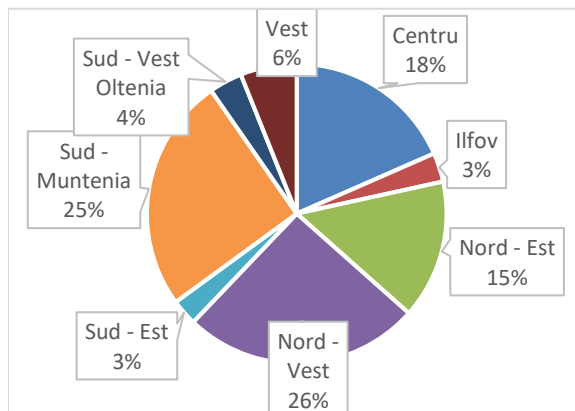
Totodată, prin investițiile ce au făcut obiectul schemei de sprijin, au fost înființate 12.927 de locuri noi de muncă, în toate regiunile de dezvoltare ale țării și în domenii variate de activitate. Tabelul anterior prezintă numărul de locuri de muncă nou create în medie pe fiecare sector de activitate finanțat și numărul mediu de locuri de muncă înființate pe proiect. Astfel, se remarcă faptul că au fost create 615 locuri de muncă per proiect în cazul finanțărilor în domeniul fabricării de aparate electrocasnice. Un număr mare de nou angajați se remarcă și în domeniile de producție a componentelor de autovehicule (404) sau a componentelor aeronautice (401). În medie, cele mai puține locuri de muncă au fost create ca urmare a proiectelor în domeniul energiei regenerabile (38) sau în cel al fabricării produselor metalice (54). Numărul de locuri de muncă diferă de la proiect la proiect, în funcție de sectorul de activitate al întreprinderilor, precum și de tipologia de investiție. La nivelul general al schemei HG 1680/2008 s-au creat, în medie, 331 de noi locuri de muncă per proiect.

³⁴ Numărul mediu de locuri de muncă per proiect, echivalent a 12.927 locuri de muncă/39 proiecte.

Tabel nr. 22. Nr. locuri de muncă nou create pe regiuni de dezvoltare

Regiune de dezvoltare	Nr. locuri de muncă nou create
Centru	2.382
Ilfov	405
Nord-Est	1.938
Nord-Vest	3.307
Sud-Est	366
Sud-Muntenia	3.279
Sud-Vest Oltenia	464
Vest	786
Total	12.927

Figura nr. 15 Distribuție locuri de muncă nou create pe regiuni de dezvoltare

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

La nivel de regiune, cele mai multe locuri de muncă au fost create în regiunile Nord-Vest (3.307), Sud-Muntenia (3.279), Centru (2.382) și Nord-Est (1.938). Este de remarcat faptul că în regiunea Nord-Est a fost creat un număr relativ considerabil de locuri de muncă, cu toate că investițiile și numărul de proiecte implementate au fost semnificativ mai mici decât în alte regiuni, facilitând astfel o regiune mai puțin dezvoltată.

De asemenea, se poate realiza o analiză asupra costurilor unitare de creare a unui loc de muncă în baza investițiilor realizate la nivel de domeniu de activitate, după cum urmează:

Tabel nr. 23. Costuri unitare pentru crearea unui loc de muncă, pe domenii de activitate

Domeniu de activitate finanțat	Valoarea totală a investiției realizate (milioane lei)	Nr. locuri de muncă	Cost unitar (mii lei)
Aeronautică - Componente aeronautice	384,97	1.204	319,74
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	124,44	194	641,44
Auto - Piese autovehicule / Producție autovehicule	2.473,99	7.677	322,26
Celuloză și hârtie	89,19	101	883,07
Energie regenerabilă	26,13	38	687,63
Fabricare utilaje extracție	474,14	327	1449,97
Fabricare aparate electrocasnice	237,56	1.230	193,14
Fabricare produse din material plastic	40,30	105	383,81
Fabricare produse metalice	29,92	54	554,07
Industria alimentară	215,71	394	547,49
Mașini și utilaje de utilizare generală	84,15	340	247,50
Material rulant	58,42	178	328,20
Medical - Sănătate	69,54	439	158,41
Turism	268,24	646	415,23
Total	4.576,69	12.927	354,04

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Astfel, se poate remarca faptul că pentru crearea unui loc de muncă este realizată o investiție de 354 mii lei, la nivelul schemei de ajutor de stat. Mai mult decât atât, anumite domenii de activitate prezintă un cost mult mai ridicat pentru crearea unui loc de muncă: 1.449 mii lei - Fabricare utilaje extracție; 883 mii lei - Fabricare produse celuloză și hârtie; 687 mii lei - Domeniul energiei regenerabile. Pe de altă parte, cele mai mici costuri pentru crearea unui loc de muncă s-au înregistrat în investițiile realizate în sectorul medical (158 mii lei) sau fabricarea de mașini și utilaje de uz general (247 mii lei).

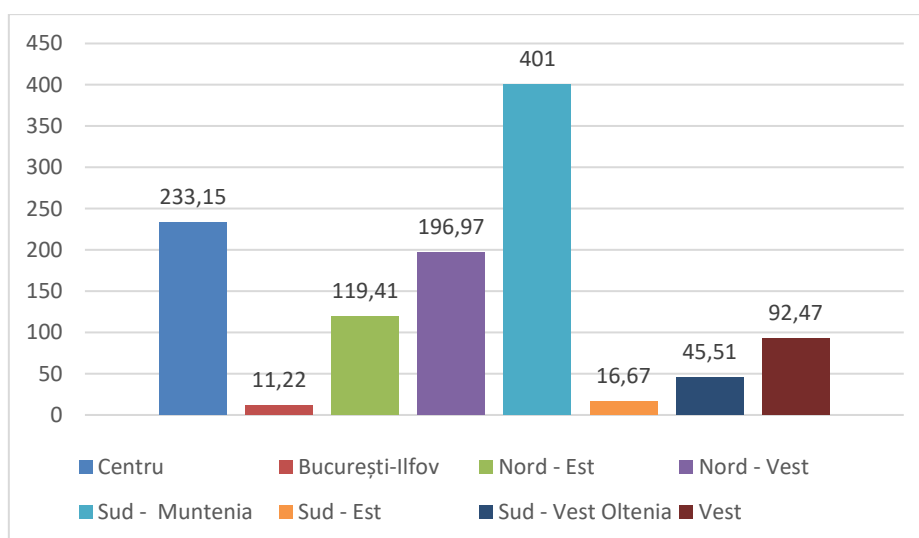
În egală măsură este importantă contribuția investițiilor realizate la nivelul schemei de sprijin pentru dezvoltarea regională. Astfel, în baza datelor de monitorizare ale MFP, au putut fi grupate contribuțiile investițiilor, pe regiuni și domenii de activitate, după cum urmează:

Tabel nr. 24. Contribuția la dezvoltarea regională calculată pe regiuni de dezvoltare

Regiune de dezvoltare	Contribuție la dezvoltarea regională ³⁵ (milioane lei)
Centru	233,15
București-Ilfov	11,22
Nord-Est	119,41
Nord-Vest	196,97
Sud-Muntenia	401,00
Sud-Est	16,67
Sud-Vest Oltenia	45,51
Vest	92,47
Total	1.116,40

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Figura nr. 16 Contribuția la dezvoltarea regională calculată în funcție de regiunea de dezvoltare (milioane lei)

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

³⁵ Valoare raportată la nivelul lunii iulie 2018.

Astfel, cea mai mare contribuție netă la dezvoltarea regională calculată se regăsește în regiunile Sud-Muntenia (401 milioane lei), Centru (233,15 milioane lei) și Nord-Vest (196,97 milioane lei), iar cea mai redusă în regiunile Sud-Vest Oltenia (45,51 milioane lei) și Sud-Est (16,67 milioane lei).

În consecință, este remarcată o dezvoltare mai ridicată în rândul regiunilor care prezintă un potențial de dezvoltare mai ridicat (Centru, Sud-Muntenia, Nord-Vest), iar creșterile cele mai mici au fost înregistrate în continuare la nivelul regiunilor slab dezvoltate (Sud-Vest Oltenia, Sud-Est).

Tabel nr. 25. Contribuția la dezvoltarea regională calculată pe domenii de activitate

Domeniu de activitate finanțat	Valoarea totală a investiției realizate (milioane lei)	Contribuție la dezvoltarea regională (milioane lei)
Aeronautică - Componente aeronautice	384,97	138,51
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	124,44	22,77
Auto - Piese autovehicule/ Producție autovehicule	2.473,99	729,12
Celuloză și hârtie	89,19	3,82
Energie regenerabilă	26,13	2,85
Fabricare utilaje extracție	474,14	60,96
Fabricare aparate electrocasnice	237,56	83,85
Fabricare produse din material plastic	40,30	2,59
Fabricare produse metalice	29,92	5,72
Industria alimentară	215,71	6,66
Mașini și utilaje de utilizare generală	84,15	6,79
Material rulant	58,42	10,78
Medical - Sănătate	69,54	19,88
Turism	268,24	22,10
Total	4.576,69	1.116,40

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

La nivelul general al schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1680/2008, contribuția efectiv realizată la dezvoltarea regională la nivelul lunii iulie 2018, în valoare de 1.116,40 milioane lei, reprezintă aproximativ 24% din valoarea totală a investițiilor realizate, iar la nivelul proiectelor, se constată că valoarea medie per proiect la dezvoltarea regională este de 28,62 milioane lei. În același timp, este de remarcat faptul că la momentul selectării proiectelor pentru oferirea de sprijin, contribuția estimată a întreprinderilor la dezvoltarea regională era de 2.529,47 milioane lei, această valoare fiind atinsă până în prezent în proporție de 44%. Un aspect pozitiv este subliniat de faptul că doar 8% din proiecte au finalizat perioada de monitorizare, în timp ce există societăți pentru care contribuția va fi monitorizată până în anul 2022.

Totodată, tabelul anterior prezintă situația contribuțiilor la dezvoltarea regională la nivel de domeniu de activitate, privind beneficiarii sprijiniți în cadrul schemei de ajutor HG 1680/2008. Astfel, sectorul cu cel mai mare impact a fost cel al producției de piese auto și de autovehicule (valoare de 729,12 milioane lei), fiind remarcată și ponderea ridicată a contribuției din totalul investițiilor realizate (65%). Totodată, au fost aduse contribuții majore la dezvoltarea regională prin domeniile de activitate privind fabricarea de componente aeronautice (138,51 milioane lei), fabricarea de aparate electrocasnice (83,85 milioane lei) și fabricarea utilajelor de extracție (60,96 milioane lei). Pe de altă parte, există și domenii de activitate a căror contribuție este una relativ scăzută în raport cu valoarea totală a investiției, precum: 2,59 milioane lei în cazul fabricării produselor din material plastic, 2,85 milioane lei în cazul energiei regenerabile sau 3,82 milioane lei în cazul producției de celuloză și hârtie.

În plus, este important de remarcat faptul că suma de 1.116,4 milioane lei este furnizată către bugetul consolidat al statului, fiind compusă din contribuții aferente salariilor, impozite pe profit, teren, clădire, plătite în perioada de implementare și monitorizare a investiției. Astfel, randamentul investiției a fost de aproximativ 75% din suma totală a ajutorului de stat acordat în cadrul HG 1680/2008, randament investițional extrem de bun pentru o perioadă de aproximativ 8 ani.

❖ Valoarea ajutorului de stat plătit

Valoarea ajutorului de stat efectiv plătit nu diferă în mare măsură de valoarea ajutorului de stat alocat inițial fiecărui proiect de investiție. Cu toate acestea, este necesară efectuarea unei analize asupra sumelor efectiv plătite prin schema HG 1680/2008 către întreprinderi.

Tabel nr. 26. Valoare ajutor de stat plătit³⁶, pe domenii de activitate

Domeniu de activitate finanțat	Valoare ajutor de stat plătit (milioane lei)	Valoare medie ajutor de stat per proiect (milioane lei)
Aeronautică - Componente aeronautice	144,14	48,05
Utilaje din sectorul Agricol - Forestier	53,21	26,60
Auto - Piese autovehicule/ Producție autovehicule	822,80	43,30
Celuloză și hârtie	43,60	43,60
Energie regenerabilă	11,32	11,32
Fabricare utilaje extracție	121,92	121,92
Fabricare aparate electrocasnice	93,73	46,86
Fabricare produse din material plastic	16,69	16,69
Fabricare produse metalice	13,56	13,56
Industria alimentară	39,34	19,67
Mașini și utilaje de utilizare generală	34,01	34,01
Material rulant	28,05	28,05
Medical - Sănătate	32,82	16,41

³⁶ Valoarea ajutorului de stat plătit la nivelul lunii octombrie 2018

Domeniu de activitate finanțat	Valoare ajutor de stat plătit (milioane lei)	Valoare medie ajutor de stat per proiect (milioane lei)
Turism	43,70	21,85
Total	1.498,89	38,43

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

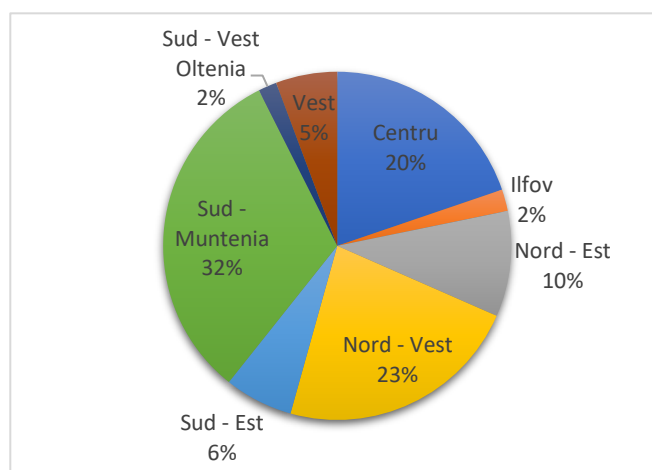
La nivel general, în cadrul schemei HG 1680/2008, ajutorul de stat plătit a reprezentat aproximativ 32% din valoarea totală a investițiilor. La nivel particular per proiect, acesta a avut o intensitate situată între valori de 10% și chiar până la 50% (valoarea maximă) din valoarea totală a investițiilor, în funcție de anvergura acestora³⁷.

Cea mai ridicată valoare a ajutorului de stat plătit până în luna octombrie 2018 este întâlnită în domeniul fabricării componentelor auto și autovehiculelor (822,80 milioane lei), urmat de valoarea plătită în domeniul fabricării de componente aeronautice (144,14 milioane lei). Valoarea medie a ajutorului de stat plătită per proiect, la nivelul acestei perioade, este 38,43 milioane lei, fiind remarcat sectorul fabricării de utilaje de extracție (valoare unitară de 121,92 milioane lei - 1 proiect) sau cel al fabricării componentelor aeronautice (48,05 milioane lei), dar și domeniul producției de aparate electrocasnice (46,86 milioane lei) sau al producției de celuloză și hârtie (43,60 milioane lei). Cele mai mici valori ale ajutorului de stat plătit pe proiect se înregistrează în domeniile energiei regenerabile (11,32 milioane lei), fabricării prodeselor metalice (13,56 milioane lei) și cel medical (16,41 milioane lei)

În continuare, este evidențiată distribuția ajutorului de stat plătit la nivel de regiune de dezvoltare, în luna octombrie 2018.

Tabel nr. 27. Valoare ajutor de stat plătit pe regiuni de dezvoltare Figura nr. 17 Distribuție valoare ajutor de stat plătit pe regiuni de dezvoltare

Regiune de dezvoltare	Valoare ajutor de stat plătit (milioane lei)
Centru	283,79
Ilfov	28,8
Nord-Est	150,7
Nord-Vest	336,32
Sud-Est	91,32
Sud-Muntenia	458,35
Sud-Vest Oltenia	52,57
Vest	97,04
Total	1.498,89

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

³⁷La finalul anului 2017, există un caz în care valoarea ajutorului de stat plătit este 0, deși valoarea aprobată inițial a acestuia era de 28,40 milioane lei. Menționăm că plata tranșei unice de ajutor de stat s-a realizat în anul 2018. Tot în anul 2018 sunt alte 4 proiecte pentru care au fost efectuate plăți.

La nivel de regiune de dezvoltare, sprijin prin ajutor de stat a fost acordat în proporție de 72% în regiunile Sud-Muntenia (458,35 milioane lei), Nord-Vest (336,32 milioane lei) și Centru (283,79 milioane lei).

❖ Principalele concluzii și constatări

Analiza schemei HG 1680/2008 surprinde investiții totale realizate de 4.576,69 milioane lei, din care ajutor de stat plătit în valoare de 1.498,89 milioane lei, în luna octombrie 2018, la nivelul celor 39 de proiecte aferente a 37 de întreprinderi beneficiare. Domeniile de activitate ale întreprinderilor beneficiare variază de la producția de automobile și componente adiacente la industria alimentară, servicii medicale, industria prelucrătoare.

La nivelul schemei de sprijin, ca urmare a investițiilor realizate, au fost înființate 12.927 locuri de muncă. Pentru realizarea unui singur loc de muncă, în baza proiectelor aferente schemei, este necesară o investiție realizată în valoare de 354 mii lei sau 111 mii lei sprijin acordat prin ajutor de stat.

Regiunile de dezvoltare cel mai puternic influențate de implementarea schemei de ajutor de stat au fost Sud-Muntenia, Nord-Vest și Centru, având în vedere atât numărul de investiții, valoarea totală a investițiilor și a ajutorului de stat, numărul de locuri de muncă nou create, cât și contribuția estimată la dezvoltarea regională.

HG 797/2012 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare

❖ Bugetul alocat

Tabel nr. 28. Buget alocat beneficiari HG 797/2012

Beneficiar	Valoarea totală a planului de creare de locuri de muncă aprobat (milioane lei)	Valoarea proiectului de investiții aprobat (milioane lei)	Valoarea ajutorului de stat aprobat (milioane lei)
Endava România S.R.L.	89,69	2,77	41,37
IBM România S.R.L.	177,16	2,96	73,84
Orange Services S.R.L. (Telecom Global Service Center)	38,20	1,56	15,28
SCC Services România S.R.L.	34,47	2,29	17,24
Microsoft România S.R.L.	53,04	5,18	22,53
DB Global Technology S.R.L.	174,77	14,67	69,91
Luxoft Professional România S.R.L.	49,32	1,77	19,73
Pentalog România S.R.L.	54,19	0,86	25,87
Ness România S.R.L.	48,54	1,76	24,27
Accesa IT Systems S.R.L.	47,49	3,49	23,75
Atos IT Solutions and Services S.R.L.	53,23	1,24	26,62
Emag IT Research S.R.L.	72,23	3,02	28,89

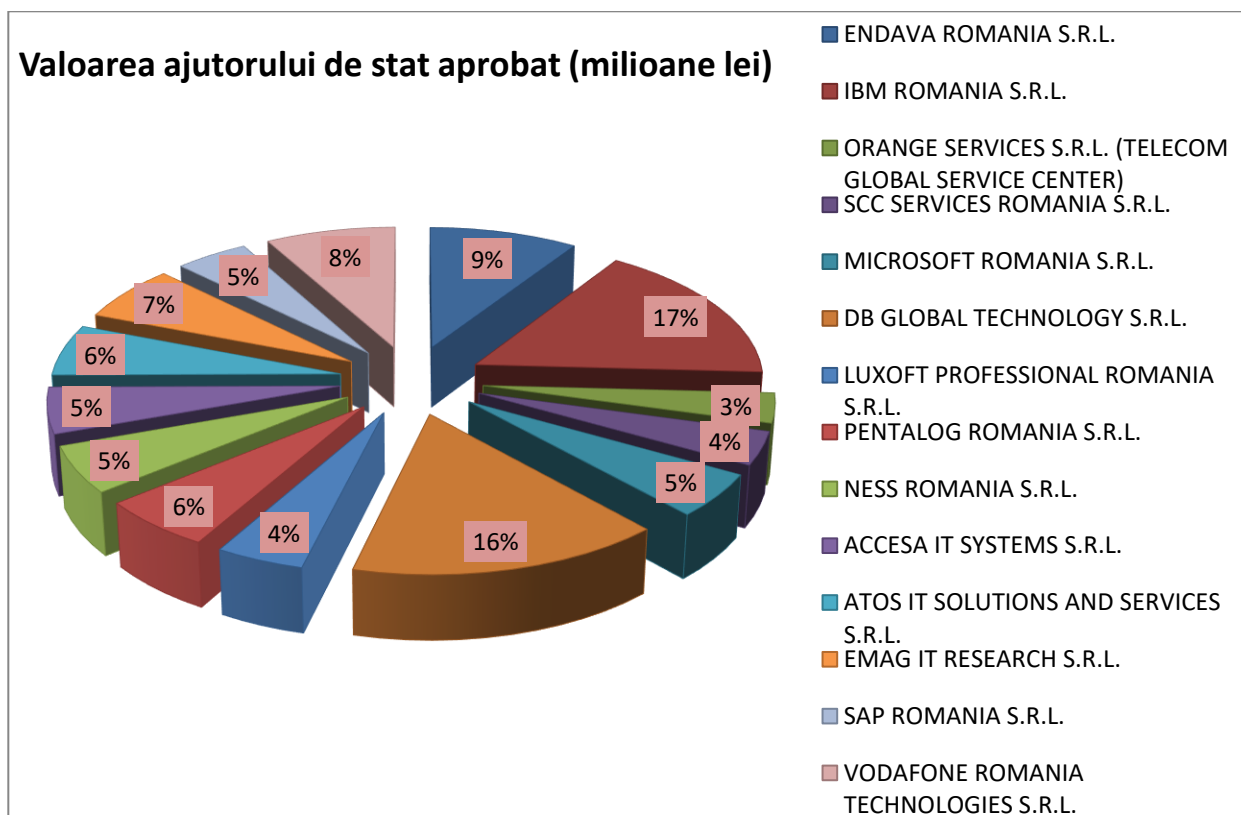
Beneficiar	Valoarea totală a planului de creare de locuri de muncă aprobat (milioane lei)	Valoarea proiectului de investiții aprobat (milioane lei)	Valoarea ajutorului de stat aprobat (milioane lei)
SAP România S.R.L.	48,22	1,33	20,39
Vodafone România Technologies S.R.L.	90,24	1,95	36,10
TOTAL	1.030,81	44,86	445,79

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Bugetul total alocat schemei de ajutor de stat instituite prin HG 797/2012 a fost de 600 milioane lei, o întreprindere putând beneficia de un nivel maxim al ajutorului de stat în valoare de 28,125 milioane euro pentru toate regiunile României, cu excepția regiunii București-Ilfov, pentru care valoarea maximă a fost de 22,5 milioane euro. Nici una dintre întreprinderile care au accesat această schemă nu a beneficiat de nivelul maxim alocat, cea mai mare valoare a ajutorului de stat aprobat fiind de 73,84 milioane lei, echivalentul a 16,64 milioane euro (beneficiar IBM România SRL).

Valoarea totală a ajutorului de stat aprobată la nivelul HG 797/2012 a fost de 445,79 milioane lei, reprezentând 74,29% din bugetul total alocat al schemei. Se constată așadar un interes crescut manifestat de mediul de afaceri pentru accesarea acestei scheme de ajutor de stat. Dintre cele 14 companii beneficiare, se remarcă IBM România SRL și DB Global Technology SRL, care au beneficiat de 32,24% din totalul ajutorului de stat aprobat pe această schemă. Cele mai mici valori ale ajutorului de stat aprobat se constată în cazul Orange Services SRL și SCC Services România SRL, de 15,28 milioane lei, respectiv 17,24 milioane lei.

Figura nr. 18 Valoarea ajutorului de stat aprobat în cadrul HG 797/2012

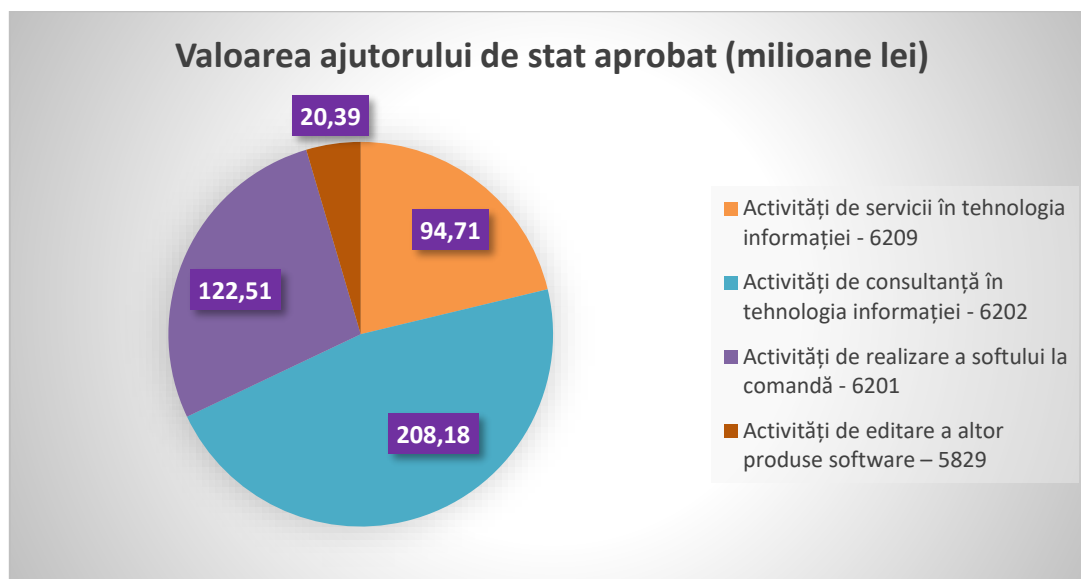
Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

❖ Interesul manifestat de mediul de afaceri

HG 797/2012 a prezentat un interes ridicat din partea mediului de afaceri, per total, 14 întreprinderi mari beneficiind de această schemă, care au înregistrat o valoare a ajutorului de stat aprobat de 445,79 milioane lei, reprezentând 74,29% din bugetul total alocat al schemei.

Principalele domenii de activitate ale întreprinderilor beneficiare sunt activități de consultanță în tehnologia informației (5 beneficiari cu acest sector de activitate) și activități de realizare a softului la comandă (5 beneficiari cu acest sector de activitate). Există, de asemenea, 3 beneficiari ai schemei care activează în sectorul serviciilor în tehnologia informației și 1 beneficiar în domeniul editării altor produse software. Cea mai mare valoare a ajutorului de stat aprobat a fost înregistrată în sectorul activităților de consultanță în tehnologia informației (208,18 milioane lei, reprezentând circa 47% din valoarea totală aprobată). Valoarea ajutorului de stat aprobat în sectorul activități de realizare a softului la comandă a fost de 122,51 milioane lei, în vreme ce valoarea ajutorului de stat aprobat în sectorul activități de servicii în tehnologia informației a fost de 94,71 milioane lei, iar în sectorul activități de editare a altor produse software, de 20,39 milioane lei.

Figura nr. 19 Valoarea ajutorului de stat aprobat în cadrul HG 797/2012, pe activități

Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

❖ Tipologia beneficiarilor

Beneficiarii schemei de ajutor de stat HG nr. 797/2012 au fost întreprinderi mari care au realizat investiții în România și care, conform informațiilor prezentate în secțiunea anterioară, activează în următoarele sectoare de activitate:

- Activități de consultanță în tehnologia informației;
- Activități de realizare a softului la comandă;
- Activități de servicii în tehnologia informației;
- Activități de editare a altor produse software.

Se constată existența unui interes mai ridicat al firmelor din regiunile București-Ilfov, Nord-Vest și Nord-Est, pentru această schemă de ajutor de stat.

❖ Investițiile finanțate

Investițiile finanțate prin schema de ajutor de stat HG nr. 797/2012 au vizat în principal extinderea activităților companiilor pentru care au fost emise acorduri de finanțare. Astfel, în cadrul schemei au fost finanțate 12 investiții de tip extindere și 2 investiții de tip greenfield, conform informațiilor prezentate în tabelul de mai jos.

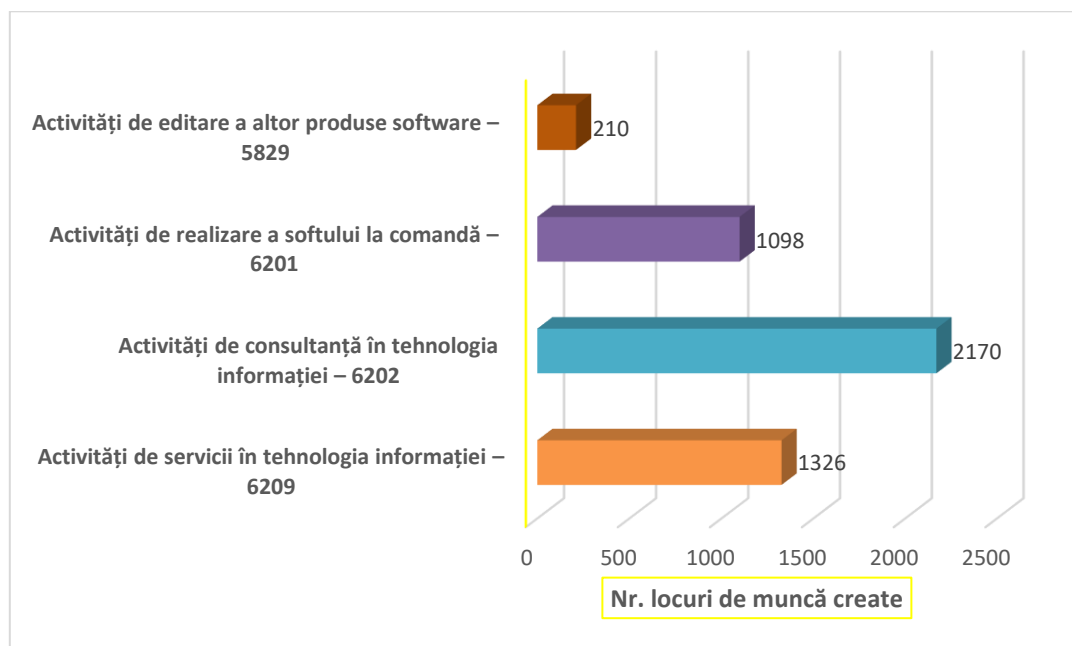
Tabel nr. 29. Tipuri de investiții finanțate în cadrul HG 797/2012

Nr. crt.	Întreprindere	Sector de activitate	Tipul investiției	Valoarea totală a planului de creare de locuri de muncă realizat (milioane lei)	Nr. locuri de muncă create	Contribuții la dezvoltarea regională realizate (milioane lei)
1	Endava România S.R.L.	Activități de servicii în tehnologia informației - 6209	Extindere	89,69	500	60,74
2	IBM România S.R.L.	Activități de consultanță în tehnologia informației - 6202	Extindere	177,16	900	103,89
3	Orange Services S.R.L. (Telecom Global Service Center)	Activități de consultanță în tehnologia informației - 6202	Extindere	38,20	220	42,03
4	SCC Services România S.R.L.	Activități de servicii în tehnologia informației - 6209	Extindere	34,47	376	31,24
5	Microsoft România S.R.L.	Activități de consultanță în tehnologia informației - 6202	Extindere	53,04	200	19,83
6	DB Global Technology S.R.L.	Activități de consultanță în tehnologia informației - 6202	Extindere	174,77	500	68,74
7	Luxoft Professional România S.R.L.	Activități de realizare a softului la comandă - 6201	Extindere	49,32	250	45,58
8	Pentalog România S.R.L.	Activități de realizare a softului la comandă - 6201	Extindere	54,19	230	18,83
9	Ness România S.R.L.	Activități de realizare a softului la comandă - 6201	Extindere	43,89	200	21,11
10	Accesa IT Systems S.R.L.	Activități de realizare a softului la comandă - 6201	Greenfield	47,49	215	22,93
11	Atos IT Solutions and Services S.R.L.	Activități de consultanță în tehnologia informației - 6202	Extindere	53,23	350	30,52
12	Emag IT Research S.R.L.	Activități de realizare a softului la comandă - 6201	Greenfield	72,23	203	40,31
13	SAP România S.R.L.	Activități de editare a altor produse software - 5829	Extindere	48,22	210	47,33
14	Vodafone România Technologies S.R.L.	Activități de servicii în tehnologia informației - 6209	Extindere	90,24	450	42,65
				1.026,16	4.804	595,75

Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

Prin investițiile finanțate, au fost create 4.804 locuri de muncă, cele mai multe în sectorul Activități de consultanță în tehnologia informației (2.170 locuri de muncă), urmat de sectorul Activități de servicii în tehnologia informației (1.326 locuri de muncă).

Figura nr. 20 Număr de locuri de muncă create în cadrul HG 797/2012, pe activități

Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

Valoarea totală a planurilor de creare de locuri de muncă a fost de 1.026,16 milioane lei, mai mare în cazul IBM România și DB Global Technology SRL, pentru care și valoarea ajutorului de stat plătit a fost mai mare.

Pe de altă parte, contribuțiile la dezvoltarea regională au fost de 595,75 milioane lei la nivelul lunii iulie 2018. Cele mai mari contribuții la dezvoltarea regională au fost realizate de IBM România (103,89 milioane lei) și DB Global Technology (68,74 milioane lei), acestea fiind și companiile care au beneficiat de cea mai ridicată valoare a ajutorului de stat acordat prin schema HG 797/2012. La polul opus, se situează operatorii economici Pentalog România (18,83 milioane lei) și Microsoft România (19,83), cu cele mai reduse contribuții la dezvoltarea regională, aspect explicat în principal de amploarea redusă a investițiilor realizate și valoarea scăzută a ajutorului de stat contractat. Este de menționat faptul că valoarea contribuțiilor la dezvoltarea regională estimată a fi atinsă până la finalizarea perioadei de implementare și monitorizare a schemelor este de 1.503,44 milioane lei, fapt care va demonstra o eficiență ridicată a acestei scheme.

❖ Valoarea ajutorului de stat plătit

În cadrul HG 797/2012, valoarea totală a ajutorului de stat plătit a fost de 353,43 milioane lei, reprezentând circa 80% din valoarea aprobată a ajutorului de stat. Cea mai mare valoare a ajutorului de stat a fost plătită întreprinderilor DB Global Technology SRL și IBM România SRL.

Analiza pe sectoare de activitate arată că cea mai mare valoare a ajutorului de stat a fost plătită întreprinderilor care desfășoară activități de consultanță în tehnologia informației (174,90 milioane lei).

Tabel nr. 30. Valoarea ajutorului de stat aprobat și plătit³⁸ în cadrul HG 797/2012

Nr. crt.	Întreprindere	Valoare ajutor de stat aprobat milioane lei	Valoare ajutor de stat plătit milioane lei
1	Endava România S.R.L.	41,37	37,19
2	IBM România S.R.L.	73,84	59,46
3	Orange Services S.R.L. (Telecom Global Service Center)	15,28	15,28
4	SCC Services România S.R.L.	17,24	13,89
5	Microsoft România S.R.L.	22,53	20,76
6	DB Global Technology S.R.L.	69,91	64,21
7	Luxoft Professional România S.R.L.	19,73	19,65
8	Pentalog România S.R.L.	25,87	23,58
9	Ness România S.R.L.	24,27	16,94
10	Accesa IT Systems S.R.L.	23,75	12,62
11	Atos IT Solutions and Services S.R.L.	26,62	15,17
12	Emag IT Research S.R.L.	28,89	27,44
13	SAP România S.R.L.	20,39	0,00
14	Vodafone România Technologies S.R.L.	36,10	27,24
TOTAL		445,79	353,43

Sursa: prelucrarea datelor administrative furnizate de MFP

Per total, operatorii economici care au beneficiat de schema de ajutor de stat HG 797/2012 au cunoscut o creștere medie a cifrei de afaceri cu 104,7 milioane lei în anul 2016, comparativ cu valoarea înregistrată în anul 2013. Totodată, numărul mediu de salariați din cadrul companiilor sprijinite cu ajutor de stat a prezentat o tendință pozitivă, majorându-se cu 471 de persoane în perioada 2013-2016.

❖ Principalele concluzii și constatări

Prin intermediul HG 797/2012 au fost sprijinite 12 investiții de extindere a activităților și 2 investiții de tip greenfield, valoarea totală a ajutorului plătit la nivelul lunii octombrie 2018 fiind de 353,43 milioane lei. Principalele domenii de activitate ale întreprinderilor beneficiare sunt activități de consultanță în tehnologia informației și activități de realizare a softului la comandă.

Investițiile finanțate au facilitat crearea a 4.804 locuri de muncă și au avut o contribuție importantă la dezvoltarea regională (în valoare de 595,75 milioane lei plătit până la nivelul lunii iulie 2018).

³⁸ Valoarea ajutorului de stat plătit până în luna octombrie 2018

OUG 109/2008 - ajutor de stat individual acordat S.C. Ford România S.A.

❖ Bugetul alocat

Tabel nr. 31. Buget alocat OUG 109/2008

Proiect	Valoare investiție aprobată (milioane euro)	Valoare cheltuieli eligibile aprobate (milioane euro)	Valoare ajutor de stat aprobat (milioane euro)
Proiect de investiții destinat producerii de automobile	618,14	188,24	38
Proiect de investiții destinat producerii de motoare	250,95	143,11	37
Total	869,09	331,35	75

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Conform OUG nr. 109/2008 în varianta inițială, prin schema de ajutor de stat urmau a fi alocate 143 de milioane euro, însă suma a fost redusă, în urma modificărilor ulterioare asupra OUG, până la valoarea de 75 de milioane euro, distribuită sub forma a 38 milioane euro pentru proiectul de investiții destinat producerii de automobile și 37 milioane euro pentru proiectul destinat producerii de motoare. Astfel, în baza OUG 109/2008, au fost realizate plăți către compania Ford în valoare totală de 326.923.206 lei, după cum urmează: anul 2010 - 73.394.479 lei, anul 2011 - 83.416.739 lei, anul 2013 - 170.111.988 lei.

În consecință, se remarcă faptul că valoarea cheltuielilor eligibile pentru acordarea ajutorului de stat reprezintă aproximativ 38% din totalul investițiilor realizate, valoarea ajutorului de stat fiind de doar 8,6% din totalul investițiilor. Pe de altă parte, valoarea ajutorului de stat reprezintă 22,6% din valoarea cheltuielilor eligibile, ceea ce corespunde directivelor impuse de Comisia Europeană.

OUG a fost emisă în contextul privatizării Societății Comerciale "Automobile Craiova" S.A., având în vedere faptul că între Ford Motor Company și Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului s-a semnat Contractul de vânzare-cumpărare a unui număr de acțiuni, reprezentând 72,40% din acțiunile deținute de Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului la Societatea Comercială "Automobile Craiova" S.A. În baza contractului de vânzare-cumpărare de acțiuni se prevede acordarea sub condiția autorizării de către Comisia Europeană a unui ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională pentru cele două proiecte de investiții asumate de Ford Motor Company, în contextul dezvoltării socio-economice a Regiunii Sud-Vest Oltenia a României, precum și în scopul promovării politicii de coeziune cu privire la reducerea disparităților de dezvoltare între regiuni.

Potrivit specificațiilor emise prin OUG, conform proiectului de investiții destinat producerii de automobile, Ford România S.A. își asuma că va restructura producția de

automobile existentă în cadrul societății controlate, va schimba fundamental procesul de producție și va extinde semnificativ instalațiile existente și capacitatea de producție, de la un volum redus de asamblare la un volum ridicat, modern, de producție a unității, prin intermediul a două linii de producție, fiecare având o capacitate tehnică de 150.000 de automobile pe an, integrate în mod complet în operațiunile de producție ale Ford în Europa. Totodată, Ford își asuma că în urma implementării proiectului de investiții va realiza un volum al producției de automobile în perioada 1 ianuarie 2013 - 31 decembrie 2017 de 810.000 unități.

Conform proiectului de investiții destinat producerii de motoare, Ford își asuma investițiile inițiale legate de modernizarea totală și dezvoltarea facilităților existente în amplasament, inclusiv crearea unei noi linii de producție destinate producerii de motoare, care are ca rezultat schimbări fundamentale ale întregului proces de producție și o capacitate de 300.000 de motoare pe an. Totodată, beneficiarul își asuma realizarea unui volum al producției de motoare în perioada 1 ianuarie 2013 - 31 decembrie 2017 de 1.500.000 unități.

În cazul în care obligațiile menționate anterior nu se realizau, Societatea Ford România S.A. urma să implementeze și să finalizeze unele proiecte de investiții suplimentare, perioada de realizare a volumului de producție de automobile de 810.000 unități și perioada de realizare a volumului de producție de motoare de 1.500.000 unități urmând a se extinde până la data de 31 decembrie 2025.

❖ **Principalele concluzii și constatări**

În consecință, schema de ajutor de stat reglementată prin OUG 109/2008 a fost emisă ca parte a acordului de privatizare a fabricii de producție automobile (Automobile Craiova S.A.) în baza contractului de vânzare-cumpărare între Ford Motor Company și Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului. Ajutorul de stat a fost autorizat de către Comisia Europeană, valoarea totală a sprijinului acordat fiind redus până la suma de 75 milioane euro, ceea ce a reprezentat aproximativ 8,6% din valoarea totală a investițiilor realizate de Ford. Motivul emiterii OUG 109/2008 s-a datorat impactului socio-economic major asupra regiunii de dezvoltare Sud-Vest Oltenia, prin aducerea pe piață a producătorului mondial de autovehicule Ford Motor Company și a unor investiții în valoare de 869 milioane euro. În momentul de față, Ford nu a atins condițiile stabilite prin OUG asupra numărului de unități produse, termenul de îndeplinire al acestor condiții fiind extins, în conformitate cu prevederile OUG 109/2008.

4.6. Analiza eficienței și eficacității schemelor de ajutor de stat

Prezentul subcapitol își propune să evidențieze câteva considerații suplimentare referitoare la implementarea generală a schemelor de ajutor de stat acordate de MFP care fac obiectul studiului de impact, până la nivelul lunii octombrie 2018.

Analiza realizată în prezentul capitol urmărește, în măsura în care este posibil, capturarea aspectelor legate de dinamica strategică și comprehensivă de implementare a schemelor de ajutor de stat în ansamblul lor, dincolo de aspectele specifice legate de rezultatele și indicatorii deja analizați în capitolele anterioare.

Eficiența schemelor de ajutor de stat

Stadiul de implementare până la nivelul lunii octombrie 2018 a schemelor de ajutor de stat analizate permite efectuarea unei analize parțiale cuprinzătoare și semnificative a eficienței cheltuielilor realizate până la acest moment. Este de menționat faptul că rezultatele obținute sunt parțiale și că acestea nu reflectă în totalitate performanța finală și impactul schemelor de ajutor de stat, luând în considerare faptul că la momentul prezentei evaluări încă există proiecte aflate în diferite faze de implementare (depunerea și aprobarea cererilor de plată, monitorizarea investițiilor). Cu toate acestea, rezultatele obținute până în luna octombrie 2018 oferă o reflecție relevantă asupra eficienței schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014.

În stadiul curent de implementare, este posibilă efectuarea unei evaluări cantitative, bazată pe metoda costului unitar, pentru a înțelege valoarea estimată și efectiv plătită pentru crearea unui loc de muncă. Precizăm, de asemenea, că în tabelele următoare este prezentată situația doar pentru cele 4 scheme de ajutor de stat regionale analizate în cadrul studiului, OUG 109/2008 nefiind luată în considerare din motive ce țin de specificitatea acestui ajutor (există un singur beneficiar al ajutorului de stat individual și nu au fost prevăzuți indicatori care să vizeze crearea de locuri de muncă). De asemenea, analiza comparativă este realizată diferențiat pe schemele de ajutor de stat care au finanțat active și schema de ajutor de stat care a finanțat crearea de locuri de muncă, datorită specificităților și particularităților care diferențiază cele două abordări.

Tabel nr. 32. Comparație între costul unitar așteptat pentru crearea unui loc de muncă și valoarea efectivă pentru crearea acestuia în cadrul schemelor care finanțează active

Schema	Valoare ajutor de stat aprobat (milioane lei)	Nr. locuri de muncă estimate	Cost unitar/loc de muncă estimat (milioane lei)	Ajutor de stat plătit - milioane lei*	Nr. locuri de muncă create	Cost unitar/loc de muncă creat (milioane lei)	Diferență între costul unitar efectiv și cel așteptat
HG 1165/2007	365,28	2.132	0,17133	365,28	2.163	0,16888	-1,43%
HG 753/2008	326,38	1.012	0,32251	264,55	1.012	0,26141	-18,94%
HG 1680/2008	1.502,20	12.291	0,12222	1.498,89	12.927	0,11595	-5,13%

*Valoarea ajutorului de stat plătită este raportată la luna octombrie 2018

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Conform informațiilor prezentate în tabelul anterior, gradul de eficiență al investițiilor finanțate prin schemele de ajutor de stat analizate este foarte ridicat, costul unitar efectiv plătit pentru crearea unui loc de muncă fiind mai mic în toate cazurile decât cel așteptat, fapt care conduce la atingerea unui grad ridicat de eficiență. În acest sens se remarcă o diferență între costul unitar efectiv plătit și cel așteptat pentru crearea unui loc de muncă în cadrul schemei HG 753/2008. Situația poate fi explicată prin faptul că există proiecte pentru care încă mai trebuie efectuată plata (fapt ce va fi realizat până la finalul anului 2018), moment la care se estimează că diferența între costul unitar efectiv și cel așteptat va scădea considerabil.

De asemenea, este de remarcat faptul că numărul de locuri de muncă estimat a fost atins în procent de 100% (a se vedea schema de ajutor de stat instituită prin HG 753/2008) și chiar a fost depășit cu 1,45% (în cazul HG 1165/2008) și respectiv 5,17% (în cazul HG 1680/2008). Din punct de vedere al creării numărului de locuri de muncă la nivelul beneficiarilor, schemele de ajutor de stat analizate au dovedit o eficiență ridicată, fiind astfel atinși și chiar depășiți indicatorii stabiliți la nivelul fiecărei scheme de ajutor de stat regional.

Tabel nr. 33. Comparație între costul unitar așteptat pentru crearea unui loc de muncă și valoarea efectivă pentru crearea acestuia în cadrul schemei care finanțează locuri de muncă

Schema	Valoare ajutor de stat aprobat (milioane lei)	Nr. locuri de muncă estimate	Cost unitar/loc de muncă estimat (milioane lei)	Ajutor de stat plătit - milioane lei*	Nr. locuri de muncă create	Cost unitar/loc de muncă creat (milioane lei)	Diferență între costul unitar efectiv și cel așteptat
HG 797/2012	445,79	4.804	0,09280	353,43	4.804	0,07356	-20,73%

*Valoarea ajutorului de stat plătită este raportată la luna octombrie 2018

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Ca și în cazul schemelor de ajutor de stat care au finanțat active, HG 797/2012 prezintă un grad ridicat de eficiență, luând în considerare faptul că acesta și-a atins în proporție de 100% indicatorul referitor la crearea de locuri de muncă. Cu toate acestea, se remarcă o diferență între costul unitar efectiv plătit și cel așteptat pentru crearea unui loc de muncă, aspect care poate fi explicat prin faptul că la momentul realizării prezentei evaluări existau beneficiari pentru care nu s-a finalizat procedura de plată, dar pentru care aceasta se va finaliza până la finalul anului 2018, fapt care va contribui la reducerea acestei diferențe.

Este important de subliniat faptul că, per ansamblu, costul mediu al unui loc de muncă creat prin intermediul schemelor considerat este de aproximativ 25.810 euro³⁹. În termeni comparativi, costul unui loc de muncă suplimentar creat prin intervenția similară din Italia, "Contratti di sviluppo", este de 69.089 euro⁴⁰.

Chiar și în ceea ce privește posibilele diferențe legate de costul investițiilor în cele două țări, diferența de eficiență între instrumente este, în mod remarcabil, în favoarea schemelor de ajutor de stat implementate în România. Acest lucru poate fi, de asemenea, un efect datorat faptului că MFP și-a îndreptat atenția către impactul proiectelor finanțate asupra pieței forței de muncă (prin stabilirea unui prag minim per investiție), care este cu siguranță mai mare decât în cazul schemei din Italia, unde obiectivele de ocupare a forței de muncă nu sunt cuantificate cu strictețe și sunt luate în considerare alte aspectele ale inițiativelor (amplasare, reconversie, export).

³⁹ Costul mediu a fost calculat prin raportarea valorii totale a ajutorului de stat plătit, la nivelul celor 4 scheme de ajutor de stat, la numărul total de locuri de muncă create, conform informațiilor din tabelele 33 și 34 (cursul de schimb folosit a fost 1 euro = 4,6 lei).

⁴⁰ Analiză proprie realizată pe baza datelor disponibile pe www.invitalia.it

Eficacitatea măsurilor de ajutor de stat

La finalul anului 2017, schemele de ajutor de stat regional și ajutorul de stat individual analizate în cadrul studiului de impact prezintă un nivel de implementare ridicat, din toate punctele de vedere: procedural, financiar și fizic⁴¹.

Eficacitatea măsurilor de ajutor de stat: performanțe procedurale

Tabel nr. 34. Situație proiecte finalizate pe fiecare măsură de ajutor de stat la data de 31.12.2017

Măsura de ajutor de stat	Proiecte finalizate	Proiecte cu plată efectuată
HG 1165/2007	100%	100%
HG 753/2008	50%	50%
HG 1680/2008	100%	97%*
HG 797/2012	92%	92%
OUG 109/2008	100%	100%

*Plata nu a fost efectuată în integralitate

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Conform informațiilor din tabelul anterior, toate schemele au avut proiecte finalizate până la finalul anului 2017, cu precizarea că la nivelul HG 753/2008 și HG 797/2012 existau câte un proiect aflat încă în derulare la acel moment, însă și proiecte pentru care plata era estimată a fi efectuată după finalul anului 2017. În ceea ce privește ajutorul de stat efectiv plătit, cu excepția ajutorului de stat individual, HG 1165/2007 înregistrează cele mai bune performanțe, cu mențiunea că pentru toate schemele analizate au fost angajate și efectuate cheltuieli.

Din punct de vedere procedural, eficacitatea schemelor de ajutor de stat este destul de ridicată, din următoarele considerente:

- lansarea schemelor de ajutor de stat regional analizate și a ajutorului de stat individual este finalizată în totalitate;
- în toate cazurile analizate, schemele de ajutor de stat lansate au înregistrat proiecte finalizate; în cazurile în care totuși au existat proiecte nefinalizate până la data de 31.12.2017, acest fapt s-a datorat modificărilor intervenite în calendarul realizării investițiilor sau faptului că planul angajărilor și perioada de efectuare a cheltuielilor eligibile, spre exemplu, au termen final după anul 2017, care a reprezentat data de referință considerată în cadrul prezentei analize.

⁴¹ Implementarea procedurală este reprezentată de nivelul în care schemele de ajutor de stat au reușit să lanseze aplicările, respectiv să activeze procedurile de aplicare, plată și monitorizare și să genereze proiecte finalizate; Implementarea financiară este reprezentată de nivelul atins al cheltuielilor în comparație cu alocările financiare pentru fiecare schemă de ajutor de stat; Implementarea fizică este reprezentată de nivelul în care schemele de ajutor de stat și-au atins rezultatele și indicatorii estimați.

Eficacitatea măsurilor de ajutor de stat: performanțe financiare și performanțe fizice

Tabelul următor prezintă, cu referire la schemele de ajutor de stat regional acordate de MFP în perioada 2007-2014 și analizate la nivelul prezentului studiu, principalele date financiare înregistrate la nivelul lunii octombrie 2018.

Tabel nr. 35. Situație indicatori financiari și fizici pe fiecare schemă de ajutor de stat

Schema	Valoarea totală a proiectelor de investiții aprobate* (milioane euro)	Valoarea totală a investițiilor or realizate (milioane euro)	Valoare ajutorului de stat aprobat (milioane euro)	Valoarea ajutorului de stat plătit (milioane euro)	Numărul locurilor de muncă asumate	Numărul locurilor de muncă create	Gradul de realizare a proiectelor de investiții	Pondere ajutorului de stat plătit din ajutorul de stat aprobat	Gradul de creare a locurilor de muncă
HG 1165/2007	355,9	355,9	103,11	103,11	2132	2163	100%	100%	101%
HG 753/2008	342,75	308,82	72,61	58,78	1012	1012	90,10%	80,95%	100,00%
HG 1680/2008	1061,59	1051,09	344,52	342,99	12291	12927	99,01%	99,55%	105,17%
HG 797/2012	232,76	231,71	100,67	79,78	4804	4804	99,54%	79,24%	100%

*În cadrul HG 797/2012, valoarea proiectului de investiții se referă la valoarea planului de creare a locurilor de muncă.

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Nivelul total al ajutorului de stat plătit până în octombrie 2018 în cadrul schemelor prezentate anterior este de 92,18% din totalul valorii ajutorului de stat aprobat. Schemele de ajutor de stat regional care au înregistrat cele mai bune performanțe din punct de vedere al cheltuielilor sunt HG 1165/2007 și HG 1680/2008, în timp ce HG 753/2008 și HG 797/2012 au înregistrat valori mai scăzute ca urmare a existenței unor plăți încă în analiză la nivelul lunii octombrie 2018.

Pe de altă parte, la nivelul celor 4 scheme de ajutor de stat, se remarcă faptul că valoarea ajutorului de stat acordat înregistrează valori foarte apropiate (sau chiar identice) de valorile bugetului alocat prin legile bugetului, după cum urmează:

Tabel nr. 36. Ponderea ajutorului de stat acordat din totalul bugetului alocat pe fiecare schemă prin legile bugetului

Schema de sprijin	Buget total alocat prin legile bugetului (milioane euro)	Valoare ajutor acordat (milioane euro)	Pondere
HG 1165/2007	103,11	103,11	100%
HG 753/2008	72,61	72,61	100%
HG 1680/2008	388,04	344,52	88%
HG 797/2012	130,51	100,67	77%
Total	694,27	620,91	91,25%

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Potrivit tabelului anterior, la nivelul tuturor schemelor analizate, valoarea ajutorului de stat acordat pentru investiții a reprezentat 91,25% din bugetul total alocat prin legile bugetului, în cazul HG 1165/2007 și HG 753/2008 ajutorul acordat reprezentând 100% din cel alocat. Astfel, din totalul de 694,27 milioane euro alocate prin legile bugetului, a fost acordat ajutor de stat în valoare de 620,91 milioane euro către beneficiari.

O altă analiză care oferă o imagine clară asupra eficacității schemelor de ajutor de stat se referă la ajutorul de stat aprobat în raport cu contribuția estimată la dezvoltarea regională.

Tabel nr. 37. Ponderea contribuțiilor estimate în raport cu ajutorul de stat acordat

Schema de sprijin	Valoare ajutor acordat (milioane euro)	Contribuția estimată la dezvoltarea regională (milioane euro)	Pondere
HG 1165/2007	103,11	92,91 ⁴²	90,10%
HG 753/2008	72,61	102,23	140,79%
HG 1680/2008	344,52	579,06	168,07%
HG 797/2012	100,67	339,61	337,34%

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

Tabel nr. 38. Ponderea numărului efectiv de investiții finanțate din totalul numărului preconizat la nivel de schemă

Schema de sprijin	Nr. total estimat de investiții la nivel de schemă	Nr. efectiv de investiții finanțate	Pondere
HG 1165/2007	110	4	4%
HG 753/2008	20	2	10%
HG 1680/2008	150	39	26%
HG 797/2012	15	14	93%
Total	295	59	20%

Sursa: date prelucrate din sistemul de monitorizare al MFP

În aceeași ordine de idei, numărul efectiv de investiții finanțate (59) a reprezentat 20% din numărul total estimat de investiții (295) la nivelul celor 4 scheme luate spre analiză. Astfel, pentru schemele HG 1165/2007, HG 753/2008 și HG 1680/2008, numărul de investiții finanțate este semnificativ mai mic decât numărul maxim estimat inițial, cel mai probabil datorită condiționalităților impuse cu privire la dimensiunea investiției. Pe de altă parte, la nivelul HG 797/2012 numărul de finanțări (14) se apropie de numărul total

⁴² În ceea ce privește HG 1165/2007, valoarea contribuției se referă la cea efectiv realizată până la finalul lunii iulie 2018, întrucât acordurile emise la momentul lansării schemei de ajutor de stat nu cuprindeau mențiunea privind contribuțiile de plată în perioada de implementare și monitorizare a investiției.

estimat (15), principalele motive fiind legate de sectorul vizat de schemă (IT&C - aflat într-o perioadă de dezvoltare) și de valorile relativ mai reduse ale investițiilor.

În formularea concluziilor privind eficacitatea fizică a implementării schemelor de ajutor de stat, evaluarea valorilor indicatorilor selectați pentru a reprezenta situația acestora (număr de locuri de muncă create) este una pozitivă, indicând o performanță mai bună comparativ cu implementarea financiară și procedurală. Astfel, este de remarcat faptul că toate schemele de ajutor de stat analizate au creat numărul de locuri de muncă estimat și chiar, în unele cazuri (la nivelul HG 1165/2007 și HG 1680/2008), acest număr a fost depășit cu un procent cuprins între 1% și 5%.

Analiza cantitativă efectuată a demonstrat niveluri de eficacitate care corespund în mod substanțial așteptărilor, luând în considerare și factorii care au contribuit la înregistrarea unor modificări ale calendarului de implementare a investițiilor.

5. Analiza evoluției indicatorilor macroeconomici

Prezentul capitol va urmări plasarea într-un context socio-economic mai larg a evoluției beneficiarilor schemelor de ajutor de stat, analizându-se în principal modificările unor indicatori la nivel național și regional pe sectoare de activitate economică de interes pentru a putea înțelege mai bine rezultatele atinse de către beneficiari având în vedere și presiunile macroeconomice care și-au manifestat efectele în perioada de referință 2007-2016.

Astfel, capitolul va urmări indicatori relevanți în observarea:

- evoluției balanței forței de muncă în perioada de referință (precum populația civilă ocupată în funcție de activități economice, numărul mediu al salariaților în funcție de sectorul economic de activitate, ponderea numărului de angajați în funcție de mărimea întreprinderilor),
- contextului economic național și regional (Produsul Intern Brut la nivel de regiuni, precum și evoluția acestuia în funcție de domenii de activitate, cifrele de afaceri ale unităților locale active, modificările survenite la nivelul investițiilor nete realizate în funcție de sectoare de activitate și principalii indicatori economici și financiari ai întreprinderilor din sectoarele cheie) și
- gradului de dezvoltare a diferitelor categorii de activități economice (fluctuațiile survenite în timp la nivelul numărului de întreprinderi active din sectoarele cheie, precum și câștigurile salariale nominale medii lunare analizate în funcție de sectoarele de activitate economică și de regiuni).

Obiectivul acestui demers este de a observa traiectoria de dezvoltare a diferitelor sectoare de activitate economică atât la nivel național, cât și la nivel regional pentru a putea corela apoi, în funcție de fiecare schemă de ajutor, cu evoluția actorilor economici din diferite domenii economice și diferite regiuni.

Cele 4 scheme de ajutor de stat (stabilite în baza HG 1165/2007, HG 753/2008, HG 1680/2008 și HG 797/2012) și ajutorul de stat individual (acordat în baza Ordonanței de urgență nr. 109/2008) analizate în cadrul prezentului studiu au inclus beneficiari ale căror proiecte de investiții se încadrează în următoarele sectoare de activitate economică:

- Aeronautică/Componente avioane;
- Auto - Piese autovehicule/Producție autovehicule;
- Celuloză și hârtie;
- Energie regenerabilă;
- Sectorul fabricării utilajelor de extracție;
- Fabricarea de aparate electrocasnice;
- Fabricarea produselor din material plastic;
- Fabricarea produselor metalice;
- Industria alimentară;

- Activități în tehnologia informației;
- Mașini și utilaje de utilizare generală;
- Material rulant;
- Activități în domeniul medical/Sănătate;
- Turism;
- Utilaje pentru sectorul agricol/forestier.

În vederea corelării secțiunii 4.5. a capitolului anterior - ce a vizat examinarea valorilor asumate inițial de către beneficiarii schemelor de ajutor și a celor atinse la finalizarea investițiilor - cu contextul economic general, în cele ce urmează vom observa evoluția acestor domenii de activitate, luând în considerare variația indicatorilor privind forța de muncă, dezvoltarea economică la nivel regional precum și gradul de polarizare/omogenitate regională.

Având în vedere însă specificul indicatorilor statistici disponibili pentru perioada 2008-2016 (mai precis alcătuirea acestora în funcție de codurile CAEN), prezentul capitol se va axa pe analiza la nivel național și regional a următoarelor domenii de activitate economică la nivelul cărora pot fi integrate sectoarele de activitate specifice proiectelor de investiții susținute prin intermediul schemelor de ajutor de stat:

- Industria prelucrătoare;
- Informații și telecomunicații;
- Activități profesionale, științifice și tehnice;
- Sănătate și asistență socială;
- Hoteluri și restaurante;
- Activități de spectacole, culturale și recreative.

Industria prelucrătoare

La nivelul tuturor schemelor de ajutor de stat avute în vedere în cadrul prezentului studiu, 39 de beneficiari își desfășoară activitatea în domenii subsumate sectorului industriei prelucrătoare, distribuite astfel:

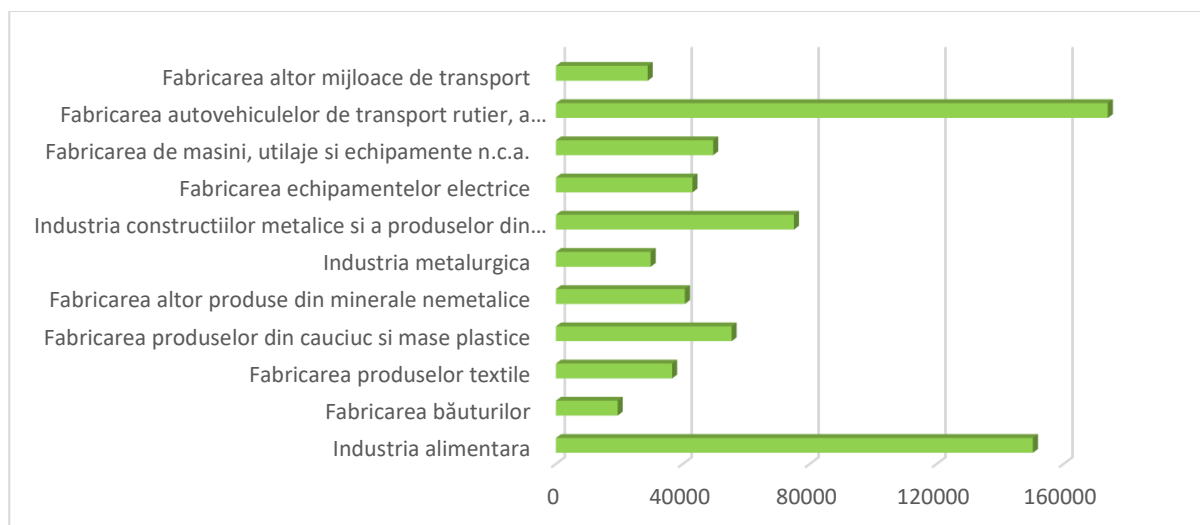
Tabel nr. 39. Repartizarea beneficiarilor în funcție de obiectul de activitate subsumat industriei prelucrătoare și schemele de ajutor de stat

Scheme de ajutor de stat	Domenii de activitate	Regiuni de implementare	Tipuri de investiții
HG nr. 1165/2007 (3 beneficiari)	29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor 22 Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice; 10 Industria alimentară	Sud-Muntenia Sud-Vest Oltenia Sud-Est	Extindere Greenfield

HG nr. 753/2008 (2 beneficiari)	22 Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice 28 Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	Sud Oltenia Vest Centru	Extindere Greenfield
HG nr. 1680/2008 (34 beneficiari)	10 Industria alimentară 13 Fabricarea produselor textile 17 Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie 22 Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice 23 Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 25 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații 26. Fabricarea calculatoarelor și produselor electronice optice 27 Fabricarea echipamentelor electrice 28 Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. 29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor 30 Fabricarea altor mijloace de transport	Centru Nord-Est Nord-Vest Sud-Est Sud Vest Oltenia Sud Muntenia Vest	Extindere Diversificare Greenfield
OUG nr. 109/2008 (1 beneficiar)	29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	Sud Oltenia Vest	Extindere Diversificare

O privire de ansamblu la nivelul industriei prelucrătoare, per tipuri de activitate economică și în funcție de numărul mediu al salariaților ne relevă faptul că la finalul anului 2016, cei mai mulți salariați erau reușiți în domeniul fabricării autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (173.909 persoane), urmați de cei din industria alimentară (150.316 persoane) și de cei din industria construcțiilor metalice și a produselor din metal (75.049).

Figura nr. 21 Distribuția numărului mediu de salariați pe categorii de activitate economică subsumate industriei prelucrătoare

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Însă analizarea pe întreaga durată a perioadei de referință a acestui indicator în funcție de tipul de activitate economică inclusă în industria prelucrătoare indică evoluții diferite, precum și reacții diferite la presiunile generate de criza economică. Astfel, dacă în cazul anumitor domenii precum fabricarea produselor textile criza economică a generat scăderi importante la nivelul producției ocupate (între anul 2008 și 2010 numărul mediu al salariaților în domeniul fabricării produselor textile contractându-se cu 30%), tendință adâncită și de contracția în timp a cererii, precum și a nevoii de restructurare a activității, în cazul industriei alimentare șocul generat de contracția economică mondială a produs efecte substanțial mai mici (la nivel național pentru aceeași perioadă scăderea numărului mediu al salariaților fiind de 12%). În acest sens, în baza reacției față de recesiune, Comisia Națională de Prognoză⁴³ a identificat trei grupuri majore ale sectoarelor industriale:

- Activități industriale care s-au confruntat cu probleme generale, care au întâmpinat dificultăți în activitate atât pe parcursul anului 2008, cât și în prima parte a anului 2009 - în această categorie încadrându-se industria ușoară, industria textilă, extracția țițeiului și a gazelor naturale - o exemplificare fiind prezentată în figura de mai jos;
- Activități industriale afectate de criză - industria autovehiculelor;
- Activități industriale neafectate de criză - industria alimentară, a băuturilor și a tutunului.

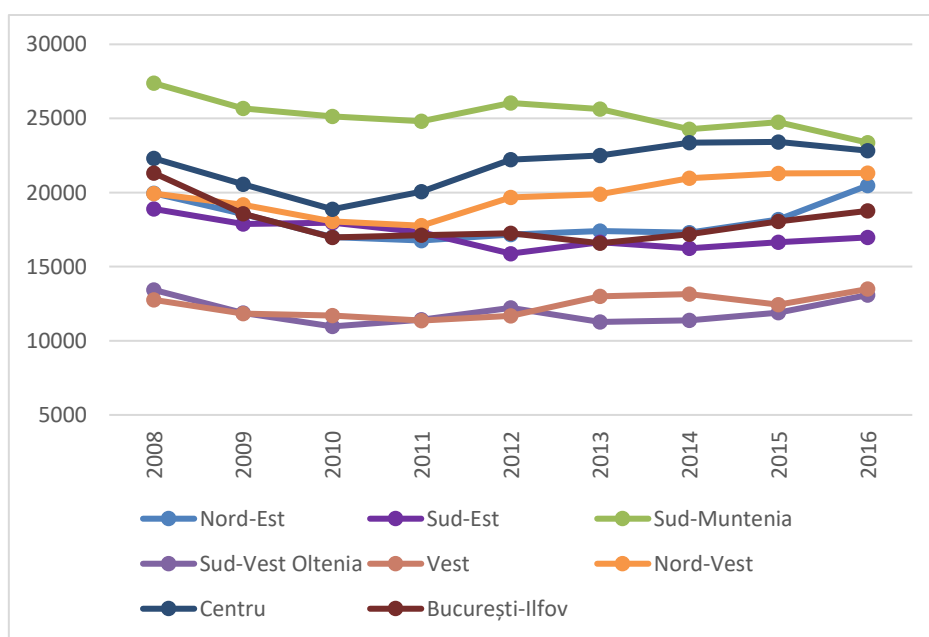
Astfel, în cazul industriei alimentare, la nivelul tuturor regiunilor s-au putut observa tendințe moderate de scădere a numărului mediu al salariaților până la nivelul anului

⁴³ Comisia Națională de Prognoză (2009): Industria românească în perioada de criză, analiză disponibilă la adresa: http://www.cnp.ro/user/repository/industria_romaneasca_in_perioada_de_criza.pdf.

2010, de 12%. Însă, în aceeași perioadă nivelul investițiilor nete realizate la nivel național a scăzut cu 40 de procente în cazul industriei alimentare (la 1.817 milioane lei). Totodată, soldul Investițiilor Străine Directe în domeniul alimentelor, băuturilor și tutunului a înregistrat o tendință de descreștere (cu 5,8%)⁴⁴, tendință modificată începând cu anul 2010. La finalul anului 2016, conform raportărilor Băncii Naționale a României (BNR), soldul investițiilor străine directe în sectorul alimentelor, băuturilor și tutunului atinsese o valoare totală de 2.382 milioane euro, reprezentând o creștere de 7,78% față de valoarea atinsă la nivelul anului 2008, în ciuda unei variații puternice în perioada de referință. De asemenea, numărul unităților locale active în ramuri ale industriei alimentare precum producția, prelucrarea și conservarea cărnii și fabricarea produselor de brutărie și făinoase a scăzut în aceeași perioadă cuprinsă între 2008 și 2010 cu 11%, respectiv 2%.

Avându-se în vedere regiunile de dezvoltare unde s-au realizat investiții în acest domeniu de activitate în baza schemelor de ajutor de stat, anume Sud-Est și Sud-Vest Oltenia (industria alimentară), la nivelul acestor zone, în perioada 2008-2010 diminuările procentuale de personal s-au situat fie sub media națională - cazul regiunii Sud-Est (o diminuare de aproximativ 5% față de media națională pe sector de 12%), fie peste aceasta - cazul regiunii Sud-Vest Oltenia (scădere de 18 procente).

Figura nr. 22 Numărul mediu al salariaților în industria alimentară

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Situația la finalul anului 2016 indica faptul că doar 8,7% din persoanele angajate în domeniul industriei alimentare la nivel național lucrau în cadrul unor entități comerciale situate în regiunea Sud-Vest Oltenia (ponderea cea mai scăzută din toate cele 8 zone de dezvoltare) și 11,29% lucrau în cadrul unor companii situate în regiunea Sud-Est.

⁴⁴ Conform datelor prelucrate din raportările anuale ale Băncii Naționale a României – Investițiile Străine Directe în România (2008-2016).

Comparativ, regiunea cu ponderea cea mai ridicată la nivelul anului 2016 a fost zona Centru, cu 22.832 de persoane angajate în industria alimentară.

Luând în considerare în continuare câștigul salarial nominal mediu lunar - un indicator în baza căruia se pot observa mai facil discrepanțele la nivel regional - în cazul celor două zone s-a putut observa că la nivelul industriei alimentare evoluția acestui indicator s-a situat sub media națională. Astfel, la finalul anului 2016 câștigul mediu realizat de un salariat în industria alimentară în zona Sud-Est era de 1.322 lei, în timp ce câștigul realizat de un salariat din zona Sud-Vest Oltenia era de 1.179 lei. Comparativ cu media națională (de 1.446 lei), regiunile București-Ilfov (cu 1.881 lei), Vest (cu 1.817 lei) și Centru (cu 1.502 lei) s-au situat deasupra celor două zone avute în vedere în prezenta analiză.

În contrast cu creșterea relativ moderată a câștigului mediu lunar în domeniul industriei alimentare (de 62% la nivel național pe parcursul celor 8 ani de zile), precum și cu evoluția investițiilor nete realizate în perioada 2008-2016 (situată pe un trend descendent atât în cazul industriei alimentare, nivelul exporturilor de produse alimentare, băuturi și tutun a fost în creștere. Astfel, dacă la nivelul anului 2008, exporturile în sector totalizau 1.579,8 milioane euro, la nivelul anului 2015 valoarea acestora era de 4.805 milioane euro, reprezentând 8,8% din totalul exporturilor României⁴⁵.

Considerând aceiași indicatori la nivelul sectorului fabricării produselor textile, la nivel național evoluția ponderii personalelor angajate în domeniu s-a încadrat pe o tendință semnificativă de scădere până la nivelul anului 2011, când această tendință a fost corectată, la finalul anului 2016, 36.610 persoane fiind angajate în sector. În cazul regiunii Centru - zona unde au fost susținute investiții în acest domeniu prin intermediul schemelor de ajutor de stat, ponderea numărului mediu al salariaților în domeniu la nivelul anului 2016 a fost de 18,9% din totalul înregistrat la nivel național, reprezentând cea mai ridicată pondere regională. Totodată, valoarea câștigului salarial mediu lunar din regiune a fost una dintre cele mai ridicate (fiind de 1.803 lei în anul 2016) - situându-se peste media națională de 1.689 lei, fiind depășită doar de valorile înregistrate în regiunile Vest (1.856 lei/lună) și Sud-Muntenia (2.008 lei/lună). Soldul investițiilor străine directe în sectorul textilelor, al confecțiilor și pielărilor, conform datelor BNR, a cunoscut o variație similară valorii investițiilor nete realizate în aceeași perioadă de referință - de creștere modestă. Astfel că, la nivelul anului 2016 valoarea investițiilor nete realizate în domeniu era de 231 milioane lei, iar valoarea soldului investițiilor străine atinsese valoarea de 1.039 milioane euro.

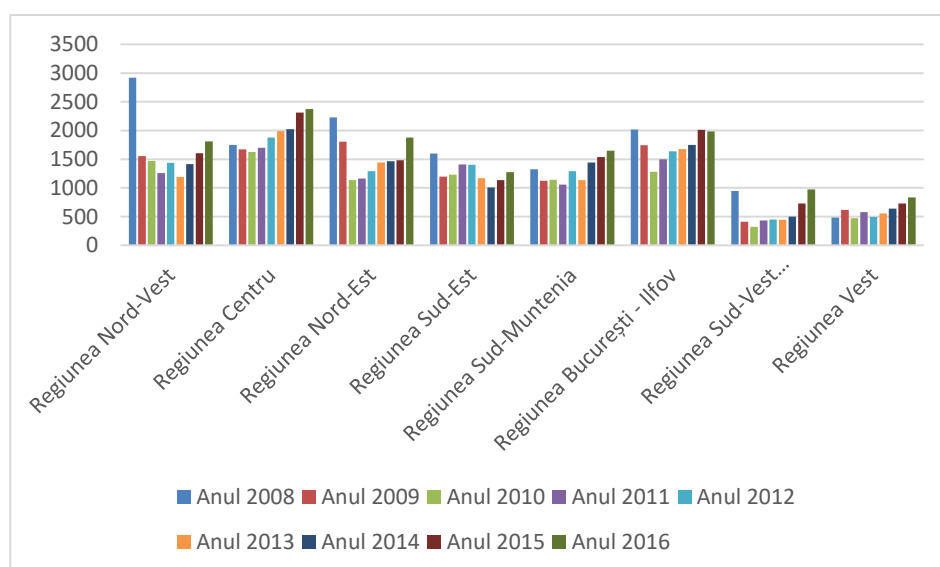
La nivelul activității de producție de țesături (domeniu în care au fost sprijinite investiții prin intermediul ajutorului de stat), la nivelul anilor 2015 și 2016 (pentru care există date disponibile), în ciuda unei scăderi a numărului de unități active în domeniu (de la 95 la nivel național la 89, diminuările fiind la nivelul unităților micro și al celor mici) și implicit a numărului de angajați (de la 3498 la 3331 - cele mai semnificative diminuări realizându-

⁴⁵ G. Nițulescu (2016): Radiografia industriei alimentare românești, Publicația RoAliment.ro, disponibil la adresa <http://www.roaliment.ro/editia-1/radiografia-industriei-alimentare-romanesti/>.

se la nivelul unităților medii), a fost înregistrată o creștere a cifrei de afaceri totale cu aproximativ 19 procente⁴⁶.

În ceea ce privește situația la nivelul sectorului fabricării de hârtie și a produselor din hârtie, numărul mediu al salariaților a cunoscut de asemenea o tendință de descreștere în perioada recesiunii până la nivelul anului 2010, când indicatorul a cunoscut valori preponderent în creștere la nivel național. Cele mai semnificative descreșteri în acest sens s-au înregistrat la nivelul regiunii Nord-Vest (unde față de anul 2008 numărul mediu al salariaților din acest domeniu era cu 56% mai mic în anul 2011) și Nord-Est (la nivelul aceluiași an de referință înregistrându-se o cu 47,8% mai puțini salariați în domeniu față de anul 2008). În ciuda inversării acestei tendințe începând cu anul 2012, în cazul regiunii Nord-Vest - la nivelul căreia a fost susținut un proiect de investiții (în acest domeniu) în baza unei scheme de ajutor de stat, numărul mediu de salariați la finalul anului 2016 era cu 38% mai mic față de valoarea înregistrată în anul 2008. Însă, la nivelul indicatorului câștig salarial nominal mediu, valoarea atinsă în regiunea Nord-Vest la finalul anului 2016 (de 1944 lei/lună) plasa regiunea peste media națională (de 1909 lei/lună), urmând după regiunile Vest, București-Ilfov și Sud-Muntenia.

Figura nr. 23 Numărul mediu al salariaților în sectorul fabricării hârtiei și al produselor din hârtie

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

O analiză a situației investițiilor nete din sector în perioada avută în vedere în cadrul studiului a relevat o variație semnificativă la nivel național, cu scăderi substanțiale înregistrate în anii 2009, 2012 și respectiv 2015. Cu toate acestea nivelul exporturilor directe realizate de companiile din sectorul fabricării hârtiei și al produselor din hârtie pentru perioada 2008-2016 s-a încadrat pe o traiectorie preponderent crescătoare la nivel național, valoarea totală a exporturilor directe din sector la finalul anului 2016 fiind cu

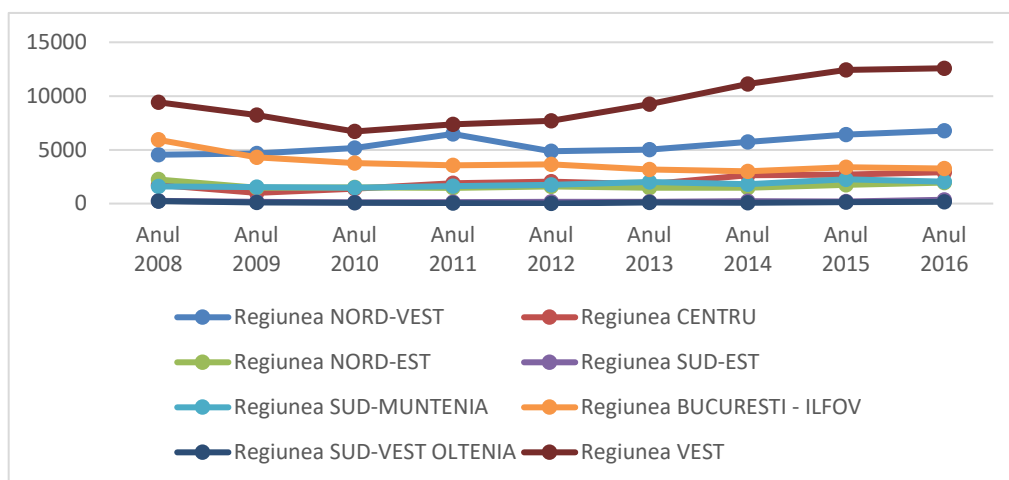
⁴⁶ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator RSI101A.

156% mai mare față de valoarea exporturilor realizate în anul 2008 (și totalizând peste 789 de milioane lei), conform datelor Institutului Național de Statistică. În același timp, valoarea cifrei de afaceri a unităților locale active din domeniu a replicat aceeași tendință de creștere susținută pe întregul interval analizat, cifra de afaceri din acest domeniu la nivel național atingând valoarea de 5.549 milioane lei (cu 113% mai mare față de valoarea înregistrată la nivelul anului 2008).

Sectorul fabricării calculatoarelor și a produselor electronice și optice a cunoscut de asemenea o scădere a numărului mediu al salariaților la nivelul tuturor regiunilor în perioada de recesiune economică, însă tendința generală a fost mai puțin accentuată față de alte domenii de activitate economică. Datele statistice indicau la finalul anului 2016 că regiunile cu ponderile cele mai ridicate ale persoanelor angajate în acest sector erau regiunile Vest (cu 41,8% din totalul național), Nord-Vest (cu 22,5% din totalul național), București-Ilfov (cu 10,8%) și Centru (cu 9,7%). În ceea ce privește evoluția indicatorului câștigului salarial nominal mediu net din domeniu, pentru perioada de referință s-a putut observa o tendință constantă de creștere, zonele la nivel cărora se înregistrau cele mai ridicate valori la finalul anului 2016 fiind de asemenea regiunile Vest (cu circa 11% mai mult decât media națională de 2553 lei/lună), Nord-Vest (cu circa 5,6% peste media națională), București-Ilfov (sub media națională cu 7 procente) și Centru (sub media națională cu circa 14%).

O analiză a investițiilor nete din sector în perioada avută în vedere în cadrul studiului a relevat de asemenea o variație crescută la nivel național, la finalul anului 2013 înregistrându-se o scădere substanțială a valorii totale a investițiilor (311 milioane lei, reprezentând o scădere cu 39% față de valoarea atinsă în anul precedent și cu 24% față de anul 2010). Coroborarea acestui indicator însă cu analiza cifrei de afaceri din unitățile locale active în domeniu a indicat pentru perioada de referință o tendință generală de creștere, mai pronunțată în cazul marilor actori din sector (societățile cu 250 angajați și peste, care la finalul anului 2016 înregistrau la nivel național o cifră totală 205.830 milioane lei - cu 49,9% mai mult față de valoarea anului 2008) față de următoarea categorie de actori (cu un număr de angajați între 50 și 249 care la finalul anului 2016 înregistrau o cifră totală de afaceri de 82.667 milioane lei - cu 32,6% mai mult față de valoarea anului 2008). Situația exporturilor directe din sector a înregistrat de asemenea o tendință pronunțată de creștere în perioada de referință, situație reflectată și în evoluția valorii adăugate brute la costul factorilor. Astfel că, la finalul anului 2016, valoarea exporturilor directe înregistrată la nivelul sub-domeniului de activitate economică Fabricarea componentelor electronice atingea nivelul de 2.499 milioane lei (iar la nivel de domeniul de activitate economică Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice acest indicator a atins valoarea totală de 5.721 milioane lei), iar valoarea brută adăugată era de 927 milioane lei - reprezentând o creștere de 111,2% față de valoarea înregistrată la finalul anului 2008.

Figura nr. 24 Numărul mediu al salariaților din sectorul fabricării calculatoarelor și a produselor electronice și optice

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Figura nr. 25 Numărul mediu al salariaților în sectorul fabricării produselor din cauciuc și mase plastice

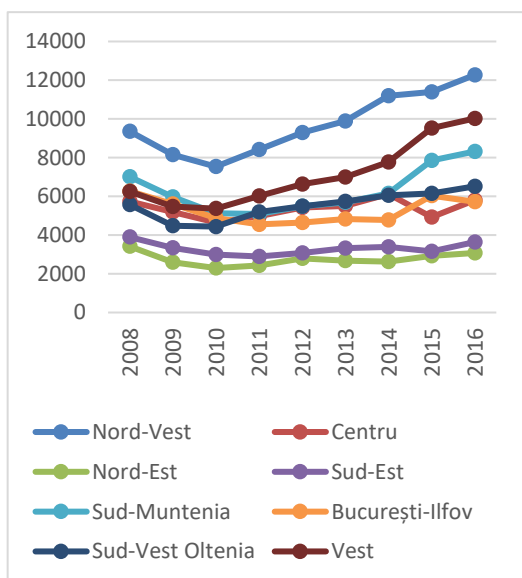
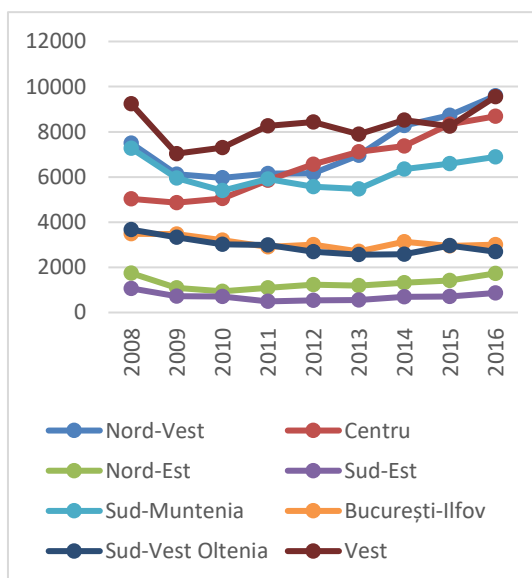

Figura nr. 26 Numărul mediu al salariaților în sectorul fabricării echipamentelor electrice

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Efectele crizei economice răsfârțate asupra sectorului de producție a autovehiculelor de transport rutier s-au propagat și pe ramuri cuplate ca activitate, fabricarea produselor de cauciuc și mase plastice de pildă suferind de asemenea o diminuare a producției cu 16,6% (mai mică decât în primele 5 luni ale anului 2008), iar media numărului de salariați în 2010 scăzând la nivel național cu peste 21%. Similar, sectorul echipamentelor electrice a suferit la nivel național o restrângere a gradului de ocupare de 19% în perioada de referință

2008-2010, însă începând cu anul 2011 această situație s-a redresat observându-se o creștere anuală medie a numărului de persoane ocupate în acest sector de activitate de 5%. În cazul sectorului fabricării de produse de cauciuc și mase plastice, regiunile de interes unde s-au realizat investiții în baza ajutorului de stat au fost zonele Nord-Vest, Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia și Vest. În perioada crizei economice, zonele Nord-Vest, Vest și Sud-Vest Oltenia au înregistrat diminuări de personal sub media națională (de 19,4%, 14,2% și respectiv 20,2%), în timp ce zona Sud-Muntenia a înregistrat o scădere de peste 26 de procente. La finalul anului 2016, regiunile amintite reuniau cele mai ridicate ponderi ale numărului mediu al salariaților din domeniu, zona Nord-Vest înregistrând cel mai ridicat procent al acestora (22%), fiind urmată de regiunea Vest (18%), Sud-Muntenia (15%) și Sud-Vest Oltenia (11%). Investițiile nete realizate în acest sector, în perioada de referință, au cunoscut o evoluție general pozitivă, emulată și în cazul soldului investițiilor străine directe. Astfel că investițiile străine realizate în domeniul prelucrării țiteiului, a produselor chimice, a cauciucului și a maselor plastice atinseseră valoarea de 4.493 milioane euro (cu 112% mai mult față de anul 2008), iar valoarea investițiilor nete realizate în sectorul fabricării produselor de cauciuc și mase plastice atinsese valoarea de 1.225 milioane lei la nivelul aceluiași an (cu 7,4% mai mult față de anul 2008). În ceea ce privește câștigul salarial mediu net lunar, la nivelul acestui sector de activitate, regiunile Vest și Sud-Vest Oltenia au înregistrat valori (de 2.152 lei/lună, respectiv 2736 lei/lună) care au depășit la finalul anului 2016 media națională (de 2.138 lei/lună). La nivelul aceluiași an, regiunile Sud-Muntenia (cu 2.026 lei/lună) și Nord-Vest (1.930 lei/lună) s-au plasat sub media națională. În ceea ce privește exporturile realizate în acest sector, în perioada 2011-2016 acestea au crescut în mod constant, valoarea atinsă la nivelul lunii decembrie 2016 fiind de 218.308.000 euro (în creștere cu 41 de procente față de luna decembrie 2011). Aceeași tendință de creștere s-a observat și la nivelul cifrei de afaceri totale realizată de către unitățile active în domeniul fabricării anvelopelor și camerelor de aer, al fabricării altor produse din cauciuc, al fabricării plăcilor, foliilor, tuburilor și profilelor din material plastic și al fabricării altor materiale din material plastic (toate reprezentând domenii în care au fost realizate investiții în baza schemelor de ajutor de stat). Astfel, pentru anii 2015 și 2016 (la nivelul cărora există date disponibile), în cazul fabricării anvelopelor și camerelor de aer, în ciuda reducerii numărului de unități active, au crescut atât numărul mediu de salariați (de la 8.186 la 8.708), cât și valoarea cifrei de afaceri (cu 5,2%). Aceeași tendință a fost observată și în celelalte domenii de activitate, în fiecare caz scăzând numărul unităților active (cea mai semnificativă scădere observându-se la nivelul activității de fabricare a profilelor din material plastic - de la 290 la 273), dar crescând numărul mediu al angajaților (cea mai semnificativă creștere nominală fiind observată la nivelul activității de fabricare a altor produse din material plastic - la 15.020 salariați în anul 2016) și valoarea cifrei de afaceri (cea mai substanțială creștere fiind realizată la nivelul activității de fabricare a altor produse din material plastic - cu 13%)⁴⁷.

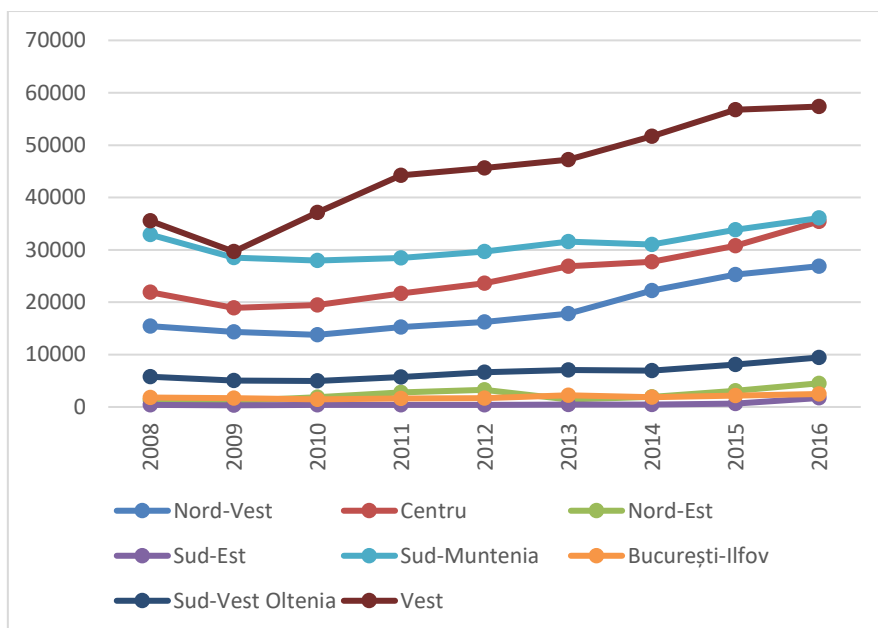
⁴⁷ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator RSI101A.

În ceea ce privește sectorul echipamentelor electrice, contracția generată de criza economică la nivelul numărului mediu de salariați în domeniu s-a tradus într-o diminuare de 19% a acestui indicator la nivel național, la finalul anului 2010 față de anul 2008. În cazul regiunilor Nord-Vest și Sud-Muntenia (zone unde s-au realizat investiții în acest sector în baza schemelor de ajutor de stat), scăderile de personal angajat în domeniu au depășit chiar media națională, în Nord-Vest diminuarea fiind cu 20,5%, în timp ce în Sud-Muntenia a depășit 25%. Cu toate acestea la finalul anului 2016 cele două regiuni înregistrau cele mai ridicate ponderi ale numărului de angajați în sector din totalul național - de 16% în cazul zonei Sud-Muntenia, respectiv 22% în cazul zonei Nord-Vest. În același timp, valoarea câștigului salarial mediu lunar în cazul celor două zone s-a situat sub media națională de 2.045 lei/lună la finalul anului 2016, fiind de 1.973 lei/lună în cazul regiunii Nord-Vest, respectiv de 1.900 lei/lună în cazul regiunii Sud-Muntenia. Situația observată la nivelul activităților subsumate sectorului echipamentelor electrice indică pentru anii 2015 și 2016 o relativă stabilitate a numărului unităților active în domeniu (analiza fiind realizată pe activitățile de fabricare de acumulatori și baterii, de fabricare a altor fire și cabluri electrice și electrocasnice și de fabricare de aparate electrocasnice - sectoare unde au fost realizate investiții în baza schemelor de ajutor de stat), precum și o creștere a numărului de persoane angajate⁴⁸. Excepția a reprezentat-o domeniul fabricării de cabluri electrice unde la nivelul personalului angajat s-a putut observa o scădere de 6 procente, iar cifra de afaceri a scăzut cu 28%.

În cazul celui de-al doilea grup de producție industrială conform analizei Comisiei Naționale de Prognoză, factori precum contracția piețelor internaționale și limitarea creditării acordate de către băncile comerciale în perioada crizei economice au condus la o scădere a capacității de producție de 12,7% (față de primele 5 luni ale anului 2008) în cazul industriei autovehiculelor.

⁴⁸ *Idem.*

Figura nr. 27 Numărul mediu al salariaților în sectorul fabricării autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și a semiremorcilor

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Astfel, în cazul activității de fabricare a autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și a semiremorcilor - luând în considerare zonele unde s-au realizat proiecte de investiții ce au fost sprijinite prin intermediul schemelor de ajutor de stat - reduceri substanțiale de personal în perioada crizei economice s-au produs la nivelul regiunilor Sud-Muntenia (o scădere cu 15% în anul 2010 față de anul 2008), Sud-Vest Oltenia (o scădere cu 14% în anul 2010 față de anul 2008), Centru (scădere pentru aceeași perioadă cu 11%) și Nord-Vest (o scădere cu 10%). Doar la nivelul zonei Nord-Est, în anul 2010 s-a putut observa chiar o creștere cu 37% a numărului mediu de angajați în domeniul fabricării de autoturisme, nominal în anul 2010 înregistrându-se cu 502 mai multe persoane ocupate în domeniu decât în anul 2008 (și cu 701 mai multe persoane față de anul 2009). Totodată, la nivelul tuturor celor 5 regiuni avute în vedere, începând cu anul 2011 s-a putut observa o creștere susținută a numărului mediu al salariaților în domeniu, față de anul precedent înregistrându-se o creștere medie a numărului de salariați cu 17%. La finalul anului 2016, pe acest sector de activitate regiunile Sud-Muntenia, Centru și Nord-Vest reuneau cea mai mare pondere a numărului de angajați din totalul național (respectiv de 20,7% în cazul regiunii Sud-Muntenia, 20,3% în cazul regiunii Centru și 15,4% în cazul regiunii Nord-Vest). La nivelul evoluției cifrei de afaceri, în cazul activităților de fabricare a autoturismelor de transport, a echipamentelor electronice și electrice pentru autovehicule și motoare și al fabricării de piese și accesorii pentru autovehicule și motoare de autovehicule (domenii în care au fost realizate proiecte de investiții susținute și prin schemele de ajutor de stat), s-a putut observa o creștere a acestui indicator, pentru anii 2015 și 2016 de pildă creșterea variind între 6% și 25%. Nominal, cea mai ridicată cifră de afaceri a fost înregistrată la nivelul întreprinderilor din domeniul fabricării de piese și accesorii pentru autovehicule,

care la nivelul anului 2016 era de 25.800 milioane lei⁴⁹. Totodată, la nivelul anului 2015 producția internă de autoturisme a plasat România pe locul zece la nivel european, cu 387.200 de unități realizate⁵⁰ și o valoare totală a exporturilor de 38.758 milioane lei, reprezentând o creștere de 878% față de anul 2008⁵¹. La nivelul câștigului salarial însă, față de media națională care la finalul anului 2016 era de 2.408 lei/lună, cu excepția regiunii Sud-Muntenia unde valoarea acestui indicator s-a plasat deasupra valorii înregistrate la nivel național (fiind de 2.822 lei/lună), toate celelalte regiuni avute în vedere au înregistrat valori sub media națională. La nivelul regiunii Nord-Est câștigul salarial net lunar în acest domeniu în anul 2016 a fost de 1.430 lei/lună, cea mai scăzută valoare din țară, în timp ce la nivelul regiunii Centru s-a înregistrat următoarea valoare ridicată după regiunea Sud-Muntenia, anume de 2.304 lei/lună.

Figura nr. 28 Numărul mediu al salariaților în sectorul fabricării de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.

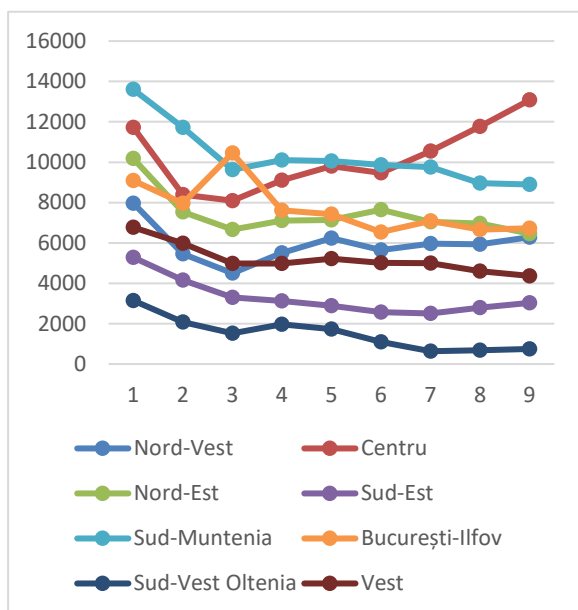
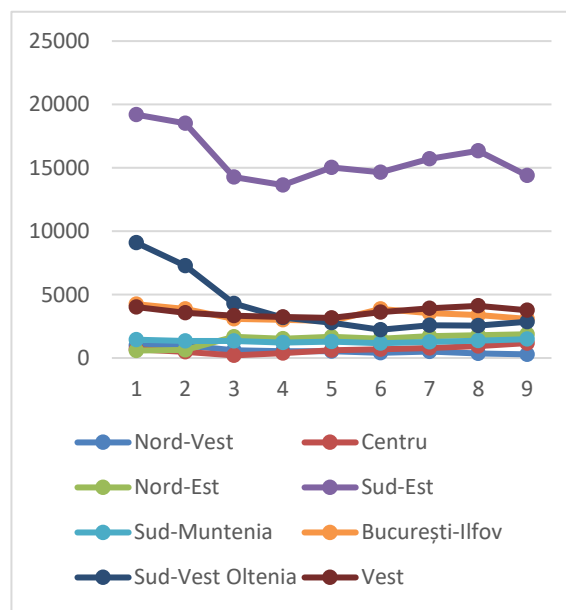

Figura nr. 29 Numărul mediu al salariaților în sectorul fabricării altor mijloace de transport

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Comparativ cu sectorul fabricării de autovehicule de transport rutier, sectoarele fabricării mașinilor, utilajelor și echipamentelor, respectiv cel al fabricării altor mijloace de transport au cunoscut de asemenea restrângeri la nivel de personal salarial în perioada crizei economice, variind între scăderi de 27%, respectiv 28% la nivel național. În cazul domeniului fabricării mașinilor, utilajelor și echipamentelor, regiunile Nord-Vest, Centru, Sud-Muntenia și Vest (regiuni la nivelul cărora au fost sprijinite proiecte de investiții în domeniu prin intermediul schemelor de ajutor de stat) au înregistrat diminuări

⁴⁹ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator RSI101A.

⁵⁰ B. Alecu (2016): Producția de mașini a urcat România în top zece european, Ziarul Financiar, disponibil la adresa <http://www.zf.ro/auto/productia-de-masini-a-urcat-romania-in-top-10-european-15142392>.

⁵¹ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator CON111E.

semnificative de personal în perioada crizei economice (peste media națională), la nivel nominal cea mai afectată regiune fiind Centru (cu o scădere a numărului mediu de salariați în anul 2010 de mai bine de 3.600 de persoane față de valoarea înregistrată în anul 2008), iar procentual regiunea Nord-Vest - cu o diminuare de peste 43 de procente față de anul de referință 2008. Începând cu anul 2011, această tendință a fost corectată, însă până la finalul anului 2016, cu excepția regiunii Centru (care înregistra un număr mediu de salariați în domeniu de 13.078, cu 11% mai multe persoane decât la nivelul anului 2008), nicio altă regiune nu a mai atins valorile raportate pentru anul 2008. În ceea ce privește ponderea fiecărei regiuni la totalul persoanelor angajate în domeniu în anul 2016, din regiunile de interes pentru analiză zona Centru a reunit cel mai ridicat procent din totalul național (26%), urmată fiind de zonele Sud-Muntenia (17,9%), Nord-Vest și Vest (8,8%). În perioada de referință 2008-2015, în ciuda presiunilor exercitate în timpul contracției economice mondiale, sectorul a înregistrat o tendință de creștere a valorii exporturilor susținută în timp, la finalul anului 2015 valoarea totală a exporturilor fiind de 19.346 milioane lei, cu 354% mai mult față de anul 2008⁵².

În ceea ce privește evoluția cifrei de afaceri, luând în considerare sub-domeniile relevante analizei (anume: 2815 Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteza și a elementelor mecanice de transmisie; 2825 Fabricarea echipamentelor de ventilație și frigorigene, exclusiv a echipamentelor de uz casnic; 2830 Fabricarea mașinilor și utilajelor pentru agricultura și exploatarea forestieră; 2892 Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții), la nivelul anilor 2015 și 2016 s-a putut observa de asemenea o tendință generală de creștere, cu excepția sectorului de producție a utilajelor pentru extracție și construcții unde s-a putut observa o scădere de 14% a cifrei de afaceri (precum și o scădere de 11% a numărului mediu de salariați în domeniu). Această scădere a cifrei de afaceri pentru perioada 2015-2016 a fost observată și în cazul beneficiarilor de scheme de ajutor de stat activi în sectorul fabricării utilajelor de extracție și construcții, diminuare însă corectată începând cu anul 2017. Luând în considerare câștigul salarial net mediu, valori peste media națională în acest domeniu raportate pentru anul 2016 (respectiv de 2.336 lei/lună) au fost înregistrate la nivelul regiunilor Vest (2.376 lei/lună), Sud-Muntenia (2.434 lei/lună) și Centru (2.554 lei/lună). Doar regiunea Nord-Vest s-a plasat în mod regulat sub media națională a câștigului salarial în acest sector.

Sectorul fabricării altor mijloace de transport a fost puternic afectat de criza economică, la nivelul anului 2010 observându-se o valoare a totalului persoanelor angajate în sector cu 28 de procente mai scăzută decât la nivelul anului 2008. Totodată, valoarea exporturilor raportată la finalul anului 2010 a fost cu 10% mai scăzută față de anul 2008, producția de piață la nivelul aceluiași an fiind cu 3,7% mai mică în 2010 față de 2008.

Astfel, situația la nivelul regiunii Centru a indicat cea mai semnificativă contracție procentuală la nivelul acestui indicator, respectiv o scădere cu 69 de procente în anul 2010 comparativ cu anul 2008. Însă începând cu anul 2011, această tendință a fost complet inversată, la finalul anului 2016 depășindu-se valoarea înregistrată în 2008 cu 72 de

⁵² Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator CON111E.

procente, persoanele salariate în domeniul fabricării altor mijloace de transport reprezentând 4% din totalul la nivel național. Regiunea Nord-Est a cunoscut o traiectorie diferită la nivelul acestui indicator, în perioada crizei economice, numărul persoanelor angajate în domeniu crescând cu 182%. Această tendință de creștere s-a menținut pe întreaga perioadă de referință (2008-2016), ponderea persoanelor angajate în domeniu la nivelul regiunii fiind de 6,4% din totalul național. Raportat însă la câștigul salarial mediu în sector, regiunea Nord-Est s-a situat sub media națională de 2.532 lei/lună pentru anul 2016, în timp ce regiunea Centru s-a plasat peste medie cu 3.366 lei/lună. O analiză a situației înregistrate la nivelul sub-domeniilor subsumate sectorului fabricării de alte mijloace de transport relevante studiului de față - anume 3020 Fabricarea materialului rulant și 3030 Fabricarea de aeronave și nave spațiale - a relevat că pentru anii 2015 și 2016 s-au înregistrat creșteri ale cifrelor de afaceri - de 8%, respectiv 12%, tendință observată și la nivelul beneficiarilor schemelor de ajutor de stat activi în cele două sub-domenii.

În ceea ce privește evoluția la nivel național a sectorului fabricării de produse nemetalice și a industriei construcțiilor metalice, ca și în cazul industriei constructoare de autovehicule, criza economică a generat reverberații semnificative. Astfel, la nivelul producției de piață, în cazul sectorului fabricării de produse din minerale nemetalice, valoarea atinsă la nivelul anului 2010 scăzuse cu 23 de procente față de anul 2008, iar valoarea producției realizată de industria construcțiilor metalice scăzuse cu 6% la nivelul aceluiași an față de anul precedent. Însă, începând cu anul 2011 în cazul ambelor sectoare atât producția de piață, cât și valoarea exporturilor au cunoscut creșteri substanțiale. La finalul anului 2016, producția industriei produselor din minerale nemetalice a fost cu 18% mai mare față de anul 2010 și cea a exporturilor cu 52%, în timp ce producția din industria construcțiilor metalice a fost cu 43% mai mare față de cea raportată pentru anul 2010, valoarea exporturilor din 2016 fiind mai mare cu 210% față de același an⁵³.

⁵³ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator CON111E.

Figura nr. 30 Numărul mediu al salariaților în sectorul fabricării altor produse din minerale nemetalice

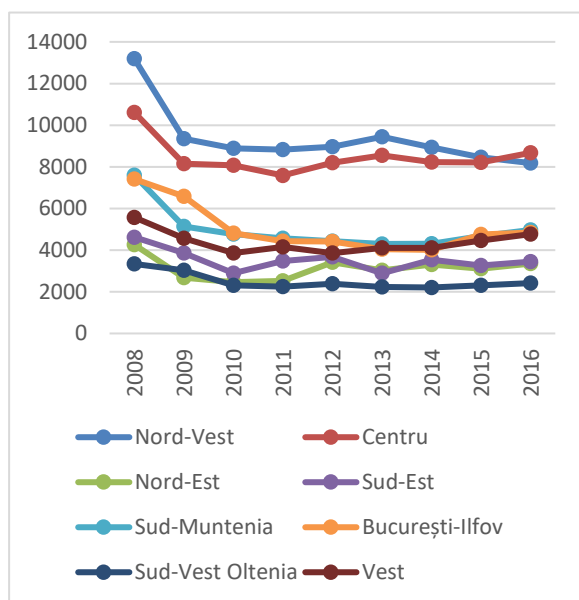
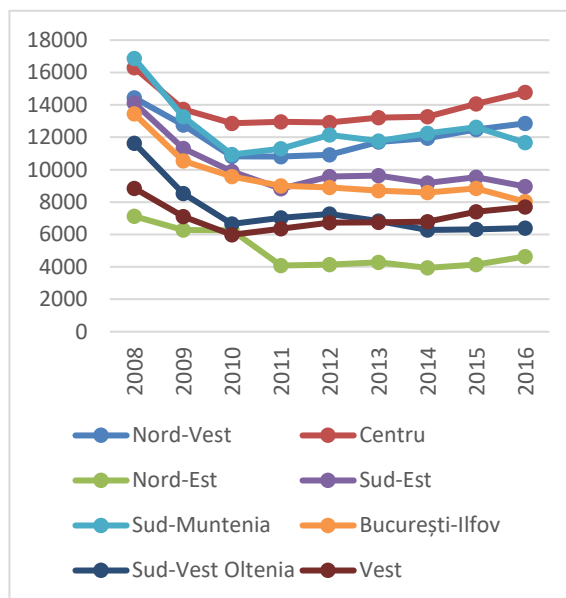

Figura nr. 31 Numărul mediu al salariaților în industria construcțiilor metalice și a produselor din metal

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

La nivelul indicatorului privind numărul mediu al salariaților, regiunea Sud-Est a cunoscut diminuări peste media națională a ponderii personalului angajat, în timp ce regiunea Sud-Vest Oltenia a cunoscut una dintre cele mai severe scăderi procentuale a personalului salariat în industria construcțiilor metalice. Începând cu anul 2011 însă, evoluția acestui indicator pentru ambele domenii și ambele regiuni s-a plasat pe o direcție pozitivă și stabilă. Analizând însă valoarea câștigului salarial mediu în cele două domenii, la nivelul regiunii Sud-Est s-a putut observa o plasare constantă sub media națională (de 1.560 lei/lună la finalul anului 2016 în cazul domeniului fabricării de produse din minerale nemetalice față de media de 1.975 lei/lună, respectiv de 1.688 lei/lună pentru industria construcțiilor metalice față de media de 1.912 lei/lună), situație similară și în cazul regiunii Sud-Muntenia la nivelul industriei construcțiilor metalice - unde valoarea medie la nivelul anului 2016 era de 1.714 lei/lună.

În ceea ce privește evoluția cifrei de afaceri realizată la nivelul sub-domeniilor de interes pentru analiză - anume 2312 Prelucrarea și fasonarea sticlei plate; 2550 Fabricarea produselor metalice obținute prin deformare plastică și 2593 Fabricarea articolelor din fire metalice - la nivelul anilor 2015 și 2016 s-au putut observa tendințe de descreștere în cazul primelor sub-domenii, respectiv de creștere în cazul fabricării de articole din fibre metalice. O analiză a evoluției cifrei de afaceri a beneficiarilor schemelor de ajutor de stat, activi în aceste domenii pentru aceeași perioadă indică însă o creștere susținută.

O analiză a valorii totale a ajutorului de stat acordat în industria prelucrătoare în baza schemelor de ajutor de stat implementate de către Ministerul Finanțelor Publice în

perioada 2007-2014 (fără a se lua în considerare și ajutorul de stat plătit în baza OUG nr. 109/2008 care a fost de 326 milioane lei în perioada 2010-2013, conform datelor oferite de către Ministerul Finanțelor Publice), indică faptul că cea mai mare pondere a fost alocată în regiunea Sud-Muntenia - la nivelul acestei regiuni generându-se și cel mai ridicat număr de locuri de muncă, urmată fiind de regiunea Nord-Vest.

Figura nr. 32 Valoarea ajutorului de stat acordat în industria prelucrătoare (milioane euro)

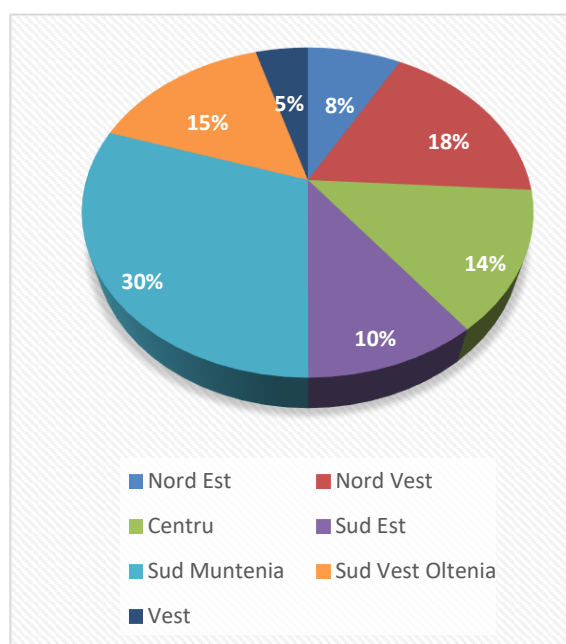
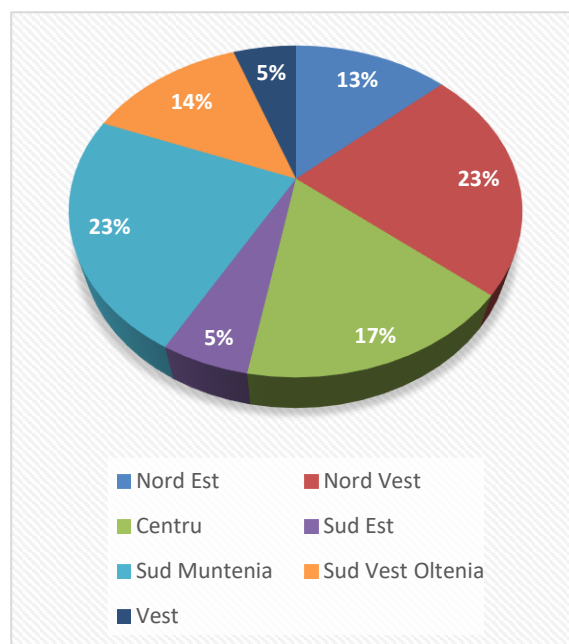

Figura nr. 33 Numărul de locuri de muncă nou create în industria prelucrătoare ca urmare a acordării ajutorului de stat

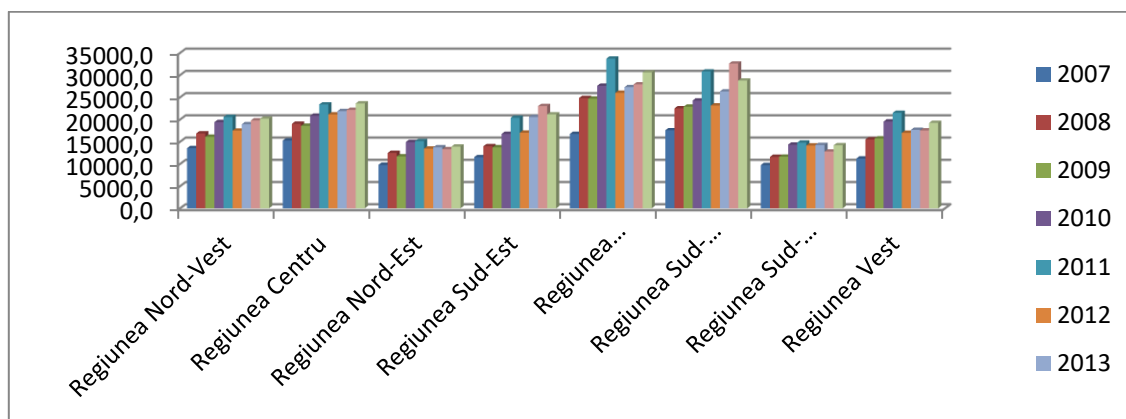

Sursa: Prelucrarea datelor puse la dispoziție de către Ministerul Finanțelor Publice

O analiză a Produsului Intern Brut (PIB) regional în funcție de sectorul de activitate CAEN pentru perioada de referință 2007-2015, indică faptul că, după regiunea București-Ilfov care a înregistrat în continuare cele mai ridicate ponderi ale acestor sectoare de activitate în PIB-ul regional, regiunile Sud-Muntenia, Centru și Sud-Est s-au clasat pe următoarele poziții. Față de anul 2007 se poate observa o creștere substanțială a ponderii industriei în PIB-ul regional în cazul regiunilor Sud-Est (creștere de 83%), București-Ilfov (creștere de 82%) și Sud-Muntenia (creștere de 63%). Defalcând acest sector din PIB regional și focalizându-ne pe industria prelucrătoare, putem observa că la nivelul cifrei de afaceri a întreprinderilor active din acest sector, regiunile Sud-Muntenia, Centru, Vest și Nord-Vest au înregistrat cele mai ridicate valori nominale la nivelul anului 2016, tendința de creștere a acestui indicator consolidându-se începând cu anul 2012. O comparație a acestui indicator cu distribuția ajutorului de stat acordat industriei prelucrătoare în baza schemelor de ajutor de stat administrate în perioada 2007-2014 de către Ministerul Finanțelor Publice indică faptul că pe întreaga perioadă de referință, regiunile care au beneficiat de alocări mai mari prin intermediul schemelor de ajutor de stat, au înregistrat de asemenea cifre de afaceri mai ridicate la nivelul industriei. De asemenea, dacă am lua

în considerare distribuția pe anul 2016 a populației ocupate în industria prelucrătoare în funcție de regiuni, am observa că similar cu distribuția locurilor de muncă nou create în baza schemelor de ajutor de stat regiunile Nord-Vest, Centru și Sud-Muntenia au cele mai ridicate ponderi (de 19%, 18% și respectiv 16%)⁵⁴.

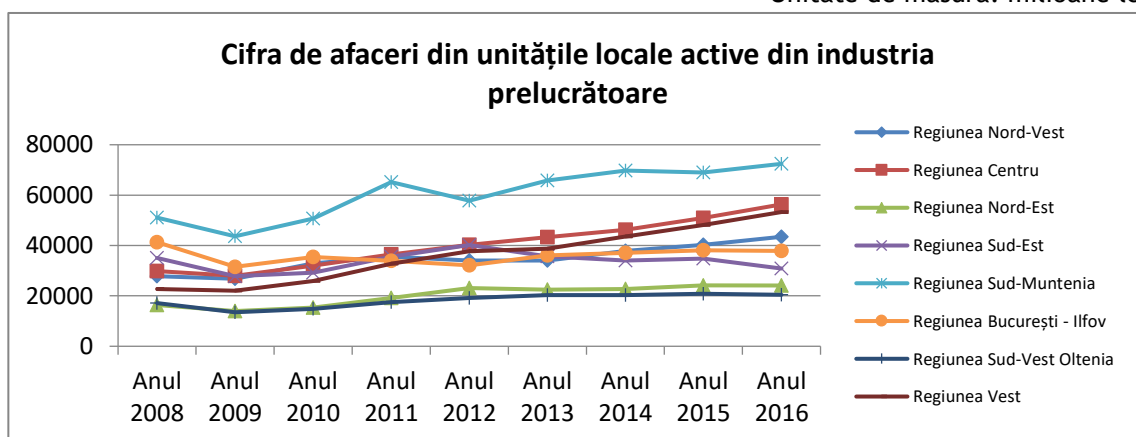
Figura nr. 34 PIB regional realizat în industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Figura nr. 35 Cifra de afaceri realizată de unitățile locale active din industria prelucrătoare

Unitate de măsură: milioane lei

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Luând în considerare totodată variația valorii adăugate brute (VAB) la nivel de sector de activitate CAEN, se poate observa de asemenea că începând cu anul 2009 acesta s-a situat pe o direcție de creștere constantă și susținută, față de anul 2009 la finalul anului 2015 creșterea înregistrată la nivelul acestui indicator fiind de 40%, iar valoarea nominală atinsă fiind de 68.270 milioane lei⁵⁵. La nivelul exporturilor directe, datele Institutului Național

⁵⁴ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator FOM 103D.

⁵⁵ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator INT109C.

de Statistică indicau o tendință constantă și susținută de creștere la nivelul industriei prelucrătoare, înregistrându-se în anul 2015 o majorare a valorii exporturilor directe de peste 107% față de anul 2008, creștere rivalizată de sectorul Informații și Comunicații care a înregistrat exporturi în anul 2015 cu peste 200% față de anul 2008. Conchizând această secțiune dedicată analizării contextului macroeconomic în cadrul căruia să plasăm evoluția beneficiarilor schemelor de ajutor de stat, putem argumenta următoarele aspecte:

- sprijinul acordat în forma ajutorului de stat a contribuit la consolidarea acestui sector al economiei românești și implicit la dezvoltarea sub-domeniilor subsumate industriei prelucrătoare, generând creștere economică la nivel regional;
- sprijinul acordat a contribuit la generarea a peste 14.400 de noi locuri de muncă în acest sector de activitate - contribuind la creșterea gradului de ocupare la nivel regional;
- contribuția beneficiarilor economici activi în acest sector la dezvoltarea regională, definită ca totalul contribuțiilor aferente salariilor și al impozitelor pe profit, teren și clădiri plătite în perioada implementării și monitorizării proiectelor de investiții, este substanțială fiind estimată în baza datelor Ministerului Finanțelor Publice la circa 1.395 milioane lei (nefiind inclusă în acest calcul și contribuția beneficiarului ajutorului de stat individual acordat în baza OUG nr. 109/2008).

Informații și telecomunicații

La nivelul tuturor schemelor de ajutor de stat avute în vedere în cadrul prezentului studiu, 14 beneficiari și-au desfășurat activitatea în domenii subsumate sectorului Informații și telecomunicații, distribuite astfel:

Scheme de ajutor de stat	Domenii de activitate	Regiuni de implementare	Tipuri de investiții
HG nr. 797/2012 (14 beneficiari)	6202 - Activități de consultanță în tehnologia informației (5) 5829 - Activități de editare a altor produse software (1) 6201 - Activități de realizare a softului la comandă (5) 6209 - Activități de servicii în tehnologia informației (3)	București-Ilfov Nord-Est Nord-Vest Vest Centru	Extindere Greenfield

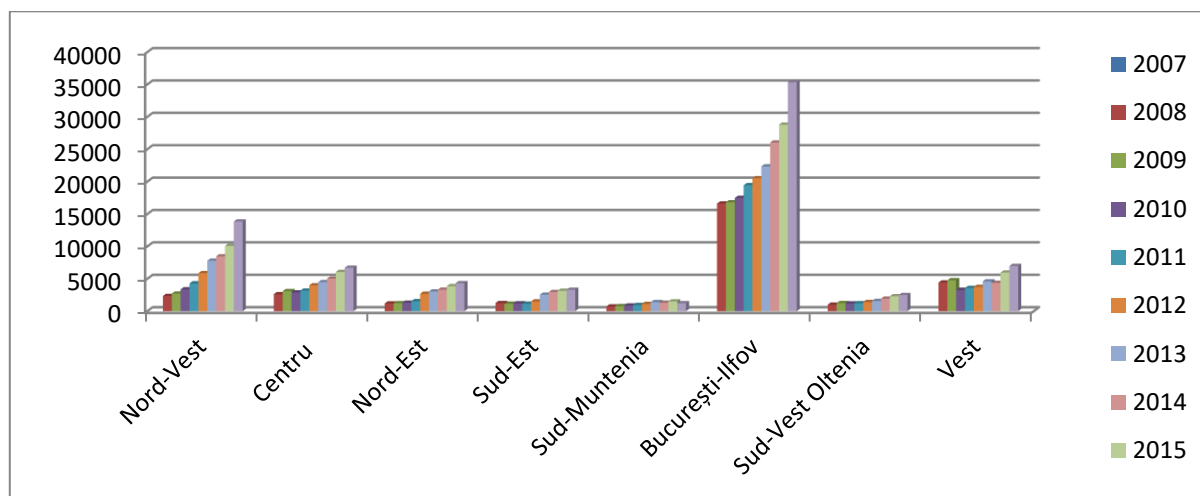
Poate cea mai interesantă evoluție în perioada de referință 2008-2016 a reprezentat-o cea a sectorului informații și telecomunicații (IT&C). Astfel, la nivelul anilor 2008-2009, industria IT&C și-a continuat evoluția ascendentă, cifra de afaceri totală a industriei depășind 9,3 miliarde de euro, iar efectivul total de angajați fiind de aproximativ 125.000 de persoane. Începând cu anul 2010 acest indicator a cunoscut o creștere graduală semnificativă, totalul persoanelor ocupate în acest sector fiind la finalul anului 2016 de peste 204.000 de persoane și reprezentând o creștere de 52 de procente. Regiunile cu efectivele cele mai mari de persoane ocupate în acest sector la finalul anului 2016 au fost

București-Ilfov (94.900 de persoane), Centru (18.900 de persoane) și Vest (17.200 de persoane). Numărul mediu al salariaților din acest domeniu a înregistrat de asemenea o tendință continuă de creștere, chiar și în perioada recesiunii (la nivelul anului 2010 în acest sector lucrând 106.174 de persoane), la nivelul anului 2016, 154.520 de persoane fiind angajate în sector la nivel național. Majoritatea persoanelor angajate în tehnologia informației au fost preponderent din regiunea București-Ilfov (numărul mediu de salariați în anul 2016 fiind de 81.813 și reprezentând 52% din totalul național), următoarea regiune ca pondere a numărului de salariați în acest domeniu fiind Nord-Vest (cu o medie de 19.812 de persoane și reprezentând 12,8% din totalul național). Regiunile Centru și Vest au înregistrat la nivelul anului 2016 o pondere de 8% fiecare din totalul persoanelor angajate la nivel național în sector, iar zona Nord-Est a reunit o pondere de 6,2%. În ceea ce privește câștigul salarial mediu net realizat în domeniu, valoarea cea mai ridicată pe întreaga perioadă de referință a fost înregistrată la nivelul regiunii București-Ilfov (acesta fiind în 2016 de 4.987 lei/lună), urmată de regiunile Nord-Vest (cu 4.716 lei/lună, la nivelul anului 2016) și Vest (4.633 lei/lună, la nivelul anului 2016). Regiunile Centru și Nord-Est, în ciuda înregistrării unor valori mai ridicate față de restul zonelor de dezvoltare, s-au plasat sub media națională (de 4.358 lei/lună, la nivelul anului 2016) în termenii câștigului salarial mediu net.

Conform unei analize a Băncii Naționale a României⁵⁶, avantajele fiscale și costul relativ redus cu forța de muncă din sectorul IT&C comparativ cu alte state membre ale Uniunii Europene au transformat acest sector într-unul din cele mai dinamice din economia românească în ultimii ani. În acest context, sectorul a cunoscut una dintre cele mai semnificative creșteri a numărului de salariați din domeniu din Uniunea Europeană, în anul 2014 România clasându-se totodată între primele trei state membre ale UE ca pondere a valorii adăugate brute a sectorului IT&C în Produsul Intern Brut nominal național (cu o valoare de 4,2%).

⁵⁶ V. Grigoraș, A. Tănase, A. Leonte (2017): *Studiu al evoluțiilor sectorului IT&C în România* (Banca Națională a României, București).

Figura nr. 36 Numărul mediu al salariaților în domeniul tehnologiei și informației

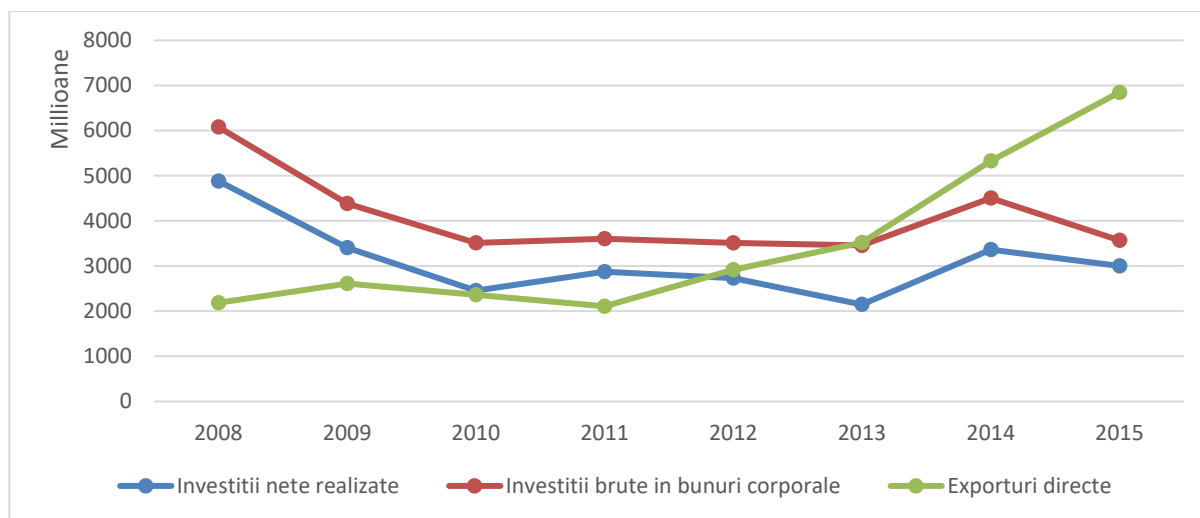

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

În ceea ce privește evoluția sectorului în funcție de exporturile directe realizate în perioada de referință 2008-2015, s-a putut observa faptul că variația valorii acestora s-a încadrat pe o traiectorie de creștere substanțială - întreruptă doar la nivelul anului 2011, când valoarea nominală a scăzut cu 10% față de anul precedent. Însă în comparație cu valoarea exporturilor directe atinsă în anul 2008, la finalul anului 2015 s-a înregistrat o creștere cu 212%. Situația investițiilor nete realizate la nivelul acestui sector pentru perioada de referință a indicat o scădere importantă în perioada 2008-2010, precum și la nivelul anului 2013, când, în contrast, la nivelul investițiilor străine directe s-a înregistrat o creștere cu 44,6% față de anul precedent, atingând valoarea nominală de 4.129 milioane euro⁵⁷. Astfel că, o comparație a acestui indicator cu evoluția exporturilor directe relevă o strânsă legătură la nivelul variației celor doi indicatori. Se poate observa că după infuzia de capital străin la nivelul sectorului în anul 2013 valoarea totală a exporturilor directe a crescut anual, situație reflectată și în evoluția cifrei de afaceri. La finalul anului 2015 valoarea totală a exporturilor directe în domeniul ITC atinsese 6.848 milioane lei, reprezentând o creștere cu 212% față de valoarea atinsă la nivelul anului 2008.

⁵⁷ Conform datelor prelucrate din raportările anuale ale Băncii Naționale a României – Investițiile Străine Directe în România (2008-2016).

Figura nr. 37 Exporturi directe și investiții nete realizate în domeniul Informații și Comunicații

Sursa: Prelucrare proprie date ale Băncii Naționale a României, 2018.

La finalul anului 2015, structura cifrei de afaceri realizată la nivel regional indică și pentru acest sector o disparitate semnificativă între regiunea București-Ilfov, al cărei aport la cifra de afaceri raportată la nivel național pentru acest sector era de 67,6%, și restul zonelor. În cazul restului regiunilor de interes (în cadrul cărora au fost realizate proiecte de investiții sprijinite în baza schemelor de ajutor de stat), următoarele zone ca pondere au fost Nord-Vest (reprezentând 9,4% din totalul cifrei de afaceri realizată de sector la nivel național), Vest (5,3%), Centru (4,7%) și Nord-Est (4,6%). Analizată în funcție de dimensiunea unităților active, valorile cele mai ridicate ale cifrei de afaceri realizate atât de întreprinderile mari, cât și cele mici, mijlocii și micro au fost de asemenea atinse la nivelul regiunii București-Ilfov (pentru anul 2015, la nivelul micro-întreprinderilor regiunea acumulând 52% din totalul cifrei de afaceri realizată de unitățile micro în domeniul ITC, 59% în cazul întreprinderilor mici, 46% în cazul întreprinderilor mijlocii și 83% în cazul întreprinderilor mari). Următoarea zonă ca pondere a cifrei de afaceri realizată de unitățile mari active în domeniul ITC a fost regiunea Vest, care a acumulat 1.707 milioane lei în anul 2015, cu 803% mai mult față de anul 2008. O situație similară pentru anul 2015 a fost înregistrată la nivelul zonei Vest și în cazul cifrei de afaceri realizate de întreprinderile micro, respectiv mici și mijlocii, ponderea acestei regiuni fiind următoarea după regiunea București-Ilfov.

Variația valorii adăugate brute (VAB) a cunoscut aceeași tendință ascendentă, diferența între anul 2008 și 2015 fiind de 25,9% (atingând nominal valoarea de 20.000 milioane lei). Această pondere de creștere este între cele mai semnificative înregistrate la nivelul acestui indicator între sectoarele avute în vedere în prezenta analiză, fiind surclasată doar de evoluția VAB în cazul sectorului sănătate și asistență socială, deși nu și în termeni nominali (sectorul atingând nominal valoarea de 3.000 milioane lei în anul 2015).

În ceea ce privește evoluția sub-domeniilor relevante pentru această analiză (sub-domenii în care s-au realizat proiecte de investiții sprijinite prin intermediul schemelor de ajutor de stat), anume 5829 - Activități de editare a altor produse software, 6201 - Activități de realizare a soft-ului la comandă, 6202 - Activități de consultanță în tehnologia informației și 6209 - Alte activități de servicii privind tehnologia informației, variația cifrei de afaceri la nivelul anilor 2015 și 2016 a fost pozitivă, crescând în medie cu 9%. În cazul sub-domeniilor activități de editare a altor produse software, activității de realizare de software și al serviciilor privind tehnologia informației, cifra de afaceri la nivelul anului 2016 a înregistrat valori mai ridicate față de anul precedent - respectiv de 15%, 14% și 7,8%, inclusiv pe fondul creșterii numărului de unități active. În cazul sub-domeniului de consultanță în tehnologia informației, creșterea a fost mai scăzută (de 1,3%), numărul mediu al salariaților însă crescând la nivelul aceluiași an cu 10 procente față de anul precedent (atingând valoarea de 15.048).

gura nr. 38 Valoarea ajutorului de stat acordat în sectorul Informații și Telecomunicații (milioane euro)

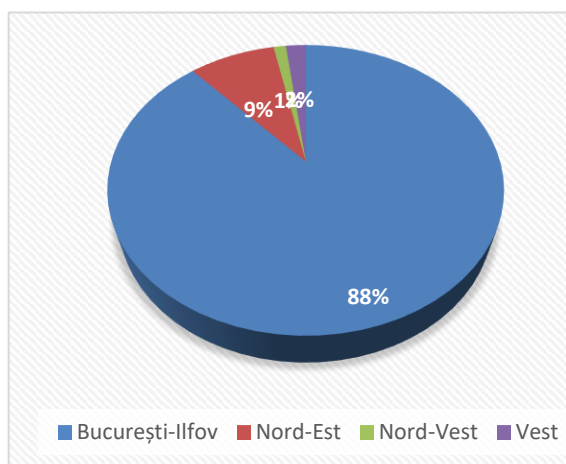
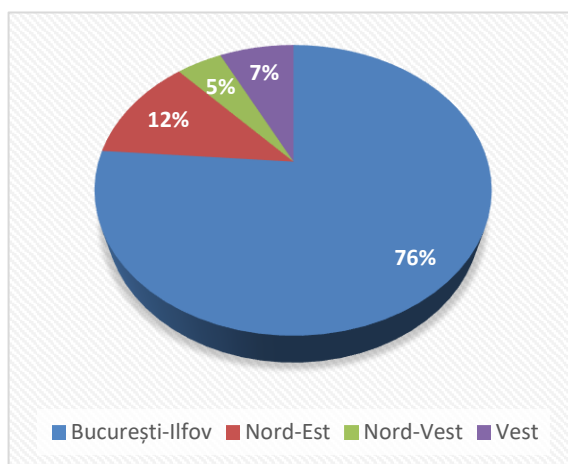

Figura nr. 39 Numărul de locuri de muncă nou create în sectorul Informații și Telecomunicații

Sursa: Prelucrarea datelor puse la dispoziție de către Ministerul Finanțelor Publice

Prin intermediul schemei de ajutor de stat instituită în baza HG nr. 797/2012 au fost alocate circa 49,15 milioane euro (217,8 milioane lei) către beneficiari activi în sectorul Informațiilor și Comunicațiilor, din care 88% au fost alocați în regiunea București-Ilfov (către beneficiari care însă au avut și filiale în alte regiuni ale țării), 9% către beneficiari din regiunea Nord-Est și 2%, respectiv 1% către beneficiari din regiunile Vest și Nord-Vest. În baza acestui sprijin, au fost create în sectorul Informațiilor și Comunicațiilor 3.663 de locuri de muncă în regiunea București-Ilfov (respectiv 76% din totalul de locuri de muncă generate în baza acestei scheme), 576 de noi locuri de muncă în regiunea Nord-Est, 350 în regiunea Vest și 215 noi locuri de muncă în regiunea Nord-Vest.

Dacă am lua în considerare evoluția PIB-ului regional la nivel de sector de activitate economică, se poate observa că o comparație a situației înregistrate la nivelul anului 2007 cu cea a anului 2015 indică o creștere cu 227% în cazul regiunii Nord-Vest (reprezentând

o creștere nominală cu 2.628 milioane lei), cu 182% în cazul regiunii Nord-Est (o creștere nominală de 1.335 milioane lei) și cu 142% în cazul regiunii Centru (o creștere nominală de 1.390 milioane lei). La finalul anului 2015, regiunea București-Ilfov reunea ponderea cea mai ridicată din PIB-ul realizat de sectorul IT&C, respectiv de 61%, fiind urmat de regiunile Nord-Vest (reprezentând 10,5%), Vest (reprezentând 7,4%), Centru (reprezentând 6,5%) și Nord-Est (reprezentând 5,7%). Analizând distribuția numărului mediu al salariaților din sector la nivel de regiuni s-a putut observa o oglindire întocmai a situației PIB-ului regional pe sector. Considerând totodată și valoarea contribuției beneficiarilor la dezvoltarea regională, care conform datelor puse la dispoziție de Ministerul Finanțelor Publice a fost de 595 milioane lei (din care 489 de milioane lei au fost estimate pentru regiunea București-Ilfov⁵⁸), putem argumenta că impactul acestei scheme de ajutor de stat a fost substanțial atât pentru dezvoltarea sectorului Informațiilor și Comunicațiilor, cât și pentru dezvoltarea regională, cu toate că - prin focalizarea ajutorului la nivelul regiunii București-Ilfov - a fost consolidată disparitatea și polarizarea dintre zona mai dezvoltată și restul regiunilor.

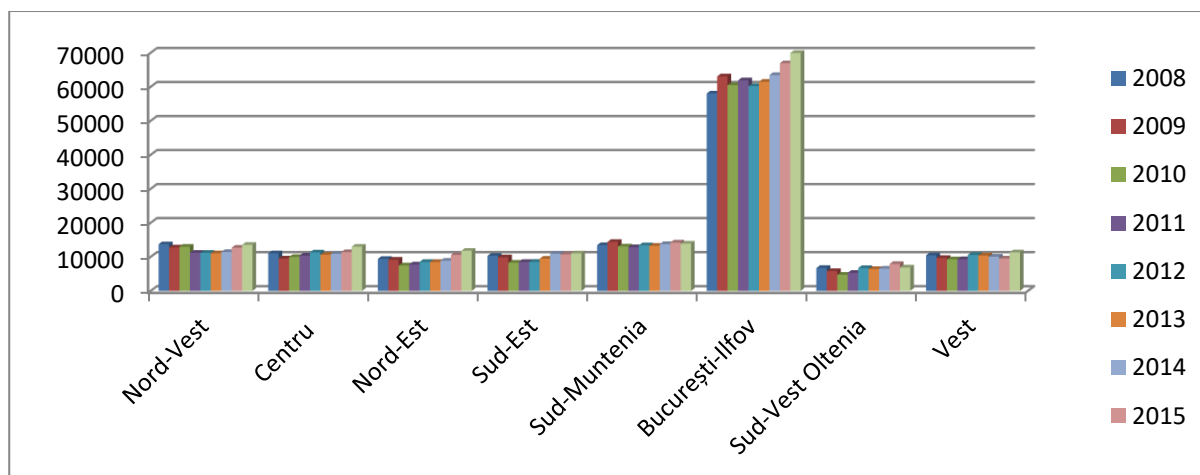
Activități profesionale, științifice și tehnice

La nivelul tuturor schemelor de ajutor de stat avute în vedere în cadrul prezentului studiu, un beneficiar și-a desfășurat activitatea în sectorul Activități profesionale, științifice și tehnice:

Scheme de ajutor de stat	Domenii de activitate	Regiuni de implementare	Tipuri de investiții
HG nr. 1165/2007 (1 beneficiar)	7112 - Activități de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea	Sud Muntenia	Diversificare

⁵⁸ Au fost considerate la acest calcul și proiectele de investiții care s-au derulat în mai multe regiuni de dezvoltare, inclusiv București-Ilfov.

Figura nr. 40 Numărul mediu al salariaților în domeniul Activităților profesionale, științifice și tehnice

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

În comparație cu domeniile de activitate anterior analizate, sectorul activităților profesionale, științifice și tehnice reunea la nivelul anului 2016 o pondere relativ scăzută a populației ocupate (față de industria prelucrătoare de pildă), însă la nivelul numărului de întreprinderi active cu obiecte de activitate care sunt incluse în acest sector putem observa că la finalul anului 2016 acesta depășea 10.000 de entități (înregistrându-se 10.403 entități care realizau „Activități de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea” - Cod CAEN 7112)⁵⁹. Totodată în perioada 2007-2015, productivitatea orară a muncii în sectorul activităților profesionale, științifice și tehnice a cunoscut o creștere substanțială, peste media generală națională, atingând la finalul anului 2015 un echivalent a 71,3 lei/oră - depășit de nivelul productivității în domeniul Informațiilor și Comunicațiilor care la nivelul aceluiași an atinsese valoarea de 113,6 lei/oră (fără a lua în calcul productivitatea muncii în sectoarele Tranzacții imobiliare și Intermedieri financiare și asigurări)⁶⁰.

Sectorul activităților profesionale, științifice și tehnice a cunoscut o scădere moderată a efectivului populației ocupate la nivelul anilor 2008-2010, diminuându-se cu aproape 6% în anul 2010 față de nivelul anului 2008 (de la circa 165.000 de persoane la circa 155.000). La finalul anului 2016, la nivel național efectivul total al persoanelor ocupate în domeniul activităților profesionale, științifice și tehnice era de peste 190.000 de persoane, regiunile cu ponderile cele mai ridicate ale persoanelor ocupate în acest domeniu fiind București-Ilfov (peste 86.000 de persoane) și Sud-Muntenia (peste 17.000 de persoane). La nivelul numărului mediu de salariați în domeniu, după București-Ilfov, regiunea Sud-Muntenia - avută în vedere în special fiind zonă de implementare a unui proiect de investiții susținut

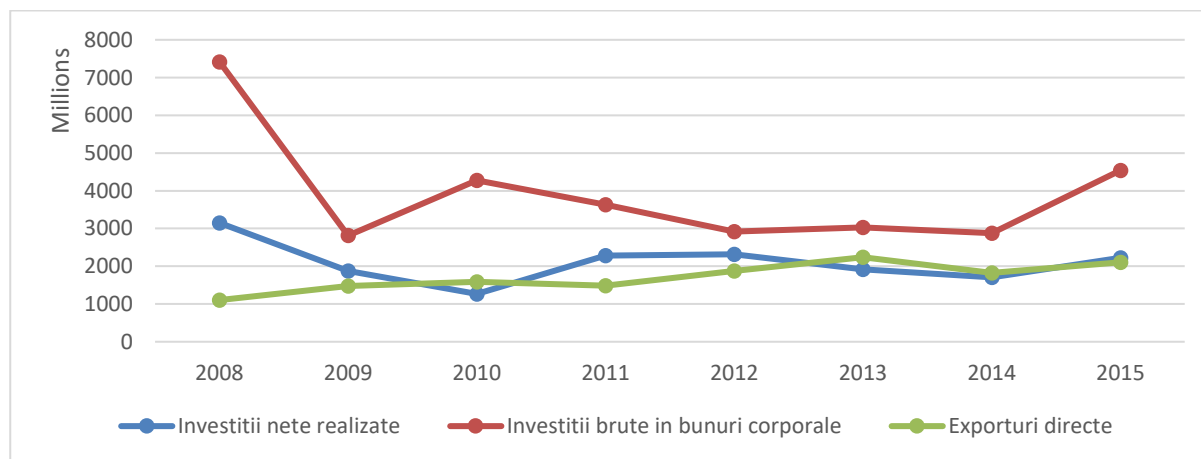
⁵⁹ Conform datelor Institutului Național de Statistică pentru anul 2016.

⁶⁰ Conform datelor Institutului Național de Statistică pentru anul 2015.

în baza unei scheme de ajutor de stat - reunea ponderea cea mai ridicată din totalul la nivel național de 9% (și 13.874 salariați în sector la finalul anului 2016).

În ceea ce privește evoluția economică la nivel de sector de activitate, putem observa că soldul investițiilor străine directe, în ciuda unor valori nominale mai scăzute față de domeniile analizate până în acest punct, a cunoscut o tendință de creștere moderată, atingând maximul la nivelul anului 2015 (cu o valoare de 4.056 milioane euro). Considerând acest indicator împreună cu evoluția exporturilor și a investițiilor realizate pe sector, putem observa că în ciuda unei valori nominale mai ridicate a investițiilor brute realizate, valoarea exporturilor directe a fost mai scăzută pe întreaga perioadă de referință, deși acest sector economic include o serie de activități cu un înalt potențial creativ și de inovație. Doar la nivelul anilor 2010 și 2013 valoarea exporturilor directe a depășit valoarea investițiilor nete realizate, în timp ce la nivelul productivității orare, sectorul s-a plasat mai eficient față de media națională. Totodată acest sector s-a plasat de asemenea mai eficient în termenii productivității orare decât sectorul industriei extractive, prelucrătoare și al producției și furnizării de energie, gaze, apă, aer condiționat (inclusiv deșeuri și activități de decontaminare). Astfel că, la nivelul anului 2015, productivitatea muncii la nivelul sectorului activităților profesionale, științifice și tehnice era de 71,3 lei/oră, în timp ce în cazul industriei era de 51,1 lei. Valoarea adăugată brută în acest sector a fost de asemenea în creștere, după perioada crizei economice, care și-a lăsat un impact de - 9,9 procente la nivelul anului 2010 față de anul 2008. Însă, o comparație la nivelul acestui indicator între valoarea atinsă în anul 2015 față de anul 2008 indică o creștere totală de 22% (și nominal de 2.566 milioane lei).

Figura nr. 41 Exporturi directe și investiții în domeniul Activităților profesionale, științifice și tehnice

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

În ceea ce privește evoluția sub-domeniului 7112- Activități de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea (beneficiarul de sprijin de stat activând în acest sub-domeniu), pentru perioada 2015-2016 s-a observat o scădere a cifrei de afaceri cu 13%, precum și o diminuare a numărului mediu al salariaților în aceeași perioadă cu 2%. La nivelul

beneficiarului însă, atât cifra de afaceri (față de anul 2008 înregistrând o creștere de 159%), cât și numărul mediu al salariaților s-au încadrat în întreaga perioadă de referință 2008-2016 pe o traiectorie ascendentă⁶¹.

Prin intermediul schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1165/2007, în perioada 2007-2014 au fost alocați 100,42 milioane lei către un beneficiar activ în sectorul Activităților profesionale, științifice și tehnice, stabilit la nivelul regiunii Sud-Muntenia. În baza acestui sprijin, au fost create 431 de locuri de muncă și au fost generate contribuții la dezvoltarea regională estimate la valoarea de 140,9 milioane lei. O comparație cu indicatorii la nivel regional, ne indică faptul că după regiunea București-Ilfov, zona Sud-Muntenia are cel mai ridicat aport la PIB-ul național realizat în domeniu, fiind la nivelul anului 2015 de 8,9%. Această situație este de asemenea reflectată la nivelul numărului mediu de salariați din domeniu, precum și la nivelul câștigului mediu net lunar, a cărei valoare la finalul anului 2016 (de 2.427 lei/lună) plasa regiunea după București-Ilfov, chiar dacă sub nivelul mediu național (de 3.012 lei/lună). Cu aceste aspecte considerate, se poate argumenta că impactul ajutorului de stat în acest domeniu a fost unul semnificativ, contribuind de altfel la micșorarea disparităților regionale.

Sănătate și asistență socială

La nivelul tuturor schemelor de ajutor de stat avute în vedere în cadrul prezentului studiu, doi beneficiari au obiecte de activitate încadrate în sectorul Sănătate și asistență socială:

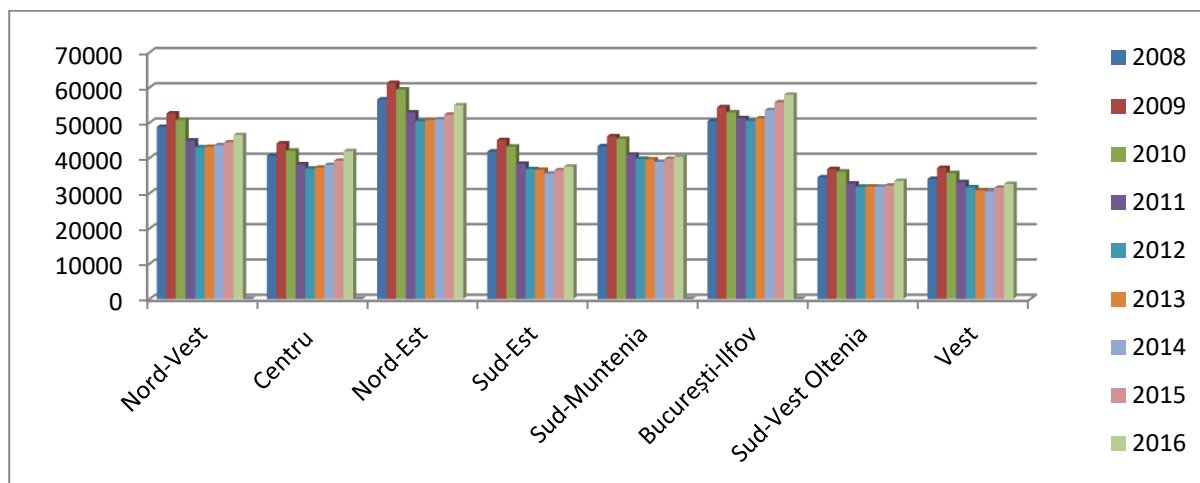
Scheme de ajutor de stat	Domenii de activitate	Regiuni de implementare	Tipuri de investiții
HG nr. 1680/2008 (2 beneficiari)	8622 - Activități de asistență medicală specializată 8610 - Activități de asistență spitalicească	Centru Sud-Muntenia	Extindere Diversificare

Domeniul sănătății și al asistenței sociale includea la finalul anului 2016 peste 400.000 de persoane angajate la nivel național, regiunile cu efectivele cele mai mari fiind București-Ilfov (cu peste 68.000 de persoane), Nord-Est (peste 60.000 de persoane) și Nord-Vest (cu peste 54.000 de persoane). În contrast cu alte domenii de activitate economică, în perioada 2008-2010 nu s-au înregistrat diminuări semnificative de personal în niciuna din regiunile de dezvoltare, în cazul regiunilor Sud-Muntenia și Centru putându-se observa chiar ușoare creșteri ale numărului de salariați în domeniu de 1,6%, respectiv 2,9%. Însă la o analiză de ansamblu a perioadei de referință, 6 din cele 8 regiuni (Nord-Est, Sud-Est, Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia, Vest și Nord-Vest) au înregistrat o scădere medie de 4,6% a numărului de persoane ocupate în sectorul sănătății și al asistenței sociale, regiunile cu cele mai semnificative pierderi fiind Sud-Est (cu o diferență de 8,59% înregistrată în anul

⁶¹ Conform datelor raportate în baza de date Listafirme.ro.

2016 față de anul 2008) și Sud-Vest Oltenia (cu o diferență de 5,18% înregistrată în anul 2016 față de anul 2008). În contrast, regiunile Centru și București-Ilfov au cunoscut creșteri ale populației ocupate în domeniul sănătății și al asistenței sociale cu 8,31%, respectiv 18,89% pentru aceeași perioadă de referință⁶².

Figura nr. 42 Numărul mediu al salariaților în domeniul sănătății și al asistenței sociale

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

La nivelul numărului mediu de salariați în domeniul sănătății și al asistenței sociale, la nivel național în perioada de referință 2008-2016 s-a înregistrat o diminuare de 1,3 procente, la finalul anului 2016 înregistrându-se un total de 345.501 persoane. În cazul regiunilor Centru și Sud-Muntenia - zone unde au fost implementate proiecte de investiții sprijinite în baza schemelor de ajutor de stat, evoluția numărului mediu de salariați în domeniu a reflectat o manifestare mai târzie a efectelor crizei economice, cele mai semnificative scăderi de personal față de anul 2008 având loc la nivelul anului 2011 când numărul mediu de salariați în domeniu de la nivelul regiunii Centru s-a diminuat cu 5,8%, în timp ce la nivelul regiunii Sud-Muntenia s-a restrâns cu 5,5%. Fluctuații negative s-au mai produs la nivelul acestui indicator în cazul ambelor regiuni și în cadrul anilor 2012 și 2013, urmând ca din anul 2015 valorile pentru acest indicator să se plaseze pe o traiectorie ascendentă. La nivelul anului 2016, după regiunile București-Ilfov și Nord-Vest care au reunit ponderile cele mai ridicate ale salariaților în domeniu, au urmat regiunile Centru și Sud-Muntenia, înregistrând 12% respectiv 11% din totalul național. La nivelul câștigului salarial mediu net, ambele regiuni s-au plasat sub media națională stabilită la nivelul anului 2016 la 2.065 lei/lună, regiunea Centru fiind a cincea după valoarea câștigului (la 1.993 lei/lună), în timp ce regiunea Sud-Muntenia s-a plasat pe ultimul loc (cu 1.906 lei/lună).

În ceea ce privește situația investițiilor și a exporturilor directe realizate în domeniul sănătății și al asistenței sociale, avându-se în vedere faptul că sectorul de activitate nu

⁶² Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator FOM103D.

este defalcat în funcție de forma de finanțare (privat/public), se poate observa o discrepanță substanțială între nivelul investițiilor (atât nete, cât și brute) și valoarea totală a exporturilor directe (cea mai ridicată valoare fiind atinsă la nivelul anului 2012 și fiind de 18 milioane lei).

Figura nr. 43 Exporturi directe și investiții în Sănătate și Asistență Socială (lei)

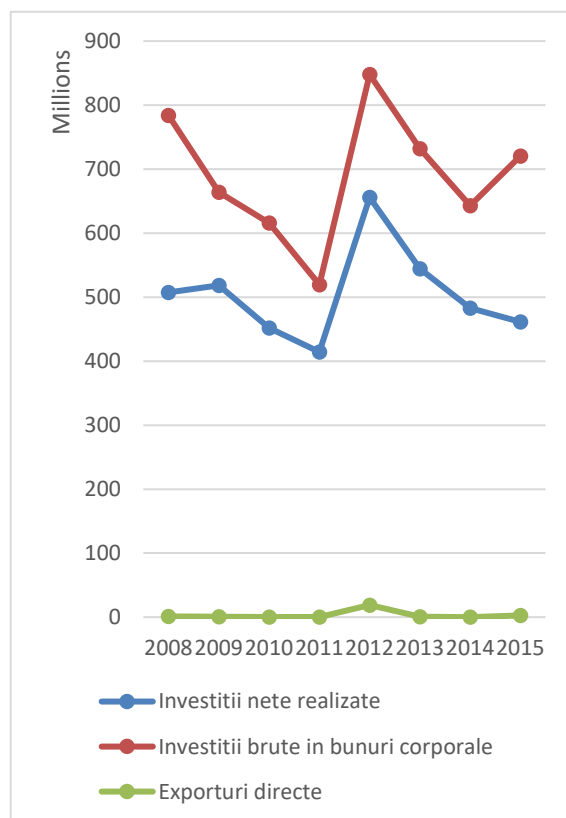
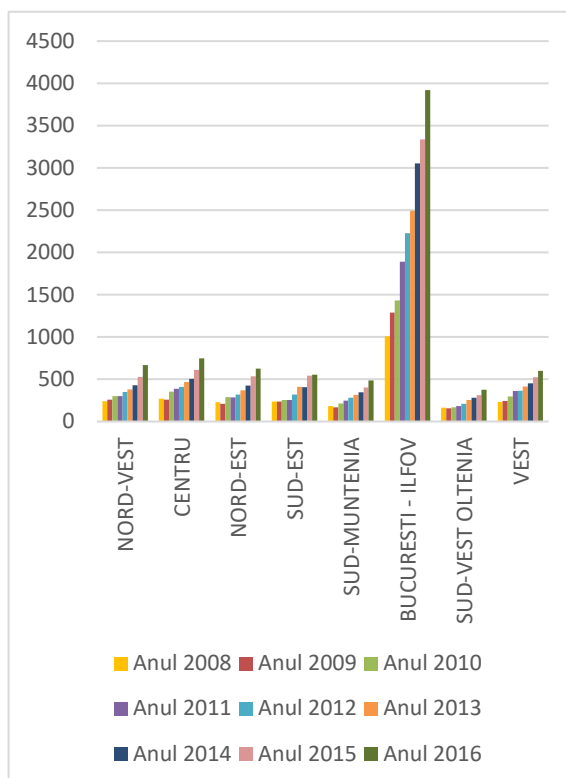

Figura nr. 44 Cifra de afaceri realizată de unitățile locale active din Sănătate și Asistență Socială

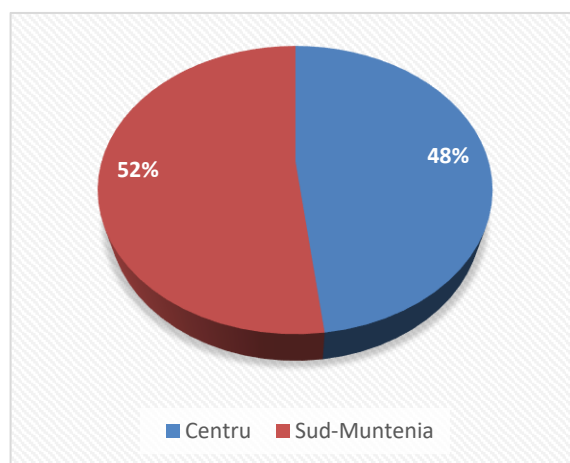
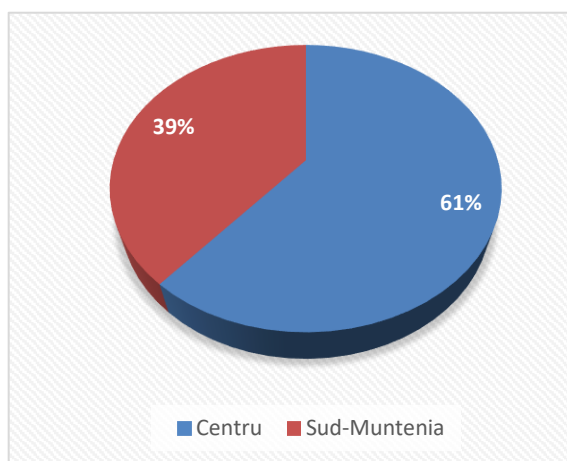

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

În ceea ce privește totalul vânzărilor realizate în domeniu, cea mai ridicată pondere în totalul cifrei de afaceri realizată în anul 2016 de unitățile active din domeniul sănătății și al asistenței sociale au avut-o unitățile din regiunea București-Ilfov (49%), urmată de cele din regiunile Centru (la nivelul anului 2016 ponderea regiunii în totalul cifrei de afaceri realizată în domeniu fiind de 9,3%), Nord-Vest (reprezentând 8,3%) și Nord-Est (reprezentând 7,8%). În cazul regiunii Sud-Muntenia, ponderea la cifra de afaceri realizată de sector la nivel național a fost la nivelul anului 2016 de 6,1%, creșterea la nivel regional față de anul precedent fiind de 20%. În ceea ce privește defalcarea indicatorului în funcție de dimensiunea unităților active, datele Institutului Național de Statistică indică faptul că actorii economici mari din acest sector care au înregistrat ponderile cele mai ridicate din cifra de afaceri din domeniu sunt situați în regiunile Centru și București-Ilfov, situație similară și în cazul actorilor economici mijlocii. Cele mai ridicate ponderi din cifra de

afaceri în domeniu a fost atinsă de entitățile situate în regiunea București-Ilfov (respectiv 46%), respectiv în regiunea Centru (cu 11,7%).

gura nr. 45 Valoarea ajutorului de stat acordat în sectorul Sănătății și al Asistenței Sociale (milioane euro) Figura nr. 46 Numărul de locuri de muncă nou create în sectorul Sănătății și al Asistenței Sociale

Sursa: Prelucrarea datelor puse la dispoziție de către Ministerul Finanțelor Publice

Prin intermediul schemei de ajutor de stat instituită prin HG nr. 1680/2008 au fost alocate circa 7,4 milioane euro (32,8 milioane lei) către beneficiari activi în sectorul Sănătății și al Asistenței Sociale, din care 61% au fost alocate în regiunea Sud-Muntenia și 39% în regiunea Centru. În baza acestui sprijin, au fost create 211 noi locuri de muncă în regiunea Centru și 228 locuri de muncă la nivelul regiunii Sud-Muntenia. O comparație cu indicatorii la nivel regional ne indică faptul că la finalul anului 2015 (cel mai recent an pentru care sunt disponibile date), cele mai semnificative creșteri față de anul 2007 au fost înregistrate în regiunile București-Ilfov (cu 83%), Centru (cu 68,7%), Nord-Vest (cu 72%) și Sud-Muntenia (cu 62%)⁶³. Considerând totodată și situația distribuției ponderii personalului specializat din domeniu la nivel regional, precum și valoarea contribuției beneficiarilor la dezvoltarea regională care s-a estimat în baza datelor oferite de către Ministerul Finanțelor Publice la 19,8 milioane lei, se poate argumenta că impactul schemei de ajutor de stat la nivelul sectorului de activitate Sănătate și Asistență Socială a fost unul important, contribuind totodată la scăderea gradului de polarizare între regiunea mai dezvoltată București-Ilfov și regiunile Centru și Sud-Muntenia.

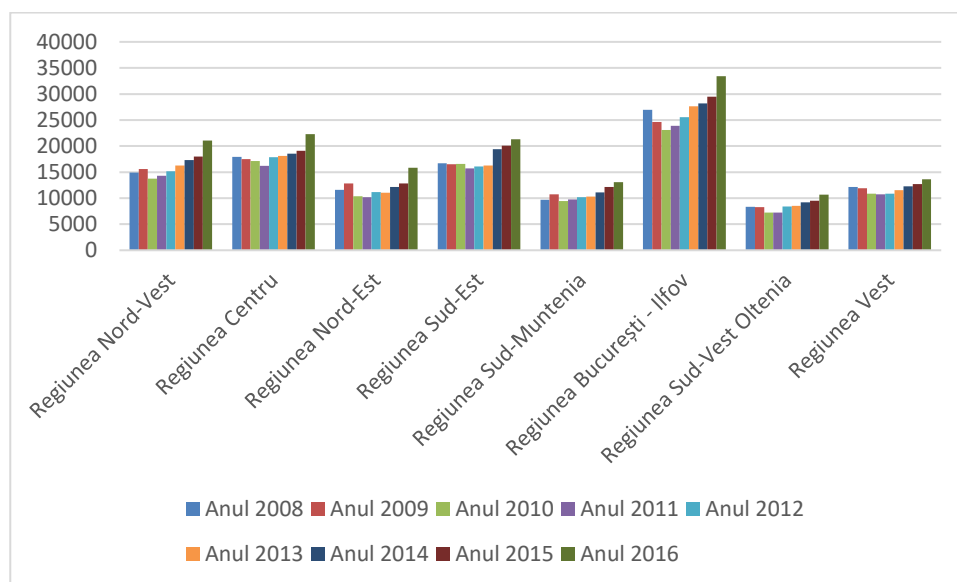
⁶³ Conform datelor Institutului Național de Statistică (2018) – Indicator CON103G.

Hoteluri și restaurante

La nivelul tuturor schemelor de ajutor de stat avute în vedere în cadrul prezentului studiu, un beneficiar are obiect de activitate încadrat în sectorul Hoteluri și restaurante:

Scheme de ajutor de stat	Domenii de activitate	Regiuni de implementare	Tipuri de investiții
HG nr. 1680/2008 (1 beneficiar)	5510 - Hoteluri și alte facilități de cazare similare	Centru	Diversificare

Figura nr. 47 Numărul mediu al salariaților în domeniul hoteluri și restaurante

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Sectorul Hoteluri și restaurante a cunoscut o scădere de aproximativ 17% la nivel național a totalului populației ocupate în domeniu în perioada recesiunii economice, în cazul regiunii Centru de pildă la nivelul anului 2009 înregistrându-se o contracție la nivelul acestui indicator cu 24 de procente. Cu toate acestea însă, începând cu anul 2010 numărul persoanelor ocupate a fost în creștere constantă, la finalul anului 2016 înregistrându-se peste 193.000 de persoane, cu 16% mai multe persoane față de anul 2008. La nivelul regiunii Centru - unde a fost susținut un proiect de investiții în baza unei scheme de ajutor de stat, s-a înregistrat la finalul anului 2016 cel mai ridicat număr mediu de salariați la nivelul acestui sector, după regiunea București-Ilfov, anume 22.260 de persoane, cu 19,5% mai multe față de anul 2008. În ceea ce privește valoarea câștigului salarial net mediu, regiunea Centru a înregistrat de-a lungul întregii perioade de referință valori sub media națională, la finalul anului 2016 valoarea la nivel de regiune (1216 lei/lună), fiind cu 1,2%

mai scăzut față de media națională. Cu toate acestea, pe întreaga perioadă de analiză, regiunea Centru a înregistrat în același timp cea mai ridicată valoare a câștigului salarial net mediu, după regiunea București-Ilfov.

Figura nr. 48 Investițiile nete în sectorul hoteluri și restaurant

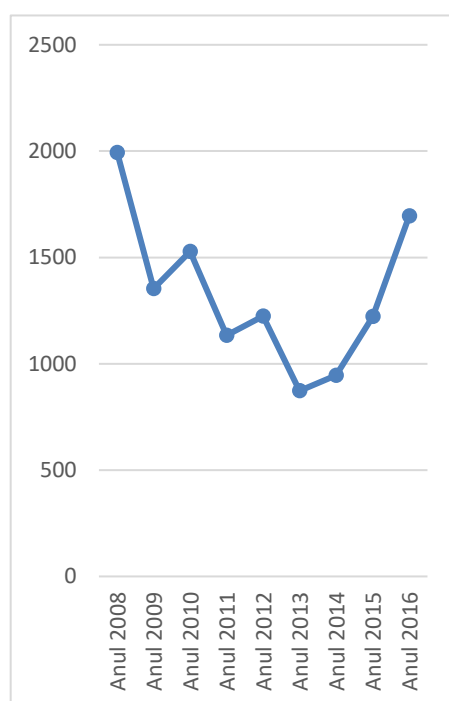
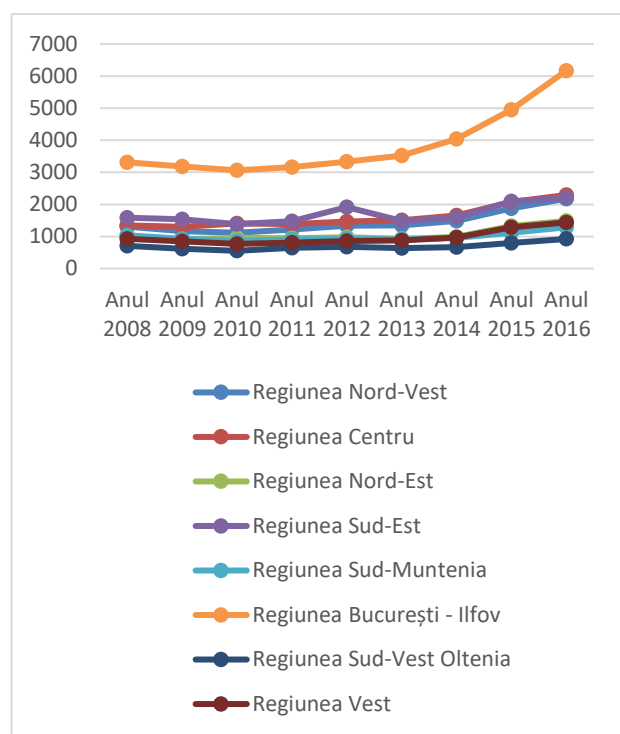

Figura nr. 49 Cifra de afaceri realizată de unitățile locale active din sectorul hoteluri și restaurante

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Evoluția investițiilor în acest domeniu a cunoscut până la nivelul anului 2014 o tendință preponderent descrescătoare, valoarea investițiilor nete la nivelul acestui an cunoscând o reducere cu 52,5% față de valoarea înregistrată în anul 2008. Între anii 2015 și 2016 însă această tendință a fost inversată, creșterea stabilindu-se la o medie de 33,8% față de anul 2014. În ceea ce privește cifra de afaceri realizată de unitățile active din acest sector, ponderea cea mai ridicată la finalul anului 2016 a avut-o regiunea București-Ilfov (32,2%), urmată fiind de regiunea Centru (12,7%).

Prin intermediul schemei de ajutor instituite în baza HG nr. 1680/2008, au fost alocați circa 3.45 milioane euro (14.9 milioane lei) către un beneficiar activ în sectorul Comerț cu amănuntul de piese și accesorii pentru autovehicule al cărui proiect de investiții a fost realizat în sectorul Hoteluri și restaurante. În baza acestui sprijin, au fost create 241 de noi locuri de muncă la nivelul regiunii Centru, iar aportul la dezvoltarea regională a fost estimat la 10,8 milioane lei. În ciuda unei diferențe negative între totalul ajutorului plătit și contribuția la dezvoltarea regională, în cazul proiectelor sprijinite în baza HG nr.

1680/2008 trebuie să considerăm faptul că nu toate proiectele au încheiat perioada de susținabilitate. Mai mult, luând în considerare faptul că beneficiarul și-a asumat în baza cererii de acord pentru finanțare crearea a 81 de noi locuri de muncă, generând după acordarea sprijinului însă 241 de noi locuri de muncă (cu 197% mai mult față de numărul asumat), putem considera argumenta că impactul acestei scheme de ajutor de stat asupra acestui sector de activitate a fost semnificativ și pozitiv, luând în calcul totodată dezvoltarea în timp a acestui sector de activitate economică.

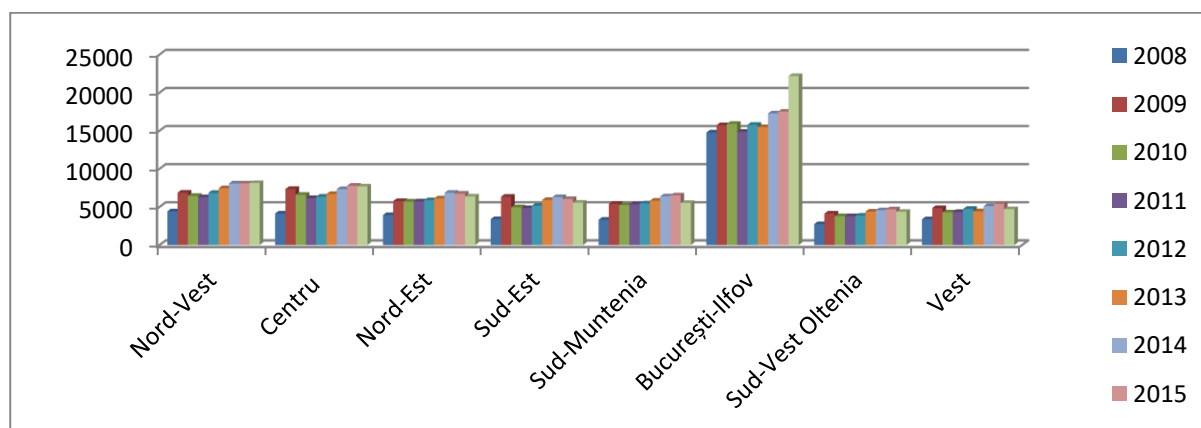
Având în vedere dezvoltarea în timp a acestui sector de activitate economică, precum și numărul de noi locuri de muncă generat (în special în contextul în care numărul de locuri de muncă inițial asumat era de 200) și valoarea contribuției la dezvoltarea regională, putem argumenta că impactul acestei scheme de ajutor de stat asupra acestui sector de activitate a fost semnificativ și pozitiv.

Activități de spectacole, culturale și recreative

La nivelul tuturor schemelor de ajutor de stat avute în vedere în cadrul prezentului studiu, un beneficiar are obiect de activitate încadrat în sectorul Activități de spectacole, culturale și recreative:

Scheme de ajutor de stat	Domenii de activitate	Regiuni de implementare	Tipuri de investiții
HG nr. 1680/2008 (1 beneficiar)	9329 - Alte activități recreative și distractive n.c.a.	București-Ilfov	Greenfield

Figura nr. 50 Numărul mediu al salariaților în domeniul activităților de spectacole, culturale și recreative

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Sectorul activităților de spectacole, culturale și recreative nu a cunoscut o scădere substanțială la nivel național a totalului populației ocupate în domeniu în perioada recesiunii economice, din cele 8 regiuni, doar București-Ilfov înregistrând o diminuare semnificativă în anul 2011 de peste 40% față de anul 2008. Mai mult, pe acest sector de-a lungul perioadei de referință 2008-2016 numărul persoanelor ocupate a fost în creștere constantă, la finalul anului 2016 înregistrându-se peste 77.000 de persoane, cu 24 de procente mai mult față de anul 2008. La nivelul regiunii București-Ilfov - unde a fost susținut un proiect de investiții în baza unei scheme de ajutor de stat, s-a înregistrat la finalul anului 2016 cel mai ridicat număr mediu de salariați în sectorul activităților de spectacole, culturale și recreative, anume 22.174 de persoane, cu 50% mai multe față de anul 2008. În ceea ce privește valoarea câștigului salarial net mediu, regiunea București-Ilfov a înregistrat pe întreaga perioadă de referință cele mai ridicate valori, la finalul anului 2016 valoarea la nivel de regiune (de 1.880 lei/lună) fiind cu 15% peste media națională.

Exporturile din acest domeniu, deși au înregistrat valori substanțial mai mici față de investițiile brute și nete realizate, au cunoscut o tendință de ușoară creștere - în special începând cu anul 2012 și până la finalul anului 2014, tendință destabilizată începând cu anul 2015, când față de anul precedent s-a înregistrat o scădere a valorii exporturilor directe cu 79%. Evoluția investițiilor în acest domeniu observată comparativ cu situația înregistrată la nivelul domeniilor anterior discutate indică cele mai scăzute valori pe întreaga perioadă de referință, precum și variații semnificative, la nivelul anului 2015 înregistrându-se o creștere atât a valorii investițiilor nete, cât și a celor brute în bunuri corporale. În ceea ce privește cifra de afaceri realizată de unitățile active din acest sector (ce cuprinde și categoria de alte activități de servicii), ponderea cea mai ridicată la finalul anului 2016 a avut-o regiunea București-Ilfov (43%). De asemenea, similar cu situația observată în cazul sectorului sănătății și al activităților profesionale, științifice și tehnice, în perioada crizei economice nu s-au înregistrat scăderi semnificative la nivelul acestui indicator în cazul sectorului activităților culturale și recreative.

Figura nr. 51 Exporturi directe și investiții în domeniul Activităților de spectacole, culturale și recreative (lei)

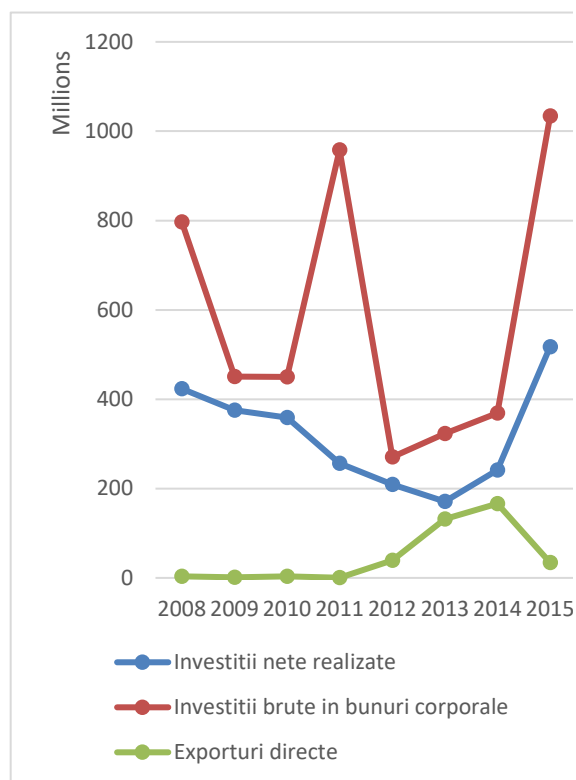
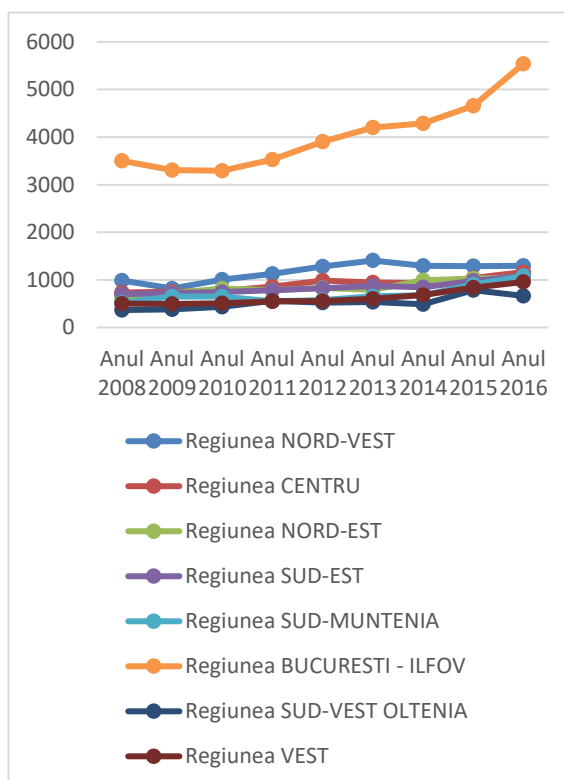

Figura nr. 52 Cifra de afaceri realizată de unitățile locale active din domeniul activităților de servicii colective, sociale și personale

Sursa: Prelucrare proprie date ale Institutului Național de Statistică, 2018

Prin intermediul schemei de ajutor de stat instituită în baza HG nr. 1680/2008, au fost alocați circa 6,6 milioane euro (28,8 milioane lei) către un beneficiar activ în sectorul Activităților de spectacole, culturale și recreative. În baza acestui sprijin, au fost create 405 noi locuri de muncă la nivelul regiunii București-Ilfov, iar aportul la dezvoltarea regională a fost estimat la 11,2 milioane lei. Având în vedere dezvoltarea în timp a acestui sector de activitate economică, precum și numărul de noi locuri de muncă generat (în special în contextul în care numărul de locuri de muncă inițial asumat era de 200) și valoarea contribuției la dezvoltarea regională, putem argumenta că impactul acestei scheme de ajutor de stat asupra acestui sector de activitate a fost semnificativ și pozitiv.

Observații și concluzii

În baza raportărilor Consiliului Concurenței cu privire la situația ajutoarelor de stat acordate în România⁶⁴ și a raportărilor Comisiei Europene⁶⁵, s-au putut estima următoarele aspecte:

Tabel nr. 40. Distribuția pe ani a ajutorului de stat acordat la nivel național în perioada 2007-2014

An	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Valoare ajutor de stat non-agricol (milioane euro)	255	263.2	180.7	195.7	384.4	610.3	876	1052.5

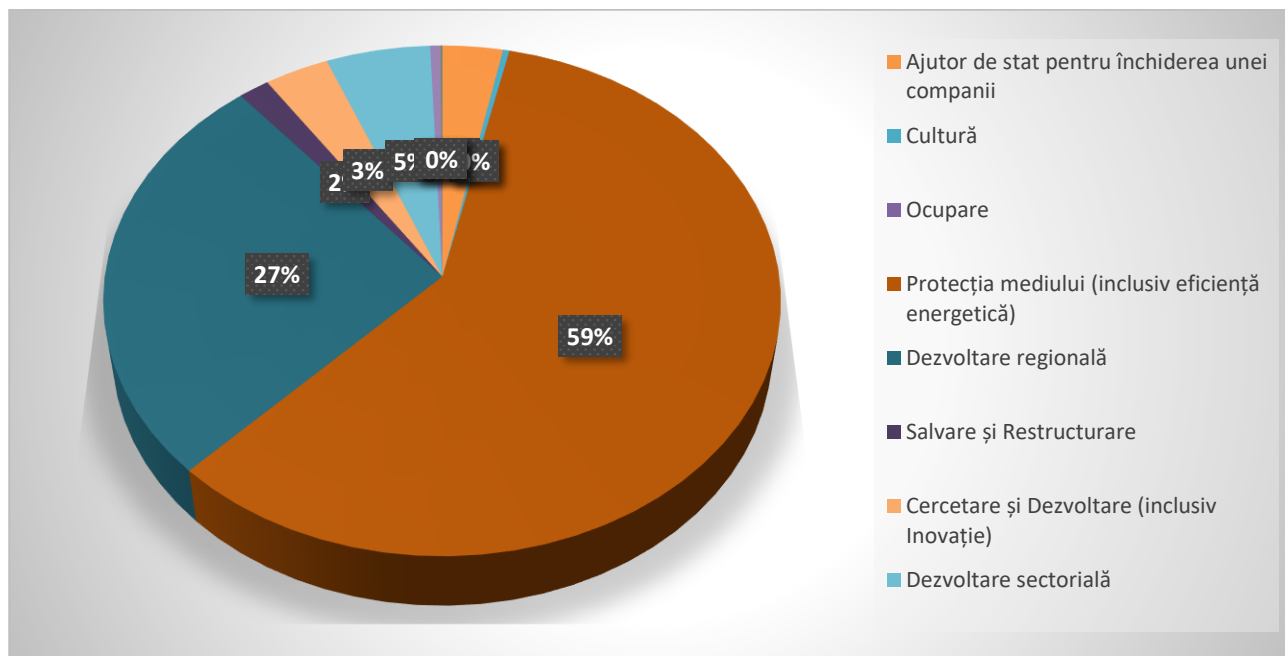
Între anii 2007 și 2014, valoarea totală a ajutorului de stat la nivel național acordat (în sectoare non-agricole) a fost de 3.817 milioane euro, respectiv de 16.307 milioane lei (calcul realizat folosind cursul de schimb mediu anual euro-lei stabilit de către Banca Națională a României⁶⁶).

⁶⁴ Consiliul Concurenței: Raport privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2007-2009; Raport privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2009-2011; Raport privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2010-2012.

⁶⁵ Comisia Europeană (2017): Fișă de țară – România (Bruxelles, Comisia Europeană), disponibil la adresa http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html.

⁶⁶ Banca Națională a României (2018): Cursul de schimb mediu al pieței valutare – Serii Anuale, disponibil la adresa: <http://www.bnr.ro/StatisticsReportHTML.aspx?icid=800&table=705&column=>.

Figura nr. 53 Alocarea ajutorului de stat în România în funcție de tipologia acestuia

Sursa: Prelucrare proprie date ale Comisiei Europene pentru perioada 2009-2014⁶⁷.

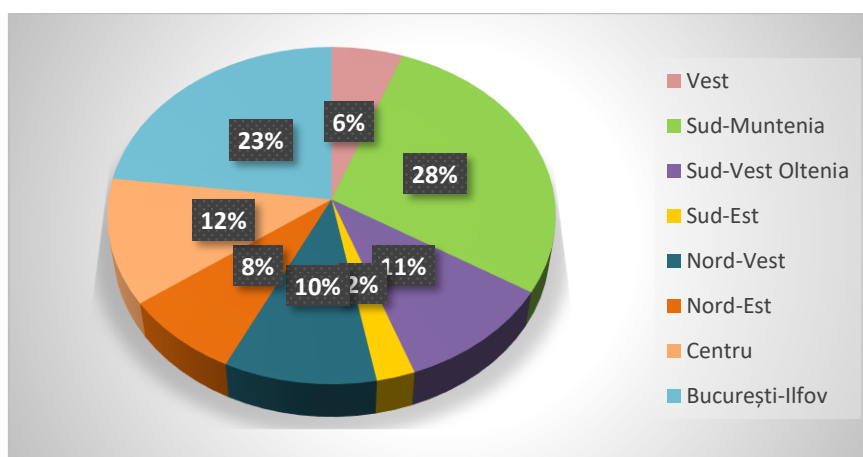
- Din acest total, schemele de ajutor de stat administrate în perioada 2007-2014 de către Ministerul Finanțelor Publice (incluzând valoarea schemei individuale instituite în baza OUG nr. 109/2008) au atins valoarea de 586,7 milioane euro⁶⁸, respectiv de 2.481 milioane lei, reprezentând 15% din totalul ajutorului de stat acordat la nivel național.
- În ceea ce privește contribuția beneficiarilor celor 4 scheme de ajutor de stat la dezvoltarea regională (exceptând deci schema individuală stabilită prin OUG nr. 109/2008), cele mai recente date ale Ministerului Finanțelor Publice (iulie 2018) indică o valoare totală de 2.171 milioane lei. Însă, la finalizarea perioadei de monitorizare în cazul schemelor de ajutor de stat 1680/2008, 753/2008 și 797/2012, contribuția la dezvoltarea regională este preconizată să atingă valoarea de 4.491 milioane lei - cu 2.009 milioane lei mai mult față de totalul ajutorului de stat plătit la nivelul tuturor celor 4 scheme de ajutor de stat până în luna octombrie 2018 (exceptând schema individuală stabilită prin OUG 109/2008). În cazul schemelor de ajutor de stat stabilite prin HG nr. 1165/2007 și HG nr. 797/2012, valoarea contribuției realizate de beneficiari la creșterea economică și dezvoltarea regională a depășit deja totalul ajutorului de stat acordat (cu 10,6%, respectiv 33,63%). În contrast, în cazul schemelor de ajutor de stat stabilite în baza HG nr. 1680/2008 și HG nr. 753/2008, valoarea contribuției la dezvoltarea regională

⁶⁷ Comisia Europeană (2017): Fișă de țară – România (Bruxelles, Comisia Europeană), disponibil la adresa http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html.

⁶⁸ Estimare realizată în baza datelor transmise de către Ministerul Finanțelor Publice.

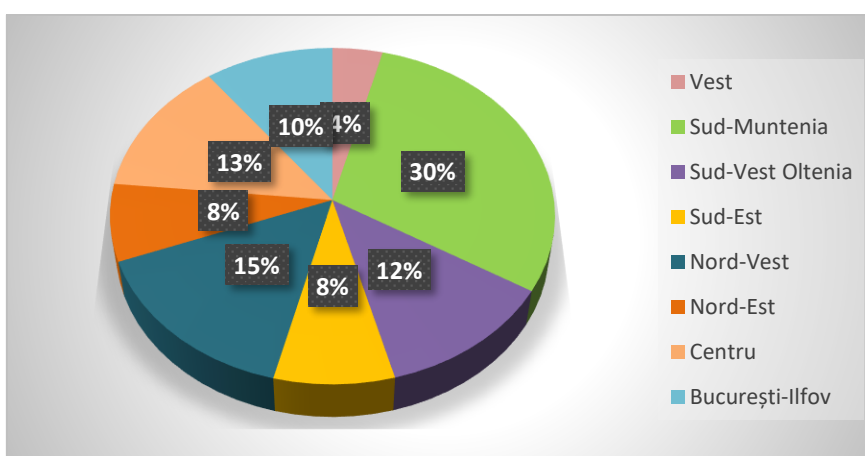
realizată până la nivelul anului 2018 s-a situat sub totalul ajutorului de stat acordat. Însă această observație trebuie considerată luându-se în calcul faptul că în cazul acestor două scheme, o parte a proiectelor se află încă în perioada de implementare (în timp ce altele se află încă în primii ani de menținere a investițiilor), iar contribuția totală la dezvoltarea regională poate fi calculată doar după finalizarea perioadei de monitorizare. O estimare a valorilor ce se așteaptă a fi atinse după finalizarea perioadei de monitorizare indică faptul că în cazul acestor scheme de ajutor de stat contribuția la dezvoltarea regională va fi de 2.987 milioane lei. În acest context, considerăm însă că sunt create premisele ca valoarea contribuției beneficiarilor acestor scheme la dezvoltarea regională să fie cel puțin egală cu valoarea ajutorului de stat acordat.

Figura nr. 54 Pondere pe regiuni a contribuției la dezvoltarea regională (milioane lei)

Sursa: Prelucrare proprie date transmise de către Ministerul Finanțelor Publice (datele vizează situația la nivelul celor 4 scheme de ajutor de stat administrate de către MFP)

Figura nr. 55 Distribuția ajutorului de stat plătit la nivel de regiuni (milioane lei)

Sursa: Prelucrare proprie date transmise de către Ministerul Finanțelor Publice (datele vizează situația la nivelul celor 4 scheme de ajutor de stat administrate de către MFP)

O comparație a situației contribuțiilor la dezvoltarea regională și a valorii totale a ajutorului de stat plătit⁶⁹ indică faptul că în cazul regiunilor București-Ilfov și Vest valoarea totală a contribuțiilor aferente salariilor și a impozitelor pe profit, clădiri și terenuri generate de proiectele de investiții susținute în baza schemelor de ajutor de stat a depășit totalul ajutorului de stat acordat către actorii economici, realizându-se astfel o recuperare a investiției realizate. În cazul regiunii Vest, majoritatea beneficiarilor (75%) au realizat activități economice în industria prelucrătoare, în timp ce în cazul regiunii București-Ilfov, majoritatea beneficiarilor (90%) aveau obiecte de activitate în sectorul Informațiilor și al Telecomunicațiilor. În contrast s-au situat regiunile Sud-Est și Nord-Vest, unde până la data realizării studiului s-a înregistrat în continuare o disparitate între cele două valori considerate. În cazul ambelor regiuni, majoritatea beneficiarilor operau în industria prelucrătoare (81% în cazul regiunii Nord-Vest și toți în cazul regiunii Sud-Est) și majoritatea acestora au beneficiat de sprijin în baza schemei de ajutor de stat stabilită prin HG nr. 1680/2008.

Considerând toate aceste aspecte, se poate argumenta că prin comparație cu suma totală alocată, prin intermediul schemelor instituite în baza HG nr. 1165/2007 și HG nr. 797/2012 s-au atins rezultate semnificative, stimulându-se contribuția sustenabilă a beneficiarilor la dezvoltarea regiunilor. În același timp însă, luând în considerare valoarea totală a investițiilor realizate estimată în funcție de fiecare schemă în baza datelor oferite de către Ministerul Finanțelor Publice, s-a putut observa că nivelul cel mai ridicat al acestui indicator s-a atins în cazul schemei de ajutor de stat instituit prin HG nr. 1680/2008 (estimat la circa 1.051 milioane euro față de valoarea aceluiași indicator în cazul schemei stabilite prin HG nr. 797/2012 estimată la 231,7 milioane euro). Se poate argumenta astfel că, având în vedere dimensiunea substanțial mai mare a investițiilor realizate prin proiectele sprijinite prin schema HG nr. 1680/2008, sumele plătite vor fi recuperate pe o perioadă mult mai îndelungată decât în cazul celorlalte scheme de ajutor de stat. Această situație a fost vizibilă la nivelul majorității regiunilor, excepție făcând doar beneficiarii care au realizat proiecte de investiții susținute prin schema HG nr. 1680/2008 în regiunea Sud-Vest Oltenia care au avut contribuții cu 85% mai mari la dezvoltarea regională față de suma totală acordată în baza schemei.

⁶⁹ În vederea sintetizării și realizării unei situații la nivel regional, în cazul proiectelor care s-au implementat la nivelul mai multor localități a fost luată în considerare prima localitate stipulată de beneficiar.

6. Identificarea principalelor efecte economice și sociale ale schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014

După cum a fost prezentat și în capitolele anterioare, politica Ministerului Finanțelor Publice în domeniul ajutorului de stat în perioada 2007-2014 a vizat obiective precum:

- Susținerea proiectelor de investiții de mare anvergură, cu efecte importante în economie, orientate spre domenii care pot fi sursa unui transfer de tehnologie semnificativ;
- Favorizarea extinderii și diversificării activităților economice în regiunile mai puțin dezvoltate;
- Stimularea investițiilor în tehnologii avansate și realizarea de produse inovative care conduc implicit la crearea de locuri de muncă înalt calificate;
- Obținerea unui efect multiplicator în economie, prin antrenarea unor investiții conexe și dezvoltarea furnizorilor locali de produse și servicii.

Din analizele efectuate în procesul de elaborare a acestui studiu de impact (analiza rezultatelor schemelor de ajutor de stat, analiza indicatorilor macroeconomici la nivel regional și național, inclusiv pe domenii de activitate, interpretarea datelor colectate prin intermediul sondajului pe bază de chestionar aplicat în rândul beneficiarilor schemelor de ajutor de stat, analiza benchmarking etc.) a rezultat faptul că schemele de ajutor de stat analizate au creat efecte economice și sociale la nivelul beneficiarilor, existând de asemenea și un efect multiplicator al acestor scheme la nivel local, regional și chiar național. Impactul schemelor de ajutor de stat implementate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014 a avut un efect multiplicator, contribuind în mod direct la dezvoltarea regională și generând efecte imediate în domeniul economic și social.

Cele 4 scheme de ajutor de stat (institute în baza HG 1165/2007, HG 753/2008, HG 1680/2008 și HG 797/2012) și ajutorul de stat individual (acordat în baza OUG 109/2008) analizate în cadrul prezentului studiu au inclus beneficiari care operează în următoarele sectoare de activitate economică:

- Aeronautică/Componente avioane (2 beneficiari - 3 proiecte)
- Auto - Piese autovehicule/Producție autovehicule (22 beneficiari - 25 proiecte)
- Celuloză și hârtie (1 beneficiar)
- Energie regenerabilă (1 beneficiar)
- Sectorul fabricării utilajelor de extracție (1 beneficiar)
- Fabricarea de aparate electrocasnice (2 beneficiari)
- Fabricarea produselor din material plastic (1 beneficiar)

- Fabricarea produselor metalice (1 beneficiar)
- Industria alimentară (3 beneficiari)
- Activități în tehnologia informației (14 beneficiari)
- Mașini și utilaje de utilizare generală (1 beneficiar)
- Material rulant (1 beneficiar)
- Activități în domeniul medical/Sănătate (2 beneficiari)
- Turism (2 beneficiari)
- Utilaje pentru sectorul agricol/forestier (2 beneficiari)

Prin schemele de ajutor de stat aferente perioadei 2007-2014, au fost implementate și finalizate 60 de investiții, prin intermediul cărora s-au creat 20.960 de locuri de muncă. Valoarea totală a investițiilor realizate a fost de 8.256,26 milioane lei, în vreme ce valoarea totală a ajutorului de stat plătit a fost de 2.481,6 milioane lei (incluzând și ajutorul de stat individual acordat în baza OUG 109/2008). Investițiile realizate prin intermediul ajutorului de stat au contribuit în mod semnificativ la dezvoltarea regională, având în vedere faptul că valoarea totală a contribuțiilor la dezvoltarea regională a fost de 2.180,8 milioane lei. Cele mai multe investiții au fost realizate prin intermediul HG 1680/2008, aceasta având implicit și cea mai mare contribuție la dezvoltarea regională dintre toate schemele avute în vedere.

Principalele efecte economice și sociale generate de rezultatele schemelor de ajutor de stat au vizat, printr-o contribuție atât directă, cât și indirectă: stimularea creșterii economice prin contribuții la bugetul general consolidat; reducerea decalajelor economice dintre regiuni; crearea de produse inovative; crearea de noi locuri de muncă (atât la nivelul beneficiarilor, cât și al furnizorilor acestora); creșterea cifrei de afaceri a beneficiarilor și furnizorilor acestora; contribuții la balanța import/export a României; consolidarea unor ramuri industriale cu tradiție; know-how industrial; specializare și formare în meserii de înaltă calificare; creșterea nivelului de trai al populației.

Următoarele secțiuni din cadrul prezentului capitol au rolul de a detalia efectele generate de implementarea schemelor de ajutor de stat gestionate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014, din punct de vedere economic, social și procedural.

6.1. Impactul schemelor de ajutor de stat din punct de vedere economic

Prezentul studiu de impact și-a propus să realizeze o analiză a impactului acordării de ajutoare de stat regionale care să permită identificarea efectelor economice și sociale realizate în perioada post implementare a schemelor, atât la nivelul beneficiarilor acestor scheme, cât și la nivelul regiunilor de dezvoltare și la nivel național.

În general, impactul investițiilor realizate cu sprijinul schemelor de ajutor de stat este unul pozitiv la nivel de întreprindere, întrucât s-a realizat dezvoltarea activităților societății, în sectoare diferite de activitate, unele întreprinderi fiind recunoscute la nivel

național ca urmare a sprijinului oferit investițiilor. Totodată, prin sprijinul oferit, s-a realizat dezvoltarea economiei românești, prin creșterea numărului de locuri de muncă, creșterea nivelului de taxe și impozite colectate, dezvoltarea clusterelor de întreprinderi sau dezvoltarea serviciilor sociale.

Foarte mulți beneficiari consideră că sprijinul oferit prin intermediul schemelor de ajutor de stat este unul cu atât mai important în privința companiilor de dimensiuni mari, întrucât reprezintă principala posibilitate de finanțare a proiectelor de tip industrial, care necesită capital financiar semnificativ.

În continuare, sunt prezentate informații cu privire la efectele economice generate de implementarea schemelor de ajutor de stat analizate în prezentul studiu de impact.

❖ *Efecte generale ale investițiilor realizate*

Răspunsurile furnizate de beneficiarii participanți la sondajul de opinie pe bază de chestionar (70% din beneficiarii schemelor de ajutor de stat analizate) în ceea ce privește efectele generate de investițiile sprijinite cu ajutor de stat au evidențiat următoarele:

- 76,19% dintre respondenți, beneficiari ai schemelor de ajutor de stat analizate, au înregistrat efecte pozitive în legătură cu **pătrunderea pe noi piețe, prin reducerea costurilor și sporirea competitivității produselor/serviciilor oferite;**
- 61,90% dintre respondenți și-au extins portofoliul de clienți ca urmare a investiției realizate cu ajutor de stat, prin **dezvoltarea de noi produse/servicii sau îmbunătățirea celor existente;**
- 71,43% dintre beneficiarii chestionați au înregistrat o creștere a calității produselor/serviciilor oferite prin **îmbunătățirea tehnologiilor/echipamentelor utilizate, achiziționate în cadrul investiției sprijinite cu ajutor de stat;**
- 76,19% dintre beneficiarii care au răspuns la chestionar au menționat ca efect al investiției realizate **respectarea/îmbunătățirea standardelor de protecție a mediului** (ex. prin achiziția de echipamente care asigură consumul eficient al resurselor de mediu și energie, echipamente/tehnologii care generează o cantitate redusă de deșeuri etc.).

Continuând analiza în funcție de tipologia schemei de ajutor de stat, se observă că, în ceea ce privește schema HG 1680/2008, din totalul celor 25 de beneficiari chestionați, 13 au pătruns pe noi piețe de desfacere ca urmare a investiției realizate, majoritatea fiind situați în regiunile Sud-Muntenia (în special în județul Prahova) și Centru. Totodată, 14 respondenți și-au extins portofoliul de clienți, majoritatea acestora desfășurându-și activitatea în regiunile Sud-Muntenia și Nord-Vest, iar 20 beneficiari au înregistrat o îmbunătățire a calității serviciilor/produselor furnizate și au înregistrat efecte pozitive în ceea ce privește respectarea/îmbunătățirea standardelor de protecție a mediului. Dintre aceștia, majoritatea respondenților își desfășurau activitatea în regiunile Sud-Muntenia (5 companii), Nord-Vest (4 companii) și Centru (3 companii).

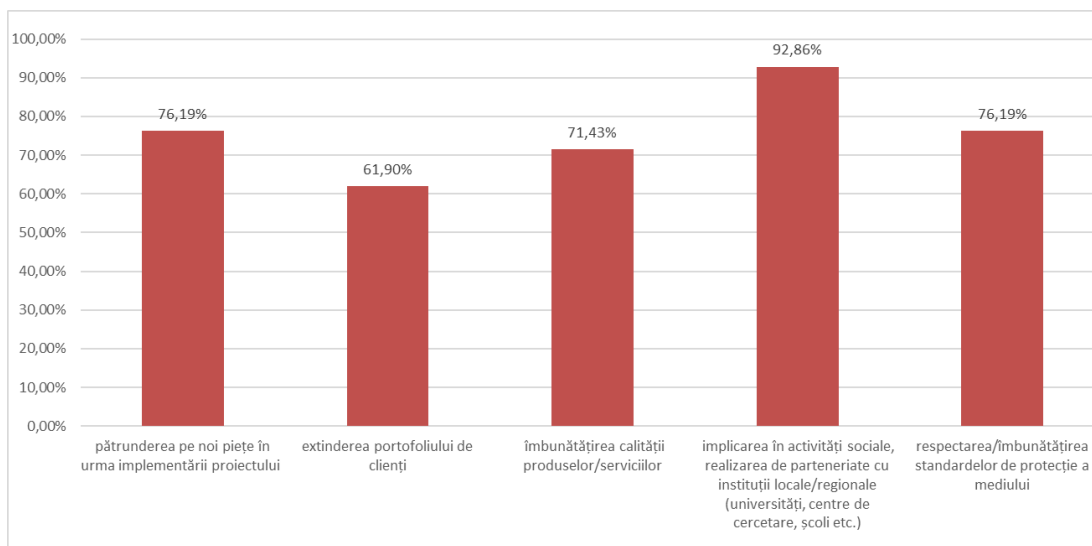
Referitor la schema de ajutor de stat HG 753/2008, niciunul dintre cei 2 respondenți nu a menționat îmbunătățiri cu privire la extinderea portofoliului de clienți sau pătrunderea pe noi piețe. Cu toate acestea, au fost înregistrate efecte pozitive referitoare la îmbunătățirea standardelor de protecție a mediului și implicarea în activități sociale (respondenți din regiunile Centru și Sud-Vest Oltenia).

La nivelul schemei de ajutor de stat HG 797/2012, din totalul celor 12 beneficiari care au răspuns la chestionar, jumătate (majoritatea desfășurându-și activitatea în regiunea București-Ilfov) au remarcat o îmbunătățire în sensul extinderii portofoliului de clienți și al pătrunderii pe noi piețe. 9 respondenți au fost de părere că investiția sprijinită cu ajutor de stat a condus la sporirea calității produselor/serviciilor oferite, dar și la respectarea/îmbunătățirea standardelor de protecție a mediului.

2 dintre cei 3 beneficiari ai schemei de ajutor de stat HG 1165/2007 (operând în regiunea Sud-Muntenia) au menționat faptul că proiectul finanțat cu ajutor de stat a condus la pătrunderea pe noi piețe, îmbunătățirea calității produselor/serviciilor oferite și extinderea portofoliului de clienți.

În mod similar, beneficiarul ajutorului de stat individual acordat în baza OUG 109/2008 din regiunea Sud-Vest Oltenia a precizat că investiția realizată a permis o creștere a calității și competitivității produselor/serviciilor furnizate, contribuind totodată la sporirea numărului de clienți cuprinși în portofoliul companiei.

Figura nr. 56 Efectele investițiilor realizate

Sursa: Date prelucrate de autori

La nivel general, principalul efect pozitiv al investițiilor sprijinite prin schemele de ajutor de stat, identificat în proporție de 81,4% de respondenți, este cel de **creștere a volumului de taxe și impozite colectate la bugetul general consolidat**. Majoritatea respondenților care au identificat acest efect își desfășura activitatea în regiunile București-Ilfov, Sud-Muntenia și Centru. Totodată, peste 47% dintre respondenți au considerat că prin

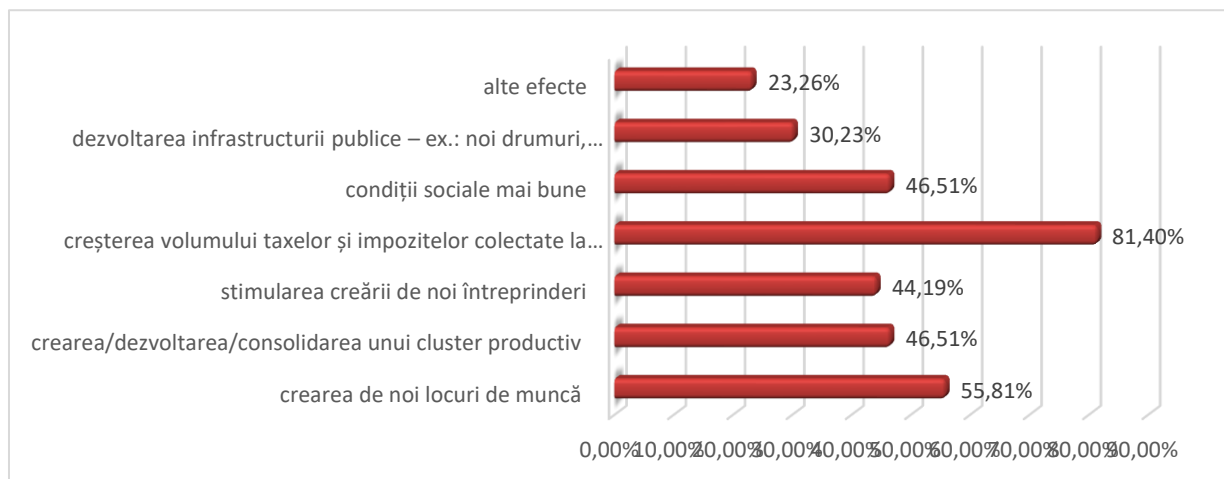
investițiile realizate s-a produs **dezvoltarea/consolidarea unui cluster productiv** (majoritatea respondenților fiind din regiunile Sud-Muntenia, București-Ilfov, Centru și Sud-Vest Oltenia). În același timp, peste 44% dintre respondenți consideră că investițiile realizate prin diferitele scheme de ajutor de stat au sprijinit **stimularea creării de noi întreprinderi, crearea de condiții sociale îmbunătățite, dar și crearea de noi locuri de muncă**. Pe de altă parte, numai 30% dintre respondenți consideră că s-a realizat dezvoltarea infrastructurii publice sau au fost realizate alte efecte (23,26%), ca urmare a investițiilor sprijinite prin schemele de ajutor de stat.

Distribuția răspunsurilor, în baza fiecărei scheme de ajutor de stat, se regăsește după cum urmează:

- La nivelul OUG 109/2008, singura întreprindere vizată de sprijin susține că efectele pozitive realizate ca urmare a investițiilor sunt multiple, cuprinzând toate categoriile de efecte, cu excepția creării de noi întreprinderi.
- La nivelul HG 1165/2007, cele 3 întreprinderi reprezentate în eșantion (derulând proiecte de investiții în regiunile Sud-Vest Oltenia și Sud-Muntenia) au identificat majoritatea efectelor pozitive manifestate la nivel regional menționate anterior, inclusiv dezvoltarea infrastructurii locale și dezvoltarea condițiilor sociale. O singură investiție de la nivelul schemei de ajutor de stat a menționat și stimularea apariției de noi întreprinderi ca efect al realizării investiției în regiune (desfășurându-și activitatea economică în regiunea Sud-Vest Oltenia).
- La nivelul HG 1680/2008, au fost colectate răspunsuri din partea a 25 de companii beneficiare. Astfel, s-a remarcat faptul că majoritatea (desfășurându-și activitatea economică în regiunile Centru și Sud-Muntenia) a susținut că efectele pozitive, realizate ca urmare a investițiilor, cuprind creșterea numărului locurilor de muncă, dezvoltarea de clustere productive sau creșterea volumului de taxe și impozite. Dintre respondenți, circa 48% au considerat că investițiile realizate nu au stimulat crearea de noi întreprinderi la nivel local, 33% dintre aceștia derulându-și proiectele de investiții în regiunea Sud-Muntenia și alți 33% în regiunea Nord-Vest.
- La nivelul HG 753/2008, respondenții (operând în regiunile Centru și Sud-Vest Oltenia) au indicat generarea de noi locuri de muncă la nivel local, stimularea înființării de noi întreprinderi, creșterea veniturilor la bugetul general consolidat și implicit îmbunătățirea infrastructurii publice ca fiind efecte directe și pozitive ale sprijinirii investițiilor în baza ajutorului de stat.
- La nivelul HG 797/2012, majoritatea respondenților a subliniat ca efecte pozitive creșterea numărului locurilor de muncă (100% din respondenți) și creșterea volumului de taxe și impozite (70%).
- Din întregul eșantion, 5 beneficiari localizați în regiunile Sud-Vest Oltenia și Centru (beneficiari ai schemelor instituite prin HG 1680/2008, HG 1165/2007 și HG 753/2008) au considerat că efectele investițiilor susținute asupra economiei locale au inclus atât crearea de noi locuri de muncă, cât și dezvoltarea de clustere productive, stimularea generării de noi întreprinderi, creșterea veniturilor la

bugetul general consolidat, îmbunătățirea condițiilor sociale și nu în ultimul rând îmbunătățirea infrastructurii publice.

Figura nr. 57 Efecte pozitive ale investițiilor sprijinite prin schema de ajutor de stat asupra economiei locale/regionale și naționale

Sursa: Date prelucrate de autori

❖ **Creșterea cifrei de afaceri a beneficiarilor**

Unul dintre principalele efecte economice ale implementării schemelor de ajutor de stat a constat în **creșterea cifrei de afaceri la nivelul beneficiarilor**, pentru fiecare schemă de ajutor de stat care vizează dezvoltarea regională, după cum urmează:

- Per total, cifra de afaceri anuală medie calculată la nivelul beneficiarilor schemei de ajutor de stat HG 1165/2007 a prezentat majorări considerabile în intervalul de timp analizat (2007-2011), înregistrând un procent de creștere de 376% (de la 135 de milioane lei în anul 2007, la 646 de milioane lei în anul 2011).
- Din punctul de vedere al beneficiarilor schemei HG 753/2008, analiza cifrei de afaceri arată o ascensiune permanentă a companiei Pirelli Tyres România SRL în perioada 2007-2017, astfel că valoarea acesteia a crescut de aproape 6 ori în intervalul analizat. Compania Star Assembly S.R.L. a înregistrat o creștere impresionantă a cifrei de afaceri în perioada 2013-2017, astfel că aceasta a crescut de 3.850 de ori în anul 2017 față de anul 2013. Acest aspect arată un impact semnificativ al sprijinului oferit asupra companiei după perioada de implementare a proiectului de investiții.
- Cifra de afaceri cumulată a întreprinderilor sprijinite prin schema HG 1680/2008 a înregistrat creșteri semnificative în perioada de după implementarea schemei de sprijin, atingând 43.852,13 milioane lei în anul 2017. Aceste creșteri se datorează mai multor factori externi care au influențat economia României în perioada analizată. Totodată, o creștere semnificativă este înregistrată și în contextul în

care, la momentul demarării proiectelor, anumite întreprinderi se aflau într-un stadiu incipient de dezvoltare a activităților.

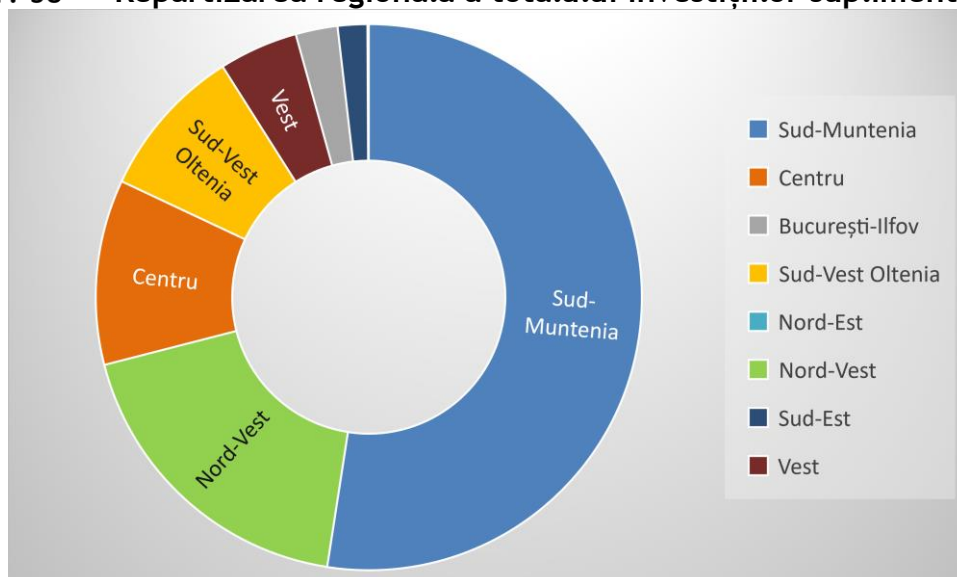
- Operatorii economici care au beneficiat de schema de ajutor de stat HG 797/2012 au cunoscut o creștere medie a cifrei de afaceri cu 104,7 milioane lei în anul 2016, comparativ cu valoarea înregistrată în anul 2013.

❖ *Realizarea de investiții suplimentare de către beneficiari, ulterior finalizării proiectului finanțat prin schema de ajutor de stat*

În ceea ce privește impactul schemelor de ajutor de stat la nivel regional, 75% dintre participanții la sondajul de opinie au răspuns că au realizat **investiții suplimentare** ulterior finalizării proiectului inițiat prin schema de ajutor de stat accesată.

Valorile cele mai ridicate ale investițiilor suplimentare s-au înregistrat în cazul respondenților beneficiari ai schemei de ajutor de stat instituită în baza HG 1680/2008 (respectiv 1.442,7 milioane euro) și ai schemei instituite prin HG 797/2012 (respectiv 267,5 milioane euro). Valorile totale cele mai ridicate ale investițiilor realizate de către respondenții beneficiari ai schemei HG 1680/2008 au fost înregistrate în regiunile Sud-Muntenia (1.057,1 milioane euro), Nord-Vest (155,2 milioane euro) și Vest (100 milioane euro). Valorile cele mai ridicate ale investițiilor raportate de către respondenții beneficiari ai schemei HG 797/2012 s-au înregistrat la nivelul regiunilor Nord-Vest (241 milioane euro) și București-Ilfov (24,8 milioane euro). În cazul schemelor instituite în baza HG 1165/2007 și HG 753/2008, regiunile unde au fost raportate cele mai ridicate niveluri ale investițiilor suplimentare au fost Sud-Muntenia (cu 61,5 milioane în cazul beneficiarilor schemei HG 1165/2007), respectiv Centru (211 milioane euro în cazul beneficiarilor schemei HG 753/2008). În toate cazurile analizate, **investițiile nu au presupus alte domenii de activitate economică**, ci extinderea capacităților de producție, crearea de noi centre de producție și diversificarea gamei de produse (în același domeniu).

Figura nr. 58 Repartizarea regională a totalului investițiilor suplimentare

Sursa: Date prelucrate de autori

În baza corelării informațiilor rezultate din chestionar și a bazelor de date privind beneficiarii schemelor de ajutor de stat, s-a putut observa că cea mai mare pondere a investițiilor suplimentare - peste 52% - s-a focalizat în regiunea Sud-Muntenia (cele mai ridicate valori ale investițiilor suplimentare fiind realizate de către beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită în baza HG 1680/2008). Următoarele regiuni ca pondere a valorii totale a investițiilor (reprezentând 18% din total) au fost Nord-Vest (cu un total de 1,7 milioane euro), respectiv Centru (reprezentând 10% din total), regiunile cu ponderea cea mai scăzută a investițiilor adiționale, conform datelor rezultate din chestionare, fiind Sud-Est (reprezentând 1,7% din total) și Nord-Est (0,07%).

❖ ***Ponderea componentei de cercetare-dezvoltare din totalul investițiilor sprijinite cu ajutor de stat și gradul de inovare al activităților realizate de beneficiari***

Ancheta pe bază de chestionar a evidențiat faptul că cele mai multe companii beneficiare de ajutor de stat, respectiv 60,47%, au alocat componentei de cercetare-dezvoltare o pondere mai mică de 5% din totalul investiției (majoritatea respondenților desfășurându-și activitatea în regiunea Nord-Vest și fiind beneficiari ai schemei instituite prin HG 1680/2008). Analizând situația în funcție de tipul schemei de ajutor de stat, se evidențiază următoarele: în medie, beneficiarii schemei de ajutor de stat HG 797/2012 prezintă cea mai ridicată pondere a componentei de cercetare-dezvoltare (12,45%), urmată îndeaproape de HG 1165/2007 (11,75%). La un ecart semnificativ de cele două se plasează întreprinderile care au beneficiat de schemele de ajutor de stat HG 1680/2008, HG 753/2008 și ajutorul de stat instituit prin OUG 109/2008, care au alocat mai puțin de 1,5% din investiția totală achiziției/dezvoltării de invenții, brevete, patente, licențe, mărci înregistrate.

Majoritatea beneficiarilor chestionați (57,14%) consideră că implementarea proiectului susținut prin ajutor de stat a contribuit la **sporirea gradului de inovare a activităților desfășurate**, comparativ cu cele ale întreprinderilor concurente care operează pe aceleași segmente de piață (majoritatea respondenților operând în regiunile Sud-Muntenia, Nord-Vest și reprezentând 41%, respectiv București-Ilfov și Centru reprezentând 33%). 39,53% dintre respondenți au fost de părere că gradul de inovare al activităților a rămas neschimbat în urma ajutorului de stat, iar 2,33% au indicat un grad mai scăzut de inovare. Continuând analiza la nivel de schemă de ajutor de stat, se observă o distribuție cvasi-similară a răspunsurilor, astfel că în medie, peste 50% dintre beneficiarii fiecărei scheme de ajutor de stat consideră că sprijinul contractat a generat efecte pozitive, stimulând inovarea și competitivitatea activităților desfășurate de companie.

❖ *Introducerea produselor/serviciilor dezvoltate în cadrul investițiilor sprijinite cu ajutor de stat*

Produsele/serviciile dezvoltate în cadrul proiectelor susținute cu ajutor de stat au generat, în opinia celor mai mulți beneficiari chestionați (81,40%), un **impact semnificativ la nivelul pieței**, concretizat în: **sporirea competitivității operatorilor economici, creșterea susținută a exporturilor, îmbunătățirea condițiilor de transport oferite de operatorii naționali, creșterea preocupărilor pentru optimizare economică și reducerea costurilor operaționale, îmbunătățirea standardelor de calitate a produselor, diversificarea produselor și serviciilor, sporirea oportunităților de afaceri pe diverse segmente de piață, dezvoltarea unor noi nișe de piață etc.**

Analiza răspunsurilor colectate în cadrul cercetării pe bază de chestionar relevă o situație similară la nivelul tuturor celor cinci măsuri de ajutor de stat, mai mult de 80% dintre beneficiari menționând faptul că produsele/serviciile dezvoltate au generat un impact semnificativ și pozitiv asupra pieței.

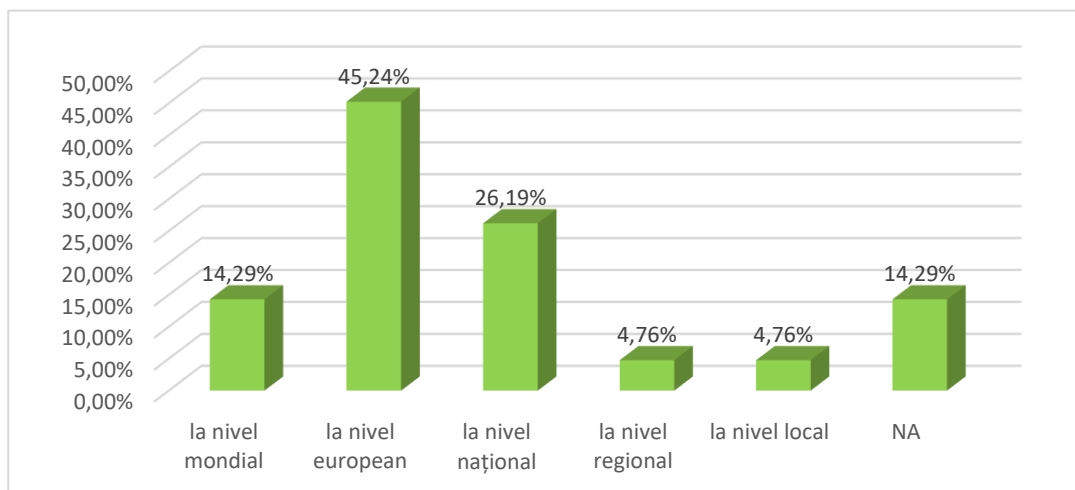
❖ *Contribuția proiectelor implementate la dezvoltarea pieței*

Cea mai mare parte a beneficiarilor chestionați (90,70%) consideră că implementarea proiectului sprijinit cu ajutor de stat a contribuit la dezvoltarea pieței, cu precădere europeană (45,24%) și națională (26,19%).

Percepția beneficiarilor în ceea ce privește contribuția investiției la dezvoltarea pieței, în funcție de tipologia ajutorului de stat, evidențiază următoarele:

- Ajutorul de stat individual OUG 109/2008: singurul beneficiar al schemei a indicat faptul că proiectul implementat a contribuit la dezvoltarea pieței europene;
- Schema de ajutor de stat HG 1165/2007: din totalul celor 3 respondenți, 2 au menționat faptul că proiectele implementate cu ajutor de stat au contribuit la dezvoltarea pieței la nivel mondial, iar 1 respondent la dezvoltarea pieței la nivel european;
- Schema de ajutor de stat HG 1680/2008: 11 beneficiari din totalul celor 25 au indicat faptul că proiectul implementat a contribuit la dezvoltarea pieței europene, 5 beneficiari la dezvoltarea pieței mondiale și 6 la dezvoltarea pieței naționale;
- Schema de ajutor de stat HG 753/2008: 1 respondent a menționat faptul că investiția sprijinită cu ajutor de stat a contribuit la dezvoltarea pieței la nivel mondial, iar 1 respondent la dezvoltarea pieței europene;
- Schema de ajutor de stat HG 797/2012: din totalul celor 12 respondenți, 5 au menționat contribuția la dezvoltarea pieței europene, 5 dezvoltarea pieței naționale și regionale, iar 2 au indicat contribuția la dezvoltarea pieței locale.

Figura nr. 59 Contribuția implementării proiectelor la dezvoltarea pieței la nivel mondial, european, național, regional și local

Sursa: Date prelucrate de autori

❖ ***Influența proiectelor finanțate prin intermediul schemelor de ajutor de stat asupra investițiilor realizate de furnizorii internaționali în România***

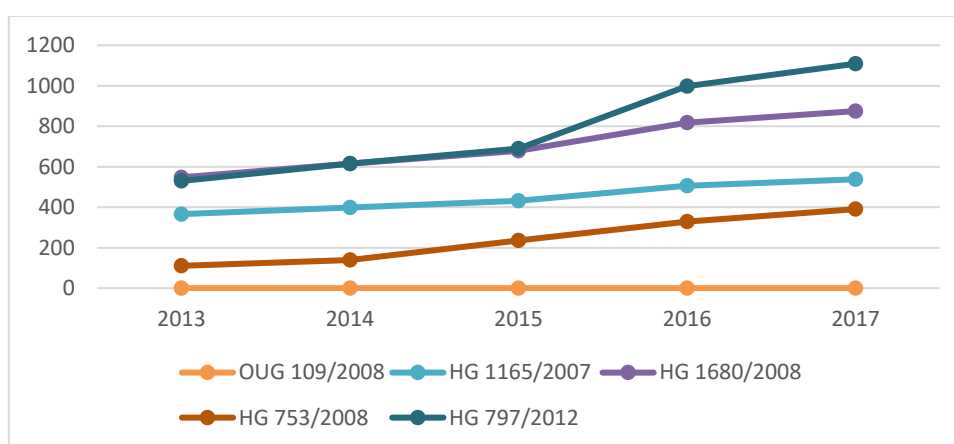
18,6% dintre beneficiarii participanți în cadrul sondajului pe bază de chestionar au menționat existența unei dependențe între proiectul implementat cu ajutor de stat și decizia de investire în România a furnizorilor săi internaționali. Dintre furnizorii străini atrași au fost amintiți următorii: Cikautxo, Eberspaecher, Martur, Bosch, Mecaplast/Novares, Key Safety Systems, Lebario, BWB Surface Technology SRL, Alu Menziken, International Automotive Components, Magna, Kautex, Faurecia, Kirchhoff Automotive, Adient etc.

Repartiția răspunsurilor la nivelul fiecărei scheme de ajutor de stat este următoarea: ajutorul de stat individual OUG 109/2008 - singurul beneficiar al schemei a indicat faptul că proiectul implementat cu ajutor de stat a condus la atragerea investițiilor realizate de furnizorii internaționali în România, schema de ajutor de stat HG 1165/2007 - 2 din totalul celor 3 respondenți au confirmat atragerea investițiilor străine realizate de furnizori (beneficiari din regiunea Sud-Muntenia), schema de ajutor de stat HG 1680/2008 - din totalul celor 25 de respondenți doar 4 au indicat existența unei legături între proiectul finanțat și investițiile realizate de furnizorii internaționali în România (operând în regiunile Sud-Muntenia, Centru și Nord-Vest), schema de ajutor de stat HG 797/2012 - doar 1 beneficiar din totalul celor 12 (din regiunea București-Ilfov), iar în cazul schemei de ajutor de ajutor de stat HG 753/2008 niciunul dintre cei 2 beneficiari nu a confirmat atragerea investițiilor realizate de furnizorii internaționali.

❖ *Impactul asupra furnizorilor beneficiarilor de ajutor de stat*

În general, beneficiarii schemelor de ajutor de stat au remarcat o **creștere medie a numărului de furnizori cu 87,4% în intervalul de referință 2013-2017**. Analizând situația la nivelul fiecărei scheme, se remarcă faptul că operatorii economici sprijiniți prin schema HG 753/2008 se situează pe prima poziție în ceea ce privește creșterea numărului mediu de furnizori (+235,39%), urmată de schemele instituite prin HG 797/2012 (+109,34%), HG 1680/2008 (+59,69%) și HG 1165/2007 (+46,99%).

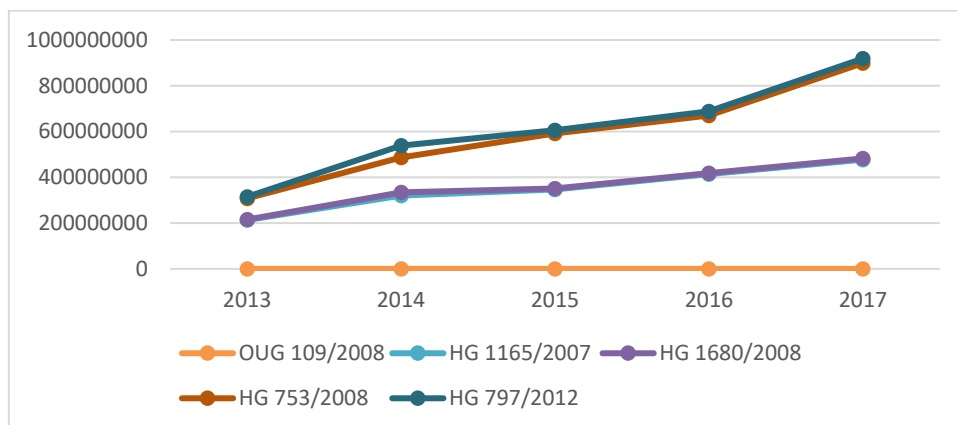
Figura nr. 60 **Evoluția numărului de furnizori ai beneficiarilor de ajutor de stat**

Sursa: Date prelucrate de autori

Ancheta pe bază de chestionar evidențiază o **creștere medie cu 183,96% a cifrei de afaceri realizată de furnizori ca urmare a contractelor încheiate cu beneficiarii de ajutor de stat, în intervalul 2013-2017**. Dinamica indicatorului în funcție de tipologia ajutorului de stat evidențiază faptul că cea mai semnificativă creștere a cifrei de afaceri a fost înregistrată de furnizorii beneficiarilor schemei HG 753/2008 (+350,41%), urmată de schemele instituite prin HG 1680/2008 (+185,18%) și HG 1165/2007 (+123,55%).

Figura nr. 61 Evoluția cifrei de afaceri, în date comparabile⁷⁰, realizată de furnizori ca urmare a contractelor încheiate cu beneficiarii de ajutor de stat

Sursa: Date prelucrate de autori

❖ Utilitatea sprijinului acordat prin măsurile de ajutor de stat în ceea ce privește dezvoltarea întreprinderilor

În ceea ce privește utilitatea sprijinului acordat prin schemele de ajutor de stat și ajutorul de stat individual, cei mai mulți dintre beneficiari au precizat că ajutorul contractat a avut o utilitate foarte ridicată (76,19%) și ridicată (16,67%) pentru dezvoltarea întreprinderii, în vreme ce numai 7,14% au considerat că ajutorul de stat o avut o utilitate nici scăzută, nici ridicată.

Analiza la nivelul fiecărei scheme de ajutor de stat evidențiază o repartitie asemănătoare a răspunsurilor, astfel:

- Schema de ajutor de stat HG 1680/2008: 22 din totalul celor 25 de beneficiari chestionați au susținut că sprijinul acordat prin schema de ajutor de stat a prezentat o utilitate ridicată și foarte ridicată (cei mai mulți fiind din regiunile Nord-Vest, Sud-Muntenia și Centru - în total reprezentând circa 63%), având în vedere faptul că a permis continuarea programelor de modernizare, dezvoltare și mai ales accentuarea creșterii competitivității întreprinderilor mari din România în raport cu întreprinderile din alte state ale Uniunii Europene;
- Ajutorul de stat individual OUG 109/2008: singurul beneficiar vizat de acest tip de sprijin consideră că utilitatea ajutorului de stat a fost una ridicată și foarte ridicată;
- Schema de ajutor de stat HG 1165/2007: toți cei trei beneficiari respondenți au susținut utilitatea ridicată și foarte ridicată a sprijinului oferit prin ajutor de stat, menționând efectele pozitive pe care acest sprijin le-a generat în ceea ce privește stimularea realizării de investiții și crearea de locuri de muncă;

⁷⁰ Pentru a se asigura comparabilitatea datelor la nivelul seriei de timp 2013-2017, valorile anuale înregistrate pentru cifra de afaceri au fost ajustate cu indicii de prețuri de consum aferent anului 2017.

- Schema de ajutor de stat HG 753/2008: ambii respondenți consideră că sprijinul acordat prin schema de ajutor de stat a reprezentat un factor cheie pentru decizia de investire în România, prezentând o utilitate foarte ridicată în raport cu dezvoltarea companiilor beneficiare;
- Schema de ajutor de stat HG 797/2012: 11 din totalul celor 12 respondenți au menționat utilitatea ridicată și foarte ridicată a ajutorului de stat contractat în ceea ce privește crearea și menținerea locurilor de muncă (circa 72% dintre aceștia operând în regiunea București-Ilfov).

❖ *Avantajele selectării României/regiunii de dezvoltare pentru amplasarea investiției*

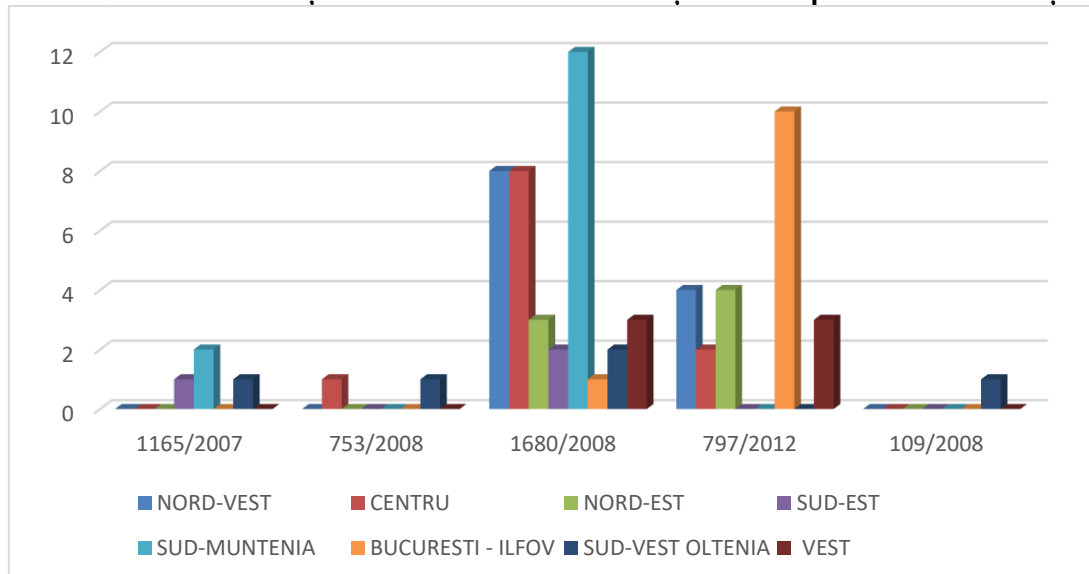
În ceea ce privește factorii avuți în vedere la momentul selectării României pentru poziționarea și realizarea investiției, circa 55% din respondenții beneficiari ai schemei de ajutor de stat instituită în baza HG nr. 1680/2008 au menționat posibilitatea accesării unui sprijin de această natură ca fiind un criteriu important în materializarea deciziei. La nivelul eșantionului considerat, peste 26% din respondenți au menționat de asemenea acest criteriu.

O corelare a distribuției beneficiarilor în funcție de regiunile de dezvoltare în care au fost amplasate investițiile, precum și a răspunsurilor cu privire la criteriile considerate la momentul selectării locației investiției evidențiază următoarele aspecte:

- În cazul **regiunii Sud-Muntenia**, respondenții și-au motivat opțiunea pentru amplasarea investiției în zonă având în vedere prezența la nivelul zonei a forței de muncă specializate/calificate (66% din respondenții care au amplasat investiția în această regiune menționând acest criteriu), considerând facilitățile existente la nivelul zonei (atât cele de infrastructură publică, dar și private precum existența unui parc industrial), proximitatea geografică față de furnizori (respectiv față de membrii aceluiași grup comercial) și posibilitatea de a crea parteneriate pentru cercetare-dezvoltare.
- În cazul **regiunii București-Ilfov**, respondenții au optat pentru amplasarea investiției în zonă în baza următoarelor criterii: disponibilitatea personalului calificat (71%); existența unui mediu care să faciliteze cercetarea și dezvoltarea (42%); factori locali care contribuie la reducerea costurilor de producție (14%), proximitatea geografică față de consumatorii finali, resursele naturale existente și posibilități de atragere a capitalului.
- În cazul **regiunii Nord-Vest**, respondenții au considerat existența unor facilități (infrastructură adecvată în zonă și proximitatea față de graniță); existența necesarului de forță de muncă ne/calificată; proximitatea față de piețe de vânzare și furnizori și existența unui mediu care să faciliteze cercetarea și dezvoltarea drept factori relevanți în selectarea amplasamentului (14%).

- În cazul **regiunii Centru**, criteriile avute în vedere la momentul selectării amplasamentului investiției au inclus disponibilitatea în zonă a forței de muncă având experiență relevantă (80%), existența unor facilități la nivel zonal (precum infrastructură dezvoltată sau cu potențial de dezvoltare, utilități necesare pentru funcționare etc.), caracteristicile locale (cunoașterea limbii germane) și sistemul educațional (însușind atât prezența unităților de învățământ profesional și tehnic, precum și a celor terțiare).
- În cazul **regiunii Nord-Est**, respondenții și-au motivat opțiunea pentru amplasarea investiției în zonă luând în considerare prezența forței de muncă având experiența respectiv pregătirea relevantă (100%), sistemul educațional și mediul propice cercetării și dezvoltării (prezența unităților de învățământ terțiar) și prezența unor factori care să contribuie la diminuarea costurilor de producție (slaba dezvoltare economică a zonei fiind considerată un avantaj).
- În cazul **regiunii Vest**, respondenții au menționat de asemenea disponibilitatea forței de muncă, însă pentru această zonă cel mai important factor a fost cel al nevoii extinderii activității (în aceeași locație unde investiția inițială a fost realizată).
- Respondenții care au realizat proiecte în **regiunea Sud-Vest Oltenia** au avut de regulă în vedere extinderea activității în locația investiției realizate inițial, acesta fiind cel mai important factor identificat. În cazul unui respondent a fost menționată și disponibilitatea forței de muncă.
- În cazul **regiunii Sud-Est** împreună cu nevoia dezvoltării unei investiții realizate anterior acordării ajutorului de stat, beneficiarii au menționat de asemenea disponibilitatea forței de muncă.

Figura nr. 62 Distribuția beneficiarilor în funcție de amplasarea investițiilor

Sursa: Date prelucrate de autori

Considerând factorii preponderent menționați de către beneficiari în funcție de tipologia și caracteristicile fiecărei scheme de ajutor de stat, din analiza datelor agregate s-au putut observa următoarele aspecte:

- Respondenții beneficiari ai schemei instituite în baza HG nr. 797/2012 au identificat în general (70%) disponibilitatea personalului calificat ca fiind un factor important în selectarea regiunii pentru amplasarea investiției. Sistemul educațional precum și mediul propice cercetării și dezvoltării au fost următoarele criterii determinante.
- În cazul schemei instituite în baza HG nr. 1680/2008, respondenții beneficiari au avut în vedere un cumul de factori determinanți care au inclus disponibilitatea forței de muncă, prezența unor facilități locale (înțelese fie ca infrastructură locală adecvată, fie ca facilități private precum parcuri industriale), proximitatea față de piețe de vânzare și furnizori și prezența unor factori care au condus la reducerea costurilor de producție.
- În cazul schemei instituite în baza HG nr. 1165/2007, respondenții beneficiari au menționat în general nevoia dezvoltării unei investiții anterioare, proximitatea față de furnizori și disponibilitatea forței de muncă.
- În cazul schemei instituite în baza HG nr. 753/2008, respondenții beneficiari au menționat de asemenea nevoia de extindere a unei investiții realizate anterior acordării ajutorului de stat, însă au identificat și prezența personalului calificat la nivel de zonă, precum și existența unor facilități (ex.: infrastructura în curs de dezvoltare) ca fiind factori relevanți în selectarea zonei.

6.2. Impactul schemelor de ajutor de stat din punct de vedere social

Din punct de vedere al efectelor sociale generate de implementarea schemelor de ajutor de stat, cel mai mare impact constă în **creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și reducerea șomajului** la nivelul regiunilor de dezvoltare unde au fost derulate investiții finanțate prin ajutor de stat. Este de remarcat faptul că schemele de ajutor de stat care au vizat dezvoltarea regională (HG 1165/2007, HG 753/2008, HG 1680/2008, HG 797/2012) au creat **peste 20.000 de locuri de muncă** la nivelul celor 59 de beneficiari ai schemelor. Situația creării de locuri de muncă pentru fiecare schemă analizată este prezentată în continuare:

- Numărul mediu anual de salariați calculat la nivelul celor 4 beneficiari ai HG 1165/2007 a crescut de peste 3 ori în intervalul 2007-2011, ceea ce în mod concret a reprezentat o suplimentare cu 855 de locuri de muncă.
- Conform analizei efectuate, numărul mediu anual de salariați înregistrat la nivelul celor 2 companii beneficiare în cadrul schemei HG 753/2008 a crescut cu 13% în anul 2014, comparativ cu anul precedent. Și din această perspectivă, compania Star Assembly S.R.L. marchează un progres impresionant, evoluând în decurs de un an

de la 9 angajați (2013) la 168 (2014). Compania Pirelli și-a mărit numărul de angajați în perioada 2013-2014 cu cca. 6%, iar în intervalul 2008-2014 cu 79%.

- În privința numărului de angajați, s-au remarcat creșteri succesive în perioada de influență a sprijinului oferit prin schema HG 1680/2008 (anii de implementare și anii de menținere a investiției) - numărul de angajați a crescut cu peste 60%.
- Numărul mediu de salariați din cadrul companiilor sprijinite cu ajutor de stat prin HG 797/2012 a prezentat o tendință pozitivă, majorându-se cu 471 persoane în perioada 2013-2016.

Referitor la **numărul de locuri de muncă nou create de furnizori ca urmare a contractelor încheiate cu beneficiarii de ajutor de stat**, din analiza răspunsurilor oferite de respondenți se observă că furnizorii care au colaborat cu beneficiarii schemei de ajutor de stat instituită prin HG 1680/2008 s-au evidențiat printr-o creștere a numărului de locuri de muncă cu 137,73% în perioada 2013-2017.

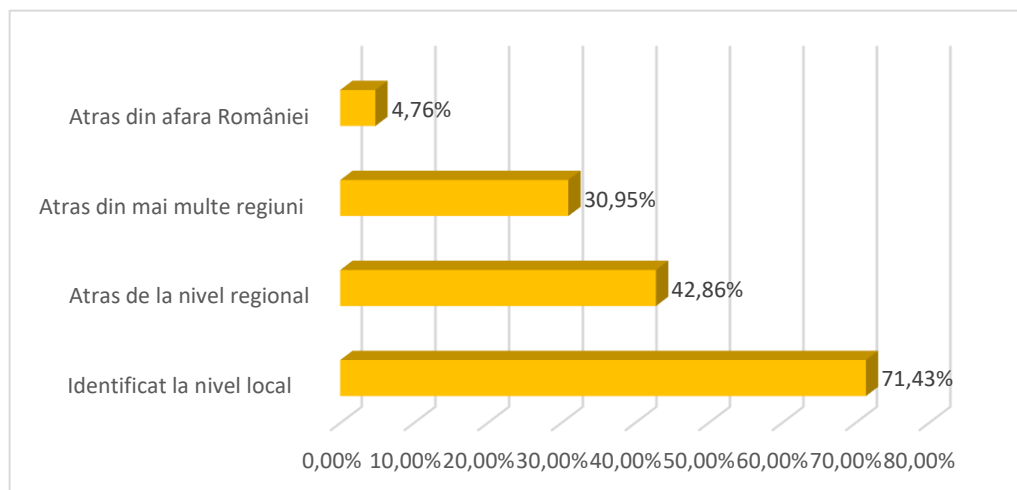
❖ *Personalul angajat ca urmare a realizării investițiilor sprijinite prin ajutor de stat a fost atras preponderent de la nivel local și regional*

Astfel, cea mai mare parte a beneficiarilor incluși în eșantionul sondajului pe bază de chestionar **au atras resursele umane necesare implementării proiectelor de la nivel local (71,43%) - predominant fiind respondenți din regiunile Sud-Muntenia, București-Ilfov și Nord-Vest - și regional (42,86%) - predominant fiind respondenți din regiunile Sud-Muntenia și Centru**, în vreme de doar 4,76% dintre beneficiari au apelat la personal din afara României pentru desfășurarea activităților curente - respondenți din regiunile Nord-Vest și București-Ilfov.

La nivelul fiecărei scheme de ajutor de stat, distribuția răspunsurilor este una asemănătoare, resursele umane fiind identificate și atrase de beneficiari astfel:

- Ajutorul de stat individual OUG 109/2008: de la nivel local (1 respondent)
- Schema de ajutor de stat HG 1165/2007: de la nivel regional (3 respondenți) și local (2 respondenți)
- Schema de ajutor de stat HG 1680/2008: de la nivel local (17 respondenți), regional (13 respondenți), de la nivelul mai multor regiuni (3 respondenți) și din afara României (1 respondent)
- Schema de ajutor de stat HG 753/2008: de la nivel local (1 respondent), regional (1 respondent) și de la nivelul mai multor regiuni (1 respondent)
- Schema de ajutor de stat HG 797/2012: de la nivel local (9 respondenți), de la nivelul mai multor regiuni (5 respondenți), regional (3 respondenți) și din afara României (1 respondent).

Figura nr. 63 Personalul angajat ca urmare a realizării investițiilor sprijinite prin ajutor de stat

Sursa: Date prelucrate de autori

Alte efecte sociale suplimentare înregistrate la nivelul beneficiarilor schemelor de ajutor de stat sunt prezentate în continuare:

- ❖ 92,86% dintre respondenți s-au implicat, ca urmare a investiției realizate, în **activități sociale și parteneriate cu instituții locale/regionale (universități, centre de cercetare, școli etc.)**
- ❖ Beneficiarii schemei HG 1165/2007 au declarat că sunt implicați activ în inițiative educaționale, culturale și sociale importante destinate angajaților și comunității locale (de ex. promovarea educației tehnice și pregătirii profesionale, încheierea de parteneriate cu universități din țară sau din străinătate, prin implicarea activă a beneficiarilor în organizarea unor programe de master, precum și oferirea de stagii de practică în cadrul societății).
- ❖ În ceea ce privește beneficiarii schemei HG 753/2008, aceștia au menționat printre efectele sociale generate de investițiile finanțate: parteneriate încheiate cu universitățile locale, programe de internship plătite pentru studenți, cu posibilitate de angajare la finalizarea programului, sponsorizări ale diferitelor evenimente culturale, sociale și sportive locale și județene, donații către instituții și asociații din domeniul medical, campanii de donații în care sunt implicați angajații societății etc.
- ❖ De asemenea, beneficiarii HG 1680/2008 au menționat faptul că profitul obținut în urma investiției a permis încheierea unor parteneriate cu instituții de învățământ superior și licee cu profil tehnologic (cei mai mulți respondenți operând în regiunile Sud-Muntenia și Nord-Vest), acordarea de burse private către studenți, precum și oferirea de stagii pentru studenți și masteranzi. De asemenea, parteneriatele încheiate cu universitățile, școlile și asociațiile de la nivel local au permis identificarea de soluții tehnice, de design și/sau imagine, care au avut în vedere

atragerii tinerilor (absolvenți sau în curs de pregătire), în câmpul muncii. Un alt efect social pozitiv a constat în investirea în construcția unui centru de training de lucru care cuprinde printre altele ateliere electrice și mecanice și săli de curs.

Investițiile finanțate au contribuit la dezvoltarea regională prin efectul multiplicator al investiției, constând atât în implicarea beneficiarilor în diferite proiecte sociale, prin sponsorizarea asociațiilor non-profit care se ocupă de implementarea acestora, cât și în crearea indirectă de locuri de muncă la furnizorii locali de bunuri și servicii.

Au fost, totodată, create școli profesionale unde există clase de elevi cu specializări tehnice (de exemplu specializările lăcătuș construcții aeronave, construcții structuri metalice, specializarea operare CNC etc.), beneficiarii declarând că au fost implicați și în învățământul dual. Au fost organizate baluri, evenimente și acțiuni caritabile la nivel local, campanii de strângere de fonduri etc.

- ❖ Beneficiarii HG 797/2012 au fost implicați activ în susținerea și promovarea învățământului în domeniul tehnologiei informației prin implementarea unor măsuri și programe menite să identifice și să susțină studenții talentați în domeniu, organizând programe de internship, precum și diverse evenimente în colaborare cu instituțiile de învățământ superior (spre exemplu, organizare de seminarii, participare la târguri de joburi, organizare de diverse competiții).

6.3. Impactul schemelor de ajutor de stat din punct de vedere procedural

Analiza efectuată asupra prevederilor hotărârilor de Guvern/ordonanței de urgență a Guvernului care au reglementat modalitatea de aplicare a schemelor de ajutor de stat gestionate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014, precum și asupra ghidurilor solicitantului, prezentată pe larg în cuprinsul Capitolului 4.2. *Analiza mecanismelor de implementare*, permite evidențierea unei serii de constatări referitoare la impactul procedural al schemelor asupra gradului de atingere a obiectivelor definite la nivelul fiecărei scheme. Analiza de birou a fost completată de cercetarea de teren, respectiv de realizarea unei anchete pe bază de chestionar, aplicată în rândul beneficiarilor de ajutor de stat. Prin urmare, constatările de mai jos cuprind inclusiv aspecte evidențiate prin colectarea opiniilor și datelor din rândul beneficiarilor.

- ✓ Procedura de selecție este considerată ca având un impact mai redus asupra dezvoltării regionale, comparativ cu o procedură de selecție bazată pe criterii calitative de departajare a proiectelor, întrucât alocarea sumelor aferente bugetului de stat s-a bazat pe principiul "primul venit, primul servit". Absența unor astfel de criterii nu a permis o diferențiere a proiectelor bazată pe performanță, care să încurajeze selecția proiectelor ce prezintă cel mai mare potențial în termeni de impact asupra dezvoltării regionale. Prin răspunsurile oferite în cadrul sondajului de opinie pe bază de chestionar, beneficiarii au confirmat faptul că unul din motivele accesării schemelor de ajutor de stat a fost reprezentat de accesibilitatea mai ridicată a schemelor comparativ cu alte surse de finanțare/neîncadrarea în criteriile de eligibilitate definite pentru alte opțiuni de finanțare. Cu toate acestea, s-a constatat, din răspunsurile oferite, că în cazul în care investiția ar fi fost realizată parțial, în absența ajutorului de stat, aceasta ar fi fost de dimensiuni mai mici, și implicit, ar fi avut un impact mai redus asupra dezvoltării regionale.
- ✓ Documentele administrative necesare pentru depunerea cererii de acord pentru finanțare nu sunt considerate a avea un grad ridicat de complexitate, cu mici excepții, precum planul de investiții, studiul tehnico-economic, planul de creare a locurilor de muncă etc., prin care s-ar putea stabili impactul asupra dezvoltării regionale. Cu toate acestea, nu au fost definiți indicatori specifici de măsurare a aspectelor susținute prin planul de investiții sau studiul tehnico-economic, prin care să poată fi realizată o delimitare clară a impactului proiectelor, astfel încât, impactul asupra dezvoltării regionale poate fi considerat ca fiind mediu. Aceste aspecte sunt confirmate și de rezultatele sondajului de opinie pe bază de chestionar, efectuat în rândul beneficiarilor, majoritatea respondenților apreciind că documentația solicitată în vederea depunerii cererii de acord pentru finanțare prezintă un grad mediu de dificultate, principalele probleme întâmpinate fiind asociate cu documentația voluminoasă/numărul mare de documente solicitate în format fizic, uneori fiind necesar sprijin din partea unei companii de consultanță specializată în vederea pregătirii cererii de acord pentru finanțare. Una din

recomandările beneficiarilor în ceea ce privește simplificarea procedurilor privind depunerea cererii de acord de finanțare vizează introducerea posibilității depunerii online a documentației solicitate.

- ✓ Unele dintre cele mai importante condiții impuse pentru acordarea ajutorului de stat, considerate a fi de importanță crescută, sunt legate de durata minimă impusă în cadrul fiecărei scheme pentru menținerea investiției inițiale, precum și de numărul de locuri de muncă ce trebuie create și menținute. Aceste condiționalități prezintă un impact ridicat asupra dezvoltării regionale. Au existat, de asemenea, o serie de criterii de eligibilitate, definite la nivelul fiecărei scheme, în vederea asigurării selecției celor mai potrivite întreprinderi, eligibile pentru a primi ajutor de stat.
- ✓ Procedurile de monitorizare și raportare au implicat vizite anuale la fața locului, în vederea verificării menținerii investițiilor și a locurilor de muncă nou create. De asemenea, beneficiarii schemelor de ajutor de stat au avut obligația de a transmite raportări anuale către Ministerul Finanțelor Publice, prin intermediul cărora să demonstreze sustenabilitatea investițiilor. Procedurile de monitorizare, raportare și verificare a sustenabilității proiectelor contribuie în oarecare măsură la atingerea obiectivului de dezvoltare regională, fiind considerate a avea o complexitate scăzută-medie, aspect confirmat și de beneficiarii schemelor de ajutor de stat, prin răspunsurile oferite la chestionarele aplicate în cadrul sondajului de opinie.

Se constată așadar, că cel mai mare impact procedural asupra obiectivului general de dezvoltare regională, l-au avut condițiile impuse pentru acordarea și menținerea ajutorului de stat, cu precădere obligația creării și menținerii unui anumit număr de locuri de muncă, precum și obligația menținerii investiției pe o anumită perioadă de timp. Pe de altă parte, un impact mai redus este atribuit procedurii de selecție, având în vedere faptul că pentru niciuna din cele 5 măsuri de ajutor de stat analizate nu au fost definite criterii de selecție specifice, care să ajute la departajarea proiectelor.

7. Analiza SWOT a măsurilor de ajutor de stat implementate în perioada 2007-2014

Analiza SWOT este o tehnică des utilizată în mediul de afaceri, planificarea proiectelor și în alte activități, prin intermediul căreia sunt puse în balanță atât punctele forte („Strengths”) și punctele slabe („Weaknesses”) identificate, cât și oportunitățile („Opportunities”) și amenințările („Threats”) care pot fi întâmpinate. Astfel, analiza SWOT permite formarea unei viziuni de ansamblu asupra obiectului analizei și stabilirea poziției strategice la nivelul căreia se situează, fiind foarte practică în luarea unor decizii fondate pe baza factorilor de influență interni și externi.

Prezentul capitol cuprinde analiza SWOT evidențiată la nivelul măsurilor de ajutor de stat instituite în cadrul Ministerului Finanțelor Publice prin diferitele acte normative (hotărâri de guvern și ordonanță de urgență a guvernului). În consecință, tabelul regăsit în această secțiune pune în evidență principalele puncte forte, puncte slabe, oportunități și amenințări externe ce se regăsesc la nivelul general al tuturor măsurilor de sprijin analizate. Pentru o mai bună identificare a principalelor elemente ale analizei SWOT, punctele forte, punctele slabe, oportunitățile și amenințările au fost repartizate în baza a trei categorii generale: *Relevanță la nivel macroeconomic*, *Relevanță la nivelul întreprinderilor*, *Relevanță la nivel procedural*. Astfel, în baza celor trei categorii, analiza surprinde, la nivel general, principalele aspecte ale tuturor schemelor de ajutor de stat, fiind evidențiate aspecte privind: dezvoltarea regională, numărul de locuri de muncă, impactul la nivelul întreprinderii, investițiile realizate, aspectele procedurale etc.

Puncte forte	Puncte slabe
Relevanță la nivel macroeconomic	
- creșterea volumului taxelor și impozitelor colectate la bugetul general consolidat; - contribuție semnificativă la creșterea Produsului Intern Brut al României; - contribuție la dezvoltarea pieței la nivel național și european; - impact semnificativ la nivelul piețelor, prin introducerea de noi produse/servicii dezvoltate în cadrul întreprinderilor sprijinite cu ajutor de stat;	- lipsa unei distribuții unitare a sprijinului oferit la nivel de regiuni de dezvoltare; - nivel de accesare redus din partea întreprinderilor ce sunt localizate în regiuni mai puțin dezvoltate; - efectele de creștere a nivelului de trai sau de dezvoltare a infrastructurii de utilități sau a infrastructurii rutiere se realizează numai în zonele din imediata apropiere a întreprinderilor beneficiare;

Puncte forte	Puncte slabe
- îmbunătățirea standardelor de calitate a produselor și diversificarea produselor și serviciilor de pe piața națională; - crearea unui număr semnificativ de locuri de muncă de către beneficiarii de ajutor de stat, atât la nivel local, cât și la nivel regional și național; - crearea de noi locuri de muncă de către furnizorii beneficiarilor de ajutor de stat, ca urmare a contractelor încheiate cu aceștia; - reducerea ratei șomajului ca urmare a angajărilor efectuate prin intermediul proiectelor de investiții; - dezvoltarea parteneriatelor dintre companii și instituții locale, regionale și europene din domeniul educației (universități tehnice din București, Pitești, Târgoviște, Craiova, Iași, Compiègne - Franța, Universitatea Politehnică din București), în vederea pregătirii și integrării pe piața muncii a studenților și a tinerilor absolvenți (programe de master, internship plătit, stagii de practică);	
- sponsorizarea diferitelor evenimente culturale, sociale și sportive locale și județene (de exemplu, Blaj Alive, Alba Fest, Festival de România, Alba Iulia City Race, Clubul Economic German-Cupa de fotbal); - implicare în campanii de donații destinate unor instituții și asociații din domeniul medical, în care sunt implicați angajații întreprinderilor care au beneficiat de sprijin prin ajutor de stat;	
- introducerea unor standarde de calitate, atât în domeniul productiv direct, cât și în cel al sănătății și securității în muncă; - promovarea dezvoltării durabile prin îmbunătățirea standardelor de protecție a mediului (de exemplu, prin achiziția de echipamente care asigură consumul eficient al resurselor de mediu și energie, echipamente/tehnologii care generează o cantitate redusă de deșeuri etc.);	
- creșterea nivelului de trai prin crearea unor condiții sociale mai bune: menținerea și	

Puncte forte	Puncte slabe
crearea de noi locuri de muncă, dezvoltarea de locuințe ANL și de servicii în proximitatea anumitor locații de investiție (de exemplu, Titu, Mioveni); - dezvoltarea infrastructurii de utilități (de exemplu, Zona orașului Titu - electricitate, apă, canalizare, comunicații, în proximitatea locației investiției); - dezvoltarea infrastructurii rutiere (de exemplu, construirea drumului de legătură cu regim de autostradă - Centura Mioveni Sud; amenajarea a 4 benzi de circulație la nivelul drumului DN73 Pitești-Mioveni; infrastructura rutieră din arealul fabricii de automobile Craiova);	
Relevanță la nivelul întreprinderilor	
- sporirea gradului de inovare a activităților desfășurate de companiile beneficiare; - creșterea calității produselor/serviciilor oferite prin îmbunătățirea tehnologiilor/ echipamentelor utilizate, achiziționate în cadrul investițiilor sprijinite cu ajutor de stat; - extinderea portofoliului de clienți al întreprinderilor beneficiare de ajutor de stat, prin dezvoltarea de noi produse/ servicii sau îmbunătățirea celor existente; - creșterea competitivității și a performanțelor înregistrate de beneficiarii ajutorului de stat, ca urmare a implementării proiectelor de investiții, cu grad foarte ridicat de utilitate la nivelul companiilor;	- imposibilitatea modificării substanțiale a investițiilor realizate în baza planului propus inițial în perioada de menținere, în funcție de evoluția pieței care ar impune schimbarea produsului/serviciului final rezultat ca urmare a realizării investiției pentru care s-a primit finanțare;
- realizarea de noi proiecte de către beneficiarii ajutorului de stat și dezvoltarea continuă a acestor companii;	
Relevanță la nivel procedural	
- intensitatea maximă a ajutorului de stat poate acoperi până la 50% din valoarea investiției; - valoarea (maximă) a ajutorului de stat acordat reprezintă un aport financiar substanțial pentru întreprinderi;	- lipsa unor indicatori de rezultat/impact care să poată fi monitorizați (alții decât numărul de locuri de muncă create, de exemplu: cifra de afaceri, noi patente, noi piețe/țări de desfacere, productivitate crescută etc.);
- procesul de raportare și verificare sprijină menținerea investițiilor pe o perioadă mai	- nivel de documentație ridicat pentru aplicarea, raportarea și depunerea

Puncte forte	Puncte slabe
lungă de timp, precum și menținerea unui standard ridicat al activităților.	cererilor de plată în cadrul schemelor de sprijin; - depunerea documentelor în format fizic; - nivelul de contractare relativ scăzut - numărul de aplicanți sprijiniți în cadrul schemelor de ajutor de stat se află cu mult sub numărul preconizat.

Oportunități	Amenințări
Relevanță la nivel macroeconomic	
- extinderea pe noi piețe a beneficiarilor de ajutor de stat, prin reducerea costurilor și sporirea competitivității produselor/ serviciilor oferite; - creșterea susținută a exporturilor din România; - contribuție puternică la echilibrul balanței de export - import a României; - încurajarea realizării de investiții pe teritoriul României, atragerea de investitori externi pe piețele din România; - creerea premiselor de competitivitate în producția de piese auto (HG 753/2008, HG 1680/2008, prin activitățile extrem de specializate și procesele tehnologice de mare complexitate realizate în România) și în industria alimentară (HG 1165/2007, HG 1680/2008);	- tendința dezvoltării doar a aceluiași sector sau activități economice, fapt care poate conduce la discrepanțe în dezvoltarea acelor domenii unde există o nevoie acută de intervenții (de exemplu social, educațional etc.);
Relevanță la nivelul întreprinderilor	
- dezvoltarea și utilizarea de “know-how” industrial în România; - dezvoltare realizată pe bază de investiții majore, ceea ce facilitează atragerea de investiții viitoare; - posibilități de creștere pentru furnizorii locali ai întreprinderilor sprijinite prin ajutor de stat, prin know-how, noi locuri de muncă generate și creșterea cifrei de afaceri;	- existența unor dificultăți din partea beneficiarilor de susținere a investițiilor sprijinite prin ajutor de stat pe perioada minimă de menținere a acestora (5 ani) în context economic nefavorabil; - existența unor dificultăți din partea beneficiarilor de menținere a capitalului uman nou angajat pentru

Oportunități	Amenințări
- sporirea oportunităților de afaceri pe diverse segmente de piață și dezvoltarea unor noi nișe de piață etc.;	o perioadă de 5 ani după implementarea proiectului, în context economic nefavorabil;
Relevanță la nivel procedural	
- menținerea investițiilor pe perioade de timp ce pot depăși 10 ani;	- lipsa de interes din partea potențialilor aplicanți, ca urmare a procesului de depunere, raportare, monitorizare impus;
- realizarea de studii de fezabilitate și oportunitate sau studii socio-economice, care pot fi utilizate într-un context mai larg pentru îmbunătățirea activității întreprinderilor.	- lipsa unor proceduri de selecție specifice pentru determinarea celor mai de impact proiecte.

8. Concluzii și recomandări

Studiul de impact al ajutoarelor de stat acordate de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014 asupra dezvoltării regionale a fost constituit în baza unei analize amănunțite a schemelor implementate și ajutorului de stat individual acordat în acest interval, respectiv HG nr. 1165/2007, HG nr. 753/2008, HG nr. 1680/2008, HG nr. 797/2012 și OUG 109/2008. Analiza a avut în vedere o serie de informații și date specifice schemelor de ajutor de stat și contextului în care acestea au fost implementate. În acest sens, analiza s-a bazat pe indicatorii de realizare raportați pentru fiecare dintre schemele analizate, cadrul legislativ european și național existent în perioada 2007-2014, indicatorii socio-economici relevanți, literatura de specialitate în domeniul ajutorului de stat, informații furnizate de beneficiarii de ajutor de stat și aspectele procedurale specifice fiecărei scheme.

Pentru unele aspecte specifice, analiza s-a bazat, de asemenea, pe rezultatele analizei benchmarking, care a permis compararea schemelor de ajutor de stat vizate prin prezentul studiu cu intervenții similare, atât din România, cât și din alte țări (conform informațiilor furnizate în cadrul capitolului 1 și a subcapitolului 4.3).

Prezentul capitol își propune trasarea concluziilor cu privire la impactul schemelor de ajutor de stat implementate în perioada 2007-2014 asupra dezvoltării regionale și formularea unor recomandări utile pentru viitoarele scheme de ajutor de stat lansate. În consecință, pentru a surprinde o analiză ce vizează perspective multiple, concluziile și recomandările enunțate au fost structurate în baza a 3 criterii de evaluare: relevanță la nivel procedural, relevanță la nivel macroeconomic, relevanță la nivelul întreprinderilor.

Relevanță la nivel procedural

Concluzii:

- Procesul de selecție a proiectelor nu a fost realizat pe baza unei proceduri de evaluare comparativă care să utilizeze criterii calitative de ierarhizare a proiectelor, acesta fiind realizat în limita maximă a bugetului alocat, pe baza abordării "primul venit, primul servit". Chiar dacă teoretic această abordare nu permite identificarea și selectarea proiectelor cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare regională, faptul că această abordare poate fi asociată cu un anumit nivel relevant de conținut și de calitate garantează un nivel suficient de eficacitate a cheltuielilor publice. În plus, analiza benchmarking comparativă arată că această abordare este utilizată în mod obișnuit în alte state pentru a sprijini proiecte de investiții de foarte mari dimensiuni ale întreprinderilor mari.
- Procedura de evaluare a cererilor de acord de principiu pentru finanțare s-a dovedit a fi foarte rapidă, în comparație cu intervențiile similare din alte țări.
- În ceea ce privește obiectul investițiilor sprijinite, forma ajutorului și caracteristicile beneficiarilor, procedurile par mai rigide decât cele adoptate în alte țări (Italia, Franța, Polonia - conform informațiilor detaliate din cadrul

capitolului 4.3). Nu există posibilitatea de a extinde finanțarea la grupuri de întreprinderi (care pot lua forma unor parteneriate ce pot realiza o investiție cu valoare adăugată într-un anumit lanț industrial de valoare) și de a modula tipul de asistență în funcție de nevoile specifice (finanțări/împrumuturi). Sunt utilizate diferite scheme pentru a atinge obiective specifice (inovare), în timp ce în alte state se utilizează o singură schemă, cu caracteristici flexibile, care se poate adapta la nevoi specifice, prin apeluri diferite sau chiar în cadrul aceluiași apel.

- Mecanismele de monitorizare și verificare sunt considerate adecvate pentru a garanta respectarea angajamentelor asumate de beneficiari. Cu toate acestea, informațiile colectate despre rezultatele investițiilor sunt reduse, fapt care nu permite efectuarea unor exerciții regulate de monitorizare și evaluare a rezultatelor și impactului schemelor.
- Documentația solicitată în procesele de aplicare, plată și monitorizare prezintă o complexitate medie, principalele probleme întâmpinate de beneficiari fiind legate de numărul mare de documente solicitate în format fizic. Au existat situații în care au fost solicitate aceleași documente, ca urmare a derulării în paralel a proceselor de plată a ajutorului de stat și monitorizare a menținerii investițiilor și locurilor de muncă nou create.
- Valoarea ajutorului de stat plătit arată o distribuție neuniformă a acestuia la nivel regional, remarcându-se regiuni care au beneficiat în proporție redusă de schemele de ajutor de stat (precum Vest, Nord-Est și Sud-Est). Nu au existat aspecte procedurale prin care să fie realizată reducerea disparităților între regiunile de dezvoltare de la nivelul României. Singura reglementare în acest sens a fost susținută de impunerea unui plafon maxim per proiect mai redus în zona București-Ilfov, condiție impusă și de reglementările europene, fără însă a exista o altă diferențiere între celelalte regiuni de dezvoltare.

Recomandări:

- În ceea ce privește viitoarele scheme de ajutor de stat care vor continua să abordeze proiectele mari de investiții, este recomandată păstrarea abordării de tipul ”primul venit, primul servit”, fără a se reduce atenția asupra calității și impactului proiectelor finanțate. Pragurile de acces în cadrul schemelor care vizează numărul minim de locuri de muncă ce urmează să fie create trebuie să fie menținute ca atare și eventual se recomandă corelarea acestora cu alte cerințe specifice legate de conținutul inițiativelor, cum ar fi cerințe privind inovarea, cerințe sociale și de mediu, în conformitate cu obiectivul specific al schemelor. Absența unei proceduri comparative de evaluare ar trebui să fie compensată prin mijloace adecvate de comunicare pentru a se asigura că toți solicitanții potențiali pot accesa schemele atunci când sunt deschise.
- Se recomandă reducerea și simplificarea volumului de documente solicitate pentru depunerea cererii de finanțare, a cererilor de plată și a documentației de raportare. În acest sens, o măsură de simplificare ar putea fi reprezentată de

- înființarea unei platforme electronice prin intermediul căreia să se realizeze depunerea online a documentelor de către beneficiari.
- Se consideră oportună intensificarea măsurilor de comunicare și promovare a schemelor de ajutor de stat și a rezultatelor acestora, cu accent suplimentar pe regiunile mai puțin dezvoltate ale României, prin:
 - Promovarea și diseminarea informațiilor cu privire la obiectivele și posibilitățile de finanțare oferite prin schemele de ajutor de stat, precum și la valoarea adăugată creată asupra dezvoltării regionale. În acest sens, pot fi demarate acțiuni de diseminare a exemplelor de bună practică și a impactului creat de implementarea investițiilor finanțate prin ajutor de stat, atât la nivelul beneficiarilor, cât și la nivel regional și național;
 - Intensificarea activităților de comunicare la momentul lansării schemelor de ajutor de stat, prin organizarea de evenimente și întâlniri cu potențialii beneficiari și cu implicarea reprezentanților mediului de afaceri.
 - Se recomandă optimizarea sistemului de raportare în sensul colectării de informații periodice din partea beneficiarilor cu privire la un set comun de indicatori de rezultat și de realizare, astfel încât să se îmbunătățească posibilitatea monitorizării și evaluării schemelor de ajutor de stat în mod regulat.
 - Se recomandă considerarea posibilității de a adopta, în viitor, o schemă de ajutor de stat unică, care să acopere, prin diferite "componente", toate obiectivele specifice care trebuie abordate. În cadrul aceleiași scheme, ar putea fi activate diferite angajamente/praguri și indicatori atunci când este necesar, în cadrul diferitelor componente. Ar putea fi luată în considerare posibilitatea de a aborda nu numai întreprinderile individuale ci și grupurile de întreprinderi, de exemplu cele care pot lua forma unor parteneriate ce pot realiza o investiție cu valoare adăugată într-un anumit lanț industrial de valoare.
 - Se recomandă să se acorde o atenție specifică distribuției neechilibrate a inițiativelor la nivelul diferitelor regiuni. Dacă este necesar, s-ar putea adopta măsuri de reechilibrare, cum ar fi, de exemplu, o alocare prealabilă a bugetului pe regiune, urmată de o redistribuire a bugetului neutilizat pe baza cererii reale.

Relevanță la nivel macroeconomic

Concluzii:

- Analizând evoluția indicatorului populația civilă ocupată în funcție de sectoarele economice și de perioada de referință urmărite în prezentul studiu, s-a putut observa că în cazul sectorului Informații și Telecomunicații s-a înregistrat cea mai semnificativă creștere procentuală. Aceeași tendință notabilă a putut fi observată și în cazul evoluției indicatorului Valoarea Brută Adăugată, unde o comparație a nivelului atins la finalul anului 2008 și a celui pentru anul 2015 în cazul acestui sector a indicat o creștere procentuală de 25% (mai ridicată procentual decât în cazul industriei prelucrătoare pentru aceeași perioadă). Și în cazul valorilor pentru

exporturile directe în perioada de referință, sectorul Informații și Telecomunicații a cunoscut o tendință substanțială de creștere (de peste 200% în anul 2015 față de nivelul atins în anul 2008). Cu aceste aspecte considerate, se poate concluziona că sectorul Informații și Telecomunicații reprezintă un domeniu cu potențial de creștere substanțial (aspect confirmat și în cadrul Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2014-2020), potențial care, printr-o coordonare mai bună a dezvoltării concordante a sectorului universitar cu cererea sectorului economic de forță de muncă specializată, se va putea materializa în efecte considerabile de avans competitiv.

- În urma analizei efectuate la nivelul schemelor de ajutor de stat, s-a evidențiat faptul că în cazul proiectelor sprijinite prin ajutor de stat, prin investițiile realizate, s-au pus bazele dezvoltării/consolidării de clustere productive.
- Atât în baza analizei sondajului de opinie realizat în rândul beneficiarilor schemelor de ajutor de stat, cât și în baza datelor oferite de către Ministerul Finanțelor Publice, s-a remarcat faptul că schemele analizate au creat un impact indirect pozitiv și în dezvoltarea infrastructurii publice locale și în dezvoltarea structurii sociale.
- S-a putut observa că în cazul regiunii București-Ilfov s-a înregistrat cea mai mare contribuție la dezvoltarea regională în rândul beneficiarilor schemelor de ajutor de stat, depășindu-se astfel valoarea totală a ajutorului de stat acordat companiilor din această zonă.

Recomandări:

- Se recomandă coordonarea viitoarelor scheme de ajutor de stat cu Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020, precum și cu direcțiile viitoare de politică publică ce vor viza creșterea competitivității economiei României și dezvoltarea de noi scheme de ajutor de stat dedicate unor sectoare de activitate economică dinamice ce au un rol economic important, influență asupra ocupării și generează valoare adăugată. Cu toate acestea, ajutorul de stat ar trebui să se concentreze asupra acelor sectoare în care potențialul nu este încă complet exploatat, iar ajutorul public are o valoare adăugată specială generând o dinamică a investițiilor pe care investitorii privați nu le-ar putea demara singuri.
- Se încurajează plasarea unui accent mai sporit asupra efectelor sociale cu impact pozitiv asupra comunităților locale generate de către beneficiari în baza proiectelor de investiții sprijinite și creșterea gradului de vizibilitate a acestor rezultate atinse prin raportarea și comunicarea publică periodică de către Ministerul Finanțelor Publice.
- Se încurajează dezvoltarea de scheme de ajutor de stat care să pună un accent mai mare pe reducerea disparităților economice între regiunile de dezvoltare și în acest sens se recomandă considerarea dezvoltării unei scheme de ajutor de stat care să

fie adresată preponderent actorilor economici care își desfășoară activitatea economică în alte regiuni decât București-Ilfov.

- Totodată, se recomandă analizarea efectului net al proiectelor de investiții sprijinite în baza schemelor de ajutor de stat instituite între anii 2007 și 2014 după finalizarea perioadei de monitorizare.

Relevanță la nivelul întreprinderilor

Concluzii:

- Prin introducerea produselor/serviciilor dezvoltate în cadrul investițiilor sprijinite cu ajutor de stat, cei mai mulți dintre beneficiarii schemelor de ajutor au înregistrat un impact semnificativ la nivelul pieței, concretizat prin sporirea competitivității operatorilor economici, creșterea susținută a exporturilor, îmbunătățirea condițiilor de transport oferite de operatorii naționali, creșterea preocupărilor pentru optimizare economică și reducerea costurilor operaționale, îmbunătățirea standardelor de calitate a produselor, diversificarea produselor și serviciilor, sporirea oportunităților de afaceri pe diverse segmente de piață, dezvoltarea unor noi nișe de piață etc.
- Efectele măsurilor de ajutor de stat implementate din perspectiva întreprinderilor beneficiare au constat în pătrunderea pe noi piețe prin reducerea costurilor și sporirea competitivității produselor/serviciilor oferite, extinderea portofoliului de clienți ca urmare a investiției realizate, creșterea calității produselor/serviciilor oferite prin îmbunătățirea tehnologiilor/echipamentelor utilizate, implicarea în activități sociale și parteneriate cu instituții locale/regionale (universități, centre de cercetare, școli etc.) și respectarea/îmbunătățirea standardelor de protecție a mediului.
- Schemele de ajutor de stat au susținut în mare măsură beneficiarii în sporirea gradului de inovare a activităților desfășurate, comparativ cu cele ale întreprinderilor concurente care operează pe aceleași segmente de piață (58% dintre beneficiarii care au participat la sondajul de opinie).
- Întreprinderile care au beneficiat de ajutor de stat acordat de Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007-2014 au înregistrat o creștere semnificativă a numărului de angajați, ca urmare a proiectelor de investiții realizate. Numărul mediu de locuri de muncă nou create în cadrul companiilor care au beneficiat de ajutor de stat, calculat la nivel de schemă, a variat între 331 și 540.
- Dezvoltarea întreprinderilor care au beneficiat de ajutor de stat în perioada 2007-2014 a atras după sine evoluția parteneriatelor cu alte companii (furnizori) și, în cele din urmă, dezvoltarea acestora.
- O bună parte din investițiile realizate prin schemele de ajutor de stat nu ar fi putut fi realizate în lipsa sprijinului oferit (45% dintre beneficiarii participanți la sondajul de opinie) sau ar fi fost realizate doar parțial (54% dintre beneficiarii participanți la sondajul de opinie), în sensul că investițiile ar fi fost de dimensiuni mai mici, ar

fi fost afectate de ritmul schimbărilor tehnologice, ceea ce ar fi afectat implicit dimensiunea acestora, ar fi generat un număr mai redus de locuri de muncă sau ar fi fost realizate într-o perioadă mai îndelungată de timp.

- Investițiile realizate prin intermediul ajutorului de stat au generat, în mare parte, realizarea unor investiții suplimentare după finalizarea proiectelor, în vederea extinderii capacităților de producție, creării de noi centre de producție și diversificării gamei de produse.
- Schemele de ajutor de stat au avut o utilitate foarte ridicată pentru o parte majoritară a întreprinderilor care au beneficiat de sprijin (76,19% dintre respondenții sondajului de opinie).
- În general, impactul investițiilor realizate cu sprijinul schemelor de ajutor de stat este unul pozitiv la nivel de întreprindere, întrucât s-a realizat dezvoltarea activităților societății, în sectoare diferite de activitate, unele întreprinderi fiind recunoscute la nivel național ca urmare a sprijinului oferit investițiilor.
- Foarte mulți beneficiari, participanți la sondajul de opinie, consideră că sprijinul oferit prin intermediul schemelor de ajutor de stat este unul cu atât mai important în privința companiilor de dimensiuni mari, întrucât reprezintă singura posibilitate de finanțare a proiectelor de tip industrial, care necesită capital financiar semnificativ.

Recomandări:

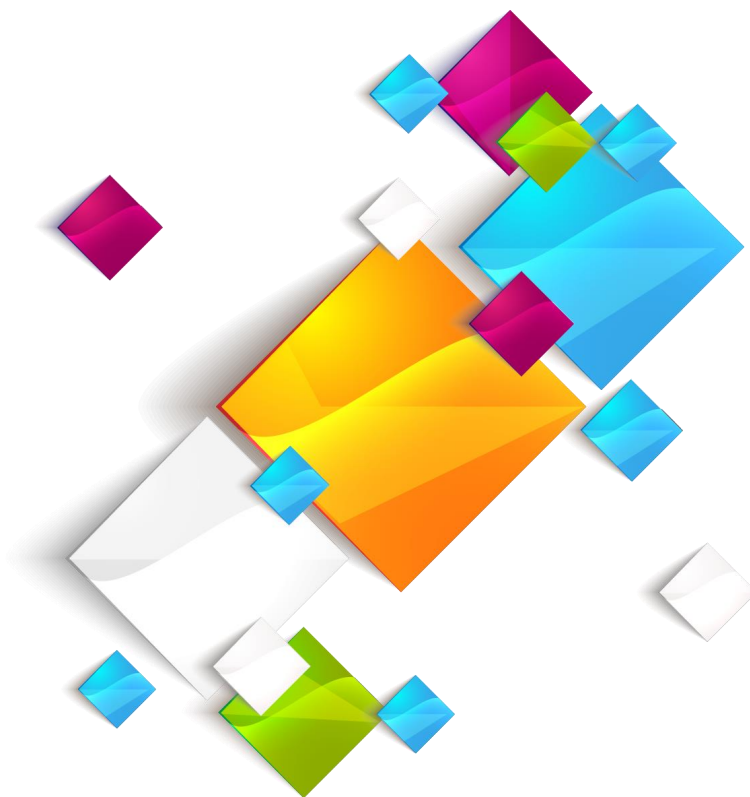
- Se recomandă încurajarea beneficiarilor schemelor de ajutor de stat să își mențină investițiile realizate și după perioada de monitorizare, prin implicarea acestora în promovarea cazurilor de bună practică la nivel național și regional.
- Se recomandă monitorizarea numărului de locuri de muncă generate prin implementarea proiectelor de investiții sprijinite prin ajutor de stat, astfel încât informațiile cu privire la performanțele obținute de întreprinderi să fie actualizate. Se recomandă, de asemenea, să se adopte și alți indicatori de rezultat (a se vedea recomandările referitoare la implementare, detaliate mai sus).
- Se recomandă încurajarea continuării parteneriatelor realizate între companii și instituțiile locale și regionale (universități, școli etc.), care contribuie în mod pozitiv la dezvoltarea socială și la asigurarea unor standarde de viață ridicate, prin implementarea unor soluții de prioritizare a proiectelor care prevăd acțiuni de cooperare interinstituțională. Ar fi relevant, de asemenea, să se ia în considerare posibilitatea de a sprijini nu doar întreprinderile individuale, ci și grupurile/rețelele/clusterele de întreprinderi.
- Este relevantă monitorizarea viitoare a informațiilor cu privire la respectarea/îmbunătățirea standardelor de protecție a mediului, prin utilizarea echipamentelor și tehnologiilor achiziționate prin intermediul ajutorului de stat obținut, care asigură consumul eficient al resurselor de mediu și energie și care generează o cantitate redusă de deșeuri. Se recomandă, de asemenea, adoptarea

unor indicatori de monitorizare relevanți cu privire la aspectele legate de protecția mediului ale investițiilor.

- Se recomandă încurajarea aplicării în cadrul schemelor de ajutor de stat a întreprinderilor care asigură un grad ridicat de inovare, dezvoltare și re tehnologizare.

Surse consultate

- **State Aid Law of the European Union**, Edited by Herwig C. H. Hofmann, Claire Micheau, Oxford University Press, 2016
- **European State Aid Law**, A Commentary, Franz Jurgen Saker, Frank Montag, C.H. Beck, Hart, Nomos, 2016
- **European State Aid Law and Policy**, Cea de-a doua ediție, Conor Quigley, Oxford - Portland Oregon, 2009
- **EU State Aid Control. Law and Economics**, Edited by Philipp Werner, Vincent Verouden, Wolters Kluwer, 2017
- **EC State Aid Law. Le droit des aides d'Etat dans la CE**, Liber Amicorum Francisco Santaolalla, Kluwer, Law & Business, 2008
- **The Effective Application of EU State Aid Procedures: The Role of National Law and Practice**, Paul F. Nemitz, Kluwer Law International, 2007
- **Competition and State Aid: An Analysis of the EU Practice - Second Edition**, Alberto Santa Maria, Wolters Kluwer, Law & Business, 2015
- **G. Nițulescu (2016): Radiografia industriei alimentare românești**, Publicația RoAliment.ro1
- **Competition Law Challenges in the Next Decade**, Sofia Oliviera Pais, P.I.E. Peter Lang, Euroclio, Vol. 94, 2016
- **Soft Law in Court**, Kluwer Law International, Oana Ștefan, 2013
- **Regulation of Subsidies and State Aids in WTO and EC Law**, Kluwer Law International, Gustavo Luego Hernandez de Madrid, 2007
- **State Aid and Tax Law**, Kluwer Law International, Editat de Alexander Rust și Claire Micheau, 2013
- **Services of General Economic Interest as a Constitutional Concept of EU Law**, Caroline Wehlander, Asser Press, 2016
- **State Aid, Subsidy and Tax Incentives under EU and WTO Law**, Series on International Taxation, Kluwer Law International, Claire Micheau, 2014
- **European Union Law of State Aid**, ediția a treia, Oxford University Press, Kelyn Bacon QC, 2017

Competența face diferența!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Titlul proiectului: „Întărirea capacității administrative a Ministerului Finanțelor Publice în implementarea măsurilor de sprijin de natura ajutorului de stat”

Codul proiectului: 122100 / SIPOCA 8

Editorul materialului: Ministerul Finanțelor Publice

Data publicării: Octombrie 2018

*Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României*

Material distribuit gratuit